

1. Úvod

Zprávu o problematice extremismu na území České republiky (dále jen „Zpráva“) připravilo Ministerstvo vnitra ve spolupráci s Ministerstvem spravedlnosti. Na její přípravě se dále podíleli zástupci Bezpečnostní informační služby, Úřadu pro zahraniční styky a informace, Ministerstva zahraničních věcí, Ministerstva obrany, Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, Ministerstva kultury, Ministerstva práce a sociálních věcí, Nejvyššího státního zastupitelství a Rady vlády ČR pro lidská práva.

Zpráva představuje konsensuální pohled státních orgánů na danou problematiku.

Cílem Zprávy je podat souhrnnou informaci o problematice extremismu (a s ní souvisejících jevech) na území České republiky a jejím dopadu na vnitřní bezpečnost a veřejný pořádek v roce 2002, a vyhodnotit efektivnost opatření přijatých vládními usneseními č. 720/1999, č. 684/2000, č. 498/2001, č. 903/2001 a č. 994/2002. Vyhodnocení plnění úkolů vyplývajících z příloh k uvedeným usnesením vlády je včleněno do textu jednotlivých kapitol této Zprávy. Znění úkolu je vždy uvedeno v poznámce pod čarou.

2. Vymezení pojmů

Pojmem **extremismus** jsou označovány vyhraněné ideologické postoje, které vybočují z ústavních, zákonných norem, vyznačují se prvky netolerance, a útočí proti základním demokratickým ústavním principům jak jsou definovány v českém ústavním pořádku. Mezi tyto principy patří:

- úcta k právům a svobodám člověka a občana (čl. 1 Ústavy),
- svrchovaný, jednotný a demokratický právní stát (čl. 1 Ústavy),
- nezměnitelnost podstatných náležitostí demokratického právního státu (čl. 9 odst. 2 Ústavy),
- svrchovanost lidu (čl. 2 Ústavy),
- volná soutěž politických stran respektujících základní demokratické principy a odmítajících násilí jako prostředek k prosazování svých zájmů (čl. 5 Ústavy),
- ochrana menšin při rozhodování většiny (čl. 6 Ústavy),
- svoboda a rovnost lidí v důstojnosti a právech, nezadatelnost, nezczitelnost, nepromlčitelnost a nezrušitelnost základních práv a svobod bez rozdílu pohlaví, rasy, barvy pleti, jazyka, víry a náboženství, politického nebo jiného smýšlení, národního a sociálního původu, příslušnosti k národnosti nebo etnické menšině, majetku, rodu nebo jiného postavení (čl. 1, čl. 3 Listiny základních práv a svobod).

Extremistické postoje jsou způsobilé přejít v aktivity, které působí, ať již přímo nebo v dlouhodobém důsledku, destruktivně na stávající demokratický politicko - ekonomický systém, tj. snaží se nahradit demokratický systém systémem nedemokratickým (totalitním nebo autoritářským režimem, diktaturou, anarchií). Tímto typem aktivit se zabývá Bezpečnostní informační služba na základě zákona č. 153/1994 Sb., dle § 5 písm a).

Zpráva tedy vychází z jednotného pojetí extremismu jako podhoubí aktivit zaměřených proti ústavnímu zřízení a jím chráněným hodnotám. Extremismus obvykle používá tyto instrumenty: historický revizionismus, sociální demagogii, aktivismus, podporu

verbálního až fyzického násilí vůči oponentům a vůči apriori definovaným sociálním skupinám a konspirativní teorii. Ve světové politologické literatuře se obvykle rozlišuje extremismus levicový a pravicový a dále náboženský, ekologický a (v některých případech) národnostní (regionalistický).¹ Poslední tři formy extremismu se v České republice vyskytují jen ojediněle, anebo vůbec ne, **výklad se proto hlavně zaměřuje na extremisty pravicové (inspirované a používající v prvé řadě nacionální, rasovou, etnickou zášť, sympatizující s historickým fašismem nebo nacismem)² a levicové (motivované především záští sociální, třídní, antikulturní, sympatizující s historickým komunismem nebo anarchismem).**

Přestože v ideálním pravolevém modelu jsou levicový a pravicový extremismus protipóly, realita je komplikovanější, neboť svoji roli hraje sociálně kulturní a historický kontext, na jehož pozadí se projevy těchto ideálních typů manifestují. To vede k tomu, že se tyto protipóly mohou projevovat v jednotlivých oblastech protiústavního konání s velmi rozdílnou intenzitou, i k různě citlivému vnímání společenské nebezpečnosti těchto protipólů.

Zpráva dále obsahuje vyhodnocení dopadů extremismu do oblasti trestné činnosti, zabývá se tedy kriminalitou z extremismu vycházející. **Pod pojmem kriminalita s extremistickým podtextem se ve zprávě míní ty formy trestné činnosti, o nichž je důvod se domnívat, že byly extremistickými postoji motivovány nebo ovlivněny.** Alternativně lze v řadě případů používat i pojmu kriminalita motivovaná rasovou, národnostní nebo jinou sociální nenávistí.³ Jde o jednání, které naplňuje znaky skutkové podstaty trestného činu nebo přestupku a jeho pohnutkou je apriorní nenávist vyplývající z příslušnosti adresáta útoku k rase, národnosti, náboženství, třídě či jiné sociální skupině, přičemž specifickým typem zařaditelným do této kategorie kriminality jsou také útoky proti symbolům či představitelům existujícího společenského systému, jsou-li motivovaná apriorní nenávistí vůči němu. V praxi se může jednat především o následující trestné činy:

- obecné ohrožení,
- násilí proti skupině obyvatel a proti jednotlivci,
- hanobení národa, rasy a přesvědčení,
- podněcování k národnostní a rasové nenávisti,
- výtržnictví,
- vražda,
- ublížení na zdraví,
- omezování osobní svobody,
- vydírání,
- omezování svobody vyznání,
- porušování domovní svobody,
- porušování svobody sdružování a shromažďování,
- poškozování cizí věci,

¹ Národnostní extremismus bývá některými vědci označován spíše jako etnický extremismus. Viz např. Zariski R., „Ethnic Extremism Among Ethnoterritorial Minorities in Western Europe: Dimensions, Causes and Institutional Responses“. In: Comparative Politics 21 (April 1989), s. 253 - 272. V České republice je v současnosti zanedbatelný díky utlumení činnosti nejmilitantnějších moravistů. Vrcholem jejich aktivit byly dopisy tzv. Moravské osvobozené či zemské armády z let 1993 – 2001, slibující teroristické útoky vůči nepřítelům Moravy, které však zůstaly nerealizovány. Viz Zpráva o problematice extremismu na území České republiky v roce 2001. Ministerstvo vnitra. Odbor bezpečnostní politiky. Praha 2002, s. 8, pozn. Č. 2.

² S radikální a krajní pravicí bývají podle některých politologů spjaty následující typy nacionalismu: 1. konzervativní integrální nacionalismus (zbožštění vlastního národa na absolutní princip, nadřazený demokracii a humanitě, požadující právní a společenskou dominanci vlastního národa i ve vztahu k menšinám a cizincům, která se nemusí vždy pojit s rasovým pojetím národa), 2. biologické, rasové pojetí národa jako společenství krve, odpovídající nacismu a fašismu a 3. evropské panárijství, odpovídající neonacismu.

³ Jde o období tzv. „hate crimes“, což je termín používaný kriminologií angloamerického původu.

- genocidium,
- podpora a propagace hnutí směřujících k potlačení práv a svobod člověka,
- persekuce obyvatelstva.

Dnem 1. července 2002 nabyl účinnosti zákon č. 134/2002 Sb., kterým se mění zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon. Tato novela rozšířila skutkové podstaty trestného činu násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci podle § 196 odst. 2 trestního zákona, trestného činu hanobení národa, rasy a přesvědčení podle § 198 odst. 1 trestního zákona, trestného činu podněcování k nenávisti vůči skupině osob nebo k omezování jejich práv a svobod podle § 198a odst. 1 trestního zákona, tak, aby poskytovaly trestněprávní ochranu též před závažnými útoky pro příslušnost k etnické skupině. Došlo také ke zpřísnění trestných činů ublížení na zdraví podle § 221 a § 222 trestního zákona a trestného činu vydírání podle § 235 trestního zákona pro příslušnost k etnické skupině. Dále byl zpřísněn trestný čin podněcování k nenávisti vůči skupině osob nebo k omezování jejich práv a svobod podle § 198a tak, že byl připojen nový odstavec 3, podle kterého (kromě jiného) odnětím svobody na šest měsíců až tři léta bude pachatel potrestán také tehdy, účastní-li se aktivně činnosti skupin, organizací nebo sdružení, které hlásají diskriminaci, násilí nebo rasovou, etnickou nebo náboženskou nenávist. Nejvýznamnější je však stanovení přísnějšího postihu u trestného činu vraždy podle § 219 odst. 2, kde je možno za čin vraždy spáchaný na jiném pro příslušnost k etnické skupině uložit až výjimečný trest, tedy trest až do dvacet pěti let nebo doživotí.

Je třeba výslovně konstatovat, že pachateli kriminality s extremistickým podtextem rozhodně nejsou automaticky přívrženci extremistických organizací, naopak v převážné většině této kriminality vůbec nelze doložit souvislost mezi spácháním trestného činu s uvedenou motivací a určitým poměrem k organizaci náležející do extremistického spektra.

Tzv. kriminalita s extremistickým podtextem v tomto pojetí je přitom velmi často důsledkem určité vypjaté situace, a v řadě případů je i objektivně sporné, je-li útok motivován skutečně určitou apriorní skupinovou nenávistí, a nejde-li o vnější projev špatných mezilidských vztahů v konkrétních souvislostech. Jako extremistická kriminalita mohou tedy ve zprávě být vykazovány i skutky, u nichž nelze extremistickou motivaci vyloučit, neboť i domnělá extremistická kriminalita má na stabilitu společnosti negativní dopady.

3. Extremismus a jeho vývoj na území České republiky v roce 2002⁴

3.1 Obecná charakteristika⁵

V roce 2002, stejně jako v předchozích letech, byly na území České republiky aktivní:

- pravicově extremistické, tj. neonacisticky, fašisticky a nacionalisticky orientované skupiny,
- levicově extremistické skupiny a organizace (anarchoautonomní skupiny, neobolševické a s nimi sympatizující skupiny či organizace).

V dalším textu jsou uváděny konkrétní organizace, registrované či neregistrované u Ministerstva vnitra, které svými aktivitami nebo personálními vazbami vytvářejí základnu (podhoubí) či logistickou nebo politickou podporu českému extremismu i jeho kriminálním projevům. Ne u každé této organizace je možné přikročit k zásahu do jejího postavení a činnosti příslušným státním orgánem, jaký předpokládá právní úprava na úseku občanských sdružení, politických stran a politických hnutí. Aktivisté extremistických organizací totiž velmi dobře znají právní prostředí, ve kterém se pohybují, a snaží se vystupovat ve stále větší míře legálně, tj. nenávidět obvykle nešíří přímo, ale používají opatrnou demagogii na "hraně zákona" (viz ukázky v textu).⁶

⁴ Bezpečnostní informační služba průběžně plnila úkol obsažený v bodě 5 přílohy k usnesení vlády č. 720/1999 („Průběžně vytvářet aktualizovaný přehled jednotlivých extremistických uskupení působících na území České republiky, včetně odhadu počtu jejich členů a příznivců a sledovat provázanost české extremistické scény se zahraničními subjekty“), úkol vyplývající z usnesení vlády č. 684/2000 uložený řediteli Bezpečnostní informační služby a ministru vnitra („předkládat v rámci zprávy o extremismu souhrnnou informaci o poznatcích k občanským sdružením, politickým stranám a politickým hnutím a k jiným organizacím registrovaným u Ministerstva vnitra, případně u Ministerstva kultury, v souvislosti s jejichž činností došlo k extremistickým projevům nebo jejichž činnost je přímo v rozporu se zákony“). Dále ředitel Bezpečnostní informační služby průběžně plnil úkoly obsažené v bodě 2 přílohy k usnesení vlády č. 903/2001 („vypracovat, předat ministru vnitra a pravidelně aktualizovat a) seznam pravicově extremistických hudebních skupin působících na území ČR, včetně seznamu zahraničních pravicově extremistických hudebních skupin, které jezdí hostovat do ČR, b) podrobnou informaci o všech dostupných poznatcích o složení těchto skupin, zejména o jejich vazbách a kontaktech, c) materiály a informace k extremistickým subjektům, zejména uvedeným ve Zprávě o problematice extremismu na území ČR v roce 2000 /především ideologické zdroje, členskou základnu, zahraniční kontakty, včetně oficiálně neprezentovaných informací“)

⁵ Problematikou extremismu a terorismu se zabývá několik politologů působících na katedře politologie a na Mezinárodním politologickém ústavu a Ústavu strategických studií Masarykovy univerzity v Brně (M. Mareš, M. Bastl, M. Strmiska a další). Nejnověji a nejkompaktněji k problematice pravicového extremismu a radikalismu viz Miroslav Mareš, **Pravicový extremismus a radikalismus v ČR. Nakladatelství Barrister and Principal. Centrum strategických studií 2003.** Jedná se o fundovanou, velmi rozsáhlou monografii, která, mimo jiné, skýtá ucelený pohled na vývoj ultrapravicového spektra v České republice po roce 1989 (s.175 – 527). Z politických stran a hnutí a neregistrovaných organizací, které jsou zmiňovány v této zprávě, podává Miroslav Mareš mnohostranný politologický rozbor k následujícím subjektům: Sdružení pro Republiku – Republikánská strana Československa a Republikáni Miroslava Sládka (s. 187 – 224), Pravá alternativa (s. 224 – 242), Národní sjednocení (s. 247 – 250), Národní strana (s. 250 – 254), Vlastenecká fronta (s. 283 – 296), Národní obec vlastenecká (s. 334 – 335), Hnutí národního sjednocení (s. 312 – 319), Obrana národa (s. 335 – 336), Vlast.cz (s. 339 – 341), Národní odpor (s. 489 – 497), Rytíři slunečního kruhu (s. 499 – 501), Ahnenerbe (s. 501), National Socialist Education Centre (s.502), Nationalsozialistische Deutsche Arbeiterpartei/Auslands- und Aufbauorganisation, česká sekce (s. 502 – 503), Nordfront (s.504), Bohemia Hammer Skins (s. 470 – 473), Blood&Honour Division Bohemia (s. 481 – 485).

⁶ Tato situace není v žádném případě specifickým znakem České republiky, o čemž svědčí poznatky ze zahraničí. Dokládá to existence pravicově extremistických politických stran či různých organizací v řadě evropských států. V této

Uvádění konkrétních organizací má proto především preventivní motivaci (jak vůči veřejnosti, tak ale také vůči členům organizace), nelze je považovat za skandalizaci těchto organizací ani za projev úsilí o kriminalizaci jejich členů. Smyslem je označit všechny ty organizace, u nichž mají příslušné státní orgány oprávněné důvody domnívat se, že některé jejich aktivity lze spojovat s extremismem, jak je tento pojem ve Zprávě definován a používán. Samotné uvedení registrované organizace ve zprávě o extremismu nemá pro tuto organizaci žádné právní důsledky.

Tento krok je ostatně v souladu se Závěrečnými doporučeními Výboru pro odstranění rasové diskriminace (CERD), přijatými ke třetí a čtvrté periodické zprávě České republiky, neboť ve své podstatě je **cíleným preventivním opatřením**.⁷ Zohledňuje nezbytnost věnovat pozornost stávajícím, ale i nově se etablojícím organizacím, z hlediska jejich případných aktivit, podmíněnou skutečností, že tyto aktivity mohou vytvářet zázemí i pro velmi nebezpečné kriminální činy jednotlivců. Přestože tyto kriminální činy jednotlivců jsou nesporně nebezpečnými projevy extremismu, neméně stejnou závažnost je třeba přikládat právě přílivu sympatizantů jako potencionální široké voličské základny extremistických organizací, a to zejména těch, které se snaží a v budoucnu budou snažit o vstup na politickou scénu v České republice. **Mělo by zároveň napomoci obyvatelům ČR v základní orientaci v extremistické scéně. Je to i jedna z cest, jak dostatečnou informovaností postavit hráz přílivu nejen nových členů, ale i sympatizantů extremistické scény.**

V současné době lze za nejradikálnější a nejnebezpečnější subjekty působící na extremistické scéně České republiky považovat Národní odpor (pravicově extremistická, neonacisticky zaměřená neregistrovaná organizace) a s ní spolupracující organizace, a dále z levicově extremistického spektra Federaci sociálních anarchistů (FSA), především Antifašistickou skupinu FSA, a skupiny Antifašistická akce (AFA), vyznačující se značnou militantností. Navíc v r. 2002 byla, a lze předpokládat, že i nadále bude, zřetelná snaha těchto subjektů o vyvolání vzájemných otevřených, fyzických střetů.

3.2 Pravicově extremistická scéna

Ve vývoji pravicového extremismu na území ČR se i v roce 2002 prosazoval trend příznačný pro r. 2001, a to zřetelná snaha jednotlivých subjektů o etablování se na politické scéně.⁸ Významní představitelé pravicově extremistické scény se v posledních letech přikláněli k využití platformy občanských sdružení nebo politických stran a hnutí pro dosažení výše zmíněného cíle. Vzorem jim nepochybně byly úspěchy zahraničních pravicových extremistů.⁹

souvislosti lze připomenout např. British National Party (BNP) ve Velké Británii, Front National (FN) ve Francii a především Nationaldemokratischen Partei Deutschlands (NPD) ve Spolkové republice Německo a mnohé další.

⁷ Viz **Závěrečná doporučení Výboru pro odstranění rasové diskriminace (CERD), přijatá dne 14. srpna 2000 na 57. schůzi CERD (viz dokument CERD/C/304/Add.109). Česká republika.** Tento postup vláda ČR reflektovala rovněž ve svém usnesení č. 1225 ze dne 15. listopadu 1999 ke Zprávě o plnění závazků plynoucích z mezinárodní úmluvy o odstranění všech forem rasové diskriminace. V textu zprávy se jedná o občanská sdružení, u nichž z hlediska Bezpečnostní informační služby existuje podezření na vyvíjení subversivních aktivit. Mnohé jejich postoje jsou ostatně doložitelné z otevřených zdrojů, v interních materiálech apod.

⁸Zásadní úlohu v tomto směru sehrály Vlastenecká republikánská strana (VRS), registrovaná u Ministerstva vnitra od roku 1990, respektive její noví členové přestoupivší z registrovaného občanského sdružení Národní aliance a z neregistrované organizace Národní odpor, a dále registrované občanské sdružení Vlastenecká fronta.

⁹ K západoevropské extrémní pravici viz Božena Bankowiczová, *Extrémní pravice v západní Evropě*. Politologická revue 2, prosinec 2002, s. 42–58. K nacionálním politickým konceptům české krajní pravice viz Jan Rataj: *Nacionální politické koncepty české krajní pravice ve volebním roce 2002*, in: *Volby, Acta*

V r. 2002 došlo k jejich odklonu od snah prosadit se a uspět v politice na celorepublikové úrovni. Svou pozornost počali zaměřovat na politiku komunální. Ani v ní však nedosáhli očekávaných výsledků. Pravicově extremistická scéna pokračovala v kvalitativních změnách, ale nadále se potýkala s názorovými odlišnostmi jednotlivých subjektů. Přes veškerou snahu aktivistů se tato politická platforma dosud nestala sjednocujícím prvkem pravicově extremisticky orientovaných občanů.¹⁰ Ani Vlastenecká fronta a jí iniciovaná politická strana Národní sjednocení, ani Národní strana, iniciovaná občanským sdružením Vlast.cz, se nestaly subjekty, které by byly schopny v dané chvíli sjednotit pravicově extremistickou scénu.

Přes výše uvedené skutečnosti je zřejmé, že v rámci pravicově extremistické scény došlo k viditelným posunům. Impulsem pro její další politizaci je vznik zmíněných nacionalistických politických stran, které své postoje staví na „**legitimitě vyjadřování názorů**“ k politickému dění a celospolečenským problémům. S tím je spjata i výrazná profilace některých témat, která uchopily, a to ať již vnitropolitických, anebo mezinárodněpolitických. Především lze zmínit vzestup jejich aktivit proti vstupu České republiky do EU, kritiku a odmítání členství ČR v NATO, ale i nastolení témat spjatých se „sudetoněmeckou otázkou“ a rolí Spolkové republiky Německo v Evropské unii. K tomu přistoupila krystalizace postojů k USA, Izraeli a Blízkému východu jako takovému, vyúsťující v kritiku americké a izraelské zahraniční politiky.

3.2.1 Otevřeně fašistické a neonacistické organizace a uskupení

Národní odpor (NO)

Neregistrovaná organizace, která vznikla ve druhé polovině roku 1999 po neúspěšném pokusu o zaregistrování občanského sdružení Junge Nationaldemokraten (JN). Činnost, cíle a strategie Národního odporu v některých oblastech navazují na působení neonacistické Blood&Honour Division Bohemia (B&H DB).¹¹

Po svém vzniku počal NO stále častěji organizovat demonstrace, manifestace a protestní pochody, při nichž aktivně spolupracoval s jinými subjekty pravicově extremistické scény jako např. registrovanými organizacemi Vlasteneckou frontou a již neexistující Národní aliancí. V r. 2001 se Národní odpor prokazatelně podílel na vzniku a činnosti politické strany Pravá alternativa (dříve VRS, která se na veřejnosti prezentovala jako Národně sociální blok - NSB). Členové NO jsou zapojeni do aktivit Pravé alternativy, jejíž členská základna stávajících nebo nově vytvářených místních organizací do značné míry koresponduje s členskou základnou NO. Hnutí představuje nejagresivnější a nejakčnější subjekt na pravicově extremistické scéně. Na jeho akcích se podílejí i pravicoví extremisté z jiných hnutí. Mezi aktivisty této organizace patří agresivní jedinci, ovládající různé druhy bojových umění.

Národní odpor nemá ústřední vedení, není založen na hierarchickém principu, funguje jako autonomní hnutí, aktivisté pracují buď samostatně, anebo ve skupinách, buňkách. To má znesnadňovat infiltraci do jeho řad. Základními pilíři aktivistické činnosti mají být „boj s komunismem ve všech jeho podobách“, nábor nových členů a komunitní činnost v místě

Oeconomica Pragensia. Vědecký časopis Vysoké školy ekonomické v Praze, č. 4/2002, s. 51- 71. K českému nacionalismu viz Jan Rataj: Český nacionalismus a identita v konceptu současných krajně pravicových hnutí v České republice. In: Spory o dějiny IV. Sborník kritických studií. Masarykův ústav AV ČR, Praha 2003, s. 44 – 83.

¹⁰ Viz Pavel Sedláček, Nic než národ. Integrace české ultrapravice před volbami 2002. 1. vydání Praha 2003.

¹¹ Národní odpor se inspiroval německými pravicově extremistickými organizacemi. Většina nacionalistické a národně socialistické scény se nazývá Nationaler Widerstand.

bydliště s cílem „vybudovat v místě svého bydliště národně osvobozenou zónu“.¹² Vyznává neonacismus a antisemitismus. Staví se proti vstupu ČR do EU. Deklaruje svou podporu každému hnutí, které „bojuje za své národní sebeurčení“, explicitně Palestincům.¹³ Při svých akcích používá černou vlajku, která podle jeho vyjádření „symbolizuje nynější soumrak naší země, kultury a celé naší civilizace“.¹⁴

Členové NO, kteří se považují za „autentické skinheads“ převzali v oblastech, v nichž působí, roli dříve vůdčí Blood&Honour D.B. Kromě toho, že pořádají koncerty a rozmnožují a distribuují CD skinheadských kapel, zabývají se rovněž prodejem značkového ošacení a oděvních doplňků. Členové NO se nad rámec těchto aktivit zabývají i dalšími činnostmi.

Vlastními webovými stránkami se na internetu prezentují:

- NO Praha
- NO České Budějovice
- NO Jihlava s mottem „Hlídáme klidný spánek našich dětí“
- NO Světlá n/Sázavou&Havlíčkův Brod

Na svých webových stránkách odkazuje NO např. na následující zahraniční subjekty: British National Party (Velká Británie), Front National, Mouvement National Republican (Francie), NPD, DVU, WiderstandNord, Nationaler Widerstand (Spolková republika Německo), Vlaams Blok (Belgie), Sverigedemokraterna (Švédsko), European American Nationalist News, New Nation News (USA).

Aktivity v roce 2002

V r. 2002 se potvrdil trend návratu NO k akcím „na ulici“ namísto uplatňování politických ambicí. Největší manifestace NO se uskutečnila dne 1. května 2002 za účasti cca 350 osob, jejímž smyslem byla demonstrace síly ve vztahu k levicovým extremistům.¹⁵ Svůj protisystémový postoj vyjádřil v odmítavém stanovisku k výsledku parlamentních voleb, konaných v červnu 2002.¹⁶ V souvislosti s listopadovým summitem NATO v Praze přední aktivisté NO diskutovali a plánovali akce, jejichž cílem však měli být především levicovní

¹² „Rozhovor se svobodným nacionalistou“: „...Toho lze docílit právě těmito aktivitami. Náborem potencionálních přívrženců získáte kádry. Komunitní činností si nakloníte místní obyvatele a bojem s opozicí můžete dosáhnout jejího paralyzování v místě vašeho bydliště. V takové chvíli jste vybudovali malou „národně osvobozenou zónu“, vytvořili jste malý ostrůvek svobody“. Staženo 22.4.2002.

¹³ „Rozhovor se svobodným nacionalistou“, kde konstatuje, že: „Boj Palestinců proti expanzivnímu a rasistickému Izraeli je pro nás příkladem hodným uznání. Nošením palestinského šátku tak vyjadřujeme symbolickou podporu boji proti sionismu, který ostatně neohrožuje jen Palestince“. Staženo dne 22.4.2003.

¹⁴ „Rozhovor se svobodným nacionalistou“, v němž se konstatuje, že „černá vlajka se v rukou aktivistů národního odporu poprvé objevila při demonstraci za uctění památky „poslední oběti II. světové války“ 21.8.1999“ (Poznámka zpracovatele: jednalo se o uctění památky nacistického válečného zločince Rudolfa Hesse). Staženo dne 22.4.2003.

¹⁵ V komentáři prvomájové manifestace na svých webových stránkách úvodem, mimo jiné, říká: „Každá akce vyvolá reakci. Časté násilí tzv. Antifašistické akce vůči mladým nacionalistům a aktivistům národní opozice vyvolalo nebyvalou reakci solidarity v rámci NS scény. Většina kamarádů pochopila, že násilí levičáků není jen součástí různých demonstrací, nýbrž je plánovitě zaměřeno na jednotlivé aktivisty NS scény a náhodně na mladé lidi, kteří svým vzhledem připomínají pravicové radikály. Přestože tzv. AFA působí především v Praze, nárůst příznivců levice je nejvýraznější v Brně a na jižní Moravě. Aktivisté národního odporu tak letos odmítli slavit První máj v Praze a rozhodli se postavit levicovému násilí v Brně“. Staženo dne 22.4.2003. Konfrontaci s příslušníky AFA se NO pokusil opětovně vyvolat dne 8. června 2002 při oslavách 57. výročí porážky nacistického Německa. Viz tamtéž.

¹⁶ Viz Vyjádření Akčního výboru Čechy k výsledku voleb do Parlamentu ČR ze dne 18.června 2002, v němž konstatuje: „...Volební lístek špatný systém nezmění. Náš odpor ano! A tak, výsledkem voleb se pro nás, aktivisty národního odporu, nic nemění. Náš boj za svobodu, právo a naše kulturní přežití pokračuje dál! S každým dnem musí být intenzivnější. **Čím déle necháme Systém u moci, tím déle budeme napravovat škody, které napáchal.** Bojkotujeme oficiální politiku a budujeme autonomní, volné struktury národního odporu. **Revolučně, svobodně, společně. – Akční výbor Čechy**“. Staženo dne 22. 4. 2003.

radikálové a extremisté. S ohledem na bezpečnostní opatření, přijatá v Praze, k plánovaným útokům nedošlo.

Ve srovnání s r. 2001 uspořádal méně koncertů, pokračovaly však jeho snahy o výrobu a distribuci CD s pravicově extremistickými nahrávkami. Byly rovněž zaznamenány kontakty jeho vůdčích osobností na obdobně zaměřené osoby a organizace v zahraničí.

V r. 2002 počali aktivisté NO, po vzoru AFA, vytvářet databázi osob z řad levicových radikálů a extremistů s cílem zveřejnit k nim na svých webových stránkách co nejvíce osobních údajů, včetně bydliště a zaměstnání, s výzvou k útoku proti nim.¹⁷

Obrana národa (ON)

Neregistrovaná organizace, která vznikla v prostředí hnutí skinheads, působí na teritoriu okresu Mladá Boleslav. Od roku 1999 usiluje o registraci u Ministerstva vnitra.

Zpočátku se považovala za nástupce stejnojmenné odbojové organizace z období nacistické okupace. S postupnou obměnou předáků Obrany národa došlo k jejímu ideologickému posunu od českého nacionalismu k neonacismu a antisemitismu.

Vydává časopis Obránce.

Působí rovněž ve skupině, považující se za místní hooligans, při fotbalovém klubu Mladá Boleslav. V průběhu r. 2002 se členové ON účastnili i některých dalších akcí pořádaných jinými pravicově extremistickými organizacemi.

Hnutí národního sjednocení (HNS)

Neregistrovaná organizace, která vznikla počátkem roku 1996 v Brně. Jedná se o fašizující organizaci, hierarchistického vůdcovského typu. Neskrývaným vzorem této organizace jsou bývalé režimy F. Franca a B. Mussoliniho. V jejím programu je zahrnut **antisemitismus a rasismus**. Jako svůj cíl deklarovala „korporativistickou demokracii“, zákaz potratů a pornografie, radikální řešení drogové problematiky a projevů anarchie, zastavení přílivu ekonomických uprchlíků ze zemí třetího světa a jejich usídlování v České republice. Odmítavě se rovněž staví k integračním snahám České republiky. Hnutí sympatizuje s mezinárodní organizací International Third Position – ITP (Třetí mezinárodní pozice). Vydává časopis Slovanská hráz.

Aktivity v roce 2002

V r. 2002 byl pozorovatelný jistý útlum v její činnosti. Přesto se však její členové v r. 2002 objevili na nevolitelných místech na kandidátce Republikánů Miroslava Sládka ve volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR v Jihomoravském kraji. V souvislosti s konáním summitu NATO, se podílela na pořádání demonstrace zaměřené proti NATO a EU v Blansku, které se zúčastnilo cca 50 osob. Rovněž se spolupodílela na vzniku politické strany Národní sjednocení, což nikterak neovlivnilo samostatnost existence této neregistrované organizace.

Rytíři slunečního kruhu (RSK)

Neregistrovaná organizace se sídlem v Severomoravském kraji. Vznikla v roce 2001 jako sdružení na pomoc vězněným příslušníkům hnutí skinheads. Nemá pevné členství. Má příznivce jak v celém regionu Severní Moravy a Slezska, tak i v rámci České republiky,

¹⁷ Např. na stránkách NO Jihlava v sekci Monitoring jsou zveřejněna jména údajných aktivistů organizace AFA, anarchistů, punkerů a hippies, „nejagresivnějších cikánů“. Viz Národní odpor Jihlava. Staženo 22.4.2002. Národní odpor Praha v sekci Anti-Antifa informuje o anarchistických skupinách působících v ČR a obchodech, podporujících AFA. Ve fotogalerii, která byla naposledy aktualizována ke dni 31.5.2002, zveřejnil „nalezené, známé antifašisty“ a „hledané“, k jejichž fotografiím potřebuje doplnit identitu. Viz tamtéž. Staženo 22.4.2003.

Slovenské republiky a jinde. Největší část příznivců je registrována v okrese Karviná, dále pak především v Havířově, Opavě, Olomouci, Ostravě a Vsetínu. Jedná se přibližně o 40 osob. Činnost RSK je zaměřena rasisticky a antisemitsky. Má vazby na obdobné sdružení působící na území Slovenské republiky pod názvem „Klan slovenských rytířů – KSR“, používajícího stejných prostředků k prosazování svých cílů jako RSK.¹⁸

Aktivity v roce 2002

V roce 2002, stejně jako v r. 2001, se i nadále snažila o duchovní a finanční podporu jednotlivých členů hnutí skinheads, kteří byli za své protiprávní extremistické jednání stíháni, zejména vazebně. Šlo o pomoc obžalovaným, POW - tzv. „vězňům války“,¹⁹ v probíhajícím trestním řízení, anebo o pomoc ve vězení či vazbě. Ta spočívala, mimo jiné, například v pořádání finančních sbírek na advokáty a podobně, ale i v předávání jejich vězeňských adres ostatním příslušníkům hnutí skinheads, kteří si s nimi posléze dopisují a podporují jejich ideologické přesvědčení ve vězení. Vydávala publikace v podobě zinů či CD, v r. 2002 nabízela 16 různých titulů, rasisticky a antisemitsky zaměřených. Kromě nejznámější tiskoviny **INNOCENT**, distribuovala rovněž publikaci **AHNENERBE**²⁰ Na stránkách zinu **INNOCENT**, představujícího agresivní publikaci, propagující německý nacismus, je vzdáván hold nacistickým pohlavárům, stavěným do světla obránců bílé rasy, jsou zde publikovány články o historii jednotlivých nacistických vojenských uskupení, stejně jako články zaměřené rasisticky a protižidovsky. Zkreslování historie a manipulace historickými fakty zde slouží k ospravedlňování nacismu. Tyto materiály jsou distribuovány po celé České republice a na Slovensko. K jejich šíření využívala organizace R.S.K. internetové adresy a e-mailové schránky, z nichž některé jsou i mimo území České republiky - webhosting je umístěn v USA.

NORDFRONT

Na internetu byly umístěny i stránky uskupení Nordfront. Zájemcům nabízejí tzv. NS hry, MP3, válečné artefakty, ziny, comixy či informace o Keltech a Vikinzích, včetně možnosti zveřejňovat články a názory. Především zde však byl prezentován článek zabývající se taktikou boje „patriotů“ pod názvem „*Možnosti našeho boje v současnosti*“.²¹ Autor vyhodnocuje možné postupy podle následujících variant:

- oprostít se od jakékoliv podobnosti se skinheady, změnit styl oblékání a vystupování,

¹⁸ R.S.K. mají také vazby na organizaci Freedom Flames a nadační fond Fiducia. Viz zin Innocent, 2000, č. 3.

¹⁹ P.O.W. je zkratka utvořená z anglických slov *prisoners of war*, která je členy RSK užívaná pro označení tzv. „vězňů války“, přičemž **válkou se v této souvislosti rozumí válka se SYSTÉMEM, tzn. se současným státním zřízením, respektive se státní mocí.**

²⁰ AHNENERBE byl název „výzkumného ústavu“, založeného Reichsführerem SS Heinrichem Himmlerem. Tato „Společnost pro studium dědictví po předcích“ se mimo okultismu a astrologie intenzivně zabývala archeologickým výzkumem. H. Himmler byl přesvědčen, že za pomoci nejrůznějších metod, které vyústily až do experimentů na vězňích koncentračních táborů, bude odhalen původ nordické rasy. Na internetu se nacházely stránky neonacistické organizace AHNENERBE (DĚDICTVÍ RODU). Tento název organizace je demonstrativním vyjádřením principu pokrevnosti, který se u nacistů, a dnes tedy i u neonacistů, objevuje jako důvod jejich sdružování. Na webových stránkách byla prezentace této organizace uváděna následovně: „*AHNENERBE je nacionálně socialistickou organizací, která si klade za cíl především osvětovou činnost - to znamená vydávání a distribuci proárijských časopisů, publikací a jiného materiálu. Naším krédem je „Am Ende der Sieg!“ Toto jednoduché heslo výstižně vyjadřuje vše, co je cílem naší práce, v co věřím, za co bojujeme. Svě přesvědčení neskrýváme a otevřeně říkáme, že uznáváme jen jediný politický systém a jediného vůdce, za jehož odkaz jsme ochotni obětovat vše! Heil Hitler!*“ Uvedené stránky zpřístupňovaly neonacistické časopisy **AHNENERBE No 1** a **DIE TREUE No 1**, publikaci **88 ZÁKONŮ** od Davida Laneho, **galerii obrazů Rudolfa Hesse** a **WHITE POWER poezii**. **V současné době, podle dostupných poznatků, jsou tyto stránky zrušeny (k 22.4.2003)**

²¹ Staženo z internetu dne 22.2.2002.

- „zmírnit“ prezentovaná stanoviska, hovořit o problémech, které lidi v daném regionu tíží, nejlépe sociálních či ekologických, nabízet řešení a získávat tak lidi na svou stranu, což představuje neoptimálnější, byť dlouhodobou variantu „boje“,
- vést násilný boj podle vzoru The Order, což se však v daných podmínkách nejeví jako optimální a mohlo by vést k „definitivnímu konci všech pronárodních organizací, což by byl i konec všech nadějí“,²²
- infiltrovat se do složek policie a zde tzv. sondovat, co a kdy se připravuje za zátah na N.S. skupiny a jednotlivce a informovat je,
- korumpovat policisty, soustředit se při tom na policisty pracující v protixtremistických skupinách a sbírat poznatky o jejich slabostech (alkohol, prostitutky, automaty apod.),
- infiltrovat různé „bojovníky za lidská práva“ jako například lidi z Antifašistické akce apod.

Pojednání je ukončeno slovy:

*„To jsou zhruba všechny alternativy, které mne napadly. Teprve čas ukáže, která z nich je nejvýhodnější, ale pravda je jen jedna, PRAVDA ZVÍTĚZÍ nad tímto prohnilým systémem, kde jsou popírány základní principy rozumu a víry. **Přijde den, kdy zrádci objevující se denně v TV budou viset a jejich děti propadnou kletbě za zločiny svých rodičů.** Možná se toho nedožijeme my, ale naši potomci určitě, proto tento boj nevzdáváme, abychom nebyli sami ztraceni a nemluvílo se o nás jako o těch, kteří radši nic neviděli a neslyšeli. Je pouze na nás, jak budeme bojovat, ale přestaňme sedět a BOJUJME, jinak zahyneme. 14 WORDS -whitecop-“.*²³

Nationalsozialistische Deutsche Arbeiterpartei/Auslands- und Aufbauorganisation (NSDAP/AO) - Národně socialistická německá dělnická strana/zahraníční a základní organizace a National Socialist Education Centre (NSEC)²⁴ - Nacionálně socialistické vzdělávací centrum

Na přelomu let 2000/2001 začaly být na internetu šířeny v češtině materiály NSDAP/AO.²⁵ V češtině zatím bylo zveřejněno pět čísel českého internetového vydání NS

²² U této varianty autor poukazuje na rozdílnou situaci českých a amerických organizací, problémy s obstaráváním financí na vyzbrojování a budování výcvikových táborů. Dále však uvádí: „Pokud by se přesto chtěl někdo připravovat na ozbrojený boj, doporučuji se spojit s nějakou N.S. organizací v bývalém SSSR, jsou tam odborníci na výcvik, jak bývalí vysloužilci z Afghánistánu, tak i špioni KGB, kteří Vás zasvěti do tajů šifrování a diverze. Je zde výhoda vysoké korupce státních úředníků, kteří za nějaký strčený dolar přestávají cokoliv vidět. Tuto variantu nevidím jako nejvhodnější, ale vše ukáže teprve čas“.

²³ Staženo dne 22.2.2002.

²⁴ National Socialist Education Center (NSEC) bylo založeno 25. září 2000 po „dospění k názoru, že vzdělávání dnešních příznivců Nacionálního socialismu a Árijců všeobecně je jeden z nejdůležitějších prvků potřebných ke konečnému vítězství naší Árijské Rasy“. Staženo z internetu dne 3.6.2002.

²⁵ Staženo dne 31.5.2002. Organizaci Nationalsozialistische Deutsche Arbeiterpartei/Auslands- und Aufbauorganisation (NSDAP/AO) založil v roce 1972 v USA americký občan německého původu Gary Rex Lauck, který užívá německého křestního jména Gerhard. Narodil se v roce 1952 v Milwaukee ve Wisconsinu a od mládí inklinoval k nacismu. Zkratka AO původně znamenala pouze „Auslandsorganisation“ (zahraníční organizace) a souvisela s působením v USA. Poté, co došlo k vybudování ilegální sítě této organizace ve Spolkové republice Německo, nabyla i dalšího významu, a to „Aufbauorganisation“ (základní organizace). NSDAP/AO požaduje povolení NSDAP jako strany, oprávněné zúčastnit se voleb v Německu. Konečným cílem je nastolení nacionálněsocialistického státu ve svobodné, suverénní a nově sjednocené velkoněmecké říši a dosažení nového řádu na rasistickém základě v celém árijském světě. Cíle se snaží dosáhnout především šířením tiskovin, zvláště pak časopisu NS Kampftruf, vydávaného od roku 1973. A v poslední době též poskytováním internetových služeb, včetně šíření neonacistických počítačových her či provozováním internetového rádia. G. Lauck se dlouho zaměřoval hlavně na Německo, v současnosti však distribuuje materiály i v mnoha dalších „árijských“ jazycích, mimo jiné i v japonštině. Díky ortodoxnímu nacismu a neochotě přizpůsobit původní

Zpravodajství.²⁶ Jsou v nich stati pojednávající o historických osobnostech nacismu a zprávy o dění souvisejícím s nacionálním socialismem, obzvláště pak s NSDAP/AO. **Stránky jsou umístěny na serveru v USA.** Obsahově jsou spjaty s nacionálním socialismem, rasismem a antisemitismem. Jedná se o významného distributora neonacistických materiálů.

Dne 19. března 2002 se stalo „oficiálním spojencem NSDAP/AO“ Nacionálně socialistické vzdělávací centrum (Nationalist Socialist Education Centre - NSEC), které má údajně od tohoto data na starosti českou sekci organizace.²⁷ Mezi knihami nabízenými na jejích webových stránkách ke stažení figurovaly „Mein Kampf“ Adolfa Hitlera, „White Power“ (Bílá síla) G.L. Rockwella, vůdce americké Nacistické strany, „Protokoly sionských mudrců“, „Anglo - židovská aliance“ od Wolfa Meyera Christiana či „Mezinárodní žid“ od Henry Forda.²⁸

Ve spojitosti s neregistrovanými uskupeními lze i v r. 2002 zmínit rovněž příznivce hnutí „**Českých fašistů**“, rekrutující se převážně z řad skinheadů. Jejich část je aktivní v Severomoravském kraji, především v okresech Karviná (cca 30 osob) a Jeseník (cca 39 osob). Toto „hnutí“ nemá pevné členství. Ideově se hlásí k nacionálnímu socialismu. Hovoří o méněcenných rasách (Romech a Asiitech) a prosazuje český nacionalismus. Používá symboly třetí říše nebo tři sedmičky v kruhu, které představují jihoafrický apartheid.

Organizace, které v roce 2002 nevykazovaly žádnou činnost

Blood & Honour Division Bohemia (B & H DB) – Krev a čest²⁹

Bohemia Hammer Skins (BHS)

Neregistrované skinheadské organizace.

V roce 2002, stejně jako v r. 2001, nebyly zaznamenány na území ČR žádné známky organizované činnosti neonacistických uskupení Blood&Honour Division Bohemia a Bohemia Hammer Skins, českých poboček nadnárodních uskupení.³⁰ Souviselo to jak s útlumem jejich činnosti, zaznamenaným v předchozích letech, tak i s vlastními změnami na pravicově extremistické scéně.

Hitlerovy myšlenky soudobé realitě bývá v USA i ve Spolkové republice Německo NSDAP/AO vnímána pravicovými extremisty jako „neakceschopná kuriozita“, nemající příliš velký reálný vliv. Šířené materiály jako např. samolepky s nacistickou vlajkou a nápisy „*Wir sind wieder da!*“, jsou však poměrně oblíbenými suvenýry pro mladé neonacisty.

²⁶ Jedná se o č. 106 (2000/2001), č. 110 (2001/2002), č. 111 (jaro 2002), č.112 (zima 2002/2003) a Zpravodajství NS bez uvedení čísla z roku 2001.

²⁷ Viz Nazi Lauck NSDAP-AO NS News Bulletin 106- Česká verze! Staženo dne 3.června 2002 z internetu.

²⁸ V č. 112 NS Zpravodajství se uvádí, že „v roce 2002 webovou stránku NSDAP/AO navštívilo přes 25 milionů lidí, Hitlerův Mein Kampf byl stáhnut 50 000 krát...můžeme teď produkovat CD a DVD. Během posledních čtyř měsíců roku 2002 bylo na DVD produkováno na dva tucty originálních filmů z Třetí Říše a knih s anglickým či německým komentářem. Naše A3 tiskárna, kterou jsme zakoupili počátkem ledna, začala již tisknout časopisy a knihy...“. Agresivní vzkazy pak lze nalézt v rubrice „Dopisy editorovi“. Staženo dne 22.4.2003. **Pro tyto stránky je příznačná špatná čeština a hrubé pravopisné chyby.**

²⁹ Nejedná se jen o anglický název skupiny nebo hnutí, ale o **pojmenování, které záměrně užívá jeden z hlavních sloganů Hitlerjugend**, a to „*Krev a čest*“.

³⁰ Na internetu jsou sice ke stažení webové stránky Blood&Honour Division Bohemia s nadpisem v anglickém jazyce „Blood&Honour Bohemia Strikes back!“ Ze čtyřech nabízených bloků jsou však dostupné pouze dva, a to opět v angličtině. Jedná se o „Rudolf Hess Home Page“, naposledy aktualizovanou 4.4.2003, u níž je uvedeno, že „toto je nepolitická stránka. Neúčastníme se a ani nepodporujeme žádné neonacistické aktivity“, a Blood&Honour Worldwide Links.

3.2.2 Organizace registrované u Ministerstva vnitra ČR

Pravá alternativa (PA), dříve Vlastenecká republikánská strana (VRS) prezentující se na veřejnosti v roce 2001 jako „Národně sociální blok“(NSB)³¹

Současný název této politické strany byl registrován Ministerstvem vnitra dne 29. listopadu 2001.

Předseda: do března 2002 Jan Kopal, nyní údajně Luděk Hlinka

Čestný předseda: Miroslav Rousek, bývalý emigrant, nyní vydavatel regionální tiskoviny Náchodský nečas³²

Sídlo: Praha

Místní organizace Právě alternativy pracovaly v následujících městech a obcích:

Praha, Valašské Meziříčí, Veselí nad Moravou, Karlovy Vary, Svratouch, Jablonec nad Nisou, Hrádek nad Nisou, Klenčí pod Čerchovem, Rakovník, Olomouc, Zábřeh na Moravě, Jihlava, Plzeň, Ústí nad Labem, České Budějovice, Most, Tanvald, Roudnice nad Labem, Aš, Vsetín, Příbram, Litomyšl, Litvínov, Písek, Bystřice nad Pernštejnem, Chomutov, Liberec.³³

Tiskoviny

- oficiální tiskovina NÁRODNĚ SOCIÁLNÍ VÝZVA. Časopis novodobých národovců, členů a příznivců NSB (Redakce: NSB Jihlava, šéfredaktor Michal Podolák; distribuce: NSB Svratouch)
- AKCE. Magazín národního obrození
- NÁCHODSKÝ NEČAS

Tiskovina AKCE, která je registrována u Ministerstva kultury, patřila spolu s tiskovinou NÁCHODSKÝ NEČAS k periodikům, jejichž záměrem byla propagace Právě alternativy.

³¹Geneze vzniku Právě alternativy: V roce 1990 zaregistrovalo Ministerstvo vnitra politickou stranu s názvem *Radikální republikánská strana* a se sídlem v Brně. Následně tato strana opakovaně změnila svůj název, přičemž v roce 1995 došlo k jejímu přejmenování na *Vlasteneckou republikánskou stranu*. Hlavní programové cíle této strany obsahoval "Komplexní politický program Vlastenecké republikánské strany". Byly formulovány tak obecně, že ji nevzdělovaly z řady jiných politických stran a jejich programů a nepřekračovaly zákonný rámec. Její tiskovinou byl časopis VLASTENEC, vydávaný v Ostravě. V roce 2000 (5. srpna) se konal VI. mimořádný sjezd VRS. Na něm došlo k personálním změnám ve vedení strany a jejích komisích, změně sídla strany a stanov, které byly řádně zaregistrovány u Ministerstva vnitra (15.9.2000). Od té doby se strana aktivně podílela na akcích pořádaných pravicově extremistickými subjekty. Její tajemník Jan Kopal pravidelně vystupoval se svými projevy po boku představitelů extremistických organizací Národní aliance, Vlastenecké fronty, Národního odporu či Obrody národa. Část členů registrovaného občanského sdružení Národní aliance (NA), stejně jako část členů neregistrované organizace Národní odpor (NO), vstoupila počátkem roku 2001 do VRS se záměrem iniciovat podstatné změny ve straně. Dne 3.3.2001 se uskutečnil v Praze VII. mimořádný sjezd VRS, který byl úspěšným vyvrcholením těchto tendencí. Bylo odvoláno celé předsednictvo strany, členové dozorčí komise a členové revizní komise, strana rozhodla o svém přejmenování na Národně sociální blok (NSB) a o změně znaku strany. Na tomto sjezdu byla tudíž schválena další změna stanov, spočívající mimo jiné v již zmíněné změně jejího názvu na „Národně sociální blok“ („NSB“). Přestože byla registrace změny stanov Ministerstvem vnitra zamítnuta, a tudíž i změna názvu Vlastenecké republikánské strany na Národně sociální blok, prezentovala se tato strana na veřejnosti téměř po celý rok 2001 jako Národně sociální blok, který však právně neexistoval.

³²Podle některých informací Miroslav Rousek odešel z Právě alternativy (PA) spolu s Janem Kopalem, tudíž by už neměl být čestným předsedou. Rovněž Náchodský nečas se údajně od Právě alternativy odklonil.

³³Kopalovo vedení PA uvádělo, že má místní organizace až ve čtyřiceti městech a obcích ČR.

V současné době je Pravá alternativa prakticky nefunkční. Nemá prezentaci na internetu, její původní webové stránky přestaly existovat.

Aktivity v roce 2002

Prioritou této pravicově extremistické politické strany, vytýčenou v roce 2001, bylo dosažení volebního úspěchu v roce 2002, který jí měl zabezpečit vstup do skutečné politiky a přinést zisk poslaneckých mandátů. V březnu 2002 byl J. Kopal „odstraněn“ z funkce předsedy; vystoupil z PA a stal se členem Národně demokratické strany, za níž kandidoval v červnu 2002 ve volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR. Ve funkci ho údajně nahradil L. Hlinka. V souvislosti s odvoláním J. Kopala z funkce došlo ve vedení Pravé alternativy ke komplexním změnám. Po jeho odchodu má údajně spolupracovat s Witiko-Bundem, nejradikálnější složkou organizace Sudetendeutsche Landsmannschaft. Změny ve vedení strany vedly, mimo jiné, k tomu, že Pravá alternativa nepodala zamýšlenou kandidátní listinu pro červnové volby 2002 do Poslanecké sněmovny. Kandidáti Pravé alternativy se objevili až v listopadových volbách do zastupitelstev obcí, a to v Rakovníku a v hl. městě Praze, konkrétně v obci Praha 12, v nichž propadli.³⁴

Vlastenecká fronta (VF)

VF je registrována u Ministerstva vnitra od 17.6.1993 jako občanské sdružení podle zákona č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů.

Předsedové: prvním předsedou VF byl Jiří Fidler z Brna, kterého později vystřídal Miroslav Knapovský (původně předseda MO VF v Ostravě). Dalším předsedou se stal Jan Skácel, zvolený do čela VF na celorepublikovém sjezdu v Pardubicích dne 17.4.2000. Po rezignaci Jana Skácela byl na sjezdu VF v září 2001 zvolen předsedou **David Macháček**, který je jím doposud.³⁵

Sídlo vedení: Praha

Místní organizace (nejvýznamnější): Praha, Ostrava, Kladno, Brno, Chrudim, České Budějovice, Pardubice.

Odhad celkového počtu registrovaných členů: řádově několik desítek. Převážnou část členů a příznivců tvoří nacionalisticky orientovaní mladí lidé, z nichž někteří patřili či dosud patří k hnutí skinheads. V řadách této organizace jsou však i občané, kteří s hnutím skinheads neměli nic společného.

Tiskoviny: **Obrana národa** (od roku 1996 do současnosti)³⁶, **Hlas národní mládeže** (od roku 1997 do konce roku 1999). Dále má Vlastenecká fronta na Internetu **Zpravodaj Vlastenecké fronty** (od roku 1996 do současnosti)³⁷.

³⁴ Za PA celkem kandidovalo 15 osob ve věkovém průměru 21,87 let. V Rakovníku 4 kandidáti PA získali 221 hlasů (0.24%), z nichž nejvíce (90) obdržel Vladimír Skoupý, v Praze získalo 11 kandidátů PA 1965 hlasů (0.00%).

³⁵ Předseda VF, David Macháček, po svém zvolení dne 17. září 2001 pro ČTK uvedl, že „hodlá udržet legální status hnutí s cílem rozšířit aktivitu“ a že „je třeba získat pro nacionalistickou myšlenku především mladé lidi a také je hodlá vyškolit“.

³⁶ Obrana národa začala od prvního čísla roku 2002 vycházet samostatně, bez vazby na Vlasteneckou frontu, u vydavatelství Miko Press, především v důsledku sporů Mgr. Františka Rozhoně s pražským vedením VF..

³⁷ Zpracovatelé internetových stránek „Zpravodaje Vlastenecké fronty“ se částečně přesunuli do Zpravodaje připravovaného redakcemi Obrany národa a Národní myšlenky.

VF vznikla v rámci skinheadského hnutí, od něhož se však postupem doby částečně oddělila i ideově vyprofilovala.

V roce 1999 Ministerstvo vnitra Vlasteneckou frontu upozornilo, že vyvíjí činnost v rozporu s § 4 zákona č.83/1990 Sb., o sdružování občanů, a v souladu se zákonem ji vyzvalo, aby od této činnosti upustila. Vytýkané nedostatky byly organizací obratem odstraněny.

VF se snaží zpochybňovat občanský princip, na kterém je založen demokratický systém v ČR a propaguje uplatňování principu, podle kterého se občanům státu přiznávají práva a svobody v závislosti na příslušnosti k určitému etniku nebo národnosti. Tento svůj ideologický koncept však VF veřejně uplatňuje formou odmítání zvýhodňování minorit, bojem proti údajné pozitivní diskriminaci, požadavkem rovnosti příležitostí. Tento typ demagogie je ostatně používán pravicovými extremisty po celém světě, neboť komplikuje právní postih.

Vedle pravidelné spolkové činnosti se VF snaží působit i veřejně formou pořádání různých demonstrací a podobných shromáždění, vylepováním letáků, vydáváním nejrůznějších publikací, které rozšiřuje v názorově spřízněném prostředí nebo na svých internetových stránkách.

V minulosti se členové VF často účastnili veřejných akcí spolu s již neaktivní skinheadskou organizací Blood&Honour D.B. (1998) nebo s již neexistující organizací Národní aliance či neregistrovanou organizací Národní odpor (1999, 2000). VF udržuje četné kontakty na zahraniční ultrapravicové organizace a subjekty a má úzké vazby na domácí pravicové extremisty z řad skinheadského a neonacistického hnutí. Na rozdíl od neonacistických skupin je VF více protiněmecky zaměřená.

Aktivity v roce 2002

Přestože postupně ztrácí svůj vliv na pravicově extremistické scéně, lze ji stále považovat za velmi důležitý subjekt. Právě z členské základny Vlastenecké fronty se postupně vydělily pravicově nacionalistické občanské sdružení **VLAST. cz**, registrované u Ministerstva vnitra na podzim r. 2000, nové občanské sdružení pod názvem **Česká vlastenecká fronta (ČVF)** se sídlem v Ostravě, zaregistrované dne 6. prosince 2001 u Ministerstva vnitra osobami spjatými s VF³⁸ a dvě, nacionalisticky zaměřené, politické strany, **Národní sjednocení (NSJ)** a **Národní strana (NS)**, registrované u Ministerstva vnitra v r. 2002.³⁹

Národní strana (NS) vznikla z občanského sdružení VLAST.cz. Na vzniku politické strany Národní sjednocení se Vlastenecká fronta přímo podílela.

VF spolupracovala s obdobně orientovanými organizacemi, byla pořadatelem některých akcí, anebo se na jejich přípravě podílela (pochod proti bolševismu – 27.4.2002, anebo Vzpomínka na generála Gajdu – 16.2.2002). Ze zahraničních partnerů upřednostňovala francouzskou Front National (FN).

³⁸ Členy přípravného výboru byli Stanislav Bzonek, Miroslav Hlinka, Mgr. František Rozhoň a Ladislav Svoboda.

³⁹ Snaha VF o proniknutí na politickou scénu počala nabývat na významu v r. 2000. Tehdejší předseda VF Jan Skácel chtěl co nejrychleji založit novou politickou stranu **Národní sjednocení**, která by se přihlásila k odkazu stejnojmenné strany působící v ČR ve 30. letech minulého století pod vedením K. Kramáře. Občanské sdružení VF mělo zůstat zachováno. K registraci této politické strany však došlo až v r. 2002, poté co v září 2001 rezignoval na předsedu VF, a věnoval se plně založení této politické strany. Na rozdíl od Národní aliance a Národního odporu zvolila VF pro vstup na politickou scénu „klasickou“ cestu vzniku nové politické strany. V r. 2000 se část členské základny, vedená bývalým předsedou Miroslavem Knapovským, oddělila od VF a založila **občanské sdružení Vlast.cz.** Členové občanského sdružení Vlast.cz. se brzy po jeho vzniku pokusili založit vlastní politickou stranu, která měla působit pod názvem **Národní strana** a výhledově konkurovat dalším zaregistrovaným pravicově extremistickým subjektům. Žádost o registraci Národní strany byla Ministerstvem vnitra odmítnuta, neboť nespĺňovala zákonné podmínky registrace. Došlo k rozkolu mezi členy přípravného výboru a poté k ustavení dvou přípravných výborů, jejichž cílem bylo založení této strany.

Národní sjednocení (NSJ)

Politická strana registrovaná u Ministerstva vnitra dne 12. dubna 2002.

Předseda: Mgr. Jan Skácel⁴⁰

Místopředseda: Ladislav Svoboda

Sídlo: Praha

Orgány strany jsou Republikový Sněm, Předsednictvo, Generální rada, Kontrolní a revizní komise a Smírčí soud.

Národní sjednocení začalo vydávat vnitřní informační občasník Otevři oči.

Strana se hlásí k tradicím stejnojmenné prvorepublikové politické strany založené dne 28.10.1934 JUDr. Karlem Kramářem a sama sebe charakterizuje jako „národně orientovanou politickou stranu navazující na národní obrození a vycházející z kulturních tradic křesťanství a antiky“. Vymezuje se proti NATO, vstupu ČR do Evropské unie, „uměle vytvářené“ multikulturní společnosti, legalizaci drog a tzv. registrovanému partnerství.⁴¹ Staví se za „zachování národních států na evropském kontinentě, neboť jedině jejich existence zaručuje rozvoj Evropy a jejich civilizačních hodnot“.

Aktivity v roce 2002

Dne 23. června 2002 se uskutečnil ustavující sjezd NSJ, na němž byl přijat Manifest strany. Dále NSJ zveřejnilo na svých webových stránkách „Hospodářský program NSJ k ekologické a sociálně tržní ekonomice“. Strana NSJ spolupracovala s Národní stranou, probíhaly rovněž diskuse ohledně možného sjednocení Národně demokratické strany a NSJ, reflektující především stávající finanční potíže. Zvažovány byly i možnosti protestu proti konání summitu NATO v Praze, k němuž nakonec vedení strany nepřistoupilo. Představitelé NSJ se podíleli na aktivitách spřízněných pravicově extremistických subjektů.⁴²

Nejvýznamnější aktivitou NSJ byla účast v listopadových volbách do zastupitelstev v obcích. Na kandidátkách NSJ byli vedle vlastních členů, členové Národně demokratické strany (NDS) a bezpartijní kandidáti, celkem 153 osob, jejichž průměrný věk činil 37,7 let. Nejvíce hlasů NSJ získalo v hl.m. Praze – 4164 (0.03%) a Středočeském kraji – 3923 (0.06%), celkově v těchto volbách propadlo.⁴³ Členem NSJ se stal bývalý předseda Právě alternativy Jan Kopal, který ve volbách kandidoval za Národně demokratickou stranu.⁴⁴

⁴⁰ Bývalý předseda občanského sdružení Vlastenecká fronta.

⁴¹ Viz Národní sjednocení: Kdo jsme. Co chceme. Co odmítáme. Staženo dne 22.4.2003. Rozhovor s místopředsedou NSJ Ladislavem Svobodou, v němž tento definoval filozofii a smysl NSJ, zveřejnila Obrana národa IV/září 2002. Staženo dne 22.4.2003.

⁴² Např. 28. října 2002, u příležitosti vzniku Československé republiky, vystoupili s projevy na Palackém náměstí představitelé NSJ, Vlastenecké fronty a další. Poté následoval pochod na Vyšehrad, při němž účastníci skandovali hesla jako: „Nic než národ, Čechy Čechům, cizí nechceme, svoje nedáme“ apod.

⁴³ Proč se NSJ zúčastňuje listopadových voleb viz František Nonnemann: Národní sjednocení a komunální volby. Výsledky voleb do obecních zastupitelstev obcí viz <http://volby.cz>

⁴⁴ Viz „Otevřený dopis prezidentu republiky prof. Ing. Václavu Klausovi, CSc. – dopis člena Národního sjednocení prezidentu republiky ze dne 5.3.2003“. Jan Kopal se svým dopisem obrací na prezidenta republiky jako funkcionář NSJ ve věci odsouzení V. Pechance za rasistickou vraždu a žádá jej, aby evokoval prošetření kauzy a zvážil možnost udělení milosti. Jan Kopal zde uvádí: „Obracím se na Vás v souvislosti s kauzou Vlastimila Pechance, který byl dne 4.3.2003 pražským Vrchním soudem uznán vinným z tzv. rasové vraždy a odsouzen k nepodmíněnému trestu ve výši 17 let. Jde evidentně o rozsudek likvidační, nespravedlivý a ovlivněný politickými tlaky. Není veřejným tajemstvím, že Vlastimil Pechanec není vrahem. Jméno vraha se přitom skloňuje ve všech pádech v novinářských kuloárech soudních síní...Pojem „rasová vražda“ je zvláštní, vágní, účelový a svým způsobem produktem rasismu na ruby. Používá se zásadně jen v případech zabitých cikánů, i když motivem vraždy je kolikrát všechno možné, jen ne rasová nenávisť. Vražda zůstává vraždou a měl by za ní následovat i stejný čin, nikoli, aby se podle etnického původu oběti zvyšovala trestní sazba na základě libovůle soudů a osobního rozhodování soudců...“.

Na aktivity z r. 2002 navazují postoje NSJ v r. 2003. V současné době NSJ vyzývá občany, aby v referendu vyjádřili nesouhlas se vstupem ČR do EU, vydalo „prohlášení k intervenci do Iráku“ apod.

NSJ si do budoucna klade za cíl uchopení moci a řadu změn, avšak **nedeklaruje násilnou formu uchopení moci.**⁴⁵

Národní strana⁴⁶

Politická strana vznikla na základě rozhodnutí Nejvyššího soudu o podaném opravném prostředku ke dni 31. října 2002. Ustavující sněm Národní strany, na němž byl potvrzen Politický program, priority a směřování pro nastávající rok a zvoleny výkonné orgány strany, včetně nového předsedy, se uskutečnil v Praze 1. března 2003.⁴⁷

Předseda: Mgr. Petra Edelmannová

První místopředseda: Michal Polanecký

Sídlo: Praha

Vydává: Edice Národní politika. První publikace v této edici byla vydána v únoru 2003.⁴⁸

Aktivně se prezentuje na svých webových stránkách.

Národní strana se deklaruje jako „strana vlasteneckého zaměření, převážně se orientující na konzervatismus a národní tradicionalismus“ a za cíl si klade „hájit českou identitu, národní zájmy“. Ve svém „Politickém programu“ klade strana důraz například na „silný národní stát, systém přímé demokracie, posílení autority státu“ (body 1,2,3). V bodě 4 definuje své stanovisko k imigrační politice, národnostním menšinám – etnikům, kde se staví za „zprísňení imigrační politiky, pro jasná a nekompromisní pravidla pro udělování státního občanství“. Dále „je proti jakémukoli zvýhodňování etnických menšin, tj. proti pozitivní diskriminaci a bude zastávat tzv. rovnost před právem i povinností“.⁴⁹ Je zásadně proti členství České republiky v NATO a proti jejímu vstupu do EU.⁵⁰ Jako alternativu k EU staví „spolupráci na bázi Evropy národů a Evropy demokracií“. Jedná se např. o její projekt „NE-EU“ a „Kampaň EU-thanasie národních států“. Zároveň deklaruje své odmítavé stanovisko k „evropskému izolacionalismu a národnímu šovinismu“.

⁴⁵ Podle názoru politologa M. Mareše „...Pravděpodobně nebude usilovat o hlásání vyhraněně antidemokratických postojů. Vyhledky na získání relevantních pozic ve stranicko – politickém systému jsou ale malé. Národní sjednocení však má určitý potenciál integrovat české nacionalisty z různých organizací“. Viz M. Mareš, Pravicový extremismus a radikalismus v ČR, s. 250.

⁴⁶ Vznik Národní strany byl iniciován v občanském sdružení Vlast cz., které založili bývalí členové Vlastenecké fronty v r. 2000. **Bezpečnostní informační služba řadí tuto politickou stranu mezi nacionalistické extremistické subjekty.** Této politické strany si aktuálně všimá monografie politologa M. Mareše (Pravicový extremismus a radikalismus v ČR, s. 254).

⁴⁷ Předsedou přípravného výboru Národní strany byl do ustavujícího sněmu Pavel Sedláček a prvním místopředsedou Mgr. Petra Edelmannová.

⁴⁸ Pavel Sedláček, Nic než národ. Integrace české ultrapravice před parlamentními volbami 2002. První vydání. Praha 2003.

⁴⁹ Viz Program Národní strany. Staženo 28.4.2003. Ve svém programu se dále vyjadřuje např. proti „ekonomické migraci“, „revizi tzv. Benešových dekretů“, zabývá se myšlenkou zřízení „vlastenecké domobrany – Národní gardy“, je proti „jakékoli legalizaci drog“, staví se za „obnovení trestu smrti“ a podobně. Staženo 28.4.2003.

⁵⁰ V této souvislosti založila Národní press Centrum (NPC) jako nedílnou součást probíhajícího projektu NE-EU. Podle prohlášení NS „soustřeďuje informace týkající se EU, integračních podmínek a nuceného vstupu. NPC umožňuje publikovat především komentáře nezávislých publicistů, politologů a ekonomů...“ Staženo 28.4.2003.

Aktivity v roce 2002

V roce 2002 se spolupodílela na aktivitách spřízněných pravicově extremistických subjektů, s nimiž po celý rok spolupracovala. V listopadu 2002 (22.11.) uspořádala demonstraci proti konání summitu NATO v Praze, na níž zazněly projevy jejích předních představitelů. Aktivity NS, s ohledem na to, že oficiálně vznikla v říjnu 2002, jsou viditelnější od počátku r. 2003. V tomto směru lze zmínit např. zahájení kampaně NE-EU, konání Mezinárodního euroskeptického kongresu v Praze (8.2.2003), demonstraci proti „usídlení Sudetoněmeckého landsmanshaftu v České republice (1.4.2003).

NS si klade do budoucna za cíl uchopení moci a řadu změn, avšak **nedeklaruje násilnou formu uchopení moci.**⁵¹

Národní obec vlastenecká (NOV)⁵²

Tato organizace byla registrována u Ministerstva vnitra dne 29. května 2000 jako občanské sdružení.

Sídlo: Tišnov na Moravě

Úzce spolupracuje s Vlasteneckou frontou. Požaduje vytvoření silného národního státu, v rámci klasických témat pravicově extremistických subjektů se deklarativně vyhraňuje např. proti drogám, homosexualitě apod.

Republikáni Miroslava Sládka (RMS)⁵³

Politická strana registrovaná u Ministerstva vnitra dne 25. ledna 2001.

Předseda: PhDr. Miroslav Sládek

Sídlo: Praha

Sídla hlavních sekretariátů: Praha, Havlíčkův Brod, Brno

Tiskoviny: Republika

Republikáni Miroslava Sládka ideově navazují na SPR - RSC. Na svých webových stránkách propagují EURONAT.⁵⁴

⁵¹ Viz rozhovor předsedkyně NS pro Svobodné noviny, roč. 2003, číslo 1, zveřejněný ve stanoviscích na webových stránkách NS, v němž odpovídá na otázku, jak vidí šance NS v příštích parlamentních volbách: „Podle analýzy volebních výsledků z roku 2002, kterou jsme si nechali zpracovat, má silná moderní pronárodní strana, hájící čestně a vytrvale národní zájmy, volební potenciál mezi 7-9%. V případě propojení všech kandidujících pravicových stran tak, aby nestály proti sobě, by se tento potenciál ještě výrazně znásobil. Naši práci směřujeme k volebnímu úspěchu.“

⁵² **Národní obec vlastenecká podle poznatků Bezpečnostní informační služby již de facto zanikla.**

⁵³ Dne 12.7.2000 bylo u Ministerstva vnitra zaregistrováno politické hnutí s názvem **Nezávislá republikánská mládež. Na sjezdu konaném dne 9. prosince 2000** v Praze byla přijata změna stanov, na základě které se hnutí transformovalo v politickou stranu s názvem **Republikáni Miroslava Sládka**. Tato změna byla zaregistrována Ministerstvem vnitra dne **25. ledna 2001**.

⁵⁴ Viz My a Evropa. Staženo dne 25. 6. 2001. **Euronat (založený v r. 1997)** a jeho satelitní mládežnická organizace **Euronat Jeunesse (založená v r. 1998** při příležitosti konání 14. letní univerzity pořádané organizací Front National de la Jeunesse, která je satelitní mládežnickou organizací Le Penovy Front National) **představují volné sdružení krajně nacionalistických evropských politických stran**, v jehož čele neformálně stojí francouzský nacionalista Jean – Marie Le Pen. Cílem tohoto sdružení je zejména koordinace společného postupu těchto politických sil proti evropské politické a euroatlantické bezpečnostní integraci. Mezi základní cíle sdružení Euronat patří snaha o vytvoření Evropy stojící proti USA a Evropy národů. **Evropa národů je Euronatem deklarována jako alternativa sjednocené Evropy. Euronat se ideově hlásí k odporu proti globalizaci.** Politické strany sdružené v Euronat mj. údajně usilují o to, aby při volbách do Evropského parlamentu r. 2004 vytvořily v tomto orgánu křídlo nové národní pravice. V souvislosti s organizací Euronat býval v minulosti také zmiňován předseda bývalé SPR-RSC. Ideové zásady Euronat Jeunesse jsou identické se zásadami organizace Euronat. První shromáždění Euronat Jeunesse proběhlo v září r. 1998 v Madridu, další v prosinci téhož roku v Římě. V květnu r. 1999 se pod jeho patronací uskutečnily oslavy Svátku nacionální mládeže v Paříži.

”**Program Republikánů 2002**” všemi svými body plně odpovídá dikci používané bývalou SPR-RSČ. Za cíl si klade uchopení moci a řadu změn, avšak otevřeně nedeklaruje násilnou formu uchopení moci.

Aktivity v roce 2002

Činnost „nové“ politické strany byla podřízena přípravám na parlamentní a komunální volby. Jednoznačně deklarovaným cílem RMS bylo získání poslaneckých mandátů v Parlamentu ČR. Ve dnech 15. – 18. února 2002 se česká delegace, vedená M. Sládkem, zúčastnila v Lyonu prezidentské konvence Front National J. M. Le Pena. Obrátila se zde na přítomné poslance Evropského parlamentu s žádostí o dohled zahraničních zástupců nad průběhem a o pomoc při kontrole parlamentních voleb v České republice.⁵⁵ Brzy poté, dne 24. února 2002, na druhé části I. sjezdu RMS, byl zvolen do čela strany Miroslav Sládek.⁵⁶

Jak v parlamentních volbách do Poslanecké sněmovny, tak v listopadových volbách do územně vyšších celků RMS neuspěli. V červnových parlamentních volbách získali pouhých 46325 hlasů (0,97%), z toho nejvíce v krajích Ústeckém (1,89% hlasů), Moravskoslezském (1,12% hlasů) a Středočeském (0,96% hlasů).⁵⁷ Ani v listopadových volbách RMS nedosáhli obzvláště výrazných úspěchů.⁵⁸

Pokračovala orientace strany na evropské nacionalistické politické strany a subjekty, po celý rok 2002 byl proklamován odmítavý postoj ke vstupu ČR do Evropské unie, kritika členství ČR v NATO, mottom RMS zůstávala „Evropa národů“.⁵⁹ Od počátku r. 2003 tato dikce zesílila, a to jak v tiskovině Republika, tak v prezentaci na webových stránkách RMS.

Ukázky z „Programu Republikánů 2002”⁶⁰

1.část - Rodina

Navrhujeme:

(Bod 4) „Upravit daňovou soustavu, která by umožnila snižovat daň z příjmu podle počtu dětí. Plošné přídatky na děti jsou pouze přechodnou fází, neboť nerozlišují mezi jednotlivcem, který pracuje a příživníkem žijícím jen z počtu dětí. Proto navrhujeme, aby za každé dítě byla snižována daň z příjmu pracujícího rodiče, takže by při 5 dětech už neplatil žádné daně. Tím

⁵⁵ Viz Týdeník Republika, č.11, 14.3.2002. Staženo dne 2.4.2002 z internetu.

⁵⁶ První část sjezdu RMS se uskutečnila dne 30. září 2001 v Havlíčkově Brodu. Jednání sjezdu se ze zahraničí zúčastnili místopředseda francouzské Front National Dominique Chaboche a předsedkyně belgické Nové fronty Marguerite Bastienová. Poté, co bylo zvoleno dočasné předsednictvo strany, byl sjezd přerušen a volba předsedy strany byla odložena na rok 2002. Delegáti schválili návrh programových tezí.

⁵⁷ Za RMS kandidovalo do Poslanecké sněmovny 340 osob, jejichž průměrný věk činil 47,18 a mezi nimiž bylo pouze 19 žen. Většina kandidátů (165) byla ve věkové skupině 50 a více let, ve věku 21-29 let bylo pouze 45 kandidátů RMS.

⁵⁸ Předseda RMS Miroslav Sládek kandidoval v místě svého bydliště, obci Brno – Útěchov (za Nezávislé-Bezpečí a prosperita) a stal se zde nejprve místostarostou, v současné době je již starostou.

⁵⁹ „Evropská unie je koncem naší země, koncem suverenity politické, ekonomické a soběstačnosti v zemědělství, je to také konec našeho jazyka a kultury“. Viz Program republikánů 2002. Staženo 25.4.2003. **Ve dnech 17. - 19. ledna 2003 se zástupci RMS zúčastnili v Moskvě prvního světového kongresu vlasteneckých stran, konaného z iniciativy Liberálně demokratické strany Ruska, jejímž předsedou je V. Žirinovskij.** M. Sládek se zde zúčastnil dvou televizních přenosů. Tento kongres „by měl v plénu zasedat jednou ročně. V mezidobí by měl pracovat Výbor, který by řešil aktuální problémy, připravoval jednání kongresu a zajišťoval praktickou spolupráci zúčastněných politických stran v boji proti snahám globalizátorů a jejich přísluhovačů o likvidaci národů a národních států. Tento výbor bude mimo jiné také hodnotit podmínky pro konání zasedání pléna Kongresu. Delegáti přijali za své motto výrok Jeana- Marie Le Pena „**Vlastenci všech zemí, spojte se!**“ Viz Republika, ročník XIV,2003, č. 4.

⁶⁰ Staženo dne 25.4.2003 z internetu.

by automaticky byly vyloučeny ty skupiny obyvatelstva, které si z přídavků na děti dělají zdroj obživy a zvýhodnění řádní a řádně ekonomicky činní občané“.

3.část - Přistěhovalectví

„Naším hlavním úsilím je odmítnout multikulturní společnost ve jménu naší národní identity“.

Navrhujeme:

(Bod 1) „Ukončit příliv přistěhovalců přísnou kontrolou našich hranic tak, aby přechod přes ně byl jakýmkoliv způsobem nemožný pro osoby postrádající naše vstupní vízum“,

(Bod 2) „Scelování rodin je příčinou přílivu dalších uprchlíků, kteří následují první skupiny. Jsme pro scelování rodin a podpoříme je, ale zásadně v zemi jejich původu“...,

(Bod 5) „Zavést efektivní proceduru vypovězení nelegálních přistěhovalců. Ti budou nekompromisně a urychleně vráceni do země původu. Nemají nárok na jakékoliv dávky nebo podporu, a po dobu mezi zadržením a odsunutím budou drženi ve střeženém zařízení“

Upevňování a ochrana národnosti po formální i obsahové stránce

(Bod 1) „Česká národnost je vyhrazena všem dětem, které pocházejí z českého otce a české matky. Volební právo je dáno pouze občanům české národnosti

(Bod 3) Získání občanství je nutné podmínit přísným ověřováním, zkouškami z jazyka, kultury a duchovních hodnot přinášejícím našemu národu. Právě tak je nutné dobrozdání ručitelů za kandidáta na české občanství. I v případě sňatku bude postupováno stejně, jako je tomu například ve Švýcarsku. Kde je potřebné schválení radou místa bydliště a sousedy“.

(Bod 4) „Ztráta občanství by měla být zavedena pro všechny naturalizované, kteří se dopustí závažných trestných činů, jako je vražda, terorismus, únos, zneužití dětí, znásilnění či obchod s drogami. Z humanitních důvodů se ztráta občanství vztahuje na pachatelovu celou rodinu, protože není v našem zájmu její rozbití“,

(Bod 5) „Naprosto nezbytné je preferovat naši národnost, při uchování a získání zaměstnání, při přidělování sociálních bytů. Právě tak dětské přídatky a jakékoliv další sociální dávky musí být vyhrazeny pro domácí“.

Rozpuštěné organizace⁶¹

Republikánská mládež (RM)

Organizace zaregistrovaná u Ministerstva vnitra od **18. července 1997** do **30. ledna 2003**. Ustavující sjezd Republikánské mládeže se uskutečnil dne 24. října 1998 v Praze.

Předseda: Martin Zbela⁶² (od 24.10.1998, kdy byl do této funkce zvolen ustavujícím sjezdem RM, do rozpuštění organizace 30.1.2003)

Sídlo Ústřední rady RM: Praha

Zemské vedení RM v Čechách: Praha, zemský vedoucí Jiří Štěpánek

Zemské vedení RM na Moravě: Brno, zemský vedoucí Pavel Procházka

⁶¹ Ve Zprávě o problematice extremismu na území ČR budou vždy zmiňovány pouze ty subjekty, k jejichž rozpuštění Ministerstvo vnitra přistoupilo ve Zprávou hodnoceném roce. Z tohoto důvodu nejsou v textu již uvedeny informace o občanském sdružení Národní aliance (NA), které zaniklo ke dni 15.4.2001. Viz Zpráva o problematice extremismu na území ČR v roce 2001, Ministerstvo vnitra Praha 2002, s. 24.

⁶² M. Zbela byl na IV. sjezdu SPR-RSČ v Ostravě, konaném 28.3.1998, zvolen do předsednictva SPR-RSČ a funkce vedoucího sekretariátu SPR-RSČ. V této funkci byl rovněž potvrzen 9. prosince 2000 na sjezdu Republikánů Miroslava Sládka. Současně je šéfredaktorem a vydavatelem Týdeníku Republika. Byl kandidátem RMS pro parlamentní volby 2002 za Karlovarský kraj.

Zemské vedení RM ve Slezsku, nyní RM – Národní odpor Slezsko: Karviná, zemský vedoucí Martin Kleinedler, zemský tajemník David Dembiński.

Rozpuštění: Dne **5. února 2002** rozhodlo Ministerstvo vnitra o rozpuštění občanského sdružení Republikánská mládež (RM).⁶³ Rozhodnutí Ministerstva vnitra bylo dne **13.12.2002** potvrzeno Nejvyšším soudem, **právní moci nabylo dne 30. ledna 2003.**

Organizace pracovala jako mládežnická organizace politické strany Republikáni Miroslava Sládka (dříve SPR-RSČ). Její členové se rekrutovali i z řad skinheadů, byla zaznamenána její spolupráce s politickou stranou Pravá alternativa a občanským sdružením Vlastenecká fronta. Vymezovala se proti *”odnárodňování jednotlivých států a postupnému předávání jak politické, tak ekonomické moci nadnárodním institucím”*. Hlásila se k Euronat Jeunesse (Evropská národní mládež). Orientaci organizace na evropské pravicově extremistické subjekty dokládaly i odkazy, uváděné na jejich webových stránkách.⁶⁴

Aktivity v roce 2002

Aktivity RM byly poznamenány jednak únorovým rozpuštěním občanského sdružení Ministerstvem vnitra, jednak nadcházejícími volbami, v nichž někteří příslušníci RM kandidovali. V r. 2002, stejně jako v r. 2001, bylo nejaktivnější zemské vedení RM v Karviné, které začalo vystupovat pod názvem **RM – Národní odpor Slezsko**. Příznivce má v okresech Opava, Olomouc, Ostrava, Vsetín, Šumperk a Jeseník. V jeho čele stojí David Dembiński a Martin Kleinedler. Podle policejních poznatků má RM – Národní odpor kontakty na příznivce VF a PA v okrese Ostrava. V r. 2002 byla v okr. Karviná, zejména pak ve městě Havířov, a v okresech Vsetín, Olomouc a Opava zaznamenána zvýšená činnost a aktivity RM-Národní odpor Slezsko a Pravé alternativy.⁶⁵ Jejich stoupenci jsou nositeli nové strategie utajování

⁶³ RM se připravovala na volební rok 2002. Na svých webových stránkách prezentovala program, o jehož realizaci „chce usilovat“. Jako satelitní organizace politické strany Republikáni Miroslava Sládka zařadila mezi své programové cíle např. *„odmítnutí členství ČR v nadnárodních organizacích jako je NATO či Evropská unie“* či *„požadavek na vyhlášení neutrality země“ (Politika a armáda, bod IV)*. Deklarovala zde dále některé ze svých postojů jako např. *”Odmítáme jakékoliv zvýhodňování různých národnostních etnik, především cikánů, při přijímání na střední a vysoké školy” (Školství, bod VI)* či *”Konečně dořešit otázku nepřizpůsobivých etnik, např. cikánů - mj. obnovením domovského práva, odbouráním všech neoprávněných výhod apod. Na společnosti nebude a nesmí nikdo parazitovat (Bezpečnost, bod III.)* a dále požadovali, aby *”stát zamezil přílivu uprchlíků ze třetích zemí” (Bezpečnost, bod V)* a *”zákaz anarchistických a jiných uskupení, která mají svou činností negativní vliv na zdravý růst mládeže” (Bezpečnost, bod VI)*⁶³ Tento program Republikánské mládeže byl Ministerstvem vnitra vyhodnocen jako diskriminační a s ohledem na část nazvanou „Politika a armáda“ zároveň v rozporu s ust. § 1 odst. 3 písm. a) zákona č. 83/1990 Sb., jež vylučuje z režimu tohoto zákona sdružování občanů v politických stranách a v politických hnutích. Na základě této skutečnosti byla vůči jmenovanému sdružení uplatněna dne 27.července 2001 výzva ve smyslu § 12 odst. 3 zákona č. 83/1990 Sb. V následujícím vyjádření RM k předmetné výzvě, které Ministerstvo vnitra obdrželo dne 1.11.2001, byla konstatována změna bodu III „Programu RM“ vypuštěním slov *„obnovení domovského práva“*. Ve skutečnosti byl ještě ke dni 31.ledna 2002 „Program RM“ prezentován na internetových stránkách sdružení nadále v původní podobě a pokračováno tudíž v činnosti, k níž se výhrady Ministerstva vnitra vztahovaly. V důsledku toho přistoupilo ministerstvo k rozpuštění organizace. Staženo dne 18.4.2002.

⁶⁴ Odkazovala nejen na webové stránky Front National a její mládežnické organizace FNJ-Front National de la Jeunesse -le site officiel, jejíž mottem je *”La France aux Français!”*, ale i na další takové subjekty. Patřili mezi ně např. údajní členové Euronat-u jako jsou Alianca Nacional (Portugalsko) Democracia Nacional (Španělsko), Ellinico Metopo (Řecko), Slovenská národná strana (Slovensko), Partidul România Mare (Rumunsko), Sverige Demokraterna Ungdom (Švédsko), Isänmaallinen Kansallis Liitto (Finsko), anebo tzv. pozorovatele jako Vlaams Blok Jongeren (Belgie), Deutsche Volksunion - DVU (Spolková republika Německo) či MIEP (Maďarsko). Mezi spřízněné subjekty rovněž zahrnuje British National Party.

⁶⁵ Např. dne 24. února 2002 uspořádala Pravá alternativa shromáždění ve Valašském Meziříčí (účast cca 15 osob a dále cca 100 anarchoautonomů); dne 23. března 2002 se konala demonstrace Republikánské mládeže „Proti šikaně ze strany MV“ za účasti cca 15 osob; dne 21. srpna 2002 proběhlo vzpomínkové shromáždění

aktivit, navíc strategie orientované na násilné akce. Nadále se zaměřují proti všem tzv. „méněcenným rasám“, za něž považují explicitně Romy a dále všechny osoby tmavé barvy pleti, Židy, osoby tělesně a duševně postižené a sexuální devianty. V r. 2002 pokračovalo vydávání tiskoviny RM Moravskoslezského kraje pod názvem „Studentská pochodeň“, jejímž šéfredaktorem je D. Dembiński.

Poté, co Nejvyšší soud potvrdil rozhodnutí Ministerstva vnitra, založili bývalý zemský vedoucí RM Čechy Jiří Štěpánek politickou stranu s názvem **Nová síla**, která byla u Ministerstva vnitra zaregistrována dne **20. prosince 2002**. Ustavující sjezd této politické strany, který se konal 18. ledna 2003 v Praze, přijal změnu jejího názvu na název **Dělnická strana**. Tato změna byla Ministerstvem vnitra zaregistrována dne 22. ledna 2003.⁶⁶ Jiří Štěpánek byl zvolen předsedou a bývalý předseda Republikánské mládeže Martin Zbela I. místopředsedou strany. Strana je rovněž otevřena mládeži starší patnácti let (Mládež dělnické strany – MDS) formou kandidátství na členství v DS. Strana zaujímá odmítavý postoj k NATO, ke vstupu ČR do EU a kritizuje jevy, provázející zapojování ČR do euroatlantických struktur.⁶⁷ První veřejná prezentace DS se uskutečnila na manifestaci „S občany o EU“, pořádané Národní stranou (17.3.2003).⁶⁸ *Na prvním sjezdu Dělnické strany (DS), který se konal dne 31. května 2003, byly zvoleny ústřední orgány strany. Předsedou se stal Tomáš Vandas a místopředsedou Jiří Štěpánek.*

3.3 Levicově extremistická scéna⁶⁹

3.3.1 „Anarchoautonomní“ scéna

Anarchoautonomní scéna byla i v r. 2002 poznamenána rozdělením podle příslušnosti k jednotlivým organizacím, neboť se jejím aktivistům nepodařilo ji sjednotit na základě programu, umožňujícího koexistenci různých názorových proudů.

Pokračoval doktrinální rozpor mezi Organizací revolučních anarchistů - Solidarita (ORAS) a Československou anarchistickou federací (ČSAF)⁷⁰ na straně jedné a Federací

pravicových extremistů k výročí okupace ČSSR vojsky Varšavské smlouvy a dne 28. října 2002 ke státnímu svátku ČR v Ostravě.

⁶⁶ Na tomto sjezdu byl přijat ustavující manifest Dělnické strany, který je uvozen slovy: „My, občané České republiky, znepokojeni stavem současné hospodářské a sociální politiky země, ztrácejíc důvěru v současnou politickou reprezentaci, prolezlou korupcí a honbou za posty, rozhodli jsme se z protestu proti politickému šlendriánu a hlavně z povinnosti k budoucím generacím naší milované vlasti, založit zcela nové sociální hnutí – Dělnickou stranu“. Úvodní preambule programu strany pak uvádí: „Dělnická strana prosazuje názor, že radikálních změn může docílit pouze skutečná – radikální – opozice“.

⁶⁷ Ve spojitosti s problematikou azylantů předseda strany J. Štěpánek v pojednání „ČR nesmí být azylantskou zemí“ např. konstatuje: „...Ve většině případů o azyl žádající uprchlíci se nechtějí přizpůsobit kulturním a životním zvyklostem naší země. Opovázlivě trvají na zachování svých, pro nás nepřijatelných životních a „kulturních“ zvyklostí. Není to žádný projev xenofobie, ale pouhý fakt, když konstatujeme, že díky uprchlíkům z Balkánu a bývalého SSSR se u nás rozšířila již skoro vymýcená tuberkulóza. Je zde ale i závažné nebezpečí rozšíření nemoci AIDS, kterou mohou, mj., vedle homosexuálů roznášet i přistěhovalci z Afriky...“ Staženo dne 23.4.2003.

⁶⁸ Dělnická strana připravila, bez větší odezvy akci v Praze na den 1. května 2003, spjatou s uctěním památky 113. výročí prvních dělnických oslav 1. máje a oficiální prezentací prvního čísla obnoveného vydání Dělnických listů, založených v r. 1872.

⁶⁹ Nejnovějším pokusem o zmapování fenoménu radikální levice za období uplynulých dvanácti let je práce brněnského politologa M. Bastla: „Radikální levice v České republice – devadesátá léta 20. století“, nakl. Mezinárodního politologického ústavu MU, Brno 2002.

⁷⁰ Podle poznatků Bezpečnostní informační služby Československé anarchistické sdružení (ČAS), zmiňované ve Zprávě o problematice extremismu na území České republiky v roce 2001, nevyvíjelo v roce 2002 žádnou činnost, jeho poslední zaznamenanou akcí byl anarchistický 1. máj 2001.

sociálních anarchistů (FSA) na druhé straně.⁷¹ Svědčí o tom ostatně i polemika vedená na webových stránkách ORAS a FSA.⁷² V rámci anarchoautonomní scény pokračovala i v r. 2002 izolaci FSA, na rozdíl od AFA, která se snaží udržovat kontakty se všemi anarchoautonomními subjekty. AFA se spíše přiklání k FSA, už proto, že někteří členové AFA jsou zároveň aktivní ve FSA. Tato skutečnost oslabuje schopnost anarchoautonomní scény sjednotit se alespoň při významných událostech.

Největšími a nejvýznamnějšími anarchistickými organizacemi působícími v České republice zůstávaly i nadále **Československá anarchistická federace (dříve Česká anarchistická federace)**, **Organizace revolučních anarchistů - Solidarita (ORAS)** na straně jedné a **Federace sociálních anarchistů (FSA)** na straně druhé. Společnou programovou tezí těchto tří organizací je odmítnutí státu a kapitalistické organizace ekonomiky. Na rozdíl od ČSAF, akcentují ORAS a FSA čistě politickou činnost. Zásadní roli na anarchoautonomní scéně i nadále zastává **Antifašistická akce (AFA)**.⁷³ V poslední době byla zaznamenána radikalizace určitých skupin ve spojitosti s „pouličními bojůvkami“, což je oblíbený způsob boje s hnutím skinheads. **Z policejního hlediska (ohrožování veřejného pořádku a páchání trestné činnosti) patří mezi nejnebezpečnější subjekty této scény právě Antifašistická akce a dále Federace sociálních anarchistů, v jejímž rámci funguje Antifašistická skupina FSA.**

V roce 2002 byla značná část aktivit subjektů působících na této scéně zaměřena na přípravu protestních akcí proti konání summitu NATO v listopadu v Praze. Zároveň byl zaznamenán nový trend – důležité akce byly přesouvány mimo území hl. města Prahy. Důvodem mohly být jak obavy z připravenosti pražské policie, tak snaha extremistů využít menších zkušeností mimopražských policejních sil. To se týkalo např. prvomájových oslav, které v Praze každoročně provázely střety mezi levicovými a pravicovými extremisty a policií. Koncem r. 2002 došlo k útlumu činnosti subjektů anarchoautonomní scény, který byl zřejmě způsoben neúspěchem antiNATO protestů.

Československá anarchistická federace (ČSAF, dříve ČAF)

Neregistrovaná organizace. V r. 1997, po připojení slovenské pobočky, IV. sjezd ČAF (založené v r. 1995) rozhodl o změně názvu organizace na ČSAF.

*„Československá anarchistická federace (ČSAF) je antiautoritářskou organizací svobodomyšlných lidí, kteří se nehodlají smířit se současným společenským systémem, jenž se zakládá především na dvou pilířích útlatku a vykořisťování - státu a kapitalismu. Nejsme ale pouhými negativisty, kteří dokáží viditelné i skryté nedostatky pouze kritizovat. Snažíme se také aktivně propagovat naši alternativní vizi uspořádání svobodné a samosprávné společnosti“.*⁷⁴

Ve své programové rétorice se ČSAF striktně vyhýbá používání rétoriky třídního boje. Ve své kritice existujícího systému se zaměřuje na propojení moci (donucení) a kapitálu.

⁷¹ **Federace sociálních anarchistů (FSA) sama sebe považuje za jedinou autentickou anarchistickou organizaci v ČR.**

⁷² Jedná se o polemiku vedenou mezi členy obou sdružení zaměřenou na otázky diktatury proletariátu a moci, kdy je ORAS, z jejího hlediska neprávem, podsouváno, že se hlásí k marxistické ideologii a nemá daleko k leninismu. K tomu např. pojednání „Na obranu komunismu, aneb Bída levičáckých ideologií“ Viz Alarm. Internetové noviny libertinského komunismu. Staženo dne 22.4.2003.

⁷³ Viz Martin Bastl, Anarchismus v České republice. In: Středoevropské politologické studie, roč. 4, 2000, č. 4. <http://www.iips.cz/cisla/texty/komentare/anarch400.html>. ČAF byla založena v r. 1995. V r. 1996 se z ČAF vyčlenila moravská syndikalistická skupina Solidarita, která se stala základem Organizace revolučních anarchistů Solidarita (ORAS). V r. 1997 se od ČSAF vyčlenila další skupina aktivistů a založila Federaci sociálních anarchistů (FSA).

⁷⁴ Manifest Československé anarchistické federace. Staženo dne 2.4.2001 z internetu.

Základní tezí, s níž operuje, je, že stát vznikl k obraně soukromého vlastnictví a že kapitalismus potřebuje podnikat v efektivních podmínkách kontroly společnosti. Samotná kapitalistická organizace ekonomiky je kritizována zejména v oblasti průvodních jevů globalizovaného kapitalismu. Těmito průvodními jevy míní konzum a s ním spjatou nadprodukcí výrobků, vyčerpávání zdrojů surovin, energie, ničení ekosystémů a narůstající moc a nekontrolovatelnost nadnárodních korporací, velkých investorů a finančních spekulantů. Komplex otázek spojených s představou rekonstrukce společnosti vnímá ČSAF tak, že neprivilegované třídy musí samy vybojovat a udržet svobodu a sociální spravedlnost. Programově se tato organizace zaměřuje na mládež.

Organizační struktura

ČSAF funguje na principu dobrovolnosti. Rozhodování i činnost vychází výhradně ze zdola, od členské základny. Neexistuje žádný centrální orgán.

Směřování ČSAF, rotace funkcí a případné celoorganizační změny jsou projednávány vždy na sjezdech členské základny, které se konají zpravidla dvakrát do roka. Česká a slovenská část ČSAF jsou ve svém rozhodování autonomní. ČSAF je aktivní zejména v Praze, Přerově, Chocni, Vimperku a Bratislavě.

Členskou základnu ČSAF tvořilo koncem roku 2002 více než 30 osob (z toho bylo 10 osob v Praze, jihozápadní, východní a moravský region měl každý do 5 členů a na Slovensku bylo 10 členů)

Tiskoviny: Anarchistická revue **Existence** je vydávána čtvrtletně. V nabídce na webových stránkách ČSAF dále figurují **A-kontra**, **Solidarita**, publikace slovenských organizací Zdola a Priama akcia.⁷⁵

Dále ČSAF vydává plakáty, letáky a publikace převážně zaměřené na anarchistickou teorii a praxi. Vytvořila také funkční distribuční síť těchto materiálů.

V rámci svých aktivit ČSAF pořádá:

- různé kulturní akce, na nichž získává finanční prostředky pro svou činnost,
- veřejné akce (**demonstrace**, infostánky atd.), které většinou bývají součástí kampaní vedených ČSAF. Demonstrace jsou většinou zaměřeny proti: fašismu, globalizaci, MMF/SB, EU, NATO, kapitalismu, nadnárodním korporacím, válkám, politice USA. Je většinou spoluorganizátorem tzv. Street Party.⁷⁶
- solidární demonstrace na podporu uvězněných tuzemských a zahraničních anarchistických a levicově orientovaných aktivistů.

Vně anarchistického hnutí se snaží o spolupráci s takovými organizacemi, které se zaměřují na dílčí problémy současné doby a programově neprosazují zachování *”sociálně nespravedlivé společnosti”*.

Aktivity v roce 2002

Aktivity ČSAF byly především spjaty s přípravou protestů proti konání listopadového summitu NATO v Praze. Vlastní kampaň proti summitu zahájila ČSAF v Praze zorganizováním dvou demonstrací (2. února a 9. února 2002). Veřejné projevy členů ČSAF na těchto demonstracích potvrdily jejich záměr uspořádat pokojné protestní akce, jimiž chtěli

⁷⁵ Staženo dne 20.4.2003 z internetu. Časopis A-kontra vydávají ČSAF a jinak již prakticky nefunkční ČAS. Anarchistický časopis Konfrontace přestal vycházet.

⁷⁶ Podle policejních poznatků při ČSAF působí např. mezinárodní ekologické hnutí EF! – Země především!, ale také Ulice lidem! (pobočka britské organizace Reclaim the Streets!).

zároveň vyjádřit solidaritu s protesty proti konferenci NATO, probíhající počátkem února v Mnichově. Dále zde oznámili, že protestní akce proti konání summitu hodlá ČSAF pořádat pravidelně do listopadu 2002, kdy její aktivity vyvrcholí.⁷⁷ ČSAF uskutečnila, anebo se spolupodílela na řadě akcí, pořádaných na území Prahy.⁷⁸

Ukázky z Manifestu Československé anarchistické federace

Protí státu a kapitalismu

"...Státní a kapitalistický systém je založen na principech dominance, autority a ovládnání přírodních i lidských zdrojů. Stát historicky vznikl k obraně soukromého vlastnictví a výrobních prostředků - tedy společenské krádeže a vykořisťování..... Vlády a politické strany jsou přímo či nepřímo pod vlivem kapitálu, jehož zájmy ochraňují...Zájmy novodobého velkokapitálu jsou prosazovány mezinárodními obchodními, finančními a vojenskými institucemi, dohodami a seskupeními, jako jsou např. Světová obchodní organizace (WTO), Mezinárodní měnový fond (IMF), Světová banka (WB), Severoamerická dohoda o volném trhu (NAFTA), Evropská unie (EU), Severoatlantická aliance (NATO) apod., které mají přímý vliv na rozhodování vlád národních států. Sobecké ekonomické zájmy nadnárodních koncernů a zahraničních investorů určují dění v mnoha zemích především tzv. Třetího světa, který je stále zdrojem levných surovin a pracovních sil. Situace v některých oblastech vypadá jako plánovaná genocida realizovaná podporou místních válek, diktátorských režimů či zákazem výroby vlastních léků na nemoci, jež zabíjejí po tisících. Globalizovaný kapitalismus se stal nebezpečným pro svou neomezenou moc a nekontrolovatelnost..... Lidé jsou záměrně vychováni ke "konzumentské" morálce, která jim má zaslepit oči a navodit zdání svobody. Důsledkem tohoto procesu je kulturní degradace společnosti a člověka a jejich časté patologické projevy. Stavíme se proti jakékoliv formě společenského útlatku, tedy nejen proti otevřenému kapitalismu, ale také i proti tzv. diktatuře proletariátu, jelikož jde o pouhou diktaturu stranické elity či jednoho vůdce. Prostředí autoritativního společenského a ekonomického systému produkuje mnoho negativních projevů ve společnosti jako je xenofobie, rasismus, fašismus, nacionalismus, sexismus, homofobie apod. Některé z těchto projevů jsou ještě přživovány agresivními autoritářskými ideologiemi a církvemi.

Za svobodnou společnost

Cesta ke svobodě a sociální spravedlnosti

*"...Anarchisté jsou stále ti, kteří figurují na černé listině represivní moci jako položka číslo jedna, ne však proto, že by byli nebezpeční společnosti, ale proto, že jsou největším nebezpečím pro státní moc a zájmy kapitálu. Vzdát se z taktických důvodů označení anarchisté je pro nás nepřijatelné, jelikož bychom tím mimo jiné zneuctili památku svých předchůdců..... Vytváření svobodné bezstátní socialistické společnosti by mělo navazovat na již existující samosprávná sdružení ve výrobní a společenské sféře.....**Při procesu přeměny nynější autoritativní společnosti se možná nevyhneme sebeobraně před násilím ze strany represivních složek, ať už patřících státu či nadnárodním společnostem....** V dnešní době a nejbližší budoucnosti několika let považujeme skutečný sociální zvrát směrem ke svobodnému*

⁷⁷ K tomu podrobněji viz podkapitola Summit NATO v listopadu 2002 v Praze

⁷⁸ Např. zorganizovala prvomájové shromáždění na Střeleckém ostrově s následným pochodem Prahou za účasti cca 250 – 300 osob. 8. května 2002 byla mezi svolavateli demonstrace proti fašismu u příležitosti ukončení II. světové války na nám. Míru, kterou se pokusila narušit skupina skinheadů. Demonstrace, již se zúčastnilo cca 200 osob byla ukončena pochodem k budově Českého rozhlasu, kde byly přečteny projevy a položeny věnce. Dne 21.9.2002 uspořádala tzv. Street Party za účasti cca 150 osob.

uspořádání společnosti za nereálný díky malému uvědomění neprivilegovaných tříd a malým zkušenostem českých a slovenských pracujících s každodenním sociálním bojem”.

Anarchistický černý kříž (ABC) při ČSAF

ABC-ČSAF lze zařadit mezi nejvýznamnější české skupiny podporující stíhané sympatizanty anarchistického hnutí. Působí v rámci organizace jako iniciativa pomáhající především finančně, anarchistům a ostatním radikálně levicovým neautoritářským aktivistům, kteří jsou pronásledováni *”státní mocí v podobě policie a soudů”*. Mezi další aktivity ABC patří posílání protestních e-mailů, dopisů a faxů a pořádání protestních demonstrací před zastupitelskými úřady atd. *V kauzách českých anarchistů obvykle směřuje tyto nátlakové akce na Kancelář prezidenta republiky, Ministerstvo spravedlnosti či Ministerstvo vnitra apod.*

Aktivity v roce 2002

Anarchistický Černý kříž organizoval v březnu 2002 veřejné shromáždění před velvyslanectvím Polské republiky v Praze na podporu polského politického vězně, antifašisty Tomka Wilkoszewského.⁷⁹ Ve stejné souvislosti předali zástupci ABC v červnu 2002 petici za propuštění Tomka Wilkoszewského velvyslanci Polské republiky v Praze.

Federace sociálních anarchistů (FSA) - členská sekce Mezinárodní asociace pracujících (MAP-IWA-AIT)

Neregistrovaná organizace, která vznikla v r. 1997 odštěpením politicky orientovaných anarchistů z ČSAF. Profilovala se jako radikální organizace s ideovou orientací na anarchosyndikalismus a anarchokomunismus.

Pro FSA je stát nástrojem vládnoucí třídy, který slouží k obraně jejích zájmů. Podle ní je ekonomický boj pouze součástí boje za novou dějinnou šanci umožňující lidstvu vyvíjet se v beztřídní společnosti založené na spolupráci, solidaritě a vzájemné pomoci. FSA operuje s představou postupného vzniku malých propagandistických skupin na pracovištích nebo v místech bydliště spojujících se ve společné federativní organizaci. Postupné rozšiřování agitačních buněk v silnější lokální organizace má být provázeno přesunem těžiště činnosti na podporu a organizování sociálního boje. Předpokladem úspěchu pro FSA je získání podstatné části společnosti pro projekt samosprávné a beztřídní společnosti.

Tiskoviny: noviny FSA Svobodná práce (vydávány měsíčně)

FSA, kromě toho, že vyvíjí intenzivní publikační činnost, založila anarchistické odbory. Odborový svaz **ROVNOST (OS-R)** je součástí Mezinárodní asociace pracujících. Podle vyjádření zástupců FSA je vznik anarchistického odborového svazu *„vyjádřením politické teorie podle které chceme dosáhnout revoluční politické změny a k tomu je zapotřebí organizace pracujících; odborový svaz je její součástí“*. Členové odborového svazu jezdí do regionů s vysokou mírou nezaměstnanosti, kde organizují přednášky a shromáždění při nichž se snaží přesvědčit především občany dělnických profesí o nutnosti demonstrací a vyvolávání nepokojů.

V rámci FSA působí od r. 2001 **Antifašistická skupina FSA (AFS FSA)**, která spolupracuje zejména s AFA a prosazuje obdobné myšlenky. Při postupu proti aktivitám

⁷⁹ T. Wilkoszewski byl před šesti lety odsouzen k 15letému trestu odnětí svobody za vraždu skinheada. Podle anarchistů byl odsouzen pouze na základě nepřímých důkazů. Podle soudu skinheada zabil nožem v bitce mezi neonacisty a mladými antifašisty. Wilkoszewského přátelé byli odsouzeni k trestu odnětí svobody v rozmezí od několika měsíců do tří let. V r. 2001, po odpykání třetiny trestu Wilkoszewski, podle anarchistů, neúspěšně žádal o zmírnění podmínek vězení. Šanci na snížení délky trestu ale již prakticky nemá a jeho jedinou nadějí je prezidentská milost.

neonacistů upřednostňuje, kromě propagační činnosti, kulturních a vzdělávacích aktivit či odstraňování fašistické propagandy a argumentace proti fašistům, monitoring a „likvidaci nacistických aktivit“, přičemž za neúčinnější považuje zřízení domobrany.⁸⁰ Podle ní mají antifašisté využívat v boji všechny dostupné prostředky, neboť „na násilná vystoupení je jediná odpověď – užití síly. Sami neonacisté neustále dokazují, že síla je jediný argument, kterému rozumí“.

Aktivity členů Antifašistické skupiny FSA jsou založeny na principu přímé akce a své cíle jsou schopni prosazovat i silou. Patří mezi nejradikálnější osoby při demonstracích. Obvykle vytvářejí ochranu před napadením ze strany pravicových extremistů, zejména příznivců hnutí skinheads. Cvičí se v asijských bojových sportech a zdokonalují svoji fyzickou kondici. Jejich agresivita se také projevuje v napadání příznivců bolševických, komunistických a trockistických organizací, a to přímo v průběhu demonstrace. Pro militantní postoje členů této organizace s ní nechtějí některé anarchistické skupiny spolupracovat, některé ji zase tolerují a využívají jejich služeb při svých akcích k ochraně před napadením.

Aktivity v roce 2002

FSA, jejíž apriorní vyloučení ze široké anarchistické kampaně proti NATO během r. 2002 pokračovalo, neměla zcela jasnou vizi protestů proti summitu, konkrétní plány nevyjímaje. Na rozdíl od ČSAF upřednostňovala mezinárodní prvek. Jedinou anarchoautonomní skupinou, která i nadále s FSA v r. 2002 spolupracovala, byla AFA. Společně s ní se FSA připravovala na demonstrace. V srpnu 2002 uspořádaly AFA a FSA společnou akci – výcvikový tábor AFA Camp 2002 s mezinárodní účastí, který potvrdil velmi uzavřený, militantní a konspirativní charakter jejich akcí.

Ukázka z textů FSA

Kdo jsme a jak to chceme? – Základní programové body FSA

Společnost na přelomu tisíciletí

Zůstaneme lidmi, nebo se z nás stanou lidské zdroje?

„...Globalizovaná ekonomika ukázala, že každý sebemenší otřes Nového světového pořádku vyvolá krizovou vlnu po celém světě, která opět posune dál část pracujících na hranici chudoby. „Demokratický režim“ se již dávno přestal orientovat na „humanistické“ hodnoty a lidé jsou pro něj jen obtížným hmyzem, vymáhajícím nejruznější sociální dávky, „lidskými zdroji“, čísly na odpis...Co bude za několik let? Z naší země se stane chudícká provincie Evropské unie, v níž bude třetina lidí žít na podporách a bídných platech ze zaměstnání na částečný úvazek a sezónních prací.“

⁸⁰ „Monitoring aktivit jednotlivých nácků a získávání informací o nich (adresy, fotografie, tel. čísla, kde studují nebo pracují, kam chodí). To samé platí i o jejich uskopeních. Vzájemná výměna těchto informací mezi antifašisty. Domobrana – dobře vzájemně informovaná a organizovaná síť antifašistických aktivistů. Je nezbytné si uvědomit, že osamocení jedinec proti fašistické hrozbě mnoho nezmůže a proto je důležitá organizovanost ve větším celku lidí se stejnými záměry. Tato síť se skládá nejprve z jednotlivých aktivistů, kteří se posléze seskupují dle místa bydliště do větších akceschopnějších skupin. Ty musí být s ohledem na akceschopnost ve vzájemném kontaktu jak osobním (kvůli koordinaci dlouhodobějších plánů), tak v kontaktu zprostředkovaném technikou, kvůli rychlé reakci na nečekané problémy s neonacisty“ Projev na konci demonstrace u stanice Donovalská; letáky AFS FSA „Jak postupovat vůči aktivitám neonacistů?“ Staženo dne 2.4.2002 z internetu. **Další demonstraci proti fašismu na Jižním Městě uspořádala Antifašistická skupina FSA dne 20. dubna 2003** za účasti cca 100 osob. Na místě se pokusili o provokaci příslušníci hnutí skinheads, po fyzickém kontaktu zneprátelených táborů, je policejní kordon oddělil.

Práce a společnost

"...Anarchisté tedy odmítají státní zřízení a chtějí ho nahradit bezstátní, tj. beztřídní společností, která jako jediná je společností skutečně svobodnou".

Sociální revoluce a vznik svobodné společnosti

"...Vládnoucí třída se nevzdá své moci a privilegií bez boje! Společenská změna, kterou chceme, bude nutně mít revoluční charakter. Vezme na sebe podobu nesmiřitelného zápasu dvou protikladných společenských tříd...

*...Sociální revoluce je zásadní změna struktury státu. Znamená nejen přechod od kapitalismu k anarchistické ekonomice, založené na spolupráci a rovnostářství, ale i **odstranění státu a všech hierarchických struktur**. Sociální revoluce se nedělá, ale propuká, většinou v souvislosti se stupňujícími se státními represemi proti revolučnímu hnutí.*

*Její možným začátkem může být generální stávka, která ochromí praktický chod kapitalistického státu. V tomto okamžiku pracující začnou vyvlastňovat výrobní prostředky a převádět je pod kolektivní správu. Je nutné rovněž **vytvořit dobrovolné miliční jednotky**. Ty se postaví státním represivním složkám, které se budou snažit revoluční proces násilím zvrátit. Ozbrojené milice budou pod kontrolou pracujících a jejich organizací a budou mít spojené velení. **Pokud má být úspěšně vytvořena beztřídní svobodná společnost, je nutné během revoluce důsledně zlikvidovat státní i kapitalistické struktury....***

...Dnes před námi leží pouze dvě možnosti. Buď se ocitneme na dně utužující se třídní společnosti, nebo se konečně pokusíme vzít svůj osud do vlastních rukou".⁸¹

Antifašistická akce (AFA)

AFA je neregistrovaná organizace sdružující radikální (militantní) antifašisty, kteří vytvářejí akční skupiny, přednostně vyvíjející činnost v jednotlivých lokalitách či regionech. Česká AFA vznikla v červnu 1996 a je propojena s ostatními zahraničními AFA organizacemi. Po útlumu své činnosti v letech 1997 – 1998, se v roce 1999 zaktivizovala a od roku 2000 patří mezi významné subjekty anarchoautonomí scény. Jedná se o nejradičálnější organizaci. V čele s několika vůdčími osobnostmi sdružuje osoby, které svými postoji a jednáním prosazují myšlenky mezinárodního hnutí ANTIFA.

Hlavním úkolem této organizace je boj proti projevům rasismu, antisemitismu, fašismu, xenofobii, sexismu, bolševismu a zejména neonacismu ve společnosti. Rovněž však prosazuje boj proti kapitalismu a státu a ve spojitosti s tím propaguje anarchistické myšlenky. Uvedené cíle bývají však v řadě případů zneužívány a stávají se jen záminkou pro pouliční bitky při demonstracích a k napadání osob z prostředí hnutí skinheads. Rovněž slouží k inzultaci trockistických, komunistických a bolševických skupin. Při hromadných demonstracích různých anarchistických organizací a skupin jdou členové této organizace převážně v čele, skryti za transparentem, v černém oblečení maskováni kuklami a šátky. Kromě demonstrací AFA organizuje koncerty, přednášky, workshopy a výcvikové tábory, tzv. campy. Dále se zabývá monitoringem pravicových, zejména skinheadských, akcí a koncertů. Fotografie osob zadokumentovaných aktivisty AFA na těchto akcích jsou posléze pravidelně zveřejňovány na jejich webových stránkách spolu s dalšími údaji k nim.

AFA spolupracuje především s FSA, hlavně s Antifašistickou skupinou FSA, Feministickou skupinou 8. března, ale i s méně radikálními organizacemi jako jsou ČSAF a ORAS.

AFA sama sebe charakterizuje následovně: *"Prioritním úkolem AFA je ochrana politického a veřejného prostoru revolučního anarchistického hnutí, zabezpečení jeho šíření skrz propagaci a sociální boj před útoky a vytlačování neonacistickými a pravicovými*

⁸¹ Staženo dne 2.4.2001 z internetu.

*skupinami a organizacemi a represivními složkami státního aparátu. Toto je základním smyslem existence a práce české AFA na rozdíl od ostatních zahraničních organizací stejného jména.... AFA považuje odstranění kapitalismu a státu a vznik svobodné sociálně spravedlivé a beztřídní společnosti jako základní předpoklad zabraňující vzniku fašismu a růstu krajní pravice. Toto je možné však jedině v době skutečných společenských změn, dosažených sociální revolucí, kterou podnítl revoluční anarchistické hnutí. AFA v dlouhodobém revolučním cíli vidí svůj úkol v přípravě podmínek pro tyto revoluční změny⁸² AFA zásadně odmítá pacifismus v antifašistickém hnutí a považuje ho za jed, který v minulosti zapříčinil milióny mrtvých a strádajících. V rámci antifašistického boje hodlá šířit militantní duch.*⁸³

AFA působí v Praze, Brně, Jihlavě, severních Čechách a na Zlínsku. Vydává časopis **AKCE!** a v roce 2001 založila e-mailový mailing list.

Aktivity v roce 2002

V roce 2002 se AFA soustředila na dlouhodobější projekt „Kampaň proti NATO“, zároveň však uspořádala několik různě zaměřených protestních akcí nebo se podobných akcí pořádaných obdobně orientovanými uskupeními zúčastnila.

Svolala protidemonstraci k únorové demonstraci Právě alternativy proti vysílání RFE/RL, konané pod názvem „Odchod rádia Svobodná Evropa z České republiky“ za účasti cca 200 osob. Akce se zúčastnili i sympatizanti organizací ČSAF, ORAS a nezařazení anarchoautonomové. Účastníci protidemonstrace, mezi nimiž byli i sympatizanti ČSAF, ORAS a nezařazení anarchoautonomové (cca 50 osob), se pokusili demonstraci a projevy účastníků PA narušit hlasitým pískotem a výkřiky. Největší akcí, kterou AFA uspořádala, byla demonstrace 1. května 2002 v Brně za účasti cca 300 osob. Demonstrace a následný pochod městem byly protiakcí k demonstraci pravicových extremistů z Národního odporu, kteří na svoji demonstraci zvali pod heslem „I ty přijed' osvobodit rudé Brno!“ Podle vyjádření AFA jejich cílem bylo „zorganizovat a radikalizovat dosud politicky nevyhrané brněnské skinheads a hooligans“ za situace, kdy se v Brně „stalo napadání neonacisty a hooligany nočním koloritem“.⁸⁴ Aktivisté AFA zde otevřeně vyzývali k útoku na současně probíhající demonstraci pravicových extremistů. Z jejich strany došlo k pokusu o proražení policejního kordonu a ke střetu s policií.⁸⁵

Představy ČSAF o formě protestů proti summitu NATO se militantní skupině AFA zdály málo radikální, plánovala proto vlastní akce. V létě uspořádala tzv. AFA camp 2002. Na programu campu byly přednášky a diskuse k danému tématu, ukázky bojových umění a taktik pasivního i aktivního odporu, praktické rady, jak se chovat před akcí, v průběhu akce či na policejní stanici v případě předvedení policií. Demonstrace proti NATO, kde AFA vystupovala jako organizátor, byly například listopadové demonstrace v Brně a Jihlavě.

⁸² Antifašistická akce Brno, 31.7.2000.

⁸³ Viz tamtéž.

⁸⁴ Viz AFA-Brno. Antifa.net. Antifašistický 1. máj v Brně. Demonstraci sledovala dle svého vyjádření AFA tři cíle: „Jednak měla neonacistům ukázat, že proti nim stojí silné antifašistické hnutí, které jejich veřejným projevům nehodlá pouze přihlížet, 2. jednak se měla pokusit pochodu hnědé špíny fyzicky zabránit a 3. v neposlední řadě měla také na nebezpečnost neonacismu upozornit veřejnost a pokusit se tak do antifašistického hnutí zapojit co nejvíce lidí“.

⁸⁵ K pojetí boje AFA s neonacismem viz Viz AFA-Brno. Antifa.net. Rozhovor AFA pro časopis REFLEX.

AFA zřídila i nové internetové stránky, na nichž zveřejnila „**Programový koncept české Antifašistické akce**“.⁸⁶ Mimo jiné se v něm praví:

*„Skutečný antifašistický boj se nedá vést přes policii, soudy a státní aparát, ale pouze prostřednictvím přímé akce ohrožených skupin. Antifašistický boj není jen hlasitý antirasismus v demokratickém kabátě. **Jde především o akci zdola, o boj, který je veden na více frontách – jak proti štvavým pravičákům, tak proti těm, kteří nám ubírají naše sociální práva a ženou tak část pracujících do rukou fašistů slibujících zlepšení ekonomické situace...***

*...Antifašisté mohou svým nepřátelům z řad ultrapravice a státu odporovat pouze jsou-li dobře organizovaní a mají-li k tomu dostatečné zázemí. To vše je úkolem revolučně antifašistické organizace jako je AFA. **Antifašistická akce sdružuje ty, kteří se rozhodli postavit na odpor proti nárůstu nacistických a rasistických aktivit a státnímu represivnímu systému. Nehodláme již dál přihlížet vraždícím rasistům a policejní zvlí a teroru. Naší cestou je antifašistický boj organizovaných skupin, které konfrontují neonacistické aktivity. Náš boj má mnoho podob, od monitorování činnosti ultrapravice....až po snahu o veřejnou konfrontaci nacistů při jejich srazech a demonstracích včetně přímých akcí....***

*...V současné době aktivity AFA směřují především ke snaze o potlačení jednotlivého se neonacistického hnutí v ČR v podobě nově vzniklé ultrapravicové strany **Národně sociální blok**...“⁸⁷*

Organizace revolučních anarchistů Solidarita (ORAS)

Neregistrovaná organizace, vzniklá z moravské syndikalistické skupiny Solidarita, která zase vznikla v r. 1996 odtržením z tehdejší ČAF (nyní ČSAF). Od svého vzniku se ORAS soustředila na program společenské samosprávy a průmyslového syndikalismu.

Jako svůj hlavní cíl ORAS definuje svobodu každého jedince. Boj za svobodu jedince je však podle ORAS podmíněn kolektivním bojem proti hospodářskému systému, který je na potlačování skutečně svobodného rozvoje jedince založen. ORAS navrhuje účast anarchistických aktivistů v každodenních sociálních bojích pracujících, každodenních diskusích s pracujícími, šíření anarchistických idejí a podporování samosprávné organizovanosti. Zvláštní důraz klade na roli odborů. Odbory navrhuje zbavit byrokracie a zintenzivnit zapojení pracujících do jejich činnosti. Podstatnou součástí transformace má být i zvýšení solidarity jak uvnitř odborů, tak mezi odbory navzájem, a to nejen vnitrostátně, ale i mezinárodně. V podstatě je jejím cílem odstranění kapitalistického zřízení proti němuž staví program bezstátní společnosti organizované na principech federace výrobních, územních a dalších jednotek.

ORAS je federací místních organizací spojených jednotným politickým programem, taktikou a odpovědností.

Vydává časopis **Solidarita** a interní tiskovinu **Černorudý zpravodaj**.

⁸⁶ Na těchto stránkách v sekci Monitoring jsou uveřejňovány fotografie „neonacistů“ a „boneheadů“, doplněné jmény, adresami, čísla telefonu či mobilu, případně komentářem. Je zde zveřejněn rovněž seznam obsahující kontakty a adresy na „české neonacisty“ Staženo dne 12.2.2002 z internetu.

⁸⁷ AFA CZ! Proti fašismu a sociálnímu útlaku! Programový koncept české Antifašistické akce Staženo dne 12.3.2002 z internetu. Nejnověji zveřejnila AFA na svých webových stránkách údajnou pozvánku Národního odporu na prvomájovou demonstraci pořádanou v Brně. V souvislosti s tím vyzývá k protiakci, neboť „...V Brně mají tito neonacisté z Národního odporu zatím velmi slabou základnu a právě tato demonstrace jim poslouží k získání nových sympatizantů a členů, kteří budou ochotni bojovat za čistotu rasy a národa a zároveň k pozitivnímu působení na veřejnost. Přijďte tedy i Vy říci své NE...“ Staženo dne 18.4. 2002 z internetu.

Aktivity v roce 2002

ORAS byla organizátorem nebo spoluorganizátorem řady demonstrací proti NATO, EU, MMF/SB, státu a kapitalismu. Přestože se členové této organizace snaží pořádat poklidné demonstrace, dochází při některých z nich k protiprávnímu jednání z řad jednotlivců, kteří se projevují agresivně a snaží se prosazovat své cíle radikálnějšími způsoby. V r. 2002 se ORAS aktivně podílela na přípravách demonstrací proti konání summitu NATO v listopadu. Představitelé ORAS, mimo účasti na protestech v době konání summitu NATO, byli např. spolupředstaviteli s ČSAF demonstrace dne 1. května 2002 na Střeleckém ostrově. Jejím ústředním tématem byl odpor proti fašismu, NATO, kapitalismu apod. Ve večerních hodinách následoval koncert a přednáška zaměřená na vývoj fašismu v Itálii.

V srpnu 2002 se uskutečnil sjezd ORAS, kterého se zúčastnili delegáti z Prahy, Brna, Ostravy, Zlína, Přerova a Francie. Byla zde zhodnocena situace v ORAS, její postavení a úloha ve společnosti, zahraniční kontakty, finanční situace a zejména plán postupu ORAS a ostatních anarchoautonomních organizací v ČR. Ve své tiskovině „Solidarita“ vyzývalo toto uskupení k mobilizaci proti summitu a k zakládání akčních skupin na pracovištích, ve školách a bydlištích, kterým zdarma poskytne materiály proti NATO.

Anarchistické dívky (zejména z ČSAF a ORAS) si počátkem března 2001 založily vlastní skupinu pod názvem **Feministická skupina 8. března (FS8B)**. Jedná se o organizaci, která usiluje o to, aby feminismus nebyl ovlivňován a ovládán autoritářskými ideologiemi, ať již z levicového nebo z pravicového spektra, usiluje o anarchofeminismus. **Na rozdíl od ostatních feministických skupin předpokládá přímou akci.** Tato anarchofeministická organizace rovněž bojuje proti fašismu, rasismu, xenofobii, sexismu, kapitalismu a státu. Její aktivistky se pravidelně zúčastňují nejrůznějších akcí anarchistických a autonomistických skupin. FS8B pořádá demonstrace proti NATO, EU, MMF/SB. V r. 2002 FS8B spolupracovala zejména s ČSAF a ORAS. Některé obzvláště radikální členky organizace však spolupracovaly s AFA a FSA. Tato organizace se dále velmi aktivně podílela na přípravě protestních akcí proti zasedání NATO. Vydává časopis Přímá cesta. Neorganizované anarchofeministky vydávají zin Bloody Mary.

3.3.2 Nebolševické a tzv. všeslovanské skupiny či organizace

Komunistická strana Československa (KSČ, dříve Strana československých komunistů - SČK)

Byla založena dne 22.4.1995 na tzv. Sjezdu obnovy a poté zaregistrována u Ministerstva vnitra. Jde o politický subjekt, ideologicky vycházející z marxismu – leninismu.

Ještě jako SČK oficiálně deklarovala v roce 1999 svou kontinuitu s Komunistickou stranou Československa (KSČ), která vládla v Československu v letech 1948 - 1989 a která byla zákonem č. 198/1993 Sb., ze dne 9.7.1993 o protiprávnosti komunistického režimu a odporu proti němu označena za zločinnou a zavrženíhodnou organizaci. V roce 2000 tento svůj postoj plně potvrdila změnou názvu na Komunistickou stranu Československa, kterou Ministerstvo vnitra zaregistrovalo dne 16. února 2000.

Jak vyplývá z ustanovení § 8 odst. 1 zákona č. 424/1991 Sb., v rámci registračního řízení, a to ať již jde o registraci nové strany a hnutí či o registraci změny stanov již existujícího politického subjektu, lze vycházet výlučně z jejich stanov. Důvodem pro odmítnutí registrace tak mohou být pouze skutečnosti v nich uvedené, jež jsou v rozporu s § 1 až 5 a § 6 odst. 3 a 4 zákona. Protože činnost deklarovaná KSČ v jejich stanovách nebyla v rozporu s citovanou právní úpravou, nebyl dán důvod pro odmítnutí předmětné změny stanov.

Předseda: Ing. Miroslav Štěpán

Sídlo: Praha

Členskou základnu tvoří přibližně 18 600 řádných členů (podle M. Štěpána)

Tiskoviny: Československý komunista/Jiskra⁸⁸

Aktivity v roce 2002

KSČ představovala v roce 2002, stejně jako v r. 2001, politickou formaci ideologicky zcela nekompromisně založenou na marxismu - leninismu, deklarující za svůj cíl nastolení "diktatury proletariátu" v České republice.⁸⁹ Činnost KSČ tak i nadále směřovala k zavedení totalitního systému potlačujícího lidská a občanská práva a svobody, neslučitelného s pluralitní demokracií a s koncepcí právního státu (tj. nadřazení práva nad státem). **Stanovy strany však takovýto cíl explicitně neuvádějí.**

Staví na věrnosti marxismu – leninismu, odmítá „nové tendenční výklady“ učení K. Marxe, B. Engelse a V.I.Lenina, hlásí se k odkazu K. Gottwalda a zdůrazňuje jeho úlohu ve vývoji strany, kterou dovedl k vítěznému socialismu a na výchozí čáru budování reálného socialismu. Za tzv. „kontrarevoluci roku 1989“, která byla zradou dělnické třídy a komunistického hnutí, činí zodpovědného M. Gorbačova jako „zaprodance a agenta imperialismu spolu s jeho stoupenci, kteří jednoznačně socialismus zradili a zaprodali se imperialismu“. Rozdělení československého státu označuje za „vlastizradu“, je proti členství České republiky v NATO a staví se proti jejímu vstupu do EU.⁹⁰ KSČ se v roce 2002 soustředila především na vnitrostranické záležitosti. Značnou část svých aktivit věnovala přípravám XX. sjezdu Komunistické strany Československa (KSČ), který svolala na den 7. prosince 2002 na únorovém celostátním aktivu – 10. veřejném zasedání ÚV KSČ, jehož se zúčastnilo přes 300 účastníků z celé ČR. Reagovala tím rovněž na vznik KSČ – ČSSP,⁹¹ dala

⁸⁸ Blízké názory KSČ prezentuje také časopis „Dialog – otázky, odpovědi“, který není tiskovým orgánem KSČ. Severomoravské křídlo KSČ, prezentující se jako KSČ-ČSSP, využívá ke svému zviditelňování tiskovinu „Nové Bruntálsko“.

⁸⁹ V květnu 2001 uspořádala KSČ slavnostní zasedání k 80. výročí vzniku strany. M. Štěpán vyjádřil přesvědčení, že „nepříznivá situace po porážce socialismu kontrarevolucí v roce 1989 a zhodnocení objektivních zákonitostí vede KSČ k přesvědčení, že proces obnovy socialismu je neodvratitelný“. Na zasedání „**se KSČ jednoznačně, zcela a bez výhrad přihlásila ke své minulosti**“.

⁹⁰ **Tyto postoje KSČ odráží i stanoviska přijatá v roce 2003.** Předsednictvo Ústředního výboru KSČ dne 22. března 2003 vydalo prohlášení „**Zastavme vrahy z USA a Velké Británie a jejich přísluhovače! Stop III. světové válce!**“, v němž, mimo jiné, konstatuje: „...Zahájení války proti Iráku je zahájením III. světové války...Jsme proti válce v Iráku, jsme proti militantní a agresivní světovládné politice USA a sionistických kruhů...Cílem je zajistit pod hrozbou použití vojenské síly na delší období neotřesitelné světovládné postavení USA a židovských militantních kruhů, které v posledních letech nemálo utrpělo...Jde dále o to, demonstrovat sílu a tak zastrašit rostoucí počty těch, kteří ve světě odmítají světovládnou roli USA, postavenou na agresích a bezpočtu mrtvých, a kteří by se chtěli postavit proti ní. Jde o to, aby se celý svět a každý jedinec bál mít jiný než proamerický názor. V zásadě se jedná o nové přerozdělení světa, světových trhů v zájmu USA a jejich světovládné politiky...Podporujeme spravedlivý boj iráckého lidu proti tzv. elitě současného světa ... Předsednictvo ÚV KSČ vyzývá OSN, aby iniciovala ustavení mezinárodního tribunálu s původci vzniku III. světové války a jejich pomahači. Vyzývá vládu České republiky, aby rezignovala“. Ve stejné diki je stylizován druhý dokument, přijatý téhož dne účastníky 2. zasedání Ústředního výboru KSČ, „**Deklarace Komunistické strany Československa u příležitosti 50. výročí úmrtí K. Gottwalda a J.V.Stalina u příležitosti 100. narození J. Fučíka – Trvalý odkaz dnešku v zápase za socialismus, národní a sociální osvobození**“. Deklarace hodnotí K. Gottwalda a J.V. Stalina jako „velikány dělnického a komunistického hnutí“ a prohlašuje, že: „Pro jejich komunistické přesvědčení, pro jejich komunistickou neochvějnost je síly reakce v minulosti, ale zejména po dočasně porážce socialismu v části světa na konci osmdesátých let minulého století tak velmi nenáviděly a nenávidí. Proto byli po 17. listopadu opakovaně svorně zostouzeni jak vládní reakcí a jejími sluhý, tak představiteli polistopadové KSČ a později představiteli KSČM...“ Staženo dne 19.4.2003 z internetu.

⁹¹ Rozpory, které se počaly v KSČ projevovat po XIX. sjezdu (prosinec 1999), vyvrcholily svoláním XX. mimořádného sjezdu KSČ v Bruntále (24. února 2001), který iniciovalo její severomoravské křídlo, vedené L.

tak zjevně najevo, že je jedinou autentickou komunistickou stranou tohoto názvu a že nebere v potaz vznik KSČ-ČSSP a jakékoliv „její nástupnictví“.⁹²

KSČ se rozhodla pro účast v červnových parlamentních volbách a počala připravovat volební kampaň. Dne 9. března 2002 rozhodlo předsednictvo Ústředního výboru KSČ, že se KSČ nezúčastní červnových voleb do Poslanecké sněmovny se zdůvodněním, že „KSČ se nechce podílet na obnově kapitalismu a zastává názor, že ‚i nevolit je volbou‘“.⁹³ Pravým důvodem tohoto rozhodnutí však byla skutečnost, že jednání se Stranou demokratického socialismu (SDS) o volební podpoře skončilo pro KSČ neúspěchem.

V závěru roku se uskutečnil XX. sjezd KSČ. Byla zde schválena „Zpráva Ústředního výboru KSČ - Strana za mír, národní identitu, práci, za akceschopnou stranu“ a přijat „Programový dokument - Za mír, národní identitu, práci, za akceschopnou stranu“. Generálním tajemníkem ÚV KSČ byl opětovně zvolen Miroslav Štěpán.

KSČ, stejně jako v předchozích letech, i v r. 2003 zveřejnila na svých webových stránkách projevy Fidela Castra, přednesené v Havaně při příležitosti 5. setkání o globalizaci a problémech rozvoje (14.3.2003) a v Kuala Lumpur (Malajsie) na XIII. konferenci představitelů států a vlád hnutí nezúčastněných zemí (25.3.2003).⁹⁴

Komunistická mládež Československa (KMČ)

Neregistrovaná organizace, která vznikla v dubnu 1999. Formálně není ani organizační součástí KSČ, ačkoli působí jako její mládežnická organizace. Vydává časopis **Pochodeň**.

Organizace sama sebe vymezuje následujícím způsobem: *„Naše organizace, kolem které je nyní soustředěno asi 150 lidí, působí na území celé republiky. Nejsilnější je na severní Moravě a ve Slezsku. Snažíme se dělat konkrétní akce (demonstrace, protesty, **provokace**...) a bojovat v duchu **Marxe, Engelse a Lenina za socialismus a komunismus**.*

Jsme bojovná skupina mladých lidí, která spolupracuje s Komunistickou stranou Československa (KSČ). Máme také kontakty na Komunistický svaz mládeže (KSM) a na pár revolučních členů KSČM. Dále rozvíjíme kontakty s Hnutím za samostatnou Moravu a Slezsko (HSMS), se kterou jsme na jaře pořádali akce proti bombardování Jugoslávie.

Jsme proti NATO, proti EU a proti kapitalismu. Nehodláme spolupracovat s žádnou z buržoazních parlamentních stran, a to včetně KSČM, pokud nezmění svou revizionistickou a oportunistickou linii“.⁹⁵

Místopředseda KMČ a tiskový mluvčí Sjednocené fronty (SF) David Pěcha byl obviněn z trestného činu podpory a propagace hnutí směřujících k potlačení práv a svobod člověka, za který je i nadále stíhán.⁹⁶ Přestal sice šířit na internetu tiskovinu Pochodeň, ale

Zifčákem. Přítomní delegáti zde rozhodli o sloučení KSČ s neregistrovanou Československou stranou práce (ČSSP) a o změně názvu strany na Komunistická strana Československa – Československá strana práce (KSČ-ČSSP). V průběhu tohoto sjezdu bylo zvoleno nové vedení strany v čele s L. Zifčákem, M. Štěpán se „svou skupinou“ byli ze strany vyloučeni. Rozkol uvnitř KSČ, vyvolaný jejím severomoravským křídlem, se promítl do existence pražského a severomoravského křídla strany. Generální tajemník KSČ M. Štěpán rozkol ve straně bagatelizoval a odmítl jej s tím, že L. Zifčák již déle než rok není členem strany, a ta se proto od jeho aktivit distancuje. **KSČ-ČSSP se však prezentovala jak v r. 2002, tak ale i v r. 2003 na svých webových stránkách, kde se deklaruje jako „jediná důsledná, revoluční, marxisticko – leninská a komunistická strana v České republice“**. Staženo z internetu dne 28.4.2003. **KSČ-ČSSP je neregistrované uskupení, používající bez právního základu název Štěpánovy strany**.

⁹² Viz Komunistická strana Československa. Z jednání orgánů KSČ. Staženo dne 11.3.2002 z internetu.

⁹³ Staženo dne 5.4.2002 z internetu.

⁹⁴ Staženo dne 29.4.2003 z internetu.

⁹⁵ Vítejte na stránkách Komunistické mládeže Československa. Staženo dne 6.11.2000 z internetu.

⁹⁶ Ve svém samizdatovém časopise **Pochodeň** vyzýval k diktatuře proletariátu a znárodnění i za pomoci boje, v jednom z čísel Pochodeň otiskl fotografie čelných českých politiků, které označil za „zločinné vlastizrádce“. Jeho kauza v r. 2002 pokračovala, neboť ji Vrchní soud vrátil k došetření.

počal zde rozšiřovat tiskovinu s názvem Rudá Vatra. Dále působil jako šéfredaktor listu Nové Bruntálsko.

Komunistické hnutí Československa (KHČ)

Neregistrovaná organizace. KHČ podala v únoru roku 2000 žádost o svou registraci jako občanského sdružení u Ministerstva vnitra, registrace byla odmítnuta. **Řízení o podaném opravném prostředku bylo usnesením Nejvyššího soudu ze dne 22. ledna 2002 zastaveno** z důvodu nezaplacení soudního poplatku spojeného s návrhem na zahájení tohoto řízení.

Na stránkách Pochodně (říjen 2000) se KHČ prezentovalo jako složka revolučního hnutí, která sjednocuje aktivní, bojovné a marxisticky smýšlející (především mladé) lidi z různých komunistických stran a organizací. KHČ usiluje o revoluční boj proti kapitalismu a jeho státu. Hnutí pokládá za svůj hlavní článek a nejbližší subjekt nedávno obnovenou Komunistickou stranu Československa (KSČ) a její mládežnickou organizaci s názvem Komunistická mládež Československa (KMČ). Členové hnutí však mohou být i z dalších organizací, nevyjímaje ani bezpartijní občany.

”KHČ si je vědomo toho, že bez aktivity, bez vlastní radikální činnosti a bez tvrdého boje většiny lidu, se socialismus obnovit nedá. Hnutí k tomuto boji přispívá, podněcuje, vychovává a organizuje. Šíří socialistické myšlenky, usiluje o jednotu komunistického hnutí a o jeho konečné vítězství v příštím zápase (nejen našeho) národa. SOCIALISMUS JE NEVYHNUTELNÝ! PŘIDEJ SE K NÁM I TY!!!”⁹⁷

Sjednocená fronta (SF)⁹⁸

Neregistrovaná organizace, která vznikla na přelomu let 1999/2000 s úmyslem působit jako organizace integrující různé extremistické nebo radikální proudy. Na činnosti této nově vzniklé organizace se podílejí zejména Komunistické hnutí Československa (KHČ) a Komunistická mládež Československa (KMČ). Uvedené organizace vyvíjely činnost především pod hlavičkou SF.

„Všeslovanství“

Mezi levicovými extremisty převážně nebolševické orientace je rozšířena podpora **programu tzv. „slovanské vzájemnosti.“** Podle jejich názoru jsou po rozpadu socialistické soustavy ve střední Evropě státy s převahou slovanského prvku ohroženy agresivní „germanizací“ maskovanou integračním procesem do NATO a EU, a slovanské národy mají jedinou možnost, jak si uchovat slovanskou identitu a svébytnost, a to přispět k velmocenskému postavení Ruska a začlenit se do jeho mocenské sféry.

Hlavním představitelem hnutí „slovanské vzájemnosti“ je **Mezinárodní slovanský výbor** se sídlem v Moskvě. Všeslovanství nadále představovalo významnou mezinárodní aktivitu, která bezesporu může sloužit rozličným mocenským cílům, neboť idea všeslovanství je schopna oslovit jak nekomunistickou veřejnost, tak i pravicově extremistické nacionalisty díky zdůrazňování „národních zájmů“.⁹⁹

⁹⁷ Připojte se ke Komunistickému hnutí Československa. Staženo dne 2.4.2001 z internetu.

⁹⁸ K tomu podrobněji Miroslav Mareš, Sjednocená fronta. In: Analýzy a studie 4, 3/2001, Ústav strategických studií Masarykovy univerzity v Brně.

⁹⁹ Staženo dne 3.4.2001 z internetu.

Slovanský výbor ČR (SV ČR)¹⁰⁰

Organizace registrovaná u Ministerstva vnitra dne 24. dubna 1998.

V roce **1998** tato organizace uspořádala v Praze **Všeslovanský sjezd** za účasti 500 delegátů z 12 slovanských zemí. Sjezd přijal následující dokumenty: Manifest Všeslovanského sjezdu 1998 v Praze; Provolání k národům slovanských zemí, jejich vedoucím činitelům, parlamentům a vládám, vedoucím představitelům společenských hnutí a politických stran; Ustanovení o Mezinárodním slovanském výboru; Výzva parlamentům slovanských zemí vytvořit Slovanskou meziparlamentní unii; Výzva parlamentům a vládám slovanských států ke vzájemnému zrušení víz a konzulárních poplatků v zájmu zajištění bezproblémového pohybu občanů těchto zemí; rezoluce na podporu nedělitelnosti a nedotknutelnosti Srbska; Usnesení o nutnosti zrušit mezinárodní zákazy a sankce vůči občanům Jugoslávie.¹⁰¹

V dubnu **2001** se uskutečnil **VIII. Všeslovanský sjezd v Moskvě**, který měl přispět ke sblížení mnohotvárného Slovanstva, k zachování a rozvoji jeho svébytných tradicí, přátelství a vzájemnosti mezi národy, k upevnění míru na principech rovnoprávnosti, svobody a svrchovanosti.¹⁰² Za cíl si kladl upevnit mezinárodní hnutí za slovanskou jednotu a napomoci prohloubení integračních procesů ve slovanském světě. Zúčastnilo se ho přibližně 1200 delegátů, byly zde zastoupeny všechny slovanské státy s výjimkou Srbska. Z ČR přijela 24členná delegace. Česká delegace zde deklarativně odmítla „*zavlečení ČR do NATO a Evropské unie, nástrojů zločinné kapitalistické globalizace*“.¹⁰³

Sjezd „...V protestní rezoluci odsoudil zatčení bývalého prezidenta Jugoslávie Slobodana Miloševiče... Zároveň podpořil sjednocování Slovanů a zabezpečení jejich práv na přežití v době amerického globálního fašismu, jenž si bezohledně uzurpuje právo na světovládu i na úkor slovanských národů“.¹⁰⁴

¹⁰⁰ Podle Bezpečnostní informační služby si Slovanský výbor ČR i Mezinárodní slovanský výbor kladou za cíl sjednocení všech slovanských zemí, včetně posílení Ruska jako velmoci, jako protiváhu demokratickým strukturám západního světa, protože „unipolárně globalizovaný svět je přece patologicky hnilobnou anomálií, která ohrožuje civilizaci“ Vzhledem k tomu, že vše „západní“ je SV ČR odmítáno a napadáno pro pokus o germanizaci, o nastolení světovlády, pro rasistickou nenávisť ke Slovanům, „zvláště k Rusku“ atd., je zřejmé, že jako jedinou alternativu vidí všeslovansky orientované subjekty vytvoření jakéhosi všeslovanského společenství ve formě mezistátní struktury jako protiváhy vůči USA, NATO, „globalistickým silám“ apod. a jejich snahám o rozdělení a teritoriální roztržštění Slovanů, o jejich vykořisťování a porobení. Jedině spojení slovanských zemí a společný postup proti těmto snahám umožní Slovanům jejich další bytí. S ohledem na tyto skutečnosti **je SV ČR zařazen do Zprávy o problematice extremismu na území ČR a nelze v žádném případě v této souvislosti hovořit o „pokusu podřídit svobodu názorů českého občana jakési novodobé cenzuře a ideologické unifikaci“.**

¹⁰¹ Staženo dne 3.4.2001 z internetu.

¹⁰² Mimo jiné byl zdůvodněn potřebou „*odezvy na rozmach imperialistických zásahů ve světě*“, měl i další podtext – stal se oslavou 5. výročí spojení Ruska a Běloruska. Jednání oficiálně zahájil předseda Mezinárodního organizačního výboru Všeslovanského sjezdu a předseda Slovanského výboru Ruska N. I. Kikišev. Ve svém projevu kritizoval agresi NATO a jeho rozšiřování v Evropě, zároveň zdůraznil radost nad tím, že byl podán protest proti zatčení bývalého jugoslávského prezidenta S. Miloševiče. Uvedl, že „...z krize slovanských států získaly výhodu USA a jejich spojenci, kteří si velikášsky osobují právo diktovat svá pravidla, jak se musí chovat národy celého světa...“ a apeloval na „*založení mezistátní struktury v zájmu spojenectví slovanských zemí, tak, jak to udělaly země západní Evropy, které se spojily v Evropský svaz*“...“ V průběhu sjezdu byl do funkce předsedy Mezinárodního slovanského výboru opět potvrzen prof. Ing. Břetislav Chvála, DrSc. Ten krátce po sjezdu zemřel a předsedou MSV se stal **N. I. Kikišev** z Ruské federace. **Ve funkci předsedy SV ČR nahradil B. Chvála Jan Minář.**

¹⁰³ Viz Haló noviny, 4. dubna 2001.

¹⁰⁴ Viz Haló noviny, 5. dubna 2001. Poselství všeslovanského sjezdu o jednotě Slovanů. Dále k závěrům sjezdu viz Špigl, roč. 12, č. 90, 17.4. 2001: „*VIII. všeslovanský sjezd 2001 v Moskvě. Slovanstvo se musí zotročování ze strany světových imperialistů bránit*“; Špigl, roč. 12, č. 91, 18.4. 2001: „*Češi měli rozhodující slovo. Postřehy z jednání VIII. všeslovanského sjezdu*“. Podle zde zveřejněného příspěvku vplynuly ze sjezdu následující závěry: „*I. Slované představují ve světě svou početností 300 miliónů obyvatel velkou sílu, které je třeba využít,*

Tiskoviny: časopis Slovanství vzájemnost (měsíčník), jehož cílem je přinášet informace o politických a ekonomických otázkách, které jsou předmětem zájmu SV ČR, a informace ze slovanských zemí a o činnosti Mezinárodního slovanského výboru.¹⁰⁵

Aktivity v roce 2002

V roce 2002 byla nejvýznamnější událostí, na níž Slovanský výbor ČR a s ním spjaté „všeslovansky“ orientované organizace participovaly, **mezinárodní konference „Polsko – ČR – Slovensko – Lužičtí Srbové: Možnosti a perspektivy spolupráce a rozvoje“**, konaná ve Varšavě dne 30. listopadu za předsednictví Polského slovanského výboru v čele s Bolesławem Tejkowskim.¹⁰⁶ Zúčastnila se jí 20členná česká delegace¹⁰⁷.

Účastníci konference na závěr vydali „**Rezoluci**“, která se má stát směrnici pro činnost Mezinárodního slovanského výboru a slovanských výborů jednotlivých zemí. V úvodu rezoluce konstatovali, že „*S novým světovým pořádkem, vnucovaným Spojenými státy americkými a NATO, jakož i Evropskou unií, snažíci se podřídit všechny státy světa americko - unijní globalistické dominanci, se nemůžeme ztotožnit. Národům tak narůstá hrozba, že budou zbaveny vlastnictví a identity, že budou zbaveny svrchovanosti, že se rozšíří sféra vykořisťování a bídy....Dnes se Drang nach Osten projevuje nejen územními a majetkovými*

2. Místo rozdělování Slovanů a jejich integrací a rozpuštění do neslovanských globalizovaných organizací (NATO, EU) vytvářet jednotnou slovanskou alternativu těmto seskupením a tak zachránit jak slovanské jazyky, tak i kulturu. 3. Sjezd odsoudil bombardování Jugoslávie jako válečný zločin NATO a USA a navrhuje postavit viníky před mezinárodní tribunál. 4. Postavil se jednoznačně za osvobození exprezidenta S. Miloševiče a proti zasahování států NATO do vnitřních záležitostí Jugoslávie. 5. Podporuje sjednocování Slovanstva, v prvé řadě Ruska, Běloruska a Ukrajiny a přeje, aby k tomuto sjednocení došlo do příštího sjezdu. Jedině tak je možné zabránit zničení slovanských národů.”

¹⁰⁵ Staženo dne 30. 4.2003.

¹⁰⁶ Bolesław Tejkowski je předsedou polské neparlamentní politické strany Polska Wspólnota Narodowa, která je řazena k pravicovému extremistickému nacionalistickému spektru. Již ve svém projevu, předneseném v Ostravě na sněmu KČP 21.9.2002, konstatoval, že „...**Celé Slovanstvo, sjednocené socialismem, vytvořilo na půlstoletí všem svým národům velké možnosti demografického, osvětového i hospodářského rozvoje, jakož i růstu blahobytu...Rok 1990 se stal počátkem dezintegrace Slovanstva a proti němu zaměřené mohutné expanze Západu. Největší ohrožení visí nad západním Slovanstvem...Západem plánované přijetí České republiky, Slovenska a Polska do Evropské unie by bylo prakticky okupací západního Slovanstva Německem. Byl by to škrť výsledků druhé světové války...Byla by to příprava nás k účasti na ekonomické a dokonce ozbrojené agresi proti Rusku...**“ Viz Slovanství vzájemnost. Měsíčník Slovanského výboru ČR. Ročník V. Číslo 49. Staženo z internetu 30.4.2002. Obdobnou dikci měl i jeho projev na konferenci: „...**globalismus je nejvyšším stadiem kapitalismu a imperialismu, jakož i současnou formou dominance USA a Evropské unie (EU) nad jinými státy a národy, je to systém, jenž je zbavuje svrchovanosti a národní identity...Rok 1990 se stal počátkem lavinové dezintegrace slovanských národů...Kolik je v tom vlastní hlouposti a kolik západní diverze, zvláště americké a německé, posoudí historie...A co je nejzávažnější – téměř všechny slovanské státy se programově stavějí proti Rusku, což všem přináší velkou politickou, ekonomickou, obchodní a sociální škodu...Snaha postavit je proti východním slovanským národům, zejména Rusku, se rovná revizi výsledků druhé světové války...Západním slovanským národům se jako záruka svrchovanosti a velkého rozvoje nabízí konfederace nebo federace ČR, Slovenska a Polska, solidárně podporující Lužické Srby...Takové společenství bude jednou provždy přehradou jakéhokoli Drang nach Osten...**Naším posláním je postavit se proti globalismu a vybudovat nové uspořádání sociální spravedlnosti, nového spravedlivého světového řádu, dávajícího rovná práva všem státům, nové slovanské civilizaci a zesilující naše tvůrčí možnosti**“.**

¹⁰⁷ Ta na tomto fóru konstatovala: „...**Po kontrarevolučních převratech, jejichž podstata – restaurace kapitalismu byla zakrývána frázemi o demokracii a lidských právech, byly rozbity slovanské státy – Československo, Sovětský svaz a Jugoslávie...Evropa se tak dostala do stavu před první světovou válkou...Prošli jsme již třemi etapami vnuceného zhoubného vývoje – rozbitím států, majetkovým převratem a zavlečením do útočného paktu NATO, dopustivšího se agrese a válečných zločinů proti bratrské Jugoslávii. Zbývá čtvrtá etapa – zavlečení do Evropské unie. Ta je stejně jako NATO součástí globální kapitalistické integrace....Vedoucí silou EU se stává Německo, Unie se mění v německou Evropu podle vzoru Hitlerovy „Nové Evropy“. Německo má proto také největší zájem na rozšíření EU na východ v tradiční německé politice expanze Drang nach Osten...**“ Viz tamtéž.

*nároky některých německých kruhů, negujících výsledky druhé světové války, ale především se projevuje globalistickým pronikáním Spojených států, NATO a evropskou unií na veškeré území všech slovanských států*¹⁰⁸ Z rezoluce jako hlavní závěry vyplynula nutnost odmítnout členství v EU, postavit se proti integraci s NATO a odmítnout jeho rozšíření na východ, neboť je to „*pokusem vrážet klín mezi Rusko a další slovanské státy*“, iniciovat těsnou a všestrannou spoluprací Polska, ČR, Slovenska a Lužických Srbů, která by mohla být východiskem ke vzniku polsko – česko – slovenské konfederace.¹⁰⁹ Tato spolupráce se má uskutečňovat v těsné vzájemnosti se státy jižních a východních Slovanů, neboť „*to vytvoří předpoklady ještě těsnější sounáležitosti všech slovanských národů a států*“.¹¹⁰ Dále bylo přijato „*Prohlášení k vládám Polska, ČR a Slovenska s požadavkem, aby na mezinárodním poli rozhodně bránily suverénní zájmy lidu těchto zemí*“.¹¹¹

V r. 2002 udržoval SV ČR zahraniční styky s partnerskými organizacemi a aktivně působil v rámci Mezinárodního slovanského výboru. V roce 2003 (7. února) participoval na „*Stanovisku vlasteneckých organizací proti válce v Iráku*“ a na „*Protestu vlasteneckých organizací proti otevření kanceláře Sudetoněmeckého landsmanschaftu*“, zaslaných vrcholným orgánům ČR. Odpor k EU vedl představitele SV ČR i ke kontaktům s nacionalistickými subjekty z pravicové části extremistického spektra (NS a NSJ). V současné době probíhají přípravy zasedání Mezinárodního slovanského výboru v Užhorodě, které má přispět k „*sjednocovacímu úsilí národních slovanských iniciativ*“.

3.4 Protesty proti konání summitu NATO v listopadu 2002 v Praze

Přípravy

V souvislosti s očekávaným zasedáním představitelů NATO v Praze v listopadu 2002 neexistovala ještě na konci r. 2001 jednotná koncepce protestního hnutí, zabývající se podobou a strategií demonstrací. Uskutečnilo se však setkání, iniciované anarchistickými organizacemi ČSAF a ČAS, cílené k založení platformy proti zasedání NATO v Praze 2002. Zúčastnili se ho i zástupci Organizace revolučních anarchistů - Solidarita, Ulice lidem, Earth First! Feministická skupina 8. března a Antifašistická akce. Nezáčastnila se Federace sociálních anarchistů. Došlo zde k vytvoření organizační **platformy antiNATO**, která měla plnit stejné úkoly jako platforma Iniciativa proti ekonomické globalizaci (INPEG) v r. 2000 při protestech proti zasedání MMF/SB v Praze¹¹². Posléze i vlastní průběh příprav protestů,

¹⁰⁸ Viz Slovanská vzájemnost. Měsíčník Slovanského výboru ČR. Ročník V. Číslo 50/2002. Staženo z internetu 30.4.2003. Dále viz Haló noviny ze dne 3. prosince 2002 („Západní Slované otevřeně proti EU“)

¹⁰⁹ V této souvislosti se protagonisté návrhu odvolávají na historický, v době druhé světové války exilovými vládami v Londýně projednávaný, koncept československo – polské konfederace (E. Benešem a W. Sikorskim). Šlo o dobový projekt, podmíněný dobou, v níž se zrodil, projekt, který skončil z řady příčin nezdarem. K tomu např. viz Češi a Poláci v minulosti II. Praha 1967; Tadeusz Kisielewski, Federacja środkowo-europejska. Warszawa 1991; Ivan Šťovíček, Jaroslav Valenta: Československo – polské jednání o konfederaci 1939 – 1944. Československé diplomatické dokumenty, sv. 1 - 4. Praha 1994.

¹¹⁰ Dále „Rezoluce“ konstatovala pobouření účastníků nad odmítnutím české vlády poskytnout vízum běloruskému prezidentovi A. Lukašenkovi za účelem jeho účasti na summitu NATO v Praze, jejich protest proti „nezákonnému věznění“ Slobodana Miloševiče v Haagu a požadavek na jeho okamžité osvobození a konečně protest „s připravovanou ozbrojenou agresí USA a NATO proti Iráku a s pokračující agresí Izraele proti Palestině“, přičemž vyzývají „k vytvoření svrchovaného Palestinského státu a také k zrušení embarga proti Iráku a k mírovému řešení iráckých problémů“.

¹¹¹ Viz Slovanská vzájemnost. Ročník V. Číslo 50. Staženo dne 30.4.2003.

¹¹² V dubnu 2002 zprovoznila ČSAF speciální webové stránky, věnované „NATO a antimilitarismu obecně“, na nichž byl umístěn archiv článků a textů k daným tématům. Stránky měly rovněž sloužit jako informační zdroj o chystaných pouličních protestech. V prohlášení ČSAF se konstatovalo: „*Za miliony vydřené daněmi zde budou hoštěny desítky hlav států, často vinné rozpoutáváním válek či podporou diktátorů a teroristů. Naplní jejich*

chystaný výše uvedenými organizacemi, byl modelově obdobou příprav protestních akcí, konaných v r. 2000. Již v únoru 2002 začaly první aktivity zahraničních aktivistů zaměřené na obnovení činnosti **Independent Media Centre (IMC)** v Praze,¹¹³ rovněž byla obnovena aktivita internetového radia Jelení, vzniklého v souvislosti s antiglobalistickými akcemi při zasedání MMF/SB v r. 2000. Během příprav se objevila řada problémů, které se pořadatelům nedařilo adekvátně řešit (hledání vhodných objektů pro organizační zázemí, zajišťování finančních prostředků, ubytování zahraničních účastníků apod. Již v únoru 2002 příznivci ČSAF informovali obdobně smýšlející osoby v zahraničí o přípravě protestů a zároveň konstatovali, že česká strana nemá dostatečné množství prostředků a financí k zajištění těchto akcí.¹¹⁴ K tomu přistupovaly potíže s plánováním vlastních protestních akcí, pramenící z nejednotnosti subjektů antiNATO platformy v náhledu na předpokládaný průběh jednotlivých demonstrací. Ve spojitosti s přípravami protestních akcí iniciovala ČSAF několik mezinárodních schůzek antiglobalistických aktivistů v Praze. Již z první, březnové, schůzky jednoznačně vyplynuly **rozdílné představy českých a zahraničních aktivistů o charakteru zamýšlených protestních akcí proti summitu.**

Aktivisté z účelově založené platformy antiNATO preferovali decentralizované, pokojné akce, zatímco zahraniční aktivisté chtěli zorganizovat tradiční antiglobalistický „riot“.¹¹⁵ K variantě masových a násilnických akcí se přikláněli i aktivisté mezinárodního uskupení Independent Media Centre (IMC), kteří se v první polovině r. 2002 účastnili několika mezinárodních schůzek s českými organizátory. Po červencové schůzce platformy antiNATO byl následně na serveru IMC Praha uveřejněn text „Návrh podoby protestů při summitu NATO, 21. – 22.11.2002“, včetně konkrétního návrhu akcí v Praze, na němž se zástupci organizací, sdružených v této platformě, dohodli. ČSAF rovněž na svých stránkách oznámila, že dne 21. září 2002 proběhne „AntiNATO Street Party“, která měla být „generálkou“ na policejní represii. Tato pražská akce přímo navázala na obdobnou street party, konanou 14. září v Bratislavě jako součást mezinárodního hnutí odporu. Představitelé platformy antiNATO se také dohodli, že za situace, kdy by české státní orgány odmítaly vpouštět do České republiky zahraniční účastníky, budou summit provázet solidární akce v zahraničí, konané například v Polsku, Německu, Rakousku či na Slovensku.¹¹⁶

zasedání budou diskuse o tom, jak nejlépe bránit ‚civilizaci‘, jak honosně nazvali systém, ve kterém jsou oni mocnými a většina ostatních lidí nemůže zasahovat do jejich rozhodnutí. Tento systém je ale již ze své podstaty neudržitelný, což prokazuje stále větším počtem společenských a ekologických katastrof, které způsobuje, právě tak jako válkami, zbrojením a dalšími projevy militarismu...Proto jsme se rozhodli vystoupit při příležitosti zasedání NATO se svou kampaní nejen proti tomuto zasedání, ale proti NATO a militarismu jako takovým, a také proti systému, který je způsobuje...“ Staženo dne 18.4.2002 z internetu. Leták „*Dejme šanci míru! Zastavme společně zasedání NATO*“ skýtal základní informace ČSAF o „*zasedání NATO, strukturách této organizace, vyvrácení některých základních mýtů o této organizaci a o stanovisku anarchistických organizací*“. Zde bylo dostupné zvláštní vydání A-kontra, v němž byly prezentovány zastávané názory na NATO.

¹¹³ Independent Media Centre (IMC) vzniklo při protestech v Seattlu v r. 1999 jako nezávislé mediální centrum, které koordinovalo vlastní průběh protestních akcí a zároveň předávalo informace massmédiím. **Česká pobočka IMC** byla vytvořena v průběhu příprav protestních akcí proti zasedání Mezinárodního měnového fondu a Světové banky v roce 2000 v Praze; na řízení vlastních protestních akcí se významně podílela. Po tomto zasedání však byla její činnost utlumena a obnovena byla až počátkem roku 2002 v souvislosti s přípravami protestních akcí proti summitu NATO. **Hlavními cíli IMC v Praze v r. 2002 mělo být:** 1. ideově vysvětlovat důvody protestů, 2. zastřešovat protesty proti summitu, 3. do určité míry řídit a koordinovat průběh protestních akcí, 4. získávat zpětné informace, 5. předávat informace, upravené potřebám antiglobalistů, médiím v celém světě a 6. pořádat tiskové konference.

¹¹⁴ Viz <http://www.ainfos.ca>

¹¹⁵ „Riot“ je typická demonstrace, charakteristická „valícím se davem“, blokováním městského provozu či služeb, jistou „karnevalovou atmosférou“ a často doprovázená násilnými excesy ze strany účastníků.

¹¹⁶ Organizátoři protestů si byli vědomi zesíleného bezpečnostního opatření na české státní hranici, kdy byly využívány veškeré zákonné normy k nevpouštění militantních aktivistů do České republiky. Ve větších příhraničních městech byly zřízeny tzv. Border Points (Drážďany, Vratislav, Vídeň, Bratislava), které aktivistům

Podobu a následně vlastní průběh protestů proti listopadovému summitu NATO předurčila zejména malá odezva ze strany zahraničních aktivistů, na jejichž radikalitu organizátoři spoléhali.¹¹⁷ Nemalou roli při tom sehrála jak prezentace příprav opatření policejních složek, chystaných přímo na teritoriu Prahy, tak opatření přijímaná na českých hranicích, i zostřená bezpečnostní opatření v okolních státech.

Akce proti summitu NATO

Předehrou k vlastním demonstracím proti konání summitu NATO, ohlášeným na dny 21. – 22. listopadu 2002, bylo vzpomínkové shromáždění, konané dne 17. listopadu 2002, s následným pochodem Prahou. Motto akce bylo: „Po třinácti letech kapitalismu potřebujeme novou revoluci“.¹¹⁸ Oproti předpokládané masové akci se pochodu zúčastnilo cca 150 osob, které se nedopustily narušení veřejného pořádku. Dne 20. listopadu 2002 se uskutečnila akce na protest proti slavnostní večeři účastníků summitu jako první pouliční vystoupení platformy antiNATO: „*Celý protest má upozornit na fakt, že delegáti, kteří se za několika kordony policistů budou stříbrnými přibory ládovat luxusními lahůdkami servírovanými na míšeňském porcelánu, jsou ti samí, kteří další den v klidu odsouhlasí další zabíjení tisíců nevinných civilistů. Výdaje na zbrojení zemí NATO by dokázaly nasycit všechny hladové světa. Přesto se na nové zbraně věnuje stále více peněz*“.¹¹⁹ Akce se zúčastnilo cca 250 osob, které svůj protest ukončily před uzavřenou zónou okolo Obecního domu. Hlavní demonstrace, pořádaná dne 21.11.2002, rovněž proběhla bez narušení veřejného pořádku. Podle policejních odhadů se jí zúčastnilo cca 1000 – 1200 osob (podle aktivistů platformy antiNATO cca 4000 osob). Ze shromaždiště na nám. Míru se nakonec účastníci vydali na pochod ul. Rumunskou, kde se posléze rozdělili. Jedna část pokračovala směrem k Nuselskému mostu, kde protestovali před policejními zátarasy, druhá část směřovala ul. Bělehradskou do Nuslí. Oba proudy se spojily v Bělehradské ulici, odkud pochod pokračoval trasou ul. Otakarova – Křesomyslova – divadlo Na Fidlovačce – ul. Jaromírova – Na Slupi – Svobodova – Rašínovo nábřeží – ul. Resslova – Ječná – nám. I.P.Pavlova – ul. Jugoslávská – nám. Míru, kde byla akce kolem 20.30 hod. ukončena. Dne 22. listopadu 2002 aktivisté (cca 200 osob) uspořádali z nám. Míru pochod k Nuselskému mostu, kde před zátarasy položili papírovou maketu tanku, a vrátili se stejnou trasou na nám. Míru, po 16.00 hod. se počali rozcházet.¹²⁰ V průběhu demonstrací, na rozdíl od demonstrací proti zasedání MMF/SB v r. 2000, nedošlo k závažnému narušení veřejného pořádku, účastníci postupovali podle pokynů organizátorů akcí a Policie ČR. Jediným

poskytovaly rady ohledně nejvhodnějšího a nejbezpečnějšího místa pro přechod státní hranice ČR. Informace šířili i internetem.

¹¹⁷ Očekávaný zájem zahraničních aktivistů se neprojevil ani na akci „Druhá Evropská konference People's Global Action v nizozemském Leydenu (srpen 2002), ani na tzv. No Border Camp, konaném slovinskými militantními anarchisty za spoluúčasti italské Ya Basta!, jehož se zúčastnil zástupce ČSAF (28.8. – 1.9.2002). Pozornost zahraničních aktivistů se upírala především na antiglobalistickou akci „Evropské sociální fórum“, pořádanou ve Florencii a bezprostředně předcházející summitu NATO v Praze. Část případných německých demonstrantů v Praze bezesporu mohly odčerpat protesty anarchoautonomů proti převozu jaderného odpadu CASTOR do odpadliště v Gorleben. Nepotvrdila se ani předpokládaná účast anarchistů z tzv. postkomunistických zemí.

¹¹⁸ Viz ANTINATO new. „antiNATO: poprvé v ulicích. Staženo dne 26.11.2002.

¹¹⁹ Z tiskového prohlášení antiNATO platformy. Staženo dne 30.4.2003 z internetu. Dne 20.11.2002 došlo k vyklizení tzv. Convergence Centra (CC), které bylo zřízeno v pronajaté hale továrny ČKD, na základě výpovědi smlouvy o pronajetí ředitelem podniku. Viz ANTINATO. Staženo z internetu dne 26.11. 2002.

¹²⁰ Podle vyjádření platformy antiNATO bylo smyslem pochodu k Nuselskému mostu ukázat, že je to Policie ČR, „*která během summitu NATO porušuje zákony. Ačkoliv jsme si jako anarchisté (tedy odpůrci tohoto zřízení i jeho zákonů) splnili všechny povinnosti, policie nám ve výkonu shromažďovacího práva přesto zabránila....Zkrátka a dobře: cílem bylo ukázat, že zákony platí jen někdy a jen pro někoho*“. Viz ANTINATO. Staženo dne 26.11.2002 z internetu.

narušením summitu byl incident při závěrečné tiskové konferenci, kdy na George Robertsona hodili dva příslušníci ruské Nacionálně bolševické strany rajčata.

Ve srovnání s antiglobalistickou akcí „Evropské sociální fórum“, konanou ve dnech 8. – 9. listopadu 2002 ve Florencii, na níž se sjelo cca 500 000 osob, byla účast na protestech proti summitu NATO v Praze mizivá.¹²¹ Vlastní hodnocení organizátorů protestních akcí proti summitu NATO v Praze vychází z tvrzení, že „*Policie a představitelé výkonné i zákonodárné moci zastrašovali odpůrce NATO a kapitalismu po dlouhou dobu. Zcela otevřeně připravovali a provedli řadu drastických omezení svobody shromažďování, sdružování, pohybu a dalších práv...*“¹²². Po zkušenostech z akcí proti zasedání MMF/SB v Praze a po prohlášení Policie ČR před zahájením konání summitu NATO o připravenosti zabezpečit pořádek na ulicích, údajně změnili taktiku. Tato změna spočívala v záměrném uspořádání poklidných demonstrací, a to podle předem připraveného akčního plánu. Ve skutečnosti však antiglobalističtí aktivisté nebyli schopni organizačně ani materiálně zajistit plánované protestní akce. Jimi uskutečněné demonstrace ani v jednom případě jak svým rozsahem, tak průběhem nenaplnily předpoklady, které aktivisté sami avizovali a charakter protestů tudíž nesplnil jejich očekávání.¹²³

Nesouhlas s konáním summitu NATO v Praze vyjádřili i pravicoví extremisté, avšak jejich akce byly, oproti akcím levicových extremistů, marginální. Nebyla totiž zaznamenána žádná větší akce, za nejvýznamnější lze považovat demonstraci Národní strany, která se uskutečnila 22.11.2002 na Staroměstském náměstí.

3.5 Tzv. nebezpečné sekty a pseudonáboženské organizace¹²⁴

Situace České republiky se nikterak neliší od situace v ostatních evropských zemích - i na jejím území působí řada tzv. sekt a pseudonáboženských organizací. V ČR **nebyla v roce 2002, stejně jako v předchozích letech, zaznamenána prokazatelná trestná činnost tzv. nebezpečných sekt.** České státní orgány mohou v tomto směru **přebírat především zahraniční poznatky a zohledňovat je ve svých postupech.**¹²⁵ Přes tuto skutečnost je nezbytné brát v potaz hlavní možná ohrožení státu spjatá s existencí takovýchto subjektů. **Ze**

¹²¹V rámci akce „Evropské sociální fórum“ byla projednávána i témata související s problematikou NATO, vztahů Evropy a USA, pokračující války proti terorismu a vztahů západního světa vůči islámu. Na této mohutné antiglobalistické akci se neprosadili militantní antiglobalisté, pověstní svou rostoucí agresivitou a pácháním násilí, vyvolávající střety s policejními silami jako zástupcem represivních složek státu.

¹²²Viz Tisková zpráva AntiNATO platformy – Žijeme v policejním státě. Staženo dne 28.4.2003 z internetu. Podle zde zveřejněného prohlášení J.W.Křovínka byly v této souvislosti dne 15. prosince 2002 předány příslušným orgánům stížnost na postup policie a trestní oznámení. Před demonstracemi byl na webových stránkách ANTINATO zveřejněn rozbor kritizující policejní desatero pod názvem „**Policejní desatero = policejní stát**“, končící závěrem, že „z výzev vyplývá, že policie si nepřeje veřejnou kontrolu svých zásahů v ulicích a kontakt občanů s demonstranty. Na oboje mají občané nezpochybnitelné právo – což musíme připomenout“ Staženo z internetu 26.11.2002.

¹²³Vyhodnocení bezpečnostních opatření Policie ČR a strategie státních orgánů při přípravě bezpečného průběhu konání summitu NATO v Praze Viz Zpráva o situaci v oblasti veřejného pořádku a vnitřní bezpečnosti na území České republiky v roce 2002 (ve srovnání s rokem 2001). Tato zpráva bude vládě předložena k projednání do 30. června 2003.

¹²⁴Tato kapitola vychází z otevřených zdrojů. K této problematice rovněž viz Jiří Dvořáček, Sekty a nové náboženské směry na konci milénia. In: Kriminologický sborník, 2001, č. 1, s.36-40, dále Miloslav Žán, Sekty - aktuální problém. In: Kriminologický sborník, 1999, č. 2, s.34-38; Ladislava Kulíková - Lenka Šimková, Sekty, anebo nová náboženská hnutí? In: Kriminologický sborník, 1999, č. 1, s. 30 - 36. K dané problematice existují i monografie, které se jí zabývají z různých hledisek (např. Zdeněk Vojtíšek: Netradiční náboženství u nás. Praha 1998; Dušan Lužný: Nová náboženská hnutí. Masarykova univerzita Brno 1997; Jean – Marie Abgrall: Mechanismus sekt. Univerzita Karlova Praha 1999; Luboš Kropáček: Islámský fundamentalismus. Praha 1996).

¹²⁵V r. 2002, podle dostupných poznatků, nepředstavovala tato problematika ve středoevropském geopolitickém prostoru riziko. Viz Kapitola 5. Extremistická scéna ve středoevropském geopolitickém prostoru. Problematika tzv. nebezpečných náboženských sekt a pseudonáboženských organizací.

zpravodajského hlediska by mohly být sekty nebezpečné tehdy, působila-li by jejich činnost proti základům státu. Z policejního hlediska je destruktivní taková sekta, jejíž činy jsou v rozporu s trestním zákonem.

Ke stanovení společenské nebezpečnosti sekty je zapotřebí nejprve všestranně posoudit její charakter a její možnosti. Znamená to znát nejzákladnější údaje jakými jsou např. počet členů sekty, jejich rozmístění, vnitřní struktura skupiny, napojení do zahraničí, postoje ke státu, zdroje příjmů či rozsah hospodářských aktivit. Mezi nejzávažnější rizika patří infiltrace státních struktur, včetně ozbrojených složek státu, členy nebezpečných pseudonáboženských organizací. Ti ve světě obvykle usilují o proniknutí do státních struktur se subverzivními cíli, anebo s cílem získat zde know - how či pozice, které by jim umožňovaly využívat svůj vliv ve prospěch skupiny, k níž patří. Další riziko představuje náboženská skupina přesvědčená o svém poslání, které musí splnit - její členové se mohou snažit získat odpovídající technické znalosti v ozbrojených složkách státu či mohou použít násilných prostředků proti ozbrojeným silám jako symbolu "nenáviděného státu". Ohrožení přicházející nečekaně od malých skupin, které předtím nikdo nikdo nezaznamenal jako možnou hrozbu, bývají nejnebezpečnější. I málo početná a neorganizovaná sekta se může stát nebezpečnou v případě, že by její příslušníci byli ve spojení se členy teroristických, extremistických a jiných zločineckých organizací. Je to nové hledisko, které je třeba brát v potaz po teroristickém útoku spáchaném proti Spojeným státům americkým 11. září 2001.

Většina sekt se však nezviditelňuje a své komunity zakládá v ústraní, na odlehlých místech. O činnosti takovýchto komunit se bezpečnostní složky dovídají až na základě trestních oznámení postižených osob či jejich příbuzných, anebo na základě vlastních informací, plynoucích z místních a osobních znalostí.¹²⁶ *Jedná se o velmi složitou problematiku, která není v evropských státech dosud jednotně řešena a je předmětem rozsáhlých diskusí.*

3.6 Terorismus jako jeden z možných prostředků pro prosazování extremistických cílů¹²⁷

Terorismus je metodou zastrahování politických odpůrců hrozbou a užitím násilí. Smyslem nastolení teroru je vytvořit extrémní psychický nátlak na jednotlivce i skupiny obyvatelstva.

Projevy terorismu bývají podmíněny jak vnitropolitickou situací, tak vývojem situace mezinárodní. Obecně lze konstatovat, že česká extremistická scéna, jako ostatně každá taková scéna, je klasickým rizikovým prostředím pro vznik aktivit politicky zaměřeného vnitřního terorismu. Radikalizace domácích extremistických skupin a jejich propojení do zahraničí na mnohem militantnější skupiny tudíž představuje potencionální domácí riziko a především riziko zneužití těchto skupin pro cizí zájmy či cíle. Zůstává i nadále možnost individuálního, spontánního vystoupení jedince či malé skupinky.

V souvislosti se současnou mezinárodně politickou situací je celosvětově věnována pozornost problematice islámského fundamentalismu a z něho vyvěrajícího islámského

¹²⁶ Monitorováním a sledováním údajných sekt a tzv. nových náboženských hnutí se dlouhodobě a aktivně zabývá **Společnost pro studium sekt a nových náboženských směrů se sídlem v Praze a v Brně, s níž spolupracují specialisté Policie ČR.**

¹²⁷ Usnesením č. 385 ze dne 10. dubna 2002 vláda schválila „Národní akční plán boje proti terorismu“. Národní akční plán boje proti terorismu (aktuální znění pro rok 2003) byl přijat usnesením vlády č. 361 ze dne 14. dubna 2003 a je přístupný v sekci dokumentů na webových stránkách Ministerstva vnitra. Dále k terorismu a přijatým opatřením viz Zpráva o situaci v oblasti veřejného pořádku a vnitřní bezpečnosti na území České republiky v roce 2002 (ve srovnání s rokem 2001).

extremismu a s ním spjatých rizik.¹²⁸ Přestože Česká republika, na rozdíl od některých členských zemí EU, není zemí se silnou islámskou komunitou, nelze na jejím teritoriu do budoucna zcela vyloučit rizika spjatá s růstem islámského extremismu.

3.7 Poznámky ke vztahu některých subkultur k projevům extremismu

S extremismem jsou někdy spojovány některé zvláštní subkultury. Squatting, sprejerství (graffiti) a tzv. divácké násilí jsou celosvětovým jevem a nepředstavují tudíž specifické fenomény České republiky. Potýkají se s nimi orgány státní správy a národních policií všech států. Problémy provázející existenci squattingu a sprejerství jsou vnímány rozličně a řešeny velmi různorodě, s větší či menší tolerancí. Jinak je tomu v celoevropském pohledu ve vztahu k tzv. diváckému násilí, které je vnímáno jako velmi závažný problém, vyžadující si permanentní pozornost jak na úrovni prevence, tak represe, a to nejen v měřítku národním, ale především na úrovni nadnárodní spolupráce. Je to dáno skutečností, že se do diváckého násilí v současné době promítají ve zvýšené míře rasistické a další xenofobní projevy, které je třeba eliminovat.¹²⁹

Problematika tzv. darkerů a pharkerů je čistě českým vynálezem a nebyla zaznamenána v zahraničí.

Na okraj lze dále zmínit problematiku tzv. techno- party a motocyklových gangů.

Techno – party bývají někdy podřazovány pod extremismus. Zúčastňují se jich osoby z anarchoautonomního prostředí a jejich příznivci, ale i mladí lidé s nekonformními názory bez vazeb na anarchoautonomy.

Ve spojení s extremismem bývají rovněž vnímány motocyklové gangy. Jejich vřazování do kategorie extremistických subjektů není již zcela přesné. Jejich aktivity jsou především spjaty s organizovaným zločinem a v současné době je lze proto charakterizovat jako závažný problém globálního charakteru. Česká republika zatím nemá s těmito gangy zkušenosti obdobné zkušenostem zahraničním.

Squatting¹³⁰

Squatt vzniká nelegálním obsazením neobydlené a nevyužívané nemovitosti skupinou, většinou mladých, lidí. Squatting jako hnutí je samotnými squatterry vnímán velmi různorodě. Někteří jej považují za životní filozofii, jiní za přechodné řešení své současné životní situace a další v něm zase spatřují jakýsi předvoj sociální revoluce. Společná je jim kritika stávajícího společenského systému, který pokládají za neetický, nemorální, založený na zisku a vykořisťování.

Svou podstatou má squatting blízko k anarchoautonomní scéně a většina squatterů je radikálně levicového smýšlení. Squatting nemá svou vlastní ucelenou a jednotnou ideologii, řídí se heslem – obsad' a žij.¹³¹

¹²⁸ Např. John. F. Murphy. Jr., *Sword of Islam. Muslim Extremism from the Arab Conquests to the Attack on America*. New York 2001; Albert Hourani: *Historia Arabów. Narody i cywilizacje*. Gdańsk 2002. EUMC (European Monitoring Centre on Racism and Xenophobia) věnovalo po 11. září 2001 pozornost projevům islámofobie v 15 členských státech EU. Viz <http://eumc.at> : Summary Report on Islamofobia in the EU after 11 September 2001.

¹²⁹ Viz Racism, Football and the Internet. European Monitoring Centre on Racism and Xenophobia 04/2002.

¹³⁰ Slova squatt anebo squatter (z angl. squat - sedět na bobku, krčit se) pocházejí z americké angličtiny, v níž původně označovala osadníky usazující se na území nikoho. V posledních desetiletích se tato slova užívají pro skupinky, většinou mladých lidí, obsazující opuštěné domy nebo byty.

Legislativní rámec

Při realizaci squattingu, tedy nelegálnímu obsazení nevyužívané nemovitosti dochází k naplnění skutkové podstaty trestného činu - neoprávněný zásah do práva k domu, bytu, nebo nebytovému prostoru dle § 249a trestního zákona.

Sprejerství – graffiti¹³²

Jedná se o novodobou formu vandalizmu, která spočívá v postřikání fasád budov, zdí, vlaků, mnohdy kulturních památek a dalších prostor různobarevnými obrázky, anebo nesrozumitelnými texty a signaturami.

Do České republiky se tento fenomén dostal v devadesátých letech, centrem „tvorby“ se pochopitelně stala Praha. V současné době je počet sprejerů v ČR odhadován na několik tisíc. Jejich motivace je různá, od snahy vyjádřit odpor ke konzumní společnosti až po pouhé dobrodružství. Každoročně způsobují milionové škody na majetku. Orgány místních samospráv se s těmito jevy snaží bojovat všemi prostředky (od vypisování odměn za dopadení přes pokusy vyčlenit sprejerům volné plochy).¹³³

Legislativní rámec

Sprejeři mohou svým jednáním naplnit skutkovou podstatu trestného činu dle § 257 (poškození cizí věci) trestního zákona. Novelizací trestního zákona ze dne 1.7.2001 se za § 257a vložil nový § 257b, který upravuje poškození cizí věci pomalováním, postřikáním či popsáním jinou barvou nebo látkou. Trestní sazba za tento čin byla určena na 2 - 8 let odnětí svobody pro pachatele, který svým jednáním způsobí škodu velkého rozsahu.

Samostatným, avšak velmi závažným projevem sprejerství je dle § 198a tr. zákona - podněcování k nenávisti vůči skupině osob, nebo k omezování jejich práv a svobod, §§ 260, 261, 261a - podpora a propagace hnutí směřujících k potlačování práv a svobod člověka. Nutno dodat, že se jedná o jiný druh pachatelů, kterým jde o vyvolávání rasové a národnostní nesnášenlivosti a nelze je proto v žádném případě s „klasickými“ sprejery ztotožňovat.

¹³¹ V České republice se centrem squattingu stala Praha, kde od roku 1990 vzniklo celkem sedm squattů. Byly to smíchovská kolonie Bud'ánka policejně vystěhována na jaře 1992), dům „Zlatá loď“ v Náprstkově ul. na Starém Městě (policejně vystěhován r. 1994), tzv. Sochorka v Praze 7 (vyklizená v r. 1997), squatt Libni v ul. Zenklově (policejně vyklizen v r. 1998), statek Ladronka (policejně vyklizený v r. 2000). Posledním známým squatem je vila Milada v Troji. Jediným legálním squatem v České republice, vzniklým na základě dohody squatterů s Městskou částí Praha 7, je squatt v ul. Za Papírnu (squatterský projekt Centra svobodného vzdělávání), kde squatteré platí symbolické nájemné - jedna korun za metr čtvereční/rok.

¹³² Existence graffiti začíná na přelomu šedesátých a sedmdesátých let v USA. Svého vrcholu dosáhly graffiti v New Yorku s nástupem hip-hopu a černých raperů v polovině osmdesátých let.

S rozvojem graffiti se rozpoutaly diskuse o tom, zda graffiti je, či není umění. Ještě v polovině osmdesátých let byl tento fenomén ve Francii vnímán jako svérázná forma pop-artu. Nesrozumitelné nápisy, barevné plochy a "tagy" na zdech městských budov přitahovaly pozornost sociologů, psychologů i teoretiků umění. Na pařížské Sorbonně a několika soukromých školách vznikly katedry pro studium graffiti. Pomalovaných ploch však neustále přibývalo, motivy se opakovaly a sprejeři se nezastavili ani před soukromým majetkem či historickou budovou a veřejnost začala graffiti odmítat.

¹³³ Od 1.7.2001 hl. město Praha vyčlenilo a označilo několik míst, na která mohou sprejeři malovat beztrestně. Tyto tzv. legální plochy byly již dříve vyčleněny v celé řadě měst České republiky. Problém sprejerství to však v žádném případě nevyřešilo.

Divácké násilí¹³⁴

Za extremismus je někdy považováno i divácké násilí, tzv. fotbalový „hooliganismus“, který je založen na vzájemném fyzickém napadání zneprátelených fanoušků jednotlivých klubů a obecně na páchání výtržností před, v průběhu a po sportovních utkáních.

V České republice na sebe tyto „hooligans“ vážněji upozornili již v červnu 1985, kdy nechvalně známí fanoušci pražské Sparty při cestě rychlíkem do Banské Bystrice zdemolovali vlak a způsobili tak škodu přes půl milionu korun. V dalších letech vznikly více méně organizované skupiny „fans“ při největších fotbalových klubech, jakými v té době byly Sparta Praha, Baník Ostrava a Slovan Bratislava. Po rozdělení Československé republiky a vzniku samostatné české ligy se situace na fotbalových stadionech dočasně uklidnila. Zatímco v minulosti byli fanoušci jednoho fotbalového klubu poměrně nesourodou skupinou lidí, kteří se ad hoc sešli na fotbalových zápasech svého týmu.

V současné době existují konkrétní, méně početné skupiny velmi dobře organizovaných „fans“ - gangy, a to i několik při jednom fotbalovém týmu (např. Red Pirates Sparta, Sparta Praha, ale i Slavia hooligans). Vysokou míru jejich organizovanosti dokazuje i uzavírání tzv. koaličních dohod mezi jednotlivými gangy, a to i na mezinárodní úrovni, které se jezdí navzájem podporovat při tzv. rizikových utkáních. Mají své vlajky, znaky a webové stránky na kterých se prezentují, hodnotí jednotlivé „výjezdy“ na zápasy, uzavírají příměří a vyhlašují si nepřítelství. O samotný průběh fotbalového utkání se příliš nezajímají.

Mezi tzv. hooligans patří řada příznivců hnutí skinheads, kterým jde výlučně o vyvolávání výtržností a porušování veřejného pořádku. K dřívějším a již tradičně problémovým fotbalovým hooligans – příznivcům AC Sparta a FC Baník Ostrava, lze v současné době řadit i hooligans SFC Opava, kdy se většinou jedná o skinheady, a hooligans z Liberce, kteří se rovněž rekrutují z řad příznivců hnutí skinheads. Nejmilitantnějším byl v roce 2002 brněnský Johnny Kentus Gang, který rovněž napadal místní alternativní a ultralevicovou mládež.

„Ideologií“ hnutí hooligans je kult násilí spočívající ve vyvolávání výtržností a fyzických střetů. Nezřídka jsou do těchto konfliktů zataženi i nevinní lidé. Bezpečnostní riziko hooligans spočívá v poměrně snadném nasměrování těchto agresivních a podnapilých osob prakticky proti komukoliv. Toto hnutí jako takové nelze tedy jednoznačně označit jako extremistické (tak jak je pro potřeby této zprávy extremismus definován), ale díky početnému zastoupení příznivců hnutí skinheads v řadách hooligans a páchání trestné činnosti s extremistickým podtextem na fotbalových zápasech prvky extremismu rozhodně obsahuje.

Institucionální zajištění

Koordinační komise k problematice diváckého násilí a nevhodného chování při sportovních utkáních, zvláště při fotbalových zápasech byla zřízena při Ministerstvu vnitra ČR v roce 1996 na základě usnesení vlády ČR ze dne 11. ledna 1995 č. 27, kterým ČR přistoupila k Evropské úmluvě k diváckému násilí a nevhodného chování při sportovních utkáních, zvláště při fotbalových zápasech. Členy Komise jsou zástupci Ministerstva vnitra, Policie ČR, Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy a přizvanými spolupracujícími subjekty jsou zástupci Českomoravského fotbalového svazu a Českého svazu ledního hokeje. Jedním z úkolů Komise je i každoroční zpracování tzv. Národní zprávy k diváckému násilí a

¹³⁴ Nepřístupnosti na stadionech začali páchat koncem 70. let angličtí „rowdies“, vlna násilí se pak přelila i do dalších míst Evropy, výtržnosti dělají i temperamentní diváci v Jižní Americe, Africe či Asii. Rozvášnění diváci způsobují obrovské škody na majetku a na fotbalové historii jsou i stopy krve desítek zraněných, ale i mrtvých. Zlomem v boji proti fotbalovým chuligánům byla bruselská tragédie z roku 1985 při finále Poháru mistrů, kdy přímo v hledišti Heyselova stadiónu, pod troskami zbořené zdi nebo ušlapáním, zemřelo 42 diváků. Útok provedli příznivci anglického Liverpoolu, obětmi byli převážně fanoušci Juventusu Turín.

nevhodnému chování, zvláště při fotbalových zápasech. Tato zpráva je předkládána na jednání Stálého výboru Evropské úmluvy.

V roce 1995 byla uzavřena Dohoda o vzájemné spolupráci při zajišťování veřejného pořádku, ochraně bezpečnosti osob a majetku při fotbalových utkáních mezi Policií ČR a Českomoravským fotbalovým svazem. Tato smlouva je uzavřena na jeden rok, přičemž každoročně před zahájením ligového ročníku podepisuje policejní prezident a předseda Českomoravského fotbalového svazu její prodloužení. Při Českomoravském fotbalovém svazu dále existuje Komise pro bezpečnost stadionů, která má pomoci realizovat pětiletý program modernizace stadionů.

Ve dnech 15. – 18. dubna 2002 se v Bruselu uskutečnilo jednání specialistů pro prevenci a řešení diváckého násilí z celé Evropy. Účastníci zde dospěli k dohodě o postupech při výměně informací k prevenci násilí a k bezpečnostním opatřením v rámci mezinárodních zápasů. Rovněž zde bylo dohodnuto zřízení „národních fotbalových informačních bodů“ v zemích, které mají své účastníky v evropských pohárech, anebo hrající kvalifikaci na ME či MS.

Legislativní rámec

Při fotbalových zápasech dochází velmi často ze strany „hooligans“ k páchání trestné činnosti dle §§ 202 (výtržnictví), 257 (poškození cizí věci), 225 (rvačka), 221 (ublížení na zdraví) a v neposlední řadě při střetu s policisty také § 155 (útok na veřejného činitele) trestního zákona. Novelizací trestního zákona č.405/2000 Sb., je možné jejich jednání kvalifikovat dle § 198a (podněcování nenávisti vůči skupině osob nebo k omezování jejich práv a svobod). **Naprostá většina těchto „hooligans“ je krajně pravicového smýšlení a v jejich řadách se pohybují příznivci hnutí skinheads. Na fotbalových stadionech proto dochází k tzv. hajlování, což je naplněním skutkové podstaty trestného činu dle § 260 (podpora a propagace hnutí směřujících k potlačení práv a svobod člověka) a veřejným projevům rasismu.**

V rámci diváckého násilí dochází k projevům extremistického chování, a proto se jím rovněž zabývají policisté pracující na úseku extremismu, a to od úrovně okresů až po Policejní prezidium ČR, samozřejmě v součinnosti s pořádkovými silami.

Darking a phreaking

Darking, tzv. temnění, je odvětvím „hackingu“ a je výlučně „českým vynálezem“. Jde o undergroundovou zábavu spočívající v celoplošném odpojování elektrického proudu ničením úsečnicků vysokého napětí (VN). **Phreaking** je nejčastěji spjat s ničením telefonních ústředěn a budek Veřejné telefonní sítě, bezplatným voláním do cizích států a připojováním se do sítě Internet. K tomu se váže další nelegální činnost – „hacking“ tzv. „Phreakingu“, tj. hackování webů fyzických nebo právnických osob, hackingem – průnikem do e-mailových schránek apod. či výroba falešných telefonních karet.

Zpočátku se darkingem zabývala jen jedna skupina, která tento adrenalinový „sport“ vymyslela. Tato zakladatelská skupina, která vznikla v listopadu 2001, si říká **Darkers Group No 1** a spadá pod početnější skupinu hackerů RJ – 11 Security Alliance. Činnost zahájila útoky na Český Telecom, a.s. a následně na vysokonapěťová zařízení distribuční sítě elektrické energie společnosti ČEZ. Svou „práci“ propagovali na Internetu a vyzývali zájemce, aby se k nim připojili. Hlavní část skupiny pochází z Čech, postupně se k nim připojovali další osoby z krajů Severomoravského, Jihomoravského, Severočeského, Jihočeského a Středočeského, kteří pracují částečně samostatně. Na veřejně přístupných internetových stránkách zveřejňují např. pod názvem Darking popisy provedených neoprávněných zásahů do elektrických zařízení, včetně způsobených následků a popisu, jak

úspěšně postupovat při napadení Českého Telecomu, a.s. a dalších velkých společností.¹³⁵ Tuto činnost vyvíjejí mladí lidé, převážně ve věku 17 – 20 let, erudovaní, mající velice dobrou znalost softweru a hardweru, informačních technologií.

Nebezpečnost jejich jednání spočívá především v tom, že poškozená zařízení zajišťují dodávku elektřiny do obcí či jejich částí, do institucí veřejného zájmu, včetně zdravotnických zařízení, přičemž není vyloučeno ohrožení zdraví a lidských životů. Velmi závažná je i skutečnost, že příznivci darkingu a phreakingu podávali veřejně dostupný návod, jak lze tuto činnost provádět. Policie ČR se těmito případy počala zabývat v dubnu 2002. **Z šetření vyplynulo, že darkeři hodlají své zkušenosti s darkingem a phreakingem využít v průběhu konání summitu NATO v listopadu v Praze a tímto způsobem se prezentovat v prostředí české anarchoautonomní scény.** V důsledku toho zahájila Policie ČR dne 7. listopadu 2002 realizaci těchto skupin.

Přestože nelze skupiny osob spjatých s darkingem a phreakingem spojovat s extremistickou scénou, v obecnosti jejich erudovanost a sofistikovanost je činí využitelnými pro exponenty této scény. **Riziko jejich možného zneužití extremisty tudíž nelze opomíjet.**

Legislativní rámec

Darkeři se svým jednáním dopouštějí trestného činu obecného ohrožení dle § 179 odst. 1, odst. 2 písm. a) tr. zákona, trestného činu poškozování a ohrožování provozu obecně prospěšného zařízení dle § 182 odst. 1, písm. c), odst. 2 písm. a) tr. zákona.

Technoparty

Novým druhem jakéhosi protestu proti konzumní společnosti jsou tzv. technoparty. Na rozdíl od ohlášených technoparty, které se zpravidla konají v uzavřeném prostoru, vybírá se zde vstupné a jsou organizovány pořadatelskou službou, **neohlášené technoparty** probíhají většinou ve volné přírodě, nedodržují se zde téměř žádná pravidla a atmosféru mezi účastníky navozuje pocit „absolutní svobody“.

Scénář neohlášených technoparty bývá stejný. Skupiny jednotlivců, vlastnícih ozvučovací techniku, inzerují na internetových stránkách nabídku uspořádání hudební produkce ve volné přírodě. V případě dobrého počasí dokáží prostřednictvím Internetu, ale stále častěji i mobilních telefonů, svolat během poměrně krátké doby (cca 12-16 hod.) i několikatisícové shromáždění. Zahraniční příznivci akce znají v předstihu přibližný termín jejího konání, k němuž se sjíždějí do České republiky. V rámci vlastní dopravy využívají rovněž armádou vyřazená vozidla, jejichž technický stav neodpovídá podmínkám provozu na pozemních komunikacích a ohrožuje bezpečnost silničního provozu. Přesné místo konání se domácí a zahraniční účastníci dozví z Internetu, kde jsou s minimálním časovým předstihem vyvěšena čísla tzv. „infolinek, které jsou v provozu 3 – 4 hodiny před vlastním začátkem akce, a na kterých je formou „nekonečné smyčky“ namluven popis cesty do místa konání akce. V den konání akce dochází k vytvoření dlouhé kolony vozidel, která je organizátory navedena na stanovené místo, které je následně živelně obsazeno bez vědomí příslušných úřadů či majitelů pozemků. Samotná akce, poté, co organizátoři ustoupí do pozadí, trvá několik dní. Dění během vlastní hudební produkce není nikým řízeno, mezi účastníky vládne naprostá anarchie, požívají se zde ve vyšší míře alkohol a drogy. Na místě konání akce nejsou rovněž zajištěny hygienické ani bezpečnostní podmínky. Majitelé hudebních systémů v jejich blízkosti provozují i stánky s občerstvením s výrazně nadnesenými cenami, v nichž lze předpokládat souběžný prodej omamných a psychotropních látek. Technoparty na českém území jsou hojně navštěvovány zahraničními účastníky proto, že ve své zemi již nemají možnost podobnou akci uspořádat díky dobře propracované legislativě (např. zákaz zastavení

¹³⁵ Rozpojovali nadzemní vysokonapěťové úsečníky, vnikali do elektrických rozvodných skříní, které poškozovali, způsobovali výpadky elektrického proudu a poruchy v dodávkách elektřiny.

více jak dvou obytných automobilů na odpočívadle - Holandsko, či zákaz zastavení obytného automobilu mimo odpočívadlo - SRN). Na akcích dochází mj. k rozsáhlé výměně zkušeností z obdobných akcí ze zahraničí, k navázání nových kontaktů a tím i nepřímo k možné přípravě na akce nadcházející.

Legislativní rámec

V případě „neohlášených technoparty“ se jedná o živelné akce, kdy pořadatelé obsazují pozemky bez vědomí vlastníka a bez splnění oznamovací povinnosti ve smyslu příslušných právních předpisů. Pořadatelé těchto akcí se dopouštějí rušení veřejného pořádku a klidu, porušování obecně závazných předpisů, včetně zákona o shromažďování, porušování zdravotnických předpisů apod.

Při vlastním konání těchto akcí dochází k páčání protiprávní činnosti, a to zejména **restriktivních činů dle § 181b tr. z.** (ohrožení životního prostředí z nedbalosti), **§ 187 a § 188 tr.z.** (nedovolená výroba a držení omamných a psychotropních látek a jedů), § 188a (šíření toxikománie), § 152 tr.z. (porušování autorského práva) a řady **přestupků dle zákona č. 200/1990 Sb.**

Motocykové gangy (Outlaw Motorcycle Gangs – OMC)

Motocykové gangy se objevily v USA po skončení druhé světové války. Mezi zakladatele tohoto stylu projevu patřili piloti bojové letky **HELLS ANGELS**. Byli prvním motocykovým gangem, který prováděl své nelegální obchody ve velkém. Všechny další motocykové gangy následovaly tento model, ale byly vždy pozadu. **HELLS ANGELS** získávali stále větší vliv -přebírali drogové trhy, „podniky se sexem“ a nakonec i většinu ilegálních trhů se zbraněmi.¹³⁶

Heslem motocykových gangů je „Fuck The World“ (FTW). Často je členové gangů používají na svých „klubových barvách“ či tetování.¹³⁷ Svůj image však motocykové gangy již dávno změnil. Tulácký vzhled, nošení „barev“ a rasistické symboly, vzbuzující zájem policie, jsou prezentovány pouze na tzv. „jízďách“ a na společných srazech, akcích a obzvláště pak při zastrašování. Dnešní typický představitel motocykového gangu se nikterak vzhledem neliší od ostatní populace.

Do základní filozofie OMC gangů patří, kromě výše uvedeného motta, hodnoty jakými jsou např. odvěta, věrnost a životní priority (vlastní barvy, klub a motorka). Jejich členové se názorově identifikují s nadřazeností árijské rasy, potažmo s názory A. Hitlera. Často to vyplývá z jejich tetování, emblémů a odznaků, které členové nosí (hákové kříže, zaťaté pěsti Bílé síly a odznáčky, které veřejně hlásají „bělošskou nadřazenost“. Od těchto projevů se však na veřejnosti často distancují, neboť propagace fašismu a nacismu je v mnoha zemích, hlavně v Evropě, velmi přísně sledována a je dobrou záminkou pro policii k zásahu. Přestože členové motocykových gangů hlásají „nadřazenost bílé rasy“, spolupracují se všemi národnostmi bez rozdílu, pokud to přináší profit. Tradiční rasismus proti afroamerickým a hispánským gangům nebyl v souladu s obchodními zájmy motocykových gangů a proto byly projevy rasismu v „obchodních aktivitách“ jejich členů direktivně odstraněny. Uvědomili si výhodnost spolupráce či podmanění si „nebílych gangů“, a tak jsou obchodními zájmy

¹³⁶ Viz Yves Lavigne, *Taking Care of Bussiness*. Toronto 1987. Ve své knize tento kanadský autor uvádí: „Sonny Barger (*charismatický vůdce HELLS ANGELS na přelomu sedmdesátých a osmdesátých let 20. století*) udělal pro HELLS ANGELS tolik, jako Lee Iaccoca pro Chrysler Corporation – přebudoval nedbalou, neřízenou organizaci ve spolehlivou, důvěryhodnou a ostře organizovanou korporaci. Odstranil z organizace HELLS ANGELS pobočky a jedince s primitivním projevem a nasměroval HELL ANGELS k takové expanzi, že v roce 1987 patřilo pod HELLS ANGELS celkem 67 motocykových gangů (v r. 1965 jich bylo 6)“.

¹³⁷ V současnosti je však vnímáno také v nové dimenzi z důvodu ekonomického profitu a expanze motocykových gangů do celého světa jako multinárodní korporace.

propojení jak s Arians Brotherhood (Bratrstvo Árijců), tak s afroamerickými pouličními gangy. **Je však vyloučeno, aby se stal členem OMC gangu někdo jiný než příslušník „bílé rasy“.**

Motocyklové gangy se v současné době staly na poli násilné trestné činnosti v mnoha zemích celého světa velmi závažným problémem, který má stále narůstající tendenci. Jejich jednání se vyznačuje značně vysokou mírou brutality, která vyplývá i z trestné činnosti, které se jejich členové dopouštějí (obchody se ženami, drogami, vydírání, únosy, loupeže, krádeže, ale i nájemné vraždy apod.). Zároveň jejich organizace vykazují velmi dobrou a propracovanou strukturu, kdy často mají „své lidi“ i v řadách policie, justice a dalších státních orgánech. **Jedná se tudíž o formu velmi propracovaného organizovaného zločinu, která se v budoucnosti může etablovat i na území České republiky.**

Již několik let probíhá pod záštitou INTERPOLU celosvětový projekt ROCKERS, zaměřený na snahu o řešení problému motocyklových gangů. V jeho rámci dochází k pracovním setkáním policistů, zabývajících se touto problematikou, na nichž dochází k výměně poznatků a postupů při potírání motocyklových gangů.

Legislativní rámec

Členové motocyklových gangů se dopouštějí velmi rozsáhlé a především organizované závažné trestné činnosti, z níž vyplývá celá škála trestných činů. **Do současné doby však není v České republice ve spojitosti s motocyklovými gangy vedeno žádné trestní řízení.**

4. Trestná činnost s extremistickým podtextem¹³⁸

4.1 Základní charakteristika

Trestné činnosti s extremistickým podtextem se dopouštěli především pravicově extremističtí příznivci hnutí skinheads, levicově extremističtí „anarchoautonomové“¹³⁹ a dále občané z majoritní společnosti, nemající žádnou vazbu na extremistická hnutí a nevyznávající extremistické ideologie, v tzv. „situačních konfliktech“.

Výskyt zjištěných trestných činů s extremistickým podtextem zůstával, stejně jako v předchozích letech, z hlediska svého procentuálního podílu na celkové kriminalitě nevelký. Nízký procentuální podíl této kriminality však nesnižuje její závažnost, neboť ne všechny skutky tohoto druhu bývají ohlášeny Policii ČR a latentní kriminalita, vyvěrající často ze stereotypů společnosti, v sobě nese skrytá nebezpečí. **Ve spojitosti s extremismem nedošlo k páchání teroristické trestné činnosti.¹⁴⁰ Rovněž nebyly zjištěny poznatky k závažné trestné činnosti sekt. Z pohledu bezpečnosti státu a nutnosti chránit stávající ústavní zřízení**

¹³⁸ Tato kapitola je zpracována z podkladů Úřadu služby kriminální policie a vyšetřování Policejního prezidia ČR, obsahujících vyhodnocení situace na extremistické scéně a poznatky specialistů zabývajících se danou problematikou na úrovni krajů a okresů. **Termín kriminalita s extremistickým podtextem (extremistická kriminalita) je používán jako synonymum pojmu kriminalita motivovaná rasovou, národnostní nebo jinou sociální nenávisť.** Kapitola pojednává o zjištěné trestné činnosti a nezabývá se latentní kriminalitou tohoto druhu.

¹³⁹ **Shrnující termín pro postoje anarchistické, trockistické a autonomní.** Tyto postoje mají určité společné rysy, existují však mezi nimi i jisté rozdíly přecházející někdy do vyslovených rozporů (stupeň organizovanosti a centralizace, vztah k politice, ochota spolupracovat s extremistickými organizacemi jiného typu atd.).

¹⁴⁰ V roce 2003 (21.5. – 22.5.) došlo v areálu Kříže smíření v Teplicích n/Metují k poničení pomníku. Celý pomník byl natřen černou barvou a byl pomalován bílými nápisy „Smrt Němcům“, symboly hákového kříže a jednotek SS. Dále zde byl umístěn plastový kanystr s neznámou látkou. Zajištěný NVS (nástražně výbušný systém) byl odeslán na expertizu. **Případ zůstává v šetření dle § 257b/1 a § 198a/1 tr. zákona.**

byla ze strany příslušných státních orgánů nadále věnována pozornost také aktivitám organizací, které se hlásí k aktivnímu návratu k totalitnímu režimu z doby před 1989, nebo k jeho modernější autoritativní modifikaci. Přívrženci tohoto proudu sice nepáchají otevřeně trestnou činnost, existují však důvodné obavy z jejich subverzivní činnosti spočívající mimo jiné také v iniciaci společenského napětí v problémových regionech.

Z celkového počtu 372 341 zjištěných trestných činů na území České republiky činily **v roce 2002** zjištěné trestné činy s rasistickým podtextem či jiným extremistickým podtextem **0,1 %**, tj. 473 tr. činů (v roce 2001 0,1 %, 452 tr.činů); z toho činily objasněné trestné činy **79,1 %** (v r. 2001 89,8 %, -10,7 %).¹⁴¹

Ve srovnání s rokem 2001 došlo v roce 2002 k **mírnému nárůstu** trestných činů s extremistickým podtextem o **4,6 %**, **+21 tr. činů** (v r. 2001 o 24,2 %, +88 tr. činů).¹⁴² Tento nárůst provázely snížení počtu objasněných trestných činů (-7,9 %, -32) a nižší míra objasněnosti (-10,7 %). Počet stíhaných osob se snížil o 3,95 % (-23). Uvedený nárůst zjištěných trestných činů, vypovídá, mimo jiné, o pokračujícím trendu zkvalitňování práce policie na úseku extremismu a zvyšující se úrovni její operativní práce a schopností vyhledávat tuto trestnou činnost. Zároveň se do něho promítl, stejně jako v předchozím roce, vyšší počet oznámení, byť jen i náznaků této trestné činnosti, ze strany Romů. Na snížení počtu objasněných trestných činů, promítajícího se následně se do nižší míry objasněnosti, měla v r. 2002 vliv kauza rozesílání letáků „Sudety byly a budou opět německé“. V souvislosti s opakovaným výskytem těchto letáků byla podána řada trestních oznámení osobami, anebo institucemi, kterým byly zaslány. Vzhledem k tomu, že se Policii ČR, přes veškerou snahu, nedařilo zjistit pachatele, zůstávaly tyto případy buď v šetření či byly odloženy z důvodu neznámého pachatele.

Za spáchání výše uvedených 473 trestných činů bylo stíháno **483 osob**¹⁴³, a to především za podporu a propagaci hnutí směřujících k potlačení práv a svobod člověka – 213 osob (44,1 %), za hanobení národa, rasy a přesvědčení – 118 osob (24,4 %), násilí proti skupině obyvatelů a jednotlivci – 92 osob (19 %). **Za úmyslné ublížení na zdraví bylo stíháno 22 osob (4,5 %)**. K markantnímu nárůstu této kriminality v r. 2002 nedošlo. Na rozdíl od r. 2001, **nebyl v roce 2002 spáchán trestný čin vraždy nebo trestný čin ublížení na zdraví s následkem smrti**.

Ve způsobu ukončení trestního řízení s pachateli trestných činů s rasovým či jiným extremistickým podtextem převažoval návrh na podání obžaloby - 289 pachatelů (59,8 %), ve

¹⁴¹ Viz **PŘÍLOHA č. 1: Vývoj podílu (v %) tr. činů s extremistickým podtextem na celkové kriminalitě v letech 1996 až 2002. Graf.**

¹⁴² Podle oficiálních kriminalistických statistik se extremistická kriminalita vyvíjela na území ČR v letech 1996 až 2000 následovně: **v r. 1996:** bylo zaevidováno 131 extremisticky motivovaných tr. činů za které bylo stíháno 152 osob; **v r. 1997:** bylo zaevidováno 159 extremisticky motivovaných tr. činů za které bylo stíháno 222 osob. *Trend: nárůst* tr. činnosti o 22,1 % (+28) a počtu stíhaných osob o 50,6 % (+77); **v r. 1998:** bylo zaevidováno 133 extremisticky motivovaných tr. činů za jejichž spáchání bylo stíháno 184 osob. *Trend: pokles* tr. činnosti o 16,3 % (-26) a počtu stíhaných osob o 19,6 % (-45); **v r. 1999:** bylo zaevidováno 316 tr. činů za které bylo stíháno 434 osob. *Trend: nárůst* tr. činnosti o 137,6 % (+183) a počtu stíhaných osob o 135,9 % (+250); **v r. 2000:** bylo zaevidováno 364 tr. činů za které bylo stíháno 449 osob. *Trend: nárůst* tr. činnosti o 15,2 % (+48) a počtu stíhaných osob o 3,5 % (+15). Tento nárůst byl provázen zvýšeným počtem objasněných trestných činů (+19,8 %, +54 tr.činů) a vyšší mírou objasněnosti (+3,5%); **v 2001** bylo zaevidováno 452 tr. činů za které bylo stíháno 506 osob. *Trend: nárůst* tr. činnosti o 24,2% (+88) a počtu stíhaných osob o 12,7% (+57). Tento nárůst provázely zvýšení počtu objasněných trestných činů (+24,2%, +79) a nižší míra objasněnosti (-0,1). **Z celkového počtu zjištěných trestných činů na území ČR činily zjištěné trestné činy s extremistickým podtextem 0,03 % (1996), 0,04 % (1997), 0,03 % (1998), 0,07 % (1999), 0,09 % (2000) a 0,1% (2001).**

¹⁴³ Viz **PŘÍLOHA 2a: Vývoj podílu (v %) pachatelů trestných činů s extremistickým podtextem na celkovém počtu pachatelů v letech 1996 až 2002. Graf**

zkráceném přípravném řízení ve smyslu § 179c/1 bylo řešeno 44 pachatelů (9,1%), v šetření zůstávalo 84 pachatelů (17,4 %), odloženo dle § 159/2 a § 159/3 bylo 57 pachatelů (11,8 %). Zastaveno dle § 172/1d bylo v trestním řízení stíhání 4 pachatelů (0,8 %) a podmíněně zastaveno dle § 307 u 3 pachatelů (0,6%). Pachatelé - cizinci předaní za účelem postihu v domovském státě dle § 173/1d byli 2 (0,4%).¹⁴⁴

Ve skladbě pachatelů podle věkových kategorií převažovali v r. 2002, stejně jako v r. 2001, pachatelé ve věku 21 - 29 let (156 osob, -10), 18 - 20 let (99 osob, -6) a 15 - 17 let (80 osob, +6). Ve věkové kategorii do 15 let bylo 36 pachatelů (+2).¹⁴⁵ Z hlediska dosaženého vzdělání mezi nimi i nadále převažovaly osoby se vzděláním základním – vyučené (211, -4) a osoby se základním vzděláním bez kvalifikace (143, +28), se značným odstupem následovaly osoby se středoškolským vzděláním (26, -6). Vysokoškolsky vzdělaní pachatelé byli dva.¹⁴⁶

Trestná činnost zahrnovala útoky motivované sociálně, etnicky nebo rasově. Případy výskytu trestných činů, v nichž by bylo obsaženo úsilí o komplexní změnu společenského a politického uspořádání nebyly v roce 2002 zaznamenány.

Podle policejních odhadů došlo na území České republiky v roce 2002, na rozdíl od r. 2001, ke snížení počtu příznivců hnutí skinheads o cca 6,7% (-510) a mírnému zvýšení počtu příznivců anarchoautonomní scény o cca 2,7% (+140). Celkový počet příznivců obou těchto extremistických skupin se pohyboval kolem 12 500 osob (v r. 2001 činil zhruba 13 000 osob), tj. došlo k celkovému mírnému poklesu o asi 3 %.¹⁴⁷ Tento pokles byl nejmarkantněji zaznamenán v krajích Jihočeském (-200) a Severočeském (-200), dále v krajích Severomoravském (-80), Západočeském (-70) a Východočeském (-30). Odhadovaný počet těchto osob se zvýšil v hl. městě Praze (+210 osob), v krajích Středočeském a Jihomoravském zůstal na úrovni roku 2001.

V celorepublikovém průměru představoval pokles počtu pravicově extremistických příznivců hnutí skinheads (dále jen „příznivci hnutí skinheads“) přibližně 6,7% (-510), zatímco v roce 2001 byl zaznamenán nárůst jejich počtu o cca 23 % (+1140). Oproti tomu byl zaznamenán, stejně jako v r. 2001, velmi mírně pokračující nárůst počtu anarchoautonomů, který činil 2,7% (+140)¹⁴⁸ ve srovnání s 19 % (+820) v r. 2001. **Nejvyšší počet osob inklinujících k těmto extremistickým ideologiím byl registrován v hl. městě Praze (3350; 3140 v r. 2001; 2350 v r. 2000; 1490 v r. 1999), krajích Jihomoravském (2600; 2600 v r. 2001; 2370 v r. 2000; 1800 v r. 1999), Severomoravském (2530; 2610 v r. 2001; 1450 v r. 2000; 1210 v r. 1999) a Severočeském (1400; 1600 v r. 2001; 1600 v r. 2000; 1000 v r. 1999).**

Ve srovnání s rokem 2001 se celkový počet těchto osob nejvíce zvýšil v r. 2002 v hl. městě Praze (+6,7%). Tento nárůst byl výlučně spjat s nárůstem počtu anarchoautonomů, který činil 19,7% (+300), u počtu příznivců hnutí skinheads naopak došlo k poklesu o cca 5,6% (-90). Největší pokles celkového počtu osob z obou extremistických spekter byl zaznamenán v Jihočeském kraji (-23,5%, -200), kde však na něm měl 75% podíl pokles počtu skinheadů.¹⁴⁹

¹⁴⁴ Viz **PŘÍLOHA č. 2b: Pachatelé trestných činů s extremistickým podtextem v členění dle způsobu ukončení trestního řízení trestního řízení v ČR a v krajích ČR v roce 2002. Graf**

¹⁴⁵ Viz **PŘÍLOHA č. 2c: Pachatelé trestných činů s extremistickým podtextem v členění dle věkových kategorií v ČR a v krajích ČR v roce 2002. Tabulka a graf.**

¹⁴⁶ Viz **PŘÍLOHA č. 2d: Pachatelé trestných činů s extremistickým podtextem v členění dle vzdělání v ČR a krajích ČR v roce 2002. Tabulka a graf.**

¹⁴⁷ Viz **PŘÍLOHA č. 3a: Odhad počtu příznivců hnutí skinheads a anarchoautonomů v jednotlivých krajích České republiky k 31.12.2002 (ve srovnání s rokem 2001). Tabulka.**

¹⁴⁸ Prudký nárůst počtu tzv. anarchoautonomů byl zaznamenán v r. 2000 (62 %, +1630), což souviselo, mimo jiné, se zdokonalující se schopností policejních specialistů monitorovat extremisticky zaměřené osoby.

¹⁴⁹ V r. 2002, ve srovnání s r. 2001, poklesly odhadované počty příznivců hnutí skinheads dále v krajích Západočeském (o cca 19,4 %), Severočeském (o cca 10 %) a Severomoravském (o cca 2,4%), naopak stejné zůstaly v krajích Středočeském, Východočeském a Jihomoravském. Počty anarchoautonomů naopak nejvíce vzrostly v hl. městě Praze (o 19,7%) a kraji Západočeském (o cca 16,7%) a poklesly v krajích Jihočeském (o cca

Výše uvedené číselné údaje představují přibližné odhady policejních specialistů, podchycující přibližný počet osob, jak z pravicově, tak levicově extremistického spektra, které páchají či jsou potencionálními pachateli sledované trestné činnosti. Je však nezbytné zdůraznit, že **uvedené počty prezentují příznivce hnutí skinheads a anarchoautonomů a nelze je v žádném případě paušálně zaměňovat s počty příslušníků tzv. tvrdého jádra (hard core) těchto extremistických hnutí, připravených programově páchat násilí.**¹⁵⁰ Jejich počet je řádově značně nižší.

4.2 Nejzávažnější případy z hlediska Policie ČR¹⁵¹

Z policejního hlediska patřily v roce 2002 mezi nejzávažnější případy především trestné činy spáchané příznivci a příslušníky hnutí skinheads, které vyústily v ublížení na zdraví napadených osob, převážně Romů, ale i cizích státních příslušníků, anebo verbální útoky provázené vyhrožováním. Pouze v jednom případě, kdy došlo k těžkému zranění, byli pachateli napadení Romové.

Stejně jako v předchozím roce byly zaznamenány **dva případy, kdy se sledované trestné činnosti dopustili policisté.** Jeden policista byl obviněn ze spáchání trestných činů hanobení národa, rasy a přesvědčení dle § 198 odst. 1 písm. a) tr. zák. a trestného činu výtržnictví dle ustanovení § 202 odst. 1 tr. zák., kdy, po předchozím požití alkoholických nápojů, nejdříve slovně a poté fyzicky napadl japonské hosty restaurace v domnění, že se jedná o vietnamské občany, a pak i čínské majitele podniku z důvodu jejich rasové příslušnosti. V druhém případě bylo zahájeno trestní stíhání dopravního policisty pro trestný čin podle § 198 odst. 1 písm. a), kterého se měl dopustit při výkonu služby vůči romskému řidiči. Podle vyjádření Inspekce ministra vnitra však představovaly tyto dva případy mizivý podíl na zjištěné trestné činnosti policistů v r. 2002 (0,44 % z celkového počtu 453 případů).

Dále sem byly zahrnuty jak případ podpory a propagace hnutí směřujících k potlačení práv a svobod člověka, tak případy diváckého násilí a případ tzv. darkingu. V Jihočeském kraji policie považovala za nejzávažnější případy šíření letáků „Sudety byly a budou německé“ a „Vážení obyvatelé Sudet“, v nichž je pachatel neznámý.

Z celkového počtu nejzávažnějších případů (26) Policie ČR odložila 2 dle § 159a/4 tr.ř., v šetření zůstává 11 případů, z toho v 6 z nich (výše zmíněné šíření letáků) je pachatel neznámý. **Z uvedených 26 nejzávažnějších případů Policie ČR ukončila návrhem na podání obžaloby 13 (tj. 50%), z nichž 6 bylo již ukončeno vynesením soudního rozsudku a 5 zůstává v soudním řízení.**¹⁵²

12,5%), Východočeském (o cca 23,5 %) a Severomoravském (o cca 5,3%)., nezměněné zůstaly v krajích Středočeském a Jihomoravském.

¹⁵⁰ Viz **PŘÍLOHA č. 3b: Celkový počet příznivců hnutí skinheads a anarchoautonomů ve srovnání s celkovým počtem pachatelů extremistických trestných činů v ČR v letech 1998 - 2002**

¹⁵¹ Viz **PŘÍLOHA č. 4: Přehled nejzávažnějších případů z hlediska Policie ČR, k nimž došlo v roce 2002 na území České republiky.** Tento přehled je **doplněn analýzou všech zaevidovaných případů za období od 1. ledna 2002 do 31. prosince 2002, u nichž existovalo podezření ze spáchání trestného činu nebo přestupku s extremistickým podtextem, včetně případů motivovaných rasovou nebo národnostní nesnášenlivostí či spáchaných příznivci extremistických skupin bez ohledu na jejich konečnou trestně právní kvalifikaci.** Viz **PŘÍLOHA č. 13.** Vzhledem k tomu, že výčet všech vyskytnuvších se případů je mimořádně cenný tím, že vyjadřuje četnost, závažnost i strukturu deliktů s extremistickým podtextem bez ohledu na jejich konečnou trestně právní kvalifikaci, je na internetových stránkách Ministerstva vnitra, v sekci dokumenty, podsekcce extremismus, zveřejňován každoročně „Přehled případů u nichž existovalo podezření ze spáchání trestného činu nebo přestupku s extremistickým podtextem, včetně případů motivovaných rasovou nebo národnostní nesnášenlivostí či spáchaných příznivci extremistických skupin bez ohledu na jejich konečnou trestně právní kvalifikaci“ v plné textaci.

¹⁵² Stav případů ke dni 20. 6. 2003.

4.3 Charakteristika trestné činnosti s extremistickým podtextem

V roce 2002 se potvrdily změny v taktice pravicově extremistických příslušníků hnutí skinheads zaznamenané již v předchozích letech. Příslušníci hnutí skinheads dále zdokonalovali důkladnost utajování a maskování svých vzájemných setkání, večírků a koncertů (např. pod záminkou oslavy narozenin apod.). Množily se menší oslavy v soukromí bytů nebo rodinných domů, tedy v prostředí, do něhož není pro policii snadné proniknout. Takovýchto setkání se účastnil mnohem menší počet lidí, neboť se převážně jednalo o uzavřené skupiny. Při těchto příležitostech dochází, podle policejních poznatků, k distribuci CD, triček, časopisů a dalších závadných materiálů. Jednotlivé osoby se již k tomuto hnutí nehlásí tak veřejně jako v minulých letech, některé z nich navenek dokonce příslušnost k hnutí zcela odmítají. Myšlenky rasové a národnostní nesnášenlivosti nebývají na veřejnosti prezentovány s takovou otevřeností jako dříve. Starší příznivci se na veřejnosti snaží neprojevovat agresivně, využívají existujících pravicově extremistických politických stran či občanských sdružení, v jejichž rámci se chtějí prosadit. Snaží se zachovávat zdání pořádkumilovných občanů, respektujících Policii ČR a ostatní státní orgány. Jejich protipólem jsou mladší příznivci hnutí skinheads. Větší část z nich projevuje agresivní sklony, přesouvají se proto na fotbalové či hokejové stadiony, kde cíleně vyhledávají slovní a fyzické střety. V současné době většina tzv. hooligans patří k příznivcům hnutí skinheads. Případy střetů vyvolané skinheady se sice vyskytovaly, ale i nadále šlo většinou o neplánované akce jednotlivců. V r. 2002 se jedinci jak z řad skinheadů, tak anarchistů dopouštěli napadání policistů. Vzájemné nepřátelství skinheadů a anarchoautonomů v roce 2002 krystalizovalo ve snahy o přímou vzájemnou konfrontaci. Lze předpokládat, že tento nastolený trend se může prosazovat markantnějším způsobem v roce 2003.

4.4 Trestné činy s extremistickým podtextem v jednotlivých krajích¹⁵³

Podle oficiálních kriminalistických statistik bylo v roce 2002 zaregistrováno na území České republiky 473 trestných činů s extremistickým podtextem.¹⁵⁴ **Nejvíce těchto trestných činů bylo spácháno v kraji Severomoravském (106), hl. městě Praze (84) a v krajích Jihomoravském (70), Středočeském (55) 65 a Severočeském (53).** Následovaly kraje Východočeský (51), Západočeský (32) a Jihočeský (22).¹⁵⁵ V rámci České republiky činil podíl hl. města Prahy, krajů Severomoravského, Středočeského a Severočeského na kriminalitě s extremistickým podtextem cca 74 %¹⁵⁶. **Největší nárůst trestné činnosti byl zaznamenán v krajích Jihomoravském, Východočeském a Západočeském.** Naopak největší pokles sledované trestné činnosti vykázaly kraje Severomoravský a Středočeský.

¹⁵³ Policie ČR je územně organizována do jednotlivých správ na základě zákona č. 36/1960 Sb., o územním členění státu, ve znění pozdějších předpisů. Uvedené statistické údaje se proto vztahují ke krajům Středočeskému, Jihočeskému, Západočeskému, Severočeskému, Východočeskému, Jihomoravskému, Severomoravskému a samostatné územní jednotce hl. město Praha. Podíl jednotlivých krajů v členění na vyšší územní samosprávné celky (VÚSC) je zohledněn v přílohách 7b a 7c.

¹⁵⁴ Viz **PŘÍLOHA č. 5: Počet trestných činů s extremistickým podtextem a jejich podíl na celorepublikové kriminalitě tohoto druhu v r. 2002. Tabulka.**

¹⁵⁵ Viz **PŘÍLOHA č. 6 a - c: Zjištěné trestné činy s rasovým či jiným extremistickým podtextem v ČR v r. 2002. Zjištění pachatelé trestných činů s rasovým či jiným extremistickým podtextem v ČR v r. 2002 (podle oficiálních kriminalistických statistik). Mapky**

¹⁵⁶ Viz **PŘÍLOHA č. 7a: Podíl jednotlivých krajů na počtu zjištěných trestných činů s extremistickým podtextem v roce 2001. Graf. Stav kriminality v r. 2001 z hlediska vyšších územních samosprávných celků ČR viz PŘÍLOHA č. 7b: Podíl jednotlivých krajů (v členění VÚSC) na zjištěné trestné činnosti s extremistickým podtextem v roce 2002. Graf a PŘÍLOHA č. 7c: Kriminalita s extremistickým podtextem v krajích (VÚSC) České republiky v roce 2002. Tabulka, graf.**

Nejnižší počet těchto trestných činů, byl v r. 2002 zaregistrován, stejně jako v předchozích letech, v kraji Jihočeském.

V Severomoravském kraji došlo po třech letech, v nichž byl evidován nárůst trestné činnosti s extremistickým podtextem, v r. 2002 k jejímu poklesu o cca 17,2% (+ 52% v r. 2001; +55,5 % v r. 2000; +28,6 % v r. 1999). Největší rozsah této trestné činnosti byl zaznamenán, stejně jako v r. 2001, v krajském městě Ostrava a na okresech Karviná, Opava a Přerov. Markantní nárůst sledované trestné činnosti, o 225%, byl zaznamenán v okrese Vsetín (2002 - 13 tr. č.; 2001 – 4 tr.č.). V souvislosti s touto trestnou činností bylo v r. 2002 stíháno 114 osob (r. 2001 – 154 osob).

Situace v oblasti extremismu a s ním spjaté trestné činnosti nedoznala v Severomoravském kraji, ve srovnání s r. 2001, změn většího rozsahu. V popředí sledované trestné činnosti se nadále vyskytovaly tzv. situační konflikty, kdy se jednalo o případy fyzického a verbálního vzájemného napadání mezi příslušníky majoritního a minoritního obyvatelstva. Tyto konflikty vycházely často z momentálního „emočního“ stavu pachatelů. **V r. 2002 došlo však ke změně poměru verbálních a násilných trestných činů.** Počet násilných trestných činů se zvýšil o 62,5%, páčány byly obvykle v souběhu s verbálním projevem. Severomoravští militantní extremisté, včetně fotbalových výtržníků, se prozatím omezovali na pouliční bitky, avšak útoky některých nejradikálnějších jedinců se soustřeďovaly na vybrané minoritní skupiny obyvatel, především na Romy a cizince. Z hlediska Policie ČR se zkušenosti tamních, především pravicových, extremistů zvyšují, roste jejich organizovanost i aktivity. Postupně se mezi nimi profilují militantní jedinci, zaměřující se na vyhledávání násilných střetů, kteří se rekrutují především z řad skinheadů či příznivců RM – Národní odpor Slezska. Stoupající militantnost těchto skupin a jejich zájem na násilných vystoupeních proti oponentům, nevyjímaje používání běžných i improvizovaných bojových prostředků (např. chladné zbraně, řetězy, zápalné lahve) představují, podle policejních složek severomoravského kraje, potencionální ohrožení veřejného pořádku, zdraví, majetku a bezpečnosti občanů.

V Jihomoravském kraji, pokračoval trend nárůstu sledované trestné činnosti, zaznamenaný již v předchozím roce (+40 % v r. 2002; +31,6% v r. 2001).¹⁵⁷ Během roku 2002 došlo na teritoriu kraje k výrazné aktivizaci pravicových extremistů, zvýšil se počet pořádaných akcí (koncerty skinheadů, pořádané na okresech Hodonín a Uherské Hradiště, navštěvované i skinheady ze zahraničí, především Slovenska a Polska. Ve skladbě trestné činnosti byly zaznamenány verbální a fyzické útoky proti Romům, ale i proti cizincům. Za spáchání 70 trestných činů, z nichž bylo 57 objasněno, policie stíhala 70 osob. V r. 2002, stejně jako v předchozích letech, si zachovalo nápadem trestné činnosti i kumulací jedinců z extremistických hnutí v rámci kraje prvenství Brno – město. Bylo zde evidováno 30% tr. činnosti spáchané na jihomoravském teritoriu. Největší nápad trestné činnosti byl dále zaznamenan v okresech Hodonín, Prostějov, Žďár n.Sázavou a Břeclav. V okrese Břeclav se jednalo, ve srovnání s r. 2001, o viditelný nárůst sledované trestné činnosti. V Brně, v němž se dlouhodobě kumulují jedinci z obou extremistických spekter, byla zaznamenána zvýšená aktivita tzv. hooligans, z nichž velká většina sympatizuje s hnutím skinheads. Ti se spolupodíleli na několika napadeních akcí pořádaných příznivci anarchoautonomních hnutí. Je pro ně příznačná značná agresivita, provázená snahou o vyvolávání různých střetů. *

Ve Středočeském kraji, došlo v r. 2002, po výrazném nárůstu extremisticky motivované trestné činnosti v r. 2001, k jejímu poklesu o 15,4% (55 tr.č. v r. 2002; 65 tr.č. v r. 2001). Největší nápad trestné činnosti byl zaznamenan v Kladně. Činil 32,7% z celkového nápadu sledované trestné činnosti v kraji. Ve Středočeském kraji nedošlo v roce 2002

¹⁵⁷ Podle vyjádření Policie ČR Správy Jihomoravského kraje byl výrazný nárůst trestné činnosti zapříčiněn především tím, že v r. 2002 se stíhaly případy, které v minulosti byly kvalifikovány jako přestupky (různá verbální napadení a grafické projevy v podobě extremistických symbolů).

k uspořádání žádné extremistické akce - pietní akty, pochody, demonstrace apod. (100% pokles), zatímco v r. 2001 se uskutečnilo takových akcí 7. Vliv na to měl i razantní postup policie vůči extremistům.

K **poklesu** evidované trestné činnosti došlo i v **Severočeském kraji** (-13,1%), kde byl v předchozích letech zaznamenán její nárůst (+38,6% - r. 2001; +46,6% - r. 2000). Podle Policie ČR zůstávala specifika tohoto kraje stejná, největší podíl na výskytu a objemu rasově motivované trestné činnosti mají podle ní sociální problémy, nezaměstnanost, s níž je následně spjatá nemožnost nalézt uplatnění ve společnosti, a nízká vzdělanostní úroveň obyvatelstva. Jednou z příčin aktivizace extremistických hnutí je skutečnost, že jde o příhraniční oblast s větším zastoupením Romů a cizinců. Nejvíce trestných činů s extremistickým podtextem bylo spácháno v okresech Most (12) a Litoměřice (11). V r. 2002 nedošlo k výraznějším změnám ve formách páchaných trestných činů. Byly šetřeny zejména případy slovního a fyzického napadání Romů, propagace fašismu hajlováním či veřejným nošením extremistické symboliky na oděvech. Zaznamenán byl nárůst propagace fašismu formou zobrazování hákových křížů nebo znaků „SS“ na veřejných prostranstvích, zdech domů apod.

Pro **kraje Západočeský a Východočeský** byl v r. 2002, na rozdíl od r. 2001, příznačný **nárůst trestné činnosti s extremistickým podtextem**.

V **Západočeském kraji** došlo po poklesu trestné činnosti s extremistickým podtextem, zaznamenaném v letech 2000 až 2001 (-23% - r.2000; -33% - r. 2001), k jejímu nárůstu o 60%, podíl na tomto zvýšení měly případy rozesílání letáků „Sudety byly a budou německé“. Největší nápad této trestné činnosti byl tradičně zaznamenán v Plzni – město (34,4% celkového nápadu v kraji). Trestnou činnost, stejně jako v předchozích letech, páchali především příznivci hnutí skinheads. Jednalo se o verbální a fyzické útoky, vedené proti Romům, ale i ostatním občanům. Rovněž byla zaznamenána trestná činnost s rasovým podtextem Romů, převážně v podobě verbálních útoků proti občanům majoritního obyvatelstva.

Ve **Východočeském kraji**, byl zaznamenán nárůst trestné činnosti s extremistickým podtextem o 59, 4% (-42% - r. 2001; +107% - r. 2000). Nejvíce spáchaných trestných činů bylo zaznamenáno v Pardubicích (15) a Hradci Králové (11), 51% této trestné činnosti na území kraje. Podíl na tom měly aktivity a střety skupin mladých lidí z těchto aglomerací, zaznamenané již v r. 2001, a vnímané Policií ČR negativně. Ke střetům s extremistickým podtextem nadále docházelo v souvislosti s konáním sportovních akcí (1. a 2. liga kopané, Extraliga ledního hokeje) a s vystupováním hudebních skupin.

V **Jihočeském kraji**, v němž je dlouhodobě evidován nejnižší počet trestných činů s extremistickým podtextem, rovněž došlo ke nárůstu této trestné činnosti, a to o 37,5% (22 tr. činů – r. 2002; 16 tr. činů – r.2001). Stejně jako v případě Západočeského kraje byl tento nárůst přímo ovlivněn případy rozesílaných letáků „Sudety byly a budou německé“.

Nejzatíženější lokality či okresy byly v roce 2001 v jednotlivých krajích následující:¹⁵⁸

- **Severomoravský kraj:** Ostrava (31), Karviná (20), Vsetín (13), Opava (8), Přerov (6), Bruntál (5); Frýdek-Místek (5), Jeseník (5), Šumperk (5);
- **hl. město Praha:** Praha 10 (20), Praha 1 (17), Praha 2 (8), Praha 4 (8), Praha 6 (8), Praha 5 (5); Praha 7 (5), Praha 8 (5);
- **Jihomoravský kraj:** Brno-město (21), Hodonín (9), Prostějov (8), Žďár n. Sázavou (7); Břeclav (6), Zlín (5);
- **Středočeský kraj:** Kladno (18), Příbram (7), Benešov (6), Kolín (5), Mělník (5);

¹⁵⁸ Hodnocení vychází z oficiálních kriminalistických statistik ESSK. Uváděny jsou lokality/okresy, kde došlo ke spáchání pěti a více trestných činů.

- **Severočeský kraj:** Most (12), Litoměřice (11), Liberec (7), Česká Lípa (6);
- **Východočeský kraj:** Pardubice (15), Hradec Králové (11), Náchod (7), Trutnov (5);
- **Západočeský kraj:** Plzeň - město (11), Domažlice (6);
- **Jihočeský kraj:** v žádném z okresů nebylo v r. 2002 spácháno pět a více sledovaných trestných činů.¹⁵⁹

Z výše uvedených nejzatíženějších lokalit či okresů v roce 2002 patří mezi dlouhodobě a opakovaně (od r. 1996) zatížené trestnou činností s extremistickým podtextem **Karviná, Ostrava, Opava, Přerov, Bruntál (Smk), Kladno (Stčk) Pardubice, Trutnov (Včk), Most, Česká Lípa (Sčk), Brno – město (Jmk), , Plzeň (Zčk), České Budějovice, Písek (Jčk).**¹⁶⁰ Do těchto lokalit je třeba na úrovni všech státních orgánů i nadále směřovat opatření, která by pozitivně ovlivňovala tento nežádoucí stav.

Trestná činnost páchaná při koncertech pravicově extremistických hudebních skupin a zákroky Policie ČR

Poté, co byla v prvním pololetí r. 2001 Policie ČR podrobena kritice, že nezabránila eskalaci pravicově extremistických aktivit na území ČR, nabyl její postup vůči pravicově extremistické scéně razance. Ta se promítla jak do policejních zásahů na koncertech, tak do stíhání trestné činnosti páchané prostřednictvím tiskovin, symbolik a zástupných znaků.

V důsledku toho došlo v roce 2002 k poklesu počtu jak domácích, tak zahraničních účastníků na koncertech skinheadských kapel. Nejvíce těchto akcí se uskutečnilo v Jihomoravském kraji na okresech Hodonín (3), Uherské Hradiště (1), Zlín (2) a v Brně (2).¹⁶¹ Podle policejních informací na těchto koncertech, ve srovnání s r. 2001, téměř nehrály české kapely, nýbrž hudební skupiny ze zahraničí, zejména ze Slovenska a Polska. Vliv na to měla jak úspěšná realizace hudební skupiny „Hlas krve“ v Karlových Varech, tak především policejní akce Patriot probíhající na území Středočeského kraje od poloviny r. 2001.

¹⁵⁹ V uplynulých letech byla tato trestná činnost příznačná pro České Budějovice a Písek. S ohledem na skutečnost, že v těchto lokalitách je evidován výskyt příznivců extremistických skupin, budou i nadále zahrnovány mezi dlouhodobě nejzatíženější lokality. V r. 2002 bylo zaznamenáno v okr. České Budějovice, Český Krumlov a Písek po čtyřech trestných činech.

¹⁶⁰ Viz **PŘÍLOHA č. 8: Okresy/lokality trvale zatížené trestnou činností s extremistickým podtextem (1.1.1996 - 31.12.2002). Mapa.** Jedná se o lokality či okresy vykazující dlouhodobou zatíženost pácháním trestné činnosti s extremistickým podtextem a jež je nezbytné vnímat jako rizikové z hlediska tohoto druhu kriminality.

¹⁶¹ Viz **PŘÍLOHA č. 9: Koncerty pravicově extremistických hudebních skupin na území ČR v roce 2002. Mapa.** Jednalo se o následující koncerty pravicově extremistických hudebních skupin uspořádané na území ČR: dne 20. února 2002, Hrob, okr. Teplice (Sčk) za cca účasti 100 osob; dne 2.3.2002, Javorník, okr. Hodonín (Jmk) za účasti cca 120 účastníků (z toho 40 osob ze Slovenska); dne 13. dubna 2002, Javorník, okr. Hodonín (Jmk) za účasti cca 200 osob (z toho 20 osob ze Slovenska); dne 4. května 2002, Olomouc (Jmk) hudební produkce skinheadských kapel za účasti cca 100 osob; dne 22. června 2002, Lestkov, okr. Tachov (Zčk) soukromá oslava s hudební produkcí za účasti cca 100 osob; dne 29. června 2002, Tisová, okr. Karlovy Vary (Zčk) za účasti cca 200 osob z ČR a zahraničí (Slovensko a Spolková republika Německo); dne 29. června 2002, Strážnice, okr. Hodonín (Jmk) za účasti cca 150 účastníků (z toho 15 osob ze Slovenska); dne 30. srpna 2002, Bílina, okr. Teplice (Sčk), oslava narozenin s hudební produkcí za účasti cca 100 osob; dne 4. října 2002, Čejetice, okr. Mladá Boleslav (Stčk) za účasti 150 osob z ČR a zahraničí (Spolková republika Německo); dne 12. října 2002, Osov, okr. Beroun (Stčk) za účasti cca 120 osob, včetně slovenských příznivců; dne 19. října 2002, Brno (Jmk) za účasti cca 100 osob; dne 3. listopadu 2002, Fryštát, okr. Zlín (Jmk) za účasti cca 50 osob; dne 30. listopadu, Záhrovice, okr. Uherské Hradiště za účasti cca 250 osob (z toho 25 bylo ze Slovenska); dne 7. prosince 2002, Brno (Jmk) za účasti cca 100 osob; dne 14. prosince 2002, Velké Březno, okr. Ústí n/Labem (Sčk), soukromá oslava s hudební produkcí za účasti cca 150 osob; dne 14. prosince 2002, Olomouc (Smk) za účasti cca 100 osob z ČR a zahraničí (Slovensko, Polsko a Spolková republika Německo); dne 19. prosince 2002, Zlín (Jmk) za účasti cca 160 osob

V prvním případě proskinheadscky orientovaná hudební skupina „Hlas krve“ nahrála v r. 1999 CD pod názvem „Fight in Bohemia“ (Boj v Čechách), které následně vydala.¹⁶² Za účasti cca 250 osob toto CD členové skupiny dne 20.4.2000 „pokřtili“ na koncertě v Čejeticích (okr. Mladá Boleslav), kde ho rozšiřovali mezi účastníky. Stejněho jednání se dopustili dne 16. 9. 2000 v obci Nové Hamry (okr. Karlovy Vary) v restauraci Zívr. R.J. (*1977), M.K. (*1974), M.K. (*1980) a P.P. (*1981) bylo dne 4. 9. 2002 sděleno obvinění pro trestný čin podpora a propagace hnutí směřujících k potlačení práv a svobod člověka dle ustanovení § 260/1,2 tr.zákona. Okresní státní zastupitelství v Karlových Varech podalo obžalobu k okresnímu soudu.

V druhém případě se jednalo o operativní šetření specialistů na problematiku extremismu, probíhající od srpna 2001 pod krycím názvem akce „PATRIOT“, která byla zaměřena na organizátory a pořadatele koncertů skinheadských hudebních skupin na teritoriu Středočeského kraje, spjaté s neregistrovanou organizací Národní odpor a platformou Arian Pride, vzniklou pro zorganizování koncertu v Senohrabech.¹⁶³ V rámci zahájeného trestního řízení bylo dne **27. 5. 2002** provedeno celkem šest domovních prohlídek, při nichž bylo zajištěno zhruba 372 kusů kompaktních disků s nahrávkami skinheadských skupin tuzemských i zahraničních, 328 kusů audio kazet se stejnou hudební produkcí, 37 kusů disket a jiných elektronických médií, 51 kusů videokazet. Zároveň bylo zajištěno 186 kusů nášivek, odznaků, oděvních součástí a oděvů se skinheadskou, nacistickou či neonacistickou grafickou tematikou, 580 kusů fotografií či negativů, 10 kusů počítačové techniky, 521 kusů různých písemností. V rámci trestního řízení bylo též zjištěno několik osob, které se podílely na distribuci, směňování či půjčování hudebních nosičů skinheadských hudebních skupin, přičemž tyto skutečnosti jsou předmětem dalšího šetření. Dne **31. 10. 2002** bylo ve smyslu ustanovení § 160 odst. 1 trestního řádu zahájeno trestní stíhání devíti osob, a to pro trestné činy podpora a propagace hnutí směřujících k potlačení práv a svobod člověka ve smyslu ustanovení § 260 odst. 1, 2 písm. a), b) trestního zákona a § 261 trestního zákona.¹⁶⁴ Případ zůstává v šetření Policie ČR.

Razantnější postup policie vůči pořadatelům a organizátorům těchto akcí vedl v r. 2002 ke změně jejich strategie - soukromé hudební produkce jsou organizovány na kvalitativně vyšší konspirativní úrovni. Novým trendem při pořádání skinheadských koncertů je například vysílání „průzkumníků“ na místo jejich konání, kteří nejprve na místě prověří situaci, tj. zda je zde přítomna policie, a teprve poté přijedou další účastníci. V případě přítomnosti policie jsou schopni místo operativně změnit, anebo plánovaný prodej závadových materiálů provést mimo místo konání akce. Na přítomnosti policie závisí i počet účastníků akce. To si vyžaduje ze strany policejních složek využití místních znalostí k intenzivnější práci se statutárními zástupci obcí, provozovateli či majiteli restaurací, sálů a obdobných zařízení. A právě takovýmto postupem získávat informace o místech a termínech uvedených akcí.¹⁶⁵

¹⁶² Nahrávka vznikla v bližší neurčené době v měsíci září 1999 v nahrávacím studiu ATTACK v obci Bečov n.Teplou, okr. Karlovy Vary

¹⁶³ Konkrétně se jednalo o organizátory následujících koncertů: "Joe Hammer Rowan Memorial Gig" (v obci Doubek, okr. Praha - východ dne 21.10.2000), "concert of your blood" (v obci Zlonín, okr. Praha - východ dne 20.1.2001), v obci Kolečovice, okr. Rakovník (17. 2. 2001) a v obci Senohraby, okr. Praha - východ (7. 4. 2001) pod názvem "concert for your race".

¹⁶⁴ Jedná se o tyto osoby: M. F. (*1980), F. S. (*1978), Z. Š. (*1977), J. Š. (*1981), M. B. (*1983), O. M. (*1979), S. L. (*1981), V. K. (*1980) a M. H. (*1978). Všechny osoby jsou stíhány na svobodě (F. S. je t.č. ve výkonu trestu odnětí svobody ve Věznici Plzeň - Bory). Vedeno na SKPV OOK Stč. pod ČTS:PSC-18/OOK-2002. Případ zůstává v šetření.

¹⁶⁵ Okrajově lze v této souvislosti zmínit i subkulturu, tzv. nacionálně socialistický black metal, případně pagan metal, které se v poslední době počaly v České republice projevat. Tento hudebně subkulturní směr vznikl na počátku devadesátých let ve Skandinávii, především v Norsku, kde se část členů původně čistě satanistické blackmetalové subkultury přiklonila, v rámci boje proti křesťanství, k nacistickým, anebo místním pohanským tradicím. Rozšířil se do řady dalších zemí, přičemž v prostředí slovanských států se často projevuje jeho varianta

Odhalování a stíhání trestné činnosti páchané prostřednictvím tiskovin, symbolik a zástupných znaků

Policie ČR se kontinuálně zabývá tímto druhem kriminality od roku 1998. Stejně jako v předchozích letech, věnovala i v r. 2002 patřičnou pozornost tomuto druhu trestné činnosti, která na území ČR spočívala především ve:

- vydávání a distribuci tiskovin,
- vydávání, šíření a prodeji zvukových nosičů MC, CD,
- výrobě, šíření a prodeji odznaků, nášivek, nálepek a různých jiných „relikvií“ z éry tzv. „třetí říše“,
- propagaci a veřejném projevování sympatií k hnutím směřujícím k potlačení práv a svobod člověka na oděvu a jeho součástech,
- používání symbolik a zástupných znaků při výzdobě vlastního těla v podobě tetování,
- různých nápisech obsahujících frazeologii a hesla tzv. „třetí říše“ a v jiných xenofobních graffiti.

Vyšetřování těchto trestných činů je provázáno s vyžadováním znaleckých posudků z oborů politologie, historie, sociologie a dalších. Dokazování rozsáhlejší trestné činnosti tohoto druhu se neobejde bez předchozího operativního rozpracování policií, je náročné a v důsledku toho se může negativně odrážet i na rychlosti potrestání pachatelů.

V r. 2002 byl policií zaregistrován úbytek pravicově extremistických tiskovin, což souviselo s pokračujícím trendem přesouvání mediální formy páchaní prostřednictvím tiskovin na Internet.¹⁶⁶

„Slavonic Power Metal“. Přestože bývá často propojen s ultrapravicí, není to pravidlem. V České republice působí některé hudební skupiny, které se k tomuto směru hlásí (Ogmias z Brna a Inferno z Karviné), vystoupily zde i zahraniční formace jako např. slovenská skupina Immortal Hammer. Propagátoři z České republiky i ze zahraničí dostali prostor i v různých zinech z metalového prostředí, jehož část se vůči rasistickým a neonacistickým tendencím v metalu ostře postavila. Nejotevřeněji nacionálně socialistický je internetový zin Brennus. Rasistické a antisemitské názory byly v r. 2002 prezentovány brněnským zinem Eclipse, byť se vydavatel od nich distancoval. Zahraniční zkušenosti ukazují, že postupy bezpečnostních složek vůči národně sociálnímu black metalu a pagan metalu jsou komplikované. Obtížně se dokazuje smysl různých komplikovaných formulací v textech, které navíc bývají zpravidla zpívány nesrozumitelně, jejich motivace a vážnost hlášených názorů. Relativní svobodu v pořádání pagan metalových koncertů se v českém prostředí pokoušejí využít neonacistické skinheadské hudební skupiny, které se snaží, často pod změněnými názvy, vklínit na tyto akce, které začali pravicově extremističtí skinheadi v některých místech hojně navštěvovat. Aktivitu této subkultury jsou v nejrizikovějších lokalitách bezpečnostními složkami monitorovány a pod tlakem médií a veřejnosti již bylo několik pagan a nacionálně socialistických black metalových koncertů zrušeno samotnými provozovateli zařízení v nichž se měly uskutečnit. K tomu M. Mareš: Pravicový extremismus a radikalismus v České republice, s. 440 – 444.

¹⁶⁶ Neznamená to však, že by se takové případy nevyskytovaly, v roce 2002 byly řešeny některé případy z r. 2001. Například dne 5.4. 2002 byl postoupen Službě kriminální policie a vyšetřování v Karlových Varech z Prahy realizační návrh pro trestný čin podpora a propagace hnutí směřujících k potlačení práv a svobod člověka dle §§ 260, 261, 261a tr. zákona na L. H. (*1976), bytem v Karlových Varech. Tento jako příznivec hnutí skinheads a jedna z vůdčích osobností pravicově extremistické scény, je podezřelý, že se od března 2001 do října 2001 dopustil výše uvedených trestných činů v souvislosti s distribucí periodik Národně sociálního bloku („NSB“), a to tím, že je jako jeho funkcionář „NSB“ rozšiřoval mezi jeho členy a příznivce. V těchto periodikách se objevovala obhajoba nacistického státního a právního systému, veřejně zde byly popírány a zpochybňovány nacistické zločiny. Periodika byla šířena jak tiskem, tak byla dostupná na Internetu. Případ je v šetření. Rovněž v Opavě byl řešen případ z r. 2001, kdy v období od 1.10. do 31.10.2001 M.M. (*1984) nabízel a následně prodával na Středním odborném učilišti tiskoviny Protektorát č. 1, Legie cti, Phoenix, Bohemia a další, které svým obsahem hlásají fašismus a rasovou zášť vůči jiné skupině osob. Trestní stíhání pro trestný čin podpora a propagace hnutí směřujících k potlačení práv a svobod člověka dle § 260 odst. 1, 2a tr. zákona bylo zahájeno dne 14.2.2002. Dne 13.3.2002 bylo zahájeno trestní stíhání pro stejný trestný čin proti J.L. (*1984), který uvedené tiskoviny nabízel a poté prodal podezřelému M.M. Za přechovávání materiálů již

Fenoménem roku 2002 se stalo šíření letáků a samolepek „Sudety byly a opět budou německé“ Poprvé se vyskytly v Praze a Karlových Varech na počátku roku. Další případy výskytu byly zjištěny např. v Bruntále, Olomouci, Šumperku, Opavě, Vsetíně (Smk), Brně, Mikulově (Jmk), Chomutově (Sčk)¹⁶⁷, Poběžovicích, mariánských Lázních, Františkových Lázních, Aši, Chebu, Lubech, Kynžvartu, Žluticích, Přimdě, Tachově (Zčk), Českém Krumlově, Kaplici, Vyším Brodě, Dolním Dvořišti (Jčk), Kolíně (Stčk). Letáky byly rozesílány především městským a obecním úřadům, v některých případech školám, anebo vhažovány do schránek jednotlivých občanů. Text na zadní straně letáku opakuje požadavky některých Sudetoněmeckých zemských družin (SDL), které v současné době působí převážně ve Spolkové republice Německo a částečně v Rakousku Podle vyjádření znalců odpovídá rétorice 50. let a propagandě nejagresivnějších sudetoněmeckých skupin.¹⁶⁸

V souvislosti s distribucí výše zmíněných letáků bylo podle ust. § 160 odst. 1 trestního řádu zahájeno trestní stíhání Z.H. (*1977) pro trestný čin podpora a propagace hnutí směřujících k potlačení práv a svobod člověka dle § 260 odst. 1 tr. zák., kterého se měl dopustit dne 26. 2. 2002 tím, že v přesně nezjištěné restauraci v Praze 1, Václavském náměstí, předal F.J. (*1980) obálku obsahující cca 30 kusů samolepek a letáků s nápisem „SUDETY byly a opět budou NĚMECKÉ“. Případ byl ukončen dne 10. června 2002 návrhem na podání obžaloby. Dne 16. ledna 2003 Obvodní soud pro Prahu 1 trestní stíhání zastavil.¹⁶⁹ Stížnost státního zástupce proti tomuto usnesení zamítl Městský soud v Praze dne 14. března 2003.

V druhém případě byli hlídkou Policie ČR zadrženi M.H. (*1983) a M.M. (*1978), přistižení při vylepování plakátů „Sudety byly a opět budou německé“ na sloupy veřejného osvětlení v Chomutově. Bylo u nich zajištěno 34 ks plakátů a 23 ks stejnojmenných samolepek. Při domovní prohlídce u M.M. byl zajištěn originál plakátu spolu s dalšími jeho kopiemi. Oběma bylo sděleno obvinění pro trestný čin hanobení národa, rasy a přesvědčení dle § 198 tr. zákona a pro trestný čin potlačování práv a svobod člověka dle § 260/1a, 2 tr. zákona. Případ byl ukončen Policií ČR návrhem na podání obžaloby a dne 12.11.2002 obžalobou, podanou Okresním státním zastupitelstvím dle § 176 tr. řádu.

Nadále přetrvával problém prodeje CD s neonacistickou tematikou v příhraničních oblastech na tržnicích, konkrétně u hranic se Spolkovou republikou Německo a s Rakouskem. K prodeji dochází většinou na vietnamských tržnicích, kde jsou distribuována CD s agresivními neonacistickými, antisemitskými a xenofobními texty. Například dne 5.4.2002 bylo zahájeno pro trestný čin dle § 260 tr. zákona stíhání občanky Vietnamu D.T.N. (*1971),

neexistující neonacistické organizace Národní aliance (NA), propagující nadřazenost bílé rasy, fašismus a neonacismus, byl v r. 2002 (13.11.) realizován M.P. (*1980) pro trestný čin dle § 260 odst.1 tr.zákona. Jednalo se o (CD disky, knihy, ziny („R. Heydrich“, „White Power“, „Politická a společenská doktrína B. Mussoliniho“, „Německá esa Wolf, Hess“ a další), plakáty, obrázky a videokazety. Případ zůstává v šetření.

¹⁶⁷ Letáky byly rozesílány i do dalších míst v Severočeském kraji. Dne 27. 7. 2002 byly zahájeny úkony trestního řízení ve věci podezření z trestného činu dle § 260 tr. zákona proti neznámému pachateli, který letáky rozesílal. Do současné doby se nepodařilo ustanovit osobu pachatele, případ je nadále v šetření.

¹⁶⁸ Emblém, použitý jak na samolepce, tak na letácích, je odznakem „Sudetoněmeckého landsmanšaftu“. Na území Spolkové republiky Německo se jedná o řádně registrovaný a povolený symbol, jehož užívání je však běžné většinou pouze v kruzích výše zmíněné organizace, především na území Bavorska. Heslo „Sudety byly a opět budou německé“ patří mezi hesla „Sudetoněmeckého landsmanšaftu“ z období mezi lety 1958-1978.

¹⁶⁹ „Soud po provedeném vyhodnocení dospěl k závěru, že v případě Sudetoněmeckého Landsmaschaftu se nejedná o hnutí směřující k potlačení práv a svobod člověka. Tento závěr opřel o fakt, že se jedná o řádně registrované a ve dvou okolních státech oficiálně uznávané hnutí, jehož požadavky jsou oficiálně prezentovány politickými reprezentacemi těchto států a že i znalci sami se shodují v tom, že text letáků a použitý symbol je v souladu s programem a symbolem tohoto hnutí. Protože soud neshledal, že by uvedenými letáky byla naplněna skutková podstata zažalovaného trestného činu a nejedná se ani o naplnění skutkové podstaty jiného trestného činu, rozhodl o zastavení trestního stíhání tak, jak je ve výroku tohoto usnesení uvedeno. Viz Usnesení Obvodního soudu pro Prahu 1.

kteřá na tržnici v Dubí prodávala CD nosiče s rasistickou tematikou.¹⁷⁰ Tento druh kriminality v sobě nese značnou míru latence.

V souvislosti s danou problematikou Policie ČR věnovala pozornost i tzv. Army shopům, které jsou místy, kde může docházet k prodeji artiklů s fašistickými symboly jako jsou např. odznaky či nášivky. Prodejci obvykle toto zboží deklarují jako předměty sběratelského zájmu. Kvůli veřejnému prodávání nacistických symbolů bylo zahájeno trestní stíhání proti majiteli prodejny Army shop P.O. (*1969) pro trestný čin podpora a propagace hnutí směřujících k potlačení práv a svobod člověka dle § 260/1 tr. zákona. Městský soud v Brně ho odsoudil na jeden rok s podmíněným odkladem na dva roky.¹⁷¹

Stejně jako v předchozích letech byla Policií ČR věnována značná pozornost odhalování a stíhání trestné činnosti páchané prostřednictvím symbolů a zástupných znaků. Tradičně se jednalo o různé nápisy a kresby na zdích a jiných veřejně přístupných místech, s reminiscencí na nacistickou éru a mající rasistický či jiný xenofobní podtext.¹⁷² V těchto případech se často nedaří zjistit pachatele. K tomu přistupovaly nášivky na oděvech, nápisy na tričkách apod. jednalo se např. o nápisy „Juden Mord“, „Skinheads White Power“, „White Resistance“, „Blue Eyed Devils (in attack)“,¹⁷³ číslice 88 a 14, anebo názvy skinheadských hudebních skupin.

Tabulka č. 1

Celkový počet trestných činů zaevidovaných na území ČR v letech 1996 – 2002 (dle Evidenčně statistického systému kriminality Policejního prezidia ČR - ESKK)

ROK	Zaevidováno TČ	objasněno TČ	stíháno osob
1996	131	58	152
1997	159	132	229
1998	133	100	184
1999	316	273	434
2000	364	327	449
2001	452	406	506
2002	473	374	483
	2028	1670	2437

Tabulka č. 1 poskytuje údaje o počtu trestných činů zaregistrovaných na území ČR v letech 1996 – 2002, počtu objasněných trestných činů a počtu stíhaných osob.

¹⁷⁰ Trestní stíhání D.T.N. bylo dle § 172/1b tr. zákona zastaveno. Do roku 2002 přešel rovněž případ z října 2001, kdy při kontrole na tržnici U rašeliny (Hora sv. Šebestiána, okr. Chomutov) byly u stánku vietnamského obchodníka P.T.M.CH. zjištěny dva kusy CD s nahrávkami propagujícími fašismus. Na obalu jednoho z nich byl vyobrazen voják s insigniemi „SS“ a nápisem „Sieg Heil Victoria“, na druhém obalu byla vyobrazena lidská lebka s nápisem „Black Label Society“. CD byla zajištěna a zaslána k odbornému vyjádření. V dubnu 2002, na základě odborného vyjádření, došlo k překvalifikování věci na přešupek dle § 49/1e a věc byla předána Městskému úřadu Chomutov k projednání.

¹⁷¹ Případ je v současné době u odvolacího soudu.

¹⁷² Z hlediska Policie ČR je možné problematicky vnímat trestní kvalifikaci skutků, kdy je oznámen výskyt fašistické symboliky (hákové kříže, různé runy) a není známý pachatel. Většinou není ze samotného zobrazení totiž patrné, zda byl symbol namalován za účelem propagace fašismu, anebo zda jej namalovaly děti, které tyto symboly viděly např. v televizi či se s nimi seznámily při výuce ve škole.

¹⁷³ V případě nápisu „Modroocí ďáblové v útoku“ je formulace „Modroocí ďáblové“ v hovorové angličtině užívaná v USA a Kanadě ekvivalentem pro označení příslušníků jednotek SS nacistického Německa.

Tabulka č. 2

Přehled extremistických trestných činů, u nichž byl veden útok na národ, národnost nebo rasu či pro příslušnost k nim anebo hlásáním národnostní nebo rasové zášti - celkový nápad v letech 1996 – 2002 podle skutkových podstat (dle Evidenčně statistického systému kriminality Policejního prezidia ČR – ESKK)

§	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
§196 odst. 2	85	76	85	80	41	61	71
§ 198	62	46	69	85	111	106	105
§198 odst.1a	11	11	15	18	107	105	18
§219 odst.2g	0	2	3	1	0	1	0
§221 odst.2b	20	19	23	7	11	8	6
§222 odst.2b	4	10	10	4	5	7	4
§235 odst.2f	0	5	0	3	1	3	2
§ 236	5	1	2	0	1	1	1
§ 238 a	28	30	28	0	1	1	0
§257 odst.2b	82	51	82	38	11	6	14
§ 259	0	0	0	0	0	0	0
§ 260	33	20	32	70	53	88	95
§ 261	50	62	104	107	95	174	123

Tabulka č. 2 dává přehled o celkovém nápadu trestných činů s extremistickým podtextem podle jednotlivých skutkových podstat v uplynulých sedmi letech. Vyplývá z ní, že zatímco v letech 1996 – 1997 převažovaly v nápadu trestné činnosti trestné činy násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci, v letech 1998 až 2002 bylo spácháno nejvíce trestných činů podpory a propagace hnutí směřujících k potlačení práv a svobod člověka.

Problematika Internetu a aktivity Policie ČR

V současné době extremisté počítačovou síť Internet používají nejen k propagačním a náborovým aktivitám, ale také k získávání finančních prostředků, např. ve spojitosti se šířením extremistické, zejména neonacistické a rasistické kultury. Prostřednictvím Internetu lze např. objednat kompaktní disky s extremistickými hudebními nahrávkami, neonacistické materiály nebo obdržet datový soubor pro domácí výrobu takového kompaktního disku.

Vytváření webových stránek s extremistickou tématikou se stalo běžnou záležitostí. Mají sloužit nejen k vzájemnému informování mezi extremisty, ale ve stále rostoucí míře i k získávání nových příznivců. V r. 2002 se objevily náborové internetové stránky nabízející české veřejnosti ilustrované knížky se skrytě rasistickou a extremistickou problematikou a dokonce i křížovky, patřičně zjednodušené pro dětského řešitele.

Internet, který je pro většinu osob, pohybujících se na extremistické scéně, běžně dostupný, rovněž slouží jako spolehlivý prostředek komunikace mezi jednotlivými skupinami. Je využíván ke svolávání srazů, demonstrací či koncertů. Například o místě konání akce bývají účastníci informováni až těsně před jejím zahájením, což slouží k utajování akcí až do poslední chvíle před nepovolanými osobami, tedy i před Policií ČR. Ve velké většině případů

jsou využíváni zahraniční provideři (např. USA, Indie), anebo internetové kavárny, čímž je ztěžována možnost získání poznatků ke konkrétnímu pachateli. Zvýšil se rovněž počet informací zasílaných touto komunikační sítí s použitím šifrovacích algoritmů. Jsou k tomu využívány nejmodernější techniky představované programem PGP (Pretty Good Privacy).¹⁷⁴

K předávání zpráv a aktivaci co největšího počtu příznivců využívají program tzv. „mailbomber“, umožňující na vybranou adresu automaticky odeslat nadefinovaný počet identických e-mailů, anebo používají tzv. „https protokol“ (utajený komunikační protokol). Vybraní jedinci jak z pravicově, tak levicově extremistického spektra průběžně monitorují, případně softwarově kontrolují tzv. „check.domens“ svých webových stránek a v případě, že se na ně bez krytí připojí jako „zákazník“ Policie ČR, zpravidla ihned zjistí, že je jejich činnost monitorována. To zpravidla vede k okamžitému odpojení navázaného kontaktu s webovou stránkou extremistické organizace či zájmového jedince. Na vnitřní komunikaci mezi extremisty se neomezuje ani využívání elektronické pošty (e-mailu). Byly již zaznamenány případy masového rozesílání extremistické propagandy adresátům, kteří si korespondenci tohoto druhu nevyžádali. A tak se i z elektronické pošty, původně určené pouze pro komunikaci, rovněž stává nástroj pro šíření extremistických myšlenek.¹⁷⁵

Samostatný problém představuje používání moderní telekomunikační technologie extremisty. Masové rozšíření mobilních telefonů a možnost jejich anonymního provozu (v ČR karty Twist, Go a Oskar), někdy i v kombinaci s komerčním zařízením pro utajený provoz, dává extremistům do rukou další nástroj pro zlepšení vlastní organizovanosti, který bezpečnostním složkám, bojujícím proti projevům extremismu ve společnosti, značně ztěžuje jejich činnost.

Internet se stal optimálním a pro účely extremistů plně vyhovujícím komunikačním médiem zajišťujícím poměrně značnou anonymitu, rychlost, ofenzivnost a kvalitu. Pružnost a snahu o nepostižitelnost ve využívání sítě Internet lze v současné době spatřovat i v tom, že některé stránky se dokonce již několikrát přestěhovaly z určité internetové adresy do jiného serveru (poskytovatele stránky), a to např. kvůli trestním oznámením podaným občany, anebo medializaci v tisku, televizi či rádiu. Internet se tak stává místem, kde se neustále rozrůstají nové a znovu obnovené stránky, v minulosti zrušené, které se zde objevují pod novým názvem, ale se stejným obsahem.

Tato forma kriminality je značně nebezpečná, neboť umožňuje zveřejňovat mnohonásobně větší množství extremistické literatury a působit na mladou generaci. Jedná se o velmi složitou problematiku, neboť boj s tímto druhem kriminality je obtížný a v evropských státech není dosud jednotně řešen.¹⁷⁶

Aktivity Policie České republiky

V souvislosti s šířením neonacismu, fašismu a jiných nenávistných ideologií po síti Internet Policie České republiky postupuje stejně jako v případě páchaní jiné trestné činnosti, tzn. v souladu se zákonem č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky odhaluje trestné činy a

¹⁷⁴ Program PGP používá šifrovací klíč v délce 125 bitů, což v praxi znamená, že při současné rychlosti nejmodernějších počítačů představuje doba potřebná na rozšifrování jakéhokoliv textu zašifrovaného pomocí PGP řádově měsíce.

¹⁷⁵ Tato metoda kopíruje praxi některých firem podnikajících prostřednictvím Internetu. Tyto firmy rozesílají v masovém měřítku nabídky svých služeb a další reklamní materiály.

¹⁷⁶ Trestná činnost páchaná prostřednictvím internetu je celoevropským problémem a proto by pozitivní změnu v boji s extremismem na internetu mohl přinést sjednocený postup evropských států. V dubnu 2002 vznikla v rámci Rady Evropy iniciativa, která by k tomu mohla přispět. Viz „Draft of the First Additional Protocol to the Convention on Cybercrime concerning the criminalisation of acts of racist and xenophobic nature committed through computer systems and its Explanatory Report. European Committee on Crime Problems (CDPC) Dne 28. ledna 2003 byl Radou Evropy dokončen „Additional Protocol to the Convention on Cybercrime, concerning the Criminalisation of Acts of a Racist and Xenophobic Nature Committed through Computer Systems“.

zjišťuje jejich pachatele. Specifičnost internetové kriminality jako celku si vyžádala vytvoření samostatného specializovaného pracoviště v rámci Úřadu služby kriminální policie a vyšetřování Policejního prezidia ČR. Skupina informační kriminality byla zřízena zejména proto, aby tzv. „závadové stránky“ vyhledávala a dále je monitorovala. Nezabývá se vlastní realizací jednotlivých případů a veškeré informace postupuje dle místní a věcné příslušnosti dalším útvarům Policie ČR. V rámci této skupiny byl vyčleněn jeden specialista, který se zabývá výhradně problematikou extremismu.

V roce 2002 prováděla Policie ČR důkladné šetření k internetovým stránkám neonacistické organizace AHNENERBE, uskupení Nordfront a dalším jim podobným skupinám.¹⁷⁷ Ve všech uvedených případech postupovala shodně. Bylo zajištěno odborné vyjádření k jejich obsahu a byl ustanoven server, na kterém byly stránky umístěny (USA). Prostřednictvím právní pomoci bylo poté vyžádáno ustanovení uživatele internetových stránek v USA. Odpovědi na tato dožádání však byly negativní. Odložením věci tudíž skončily všechny případy tzv. závadových internetových stránek, které byly vyvěšeny na amerických serverech

5. Extremistická scéna ve středoevropském geopolitickém prostoru¹⁷⁸

V současné době je celosvětově věnována maximální pozornost problematice narůstajícího nacionalismu a fenoménu pravicového extremismu. Nejvýznamnější základnou pravicového extremismu ve středoevropském prostoru je skinheadské hnutí. Stejně jako v západoevropském prostoru i zde existují politické strany, vnímané jako extremistické, které toto hnutí využívají jako „údernou sílu“. Přes vzájemnou ideovou spřízněnost zmiňovaných subjektů (společné jim jsou protisystémové postoje, odmítavý přístup k EU a NATO a ke globalizaci, stejně jako jejich zapojení se do nadnárodních organizací jakými jsou International Third Position, anebo Euronat) lze, podle dostupných informací, identifikovat v jejich kontaktech i určité disonance. Způsobuje je např. zaměření slovenských a rumunských nacionalistů proti maďarské menšině na Slovensku a v Rumunsku, maďarské požadavky na revizi trianonské smlouvy, anebo antiněmecký sentiment vlastní části polské extremistické pravice. Na druhé straně tyto disonance nebrání vzájemným osobním, obchodním a jiným kontaktům.¹⁷⁹

Pachateli agresivních verbálních a fyzických útoků, zaměřených zejména proti osobám jiné barvy pleti či etnické příslušnosti, jsou především rasisticky zaměřeni příslušníci a příznivci hnutí skinheads. Na Slovensku a v Maďarsku se oběťmi jejich útoků stávají příslušníci romské komunity, která je v obou státech velmi početná, a dále cizinci tmavší barvy pleti, v Německu a Rakousku především žadatelé o azyl, imigranti a cizinci. V Polsku vychází skinheadské hnutí z dlouhodobě zakořeněných předsudků vůči Židům a Němcům, bývá proto otevřeně antisemitské. Dále je samozřejmě zaměřeno proti přistěhovalcům, lidem

¹⁷⁷ Jednalo se o internetové stránky www.odpor.com; <http://go.to/c.18d/>; ce/-18@post.cz; <http://white.color.nu>; <http://members.odinsrage.com/ahnenerbe>

¹⁷⁸ Tato kapitola byla zpracována na základě poznatků Úřadu pro zahraniční styky a informace a Ministerstva zahraničních věcí. V dané problematice ministr vnitra (Úřad pro zahraniční styky a informace) a ředitel Bezpečnostní informační služby ve spolupráci s ministrem zahraničních věcí **průběžně plní úkol obsažený v bodě 4 přílohy k usnesení vlády č. 720/1999 („průběžně sledovat situaci a trendy vývoje extremismu v České republice a ve světě se zvýšeným důrazem na státy sousedící s Českou republikou“)** Jedná se o **úkol trvalého charakteru. Zahraniční kontakty české extremistické scény jako celku viz PŘÍLOHA č. 10: Zahraniční kontakty české extremistické scény zaevidované Policií ČR v roce 2002. Mapa.**

¹⁷⁹ Viz Ladislava Tejchmanová, Projevy extremismu v České republice v evropském kontextu. In: Extremismus, jeho kořeny, projevy a východiska řešení. Sborník mezinárodní konference konané na Policejní akademii ČR ve dnech 26. – 28. 11. 2001. Praha 2002, s. 217 – 228.

jiné barvy pleti (Arabové, Asiaté) a proti všemu „cizímu“. Bývají zde zaznamenány i občasně útoky na německé turisty.

5.1 Pravicově extremistické spektrum

V **Německu** měly domácí pravicově extremistické organizace kolem 45 000 členů a levicově extremistické organizace cca 33 000 členů. Počet příslušníků organizací sdružujících cizince dosahoval počtu 58 000 osob (v r. 2001 – 60 000 osob), přičemž nejpočetnější obec příznivců mají extremistické islamistické organizace – cca 30 600 osob. Z domácího hlediska představují největší nebezpečí neonacistické organizace. Stejně jako v předchozím roce se díky policejním zásahům dařilo snižovat počty skinheadských hudebních skupin, které jsou nadále klíčové při vzniku a upevňování extremistických pravicových uskupení.¹⁸⁰

V roce 2002 byly pravicově extremistické síly stabilní, v případě pravicově extremistických politických stran Německá lidová unie (Deutsche Volksunion-DVU) a Republikáni (Die Republikaner- REP) došlo k nárůstu počtu jejich členstva.¹⁸¹

I v r. 2002 zůstávala stále nejvýznamnější pravicově extremistickou politickou stranou **Nacionálně demokratická strana Německa (NPD)** s počtem cca 6 500 členů. Sama sebe definuje jako vlasteneckou a nacionální stranu. Jejím cílem je přeměna Spolkové republiky Německo v tzv. německý sociální stát (kromě PDS je jedinou stranou, která se staví proti tržnímu hospodářství, neboť je považuje za překonané), obnova Německa v hranicích z r. 1937 a zastavení přistěhovalectví. Strana je organizována na teritoriálním principu (tj. podle jednotlivých spolkových zemí, na území bývalé NDR začaly vznikat její organizace v r. 1992. Organizace strany dle stanov nesmí připomínat ani po formální stránce bývalou NSDAP. Sesterskou stranou NPD je Nacionálně demokratická strana Rakouska (NPÖ) a některé malé politické strany v Nizozemí, Namibii a Chile s velmi malým počtem členstva. Hlavním listem NPD je týdeník Deutsche Stimme (Německý hlas). Řada osobností NPD přispívala také do mezinárodního neonacistického časopisu „Nation Europa“, který vychází již od 50. let v Coburgu a je nepřetržitě monitorován bezpečnostními složkami Německa, Francie, Belgie a Itálie, respektive dalších zemí. Tiskovým orgánem, blízkým NPD, je časopis Junge Freiheit, který se orientuje spíše na mladší generaci.

V březnu 2002 potvrdila na mimořádném sjezdu, konaném s vyloučením veřejnosti v dolnosaském Koenigslutteru, svou linii a rozhodla se, přes hrozící zákaz, kandidovat ve volbách.¹⁸² Spolkový sněm, který NPD poskytoval finanční prostředky jakožto parlamentní straně, tuto podporu na jaře r. 2002 ukončil s tím, že se jedná o nedemokratickou stranu.¹⁸³ Vzhledem k tomu, že vedení NPD, zejména v období mezi červencem a zářím 2002, předpokládalo možný zákaz strany, snažilo se uložit stranické finance a částky získané

¹⁸⁰ Viz Právo, 14. května 2003. Z projevu spolkového ministra vnitra O. Schillyho.

¹⁸¹ DVU měla 15 000 členů, REP 11 500 členů.

¹⁸² Na tomto sjezdu byl zvolen do funkce předsedy NPD Udo Voigt. V NPD existuje, a v první polovině r. 2002 se výrazně profilovalo, vysloveně extrémní křídlo reprezentované osobami jako jsou Peter Bochert (vedoucí zemské organizace ve Šlesvicku – Holštýnsku), Christian Worch, Thomas Wulff, anebo Frank Schwerdt, člen celoněmeckého vedení a především propagátor spolupráce se skinheadskými sdruženími „Freie Kamaradschaften“ Toto křídlo ustoupilo před volbami do pozadí, aby neohrozilo jednotu strany.

¹⁸³ V listopadu 2002 byl postup úřadů vůči NPD zpřísněn celoněmeckým zákazem užívání jakýchkoliv nacismus připomínajících a ústavě odporujících emblémů, vlajek, odznaků, uniforem, součástí uniform nebo oblečení při veřejných shromážděních (povolena je pouze vlajka a odznak NPD a státní vlajka). Spolkové úřady také varovaly představitele arabských a muslimských organizací, působících v Německu, před kontakty s NPD a před zneužíváním jejich symboliky ze strany neonacistů, k čemuž zvláště na podzim r. 2002 poměrně běžně docházelo.

prostřednictvím různých darů, do nemovitostí.¹⁸⁴ Volební taktikou NPD byl tzv. „boj o ulice“ (měl probíhat formou společných akcí se skinheady a s některými malými lokálními nacionalistickými skupinami) a tzv. „boj o hlavy“, (jednalo se o získávání možných spojenců a sympatizantů ve školících střediscích NPD). Tento postup měl být završen tzv. „bojem o parlament“ ve volbách v září 2002, který však skončil naprostým neúspěchem. Po zářijové volební porážce přešla NPD k taktice boje proti tzv. **americkému a sionistickému imperialismu**, proti **globalizaci**, za tzv. **spravedlivé řešení palestinské otázky a světový mír**.¹⁸⁵ Frazeologie tzv. boje proti holocaustu Palestinců ze strany Izraele a USA a proti tzv. fašistickým metodám německé policie v jejím boji s německými vlastenci, tj. s neonacisty, počala být značně frekventovanou od podzimu 2002.

Po celý rok 2002 probíhala jednání o zákazu NPD, který iniciovala vláda a parlament již v roce 2001. V průběhu roku 2002 došlo k odhalení působení informátorů Úřadu pro ochranu ústavy uvnitř NPD a skinheadských organizací a k přezkoumávání jejich činnosti. Dne 18. března 2003 odmítl Ústavní soud v Karlsruhe žádost německé vlády a parlamentu o zákaz neonacistické strany NPD. Zároveň ústavní soud zastavil proces, probíhající od počátku r. 2001 z iniciativy spolkové vlády a parlamentu, jehož cílem bylo vytvoření podmínek pro tento zákaz. Ústavní soud byl nespokojen s metodami bezpečnostních služeb, které byly proti NPD použity.¹⁸⁶ NPD je proto nadále uznávanou politickou stranou a jako taková dostává pravidelně příspěvky na svoji činnost ze státního rozpočtu, jejichž výše činí v r. 2003 329 000 EURO.

V r. 2002 proběhlo několik významných procesů s organizátory neonacistů, působícími i mimo NPD, vesměs recidivisty, kteří již byli za svou pravicově extremistickou činnost trestáni. V Mnichově byl v březnu 2002 ukončen proces se čtyřmi skinheady a jedním neonacistickým aktivistou, kteří způsobili smrtelné zranění řeckému dělníkovi A.T., vynesení rozsudků, z nichž nejvyšší byl trest odnětí svobody v trvání šesti let.¹⁸⁷ Dále probíhal proces proti právnímu zástupci NPD a bývalému exponentovi RAF, Horstu Mahlerovi pro jeho antisemitské výroky v souvislosti s teroristickými útoky na USA dne 11. září 2001.¹⁸⁸ Policejní složky v r. 2002 zasáhly proti ilegálním skinheadským organizacím

¹⁸⁴ Jednalo se např. o objekty Elmsteiner Thal (Falcko), Trebnitz (Sasko – Anhaltsko), Fetterode (Durynsko), Langenau- Graenitz (Sasko), Amholz (Meklenbursko) a jiné, kdy z bývalých hotelů, zámků apod. měla být vytvářena školící střediska NPD.

¹⁸⁵ Tvůrci této taktiky byli Udo Voigt, Horst Mahler, který měl kontakty s islámským extremistou doc. Shakerem Assem, vydavatelem časopisu „Explizit“ a švýcarský islámský fundamentalista Achmed Huber, údajně důvodně podezřelý z kontaktů s organizacemi Hamás, Hizballáh a s iránskými tajnými službami a propagátor islámské organizace „Hizb ut Tahrir“, zakázané 15. ledna 2003. Podle vyjádření představitele Úřadu na ochranu ústavy však prozatím neexistují důkazy o přímé spolupráci mezi NPD a „Hizb ut Tahrir“, což v prosinci 2002 potvrdil i předseda NPD Udo Voigt, který však rovněž sdělil, že cílem jeho strany je vytvoření těchto kontaktů. Naopak však podle představitele BfV existuje důvodné podezření ze styků NPD s Hamásem a přibližně od července 2002 docházelo ke sbližování NPD s iráckým velvyslanectvím v Berlíně a s konzuláty Iráku, Sýrie a Jemenu i jinde v Německu. NPD údajně z těchto míst měla obdržet prostřednictvím třetích osob i určité finanční částky.

¹⁸⁶ Důvodem pro zastavení řízení o zákazu NPD byla skutečnost, že se v senátu nepodařilo vytvořit potřebnou dvoutřetinovou většinu, která by se vyslovila pro jeho pokračování – ze sedmi ústavních soudců hlasovali „pro“ pouze čtyři. Tři další, mezi nimi i viceprezident Winfried Hasserner, naopak viděli ve skutečnosti, že NPD, a zejména pak její vedení, byly před i po zahájení řízení sledovány pracovníky tajných služeb za využití rozvědných prostředků „nezhojitelnou“ právní překážku. Skutečnost, nad níž se soudci druhého senátu Ústavního soudu zejména pozastavovali, byly prokázané kontakty příslušníků rozvědky s vedoucími členy NPD na spolkové i zemské úrovni, které přetrvávaly ještě dlouho poté, co byl 30.1.2001 návrh na zákaz činnosti této strany podán. Nelze totiž připustit aktivity tajných služeb ve vedení stran, o jejichž zákazu má Ústavní soud jednat.

¹⁸⁷ Mezi odsouzenými byla pravnučka bývalého vicekancléře z dob tzv. třetí říše Franze von Pappena, Marie von Pappen, která byla odsouzena k nepodmíněnému trestu odnětí svobody na pět let.

¹⁸⁸ Horst Mahler, který NPD při procesu zastupoval a který je znám jako levicový extremist, vystoupil z této strany krátce po oznámení rozhodnutí Spolkového ústavního soudu. Podle svých slov se stal členem NPD proto, aby jí vyjádřil svoji solidaritu v souvislosti s řízením o zastavení její činnosti. Mimo jiné se zúčastnil jako

Blood&Honour, působícím v celoněmeckém měřítku, a hudebním skupinám DST („Deutsch, Stolz, Treue“), „Landser“, „Hauptkampflinie“, „Borussenfront“, hudební skupině Franka Rennicka a dalším, které byly obviněny ze šíření rasové nenávisti a pohrdání ústavou.¹⁸⁹

V r. 2002 se rasismus na německém území projevoval jako antisemitismus a též jako tzv. štvání zvláště proti tureckým (a obecněji muslimským) obyvatelům, a to i v případech, kdy se jednalo o občany Spolkové republiky Německo.¹⁹⁰ Nejčastější formou antisemitismu byly tištěné a slovní útoky, popřípadě šíření protizidovských materiálů nebo výzev prostřednictvím internetu.¹⁹¹ Nejvyšší aktivitu ve smyslu agresivního antisemitismu však nevyvíjeli neonacisté, nýbrž v Německu působící sdružení islámských fundamentalistů „Hizb ut Tahrir“, též „Hizb ut Tahrir Islami“ (Strana osvobození či Islámská strana osvobození). Tiskovým orgánem „Hizb ut Tahrir“ byl německy psaný časopis „Explizit“, střídavě vydávaný v Německu a Rakousku a rozšiřovaný též v internetové podobě, v němž se nacházely přímé výzvy k likvidaci Židů, zdůvodňované Koránem. Poté, co byla v říjnu 2002 odhalena činnost této extrémně radikální islámské skupiny, byla organizace „Hizb ut Tahrir“ dne 15. ledna 2003 zakázána.¹⁹²

Ve vývoji pravicového extremismu nedošlo v roce 2002 v **Rakousku** k podstatným změnám, pravicově extremistická scéna neměla potenciál, který by mohl ohrozit demokracii v zemi. Situace se přespříliš nelišila od předchozího roku. V agitaci pravicových extremistů nadále převládal rasový populismus a antisemitismus.¹⁹³ Otevřeně či nepřímou se snažili popírat vše, co se za druhé světové války dělo. To však může ovlivňovat velmi malou část

zástupce NPD „Antisionistického kongresu světové pravdy“ pořádaného v roce 2002 v Bejrútu. U těchto kongresů se jedná především o pseudovědecké popírání holocaustu.

¹⁸⁹ Činnost některých skupin byla ukončena, v případě DST bylo zjištěno, že obaly na její nosiče byly tištěny v České republice, Maďarsku a Skandinávii. Zpěvák Frank Rennie byl za rozšiřování rasistických a neonacistických textů odsouzen k nepodmíněnému trestu odnětí svobody.

¹⁹⁰ Na počátku srpna 2002 uveřejnil Institut Sigmunda Freuda při lipské univerzitě studii, v níž bylo na základě sociologického průzkumu uvedeno, že antisemitské a protiarabské tendence jsou výraznější v západní části státu, kdežto na východě existuje velmi výrazný strach z cizinců. Protiamerické tendence byly nejvíce zaznamenány u stoupenců PDS (61,4%), kdežto Židy a Arabů odmítali nejvíce příslušníci DVU a Republikáni (postoje NPD zkoumány nebyly). Vedoucí Střediska pro turecká studia na univerzitě v Essenu Faruk Sen sdělil počátkem září 2002, že po teroristických útocích z 11. září 2001 je každý Arab nebo muslim v Německu v nejistém postavení a je podezírán, zvláště pokud je student, z latentního terorismu. Stejného názoru byli specialisté z oblasti arabské problematiky z univerzity v Bochumu, kteří počátkem listopadu 2002 uvedli, že nejsilnější protiarabská paušalizace existuje v Bavorsku, Hesensku, Hamburku a Berlíně. Existenci vážných problémů částečně rasové povahy s muslimskými obyvateli Německa jednoznačně připouští od listopadu 2002 také spolková vládní místa.

¹⁹¹ Na přelomu června a července 2002 považoval německý Spolkový sněm situaci za natolik závažnou, že přijal Prohlášení o boji proti antisemitismu v Německu. Proklamace byla společně vypracována sociálními demokraty (SDP), Zelenými a PDS. CDU/CSU a FDP se k ní nepřipojily a vypracovaly vlastní stanoviska k boji proti antisemitismu, v případě FDP se jednalo o stanovisko prakticky identické se stanoviskem SDP, Zelených a PDS. V prohlášení výše uvedených stran levice a levého středu byla konstatována **nepřípustnost jakýchkoliv argumentů, anebo pouhých pokusů o argumentaci, které by poškozovaly Židy, zpochybňovaly holocaust a podobně.** Předseda Spolkového sněmu Wolfgang Thierse (SDP) 5. července 2002 v této souvislosti uvedl, že ožívování antisemitských nálad a rasismu je ještě nebezpečnější nežli působení NPD.

¹⁹² Tato organizace je údajně důvodně podezřelá ze spoluúčasti na událostech 11. září 2001, z kontaktů s organizací al –Ka’ida, podpory terorismu, radikálního antisemitismu, spolupráce s neonacisty atd.

¹⁹³ Ve Vídni došlo k projevům rasismu vůči Afričanům. Podle afrikanisty z vídeňské univerzity Erwina Ebermanna považuje asi třetina občanů Vídne Afričany za málo inteligentní a 15,7% o nich smýšlí jako o prodejcích drog. Naopak asi 22% Afričanů, žijících ve Vídni, považuje bílé občany za rasisty. Uvedený odborník dále uvedl, že více jak třetina příslušníků policejního sboru má Afričany za tzv. škodlivé osoby, přestože policie provádí od r. 1997 pravidelná školení o zacházení s menšinami. Antisemitismus se projevoval např. tvrzeními, že „je nutné se postavit proti židovskému duchu, který vládne v rakouských spolicích a organizacích a odvrhnout dějinná tabu, čímž je myšleno především hodnocení role nacismu v rakouských dějinách“, anebo konstatováním, že „Židé jsou vinní vznikem socialismu již v raném křesťanství, francouzskou revolucí, rozpoutáním II. světové války a vznikem stalinismu“. S obdobnými názory bývá údajně spojován rovněž časopis „Zur Zeit“.

populace, nepodařilo se jim zvýšit počet členů. Mladí skinheadi, vyznávající ideologii revizionismu, spolupracovali s německými protějšky, využívali internet. Jedná se o volná seskupení, mladých výtržníků, na jejichž vrub připadá páchání tzv. hate crimes a dále organizování skinheadských koncertů. Revizionisté, rakouští pravicoví extremisté udržují kontakty se Spolkovou republikou Německo, Rakušané jsou členy obdobných stran v SRN. Pokračovalo však zviditelňování zástupců intelektuálního spektra národní a mezinárodní pravicově extremistické scény. K projevům pravicového extremismu, především xenofobně motivovaného násilí, docházelo i nadále spíše v západní části Rakouska, kde bylo patrné spojení s extremistickými silami ze Švýcarska a Spolkové republiky Německo, přispívající ke zvýšení agresivity a agitace hlavně v řadách pravicově extremisticky orientované mládeže.¹⁹⁴ Ve východních spolkových zemích převažovaly tradiční akce skinheadských skupin pod záminkou např. oslav narozenin. Na nich byla potvrzena přítomnost zahraničních účastníků, daná dobrými přeshraničními kontakty domácí scény. Pro organizátory byly tyto akce poměrně ziskové díky prodeji propagačního materiálu, kazet či CD.

Stejně jako v předchozích letech, byla rakouská pravicově extremistická scéna významně ovlivňována ze zahraničí. Na konci dubna 2002 došlo ke vzniku **Nacionálně demokratické strany Rakouska (NPÖ)**, která úzce spolupracuje s německou NPD. Prosazuje vytvoření tzv. národní pospolitosti (Volksgemeinschaft), znovuzavedení trestu smrti a rovněž vytvoření vlastní stranické milice (tzv. Ochraných zásahových jednotek – SET). Mezi malé skupiny, představující určitou hrozbu patří **Kameradschaft Germania** založený v roce 2001. Pořádal v březnu 2002 protesty proti výstavě o Wehrmachtu, jichž se účastnilo cca 180 osob. V květnu 2002 došlo ve Vídni k sérii srážek mezi levicovými demonstranty, většinou odboráři, a příslušníky Kameradschaft Germania, při nichž bylo zraněno jedenapadesát lidí. Srážky byly označovány za projev rostoucího napětí mezi levicí a extremistickou pravíci.

V létě 2002 došlo k setkáním představitelů pravicově extremistických stran Rakouska, Belgie, Francie, Itálie, Maďarska, Německa a Skandinávie v korutanském Schloss St. George. Cílem schůzky bylo stanovení společné volební strategie a taktiky při volbách do Evropského parlamentu, avšak nebylo při ní dosaženo úplné shody.

Rovněž v **Maďarsku** nedošlo na pravicově extremistické scéně k výrazným změnám. V r. 2002 tvořilo i nadále nejpočetnější základnu pravicového extremismu hnutí skinheads. Pro jejich ideologii byly příznačné požadavky na revizi Trianonské smlouvy, uzavřené po první světové válce, nenávisť vůči Romům, Židům a cizincům, žijícím na území Maďarska, a úsilí o novou „pravou společenskou přeměnu“, která by zajistila radikální změny, neboť stávající přeměnu režimu považují za protiústavní a nevyhovující. Vyznávají neonacismus, za prvořadé považují pěstování národně socialistických ideologií. Na rozdíl od předchozích let, stále více využívají výpočetní techniku a internet, umožňující jim širší propagandu a kontakt se zahraničními skupinami. Nejlépe organizovanou takovou skupinou byla i nadále

¹⁹⁴ Rovněž ve vývoji švýcarské extremistické scény nedošlo v r. 2002 k podstatnějším změnám. Tvrdé jádro skinheadů tvořilo 600 – 700 osob, majících kontakty do zahraničí, a to především do Rakouska, Německa, Španělska, ale i Švédska. Nedošlo sice k markantnějšímu nárůstu příznivců hnutí, ale patrným zůstává jejich nízký věk (16-22 let) a rostoucí agresivita promítající se do aktivit na společných srazech, nárůstu násilných akcí spjatých především s útoky na azylová zařízení a s bitkami s levicovými extremisty. Zdejší skinheadi se též hlásí k odkazu Rudolfa Hesse a ve výroční den jeho smrti pořádají své srazy. Střežovou organizaci tvoří „Hammerskins“, do jejichž řad je patrný příliv mladých hooligans, pohybujících se kolem fotbalových a hokejových klubů. Jako základní hodnotu vyznávají „Schweizerertum“ (tj. švýcarství), úderná slova jsou „vlast“, „švýcarská kultura“, nezávislost na zahraničních vlivcích“. Považují se za „údernou špičku v národním boji proti multikulturní společnosti“. Pravicový extremismus ve Švýcarsku je soustředěn především v německy mluvících kantonech, hlavně v kantonech Curych, Aargau, Bern, Luzern, Basilej a ve východním Švýcarsku, zatímco ve frankofonní části země je přítomnost skinheadů mizivá.

Blood&Honour (Vér és Becsület), mající mezinárodní kontakty, časopisy vydávané na kvalitní úrovni, svoji webovou stránku a zpravodajství. Dále lze zmínit Maďarskou národní frontu (Magyar Nemzeti Arcvonal – MNA), 64 maďarských žup (64 Magyar Vármegye) či Nový řád (Új Rend).

Maďarský tisk odhalil v r. 2002 činnost organizace **Svědomy skupiny 88**, vedené Imre Kocsisem, která šířila nacistické, neonacistické a antisemitské materiály prostřednictvím internetových stran „Inforum Invest“. Její materiály obsahují výzvy ke spolupráci se stranou maďarské spravedlnosti a života (MIEP), svou propagandu zaměřuje kromě antisemitismu, deklarovaného jako očistu Maďarska od tzv. „židobolševismu“, rovněž proti Slovákům, Srbům, Rumunům a někdy i proti Čechům. Spolupracuje též s Maďarským revizionistickým hnutím Gyorgy Budahacyho, jehož cílem je vytvoření tzv. Velkého Maďarska v hranicích z r. 1942.¹⁹⁵

Pravicově extremistická politická strana Maďarské spravedlnosti a života (MIEP) byla zmiňována ve spojitosti s předvolebním mítinkem jejího předsedy I. Csurky, při němž došlo v březnu 2002 k distribuci literatury, otevřeně propagující nacismus.¹⁹⁶ V říjnu 2002 proběhly v Budapešti společné demonstrace MIEP a „Hnutí kroužků maďarské cesty“ s organizací Maďarské matky a dalšími pacifickými silami proti plánovanému zásahu v Iráku a zejména proti maďarské účasti v něm.

V roce 2002 došlo na **Slovensku** k téměř trojnásobnému nárůstu trestných činů motivovaných rasovou, národnostní či jinou nesnášenlivostí. Během celého roku 2002 docházelo k trestným činům, páchaným skinheady především na Romech.¹⁹⁷ Policejní složky přešly k ofenzivním opatřením. Na samém počátku roku (10.1.2002) byla provedena celostátní akce zaměřená na pravicové extremisty. Počátkem února 2002 byl zadržen německý občan A.P., majitel firmy AFK – Slovakia, který zadával slovenským tiskárnám tisk listu NPD „Deutsche Stimme“ a různých skinheadských publikací, např. katalogu „Patria“.¹⁹⁸ Objevily se rovněž rasistické letáky, šířené v Bratislavě (srpen, říjen), zaměřené proti Asijscům a Židům, v nichž se vyskytlo i popírání holocaustu.¹⁹⁹ Během března, dubna a listopadu dále došlo např. k zásahům policie proti skinheadským organizacím Slovak Skin Action Group (SSAG), Slovakia Hammer Skins, která na internetu šířila návody na výrobu třaskavin a dalším, přičemž byl zatčen a předán do vazby bývalý voják, který aktivně propagoval neonacismus na středním Slovensku.²⁰⁰ V r. 2002 slovenské skinheadské hudební skupiny

¹⁹⁵ Tato skupina disponuje internetovými adresami neonacistických organizací v Německu, Rakousku, Švýcarsku, Chorvatsku, Belgii, Dánsku a USA.

¹⁹⁶ Jednalo se o překlady spisů Adolfa Hitlera a jiných činitelů nacistického Německa do maďarštiny, spisy maďarských fašistů z 20. až 40.let minulého století, práce oslavující maďarské jednotky Waffen – SS, tzv. nacionálně budovatelskou poezii apod.

¹⁹⁷ Z hlediska projevů rasismu stanuly útoky proti romské komunitě na prvním místě, i před antisemitismem. Bylo spácháno 28 vážných trestných činů na osobám romského původu, což bylo ve srovnání s rokem 2001 dvanáctkrát více. Docházelo však i k projevům rasismu ze strany Romů, např. v dubnu na Prešovsku musela policie zadržet 8 osob.

¹⁹⁸ Expedici těchto materiálů do Německa a Švédska zajišťovala firma „Neosolium“. Firma AFK – Slovakia má svou síť kromě Slovenska údajně též v České republice, Maďarsku, Thajsku a na Tchaj – wanu.

¹⁹⁹ Na počátku léta 2002 byl např. skinheadskými skupinami rozšiřován leták s názvem „Poslední varování“, v němž byli vyzýváni tzv. „Cikáni, Židé, Afričané, Vietnamci a Albánci k tomu, aby opustili území Slovenska, jinak budou likvidováni“. Za tuto činnost bylo sedm skinheadů odsouzeno Okresním soudem v Rožňavě k několikaměsíčnímu vězení, v šesti případech podmíněnému. Rozsudek byl kritizován iniciativou „Lúdia proti rasismu“, která jej považovala za příliš nízký, neboť z jejího hlediska šlo o činnost organizované skupiny.

²⁰⁰ V letních měsících se počaly množit útoky pravicových extremistů za použití zbraně, hlavně nožů, v Bratislavě došlo k šesti takovým případům. Policie SR reagovala na tuto skutečnost zostřením opatření, byl vydán rozkaz policejního prezidenta k zahájení celoplošných policejních akcí zaměřených na pravicové

propagující rasovou nesnášenlivost vyvíjely nejvíce aktivit v zahraničí, často v České republice. Ve spojitosti s fotbalovým hooliganismem došlo k nejzávažnějším projevům rasismu při fotbalovém zápase Slovensko – Anglie, které musela slovenská strana řešit oficiální diplomatickou omluvou Velké Británii.

Obecně byla u slovenských pravicových extremistů viditelná snaha dostat se na politickou scénu. Registrované extremistické organizace „Biela Slovenská Jednota“ a „Nové Slobodné Slovensko“ vícekrát oznámily, že usilují o vytvoření nové nacionalistické politické strany. Nejvýznamnějším politickým představitelem krajně pravicových a nacionalistických myšlenek zůstávala Slovenská národní strana (SNS). V březnu se tradičně uskutečnily oslavy vzniku tzv. Slovenského štátu.²⁰¹

Nejvýznamnějším reprezentantem pravicového extremismu v **Polsku**²⁰² zůstávalo v roce 2002 především hnutí skinheads a s ním propojené politické strany. Na pravicově extremistické scéně působilo několik neonacistických a pravicově extremistických organizací.²⁰³

Neonacistické skupiny mají různé názvy, dosti omezenou členskou základnu, od několika do tuctu členů. Jednají v konspiraci, činnost vyvíjejí ilegálně v hlavních polských městech. Soustředí se v nich skinheadi s nacistickými a rasistickými názory, vyznávající ideu tzv. „Velkého Německa“. Udržovali kontakty se svými protějšky v Německu, České republice a Velké Británii. Na rozdíl od těchto neonacistických skupin, pravicově extremistické organizace zaujímají nepřátelské postoje k neslovanským národům, zvláště vůči Němcům, a propagují sjednocení všech Slovanů. Vyznačují se agresivním antisemitismem, odmítáním Evropské unie a NATO a „obranou“ katolického charakteru státu. K otevřeným projevům pravicového extremismu dále docházelo hlavně u mládežnických organizací jako jsou např. Młodzież Wszechpolska (MW), Liga Republikańska (LR), Federacja Młodych, přičemž projevy antisemitismu byly zřejmé u organizace Młodzież Wszechpolska, ale i v případě jednoho z nejznámějších ultrapravicových médií – katolického Radio Maryja.²⁰⁴

K neparlamentním politickým stranám, propagujícím rasismus a antisemitismus patřily i v roce 2002, podle dostupných informací, Polská národní komunita/Polská národní strana (Polska Wspólnota Narodowa/ Polskie Stronnictwo Narodowe – PWN/PSN) a Polská národní obnova (Obrodzenie Narodowe Polski), strany napojené na hnutí skinheads.²⁰⁵ V r.

extremisty. Největší policejní zásah se uskutečnil ve Svrčinovci (2.11.2002), bylo při něm zadrženo 101 osob, z toho 28 občanů České republiky a 2 osoby z Polska.

²⁰¹ Oslavy 63. výročí vzniku tzv. Slovenského štátu se uskutečnily v Bratislavě 14. března 2002 za účasti asi 150 osob, většinou skinheadů a stoupců Slovenské národní jednoty (SNJ). Při této příležitosti byla podepisována petice určená maďarskému velvyslanectví, požadující, aby byly v maďarském parlamentu zastoupeny národnostní menšiny. Objevila se i požadavek na vyhlášení vzniku tzv. Slovenského štátu za státní svátek. Ve druhé polovině března 2002 vedení „Pravé SNS“ prohlásilo, že na Slovensku dochází k projevům protibělošského rasismu ze strany Romů, tato argumentace zazněla opětovně několikrát na podzim. „Pravá SNS“ udržovala údajně kontakty s volným sdružením evropských pravicových extremistů Euronat prostřednictvím české politické strany Republikáni Miroslava Sládka (RMS).

²⁰² Viz Ladislava Tejchmanová, Problematika extremismu v zemích Visegrádské čtyřky a Rakouska. V tisku.

²⁰³ V r. 2002 bylo podle dostupných informací v Polsku spácháno 29 trestných činů spadajících do kategorie projevů extremismu. Vnějšíkově, formou, se většinou jednalo o drobnější chuligánské činy a činy proti veřejnému pořádku, i když obsahem, motivem, se jednalo o projevy etnické a ideové nenávisti (propagace fašismu a antisemitismu). V Polsku nebyl extremismus příliš závažným bezpečnostním fenoménem. **Zmíněné skupiny nemají podporu společnosti a vyvolávají strach veřejnosti ze své ideologie, spočívající především v rasismu, xenofobii a metodách boje.**

²⁰⁴ Této stanici bývají vyčítány projevy antisemitismu a pokusy o popírání holocaustu. V průběhu roku 2002 pokračovaly spory kolem stanice „Radio Maryja“, které vyvrcholily zjištěním, že jsou jí údajně umožňovány přenosy pořadů pomocí stanic Ruské federace.

²⁰⁵ V r. 2002 byly zveřejněny informace o údajných kontaktech pravicově extremistických subjektů Polský legion, Sebeobrana a Polská nacionalistická fronta na Liberálně demokratickou stranu Ruska Vladimíra

2002 se v listopadových volbách prosadily dvě pravicově extremistické politické strany – Sebeobrana (se ziskem 15,98% hlasů) a Liga polských rodin (se ziskem 14,36% hlasů). Obě tyto parlamentní strany ztělesňují krajní pohledy části polské veřejnosti na domácí i zahraniční politické dění, přičemž ve své rétorice nezřídka využívají silný protiněmecký, antisemitský či „protizednářský“ tón.²⁰⁶ Obě jsou však považovány za nestabilní, a již krátce po volbách u nich docházelo k vytváření opozičních frakcí nebo k „odpadání“ zvolených poslanců.

5. 2 Levicově extremistické spektrum

Celkový počet levicových extremistů působících na území **Německa** činil cca 32 900 osob. Podíl přistěhovalců ze Asie, Společenství nezávislých států (SNS) a jihovýchodní Evropy byl na činnosti extrémně levicové scény, s výjimkou Brém a Berlína, mizivý.

V roce 2002 většina politických sil Německa zpravidla odmítala jakoukoliv spolupráci se Stranou demokratického socialismu (PDS), u níž červnu 2001 dospěl Spolkový úřad na ochranu ústavy k názoru, že v ní existují extremistické tendence, a to i přes různá prohlášení jejích představitelů o příklonu strany k sociálně demokratickým hodnotám.²⁰⁷ PDS byla i nadále vnímána jako pokračovatelka bývalé východoněmecké SED, neschopná se zbavit této zátěže. Do jisté míry tomu nasvědčovala vnitřní diferenciací PDS, kde pokračovalo dotváření tzv. **Komunistické platformy (KPF)**. Tato část PDS považovala za svůj strategický cíl vytvoření nové NDR na území celého Německa.²⁰⁸ Vysoká volební porážka v zářijových volbách 2002 ukázala, že tato strana významně ztratila svůj potenciál. Přestože má v některých spolkových zemích určitý vliv (Sasko, Sasko - Anhaltsko, Berlín, částečně Severní Porýní – Vestfálsko), tento klesá a mladou generaci tato strana neoslovuje. Součástí taktiky PDS byl vznik organizace **Pracovní kroužek pro Blízký východ** v dubnu 2002. Jejímí členy jsou jak občané Izraele, tak Němci židovského vyznání a Palestinci, žijící převážně v Německu. Jejím programem je boj za ukončení okupace arabských území, zrušení izraelských osad na těchto teritoriích, uznání palestinského státu s hlavním městem ve východním Jeruzalémě a boj za umožnění návratu palestinských uprchlíků.²⁰⁹ Kromě PDS byly na území Spolkové republiky Německo aktivní také různé autonomní a tzv. antiimperialistické organizace, které lze, spolu s DKP, považovat za zástupce nejkrajnější levice na území Německa. Radikální antiglobalistická hnutí zastupovala německá sekce organizace radikálních antiglobalistů „Attac“ (Association pour le taxation des transactions financieres pour le aide au citoyen).²¹⁰

Anarchoautonomní scéna byla aktivní i v r. 2002, tradičně se angažovala v násilných protestních akcích, jejichž součástí byly závažné pouliční výtržnosti a rabování (počátkem

Žirinovského. Údajně měly také udržovat velmi dobré vztahy s běloruským režimem a možnost vystupovat i v běloruské státní televizi.

²⁰⁶ Ostře se postavily např. proti vstupu Polska do Evropské unie. Liga polských rodin na konci listopadu 2002 počala hovořit o „nutnosti postavit osoby, které stojí za polským vstupem do EU, před mimořádný tribunál, který by je soudil podle zákonů výjimečného stavu“. Tatáž strana byla dne 9.12.2002 iniciátorkou vytvoření tzv. Polského výboru nezávislosti (PKN), jehož cílem je boj proti Evropské unii a proti tzv. pokračující likvidaci nezávislosti Polska.

²⁰⁷ **Strana demokratického socialismu (PDS) jako celek není, přes určité výhrady, hodnocena jako extremistická.** Do levicově extremistického spektra se však počítají příslušníci Komunistické platformy (KPF), působící uvnitř PDF. Spolupráci s vysloveně levicově extremistickými sdruženími (Antifašistická akce Berlín, AAB, maoisté) ústně nadále odmítala, třebaže v praxi k ní docházelo zejména při demonstracích na podporu práv Palestinců.

²⁰⁸ Předchozí NDR je formálně kritizována jako dobově nesprávný útvar, který byl neschopný dalšího vývoje.

²⁰⁹ Pracovní kroužek pro Blízký východ a iniciativa Berlínští Židé a Židovky mají společně s některými pacifistickými organizacemi vyvrátit podezření, podle něhož dochází k určitému kontaktu mezi částí PDS a NPD v oblasti boje za práva Palestinců a proti tzv. americkému imperialismu.

²¹⁰ Tato organizace byla založena v listopadu 1997 ve Francii, kde má 30 000 členů.

května 2002 – Berlín a Hamburk). Počátkem července 2002 však došlo v Braniborsku a v celém Německu, s výjimkou Berlína, k útlumu činnosti organizace Antifa.²¹¹ Počátkem listopadu 2002 byly v okruhu německých anarchoautonomů zachyceny informace o akci „mezinárodní mobilizace proti špičkám NATO v Praze“. Nezbytnost mobilizovat početné zahraniční aktivisty byla zdůvodňována slabostí hnutí v České republice. Informace o protestech proti summitu NATO přinášela Infogruppe Berlin (Berlínská informační skupina), jejíž jádro tvořili lidé zadrženi při protestech proti summitu G8 v Janově v r. 2001. Zároveň probíhaly diskuse o formách protestů v Praze.²¹² Stejně jako v r. 2000, počalo i v listopadu 2002 otevírání kanceláří tzv. „Borderpoint“ k poskytování všestranné pomoci odpůrcům globalizace a NATO.²¹³ Mnohem významnější byly však aktivity antiglobalistů, obzvláště organizace ATTAC, na vlastním německém území. V říjnu 2002 vystupovali zejména v Mnichově a Porúří velmi aktivně proti NPD, zorganizovali několik velkých demonstrací, koncem listopadu pak ve Výmaru, Postupimi a Pomořanech. Kromě antifašistických vystoupení se stavěli proti účasti Spolkové republiky Německo na plánovaném zásahu proti Iráku. Největší akcí extrémně orientovaných ochránců životního prostředí byla série demonstrací, blokad a přerušování dopravy během transportu vyhořelého jaderného paliva z francouzské úpravny v La Hague do úložiště v Gorleben (11. – 14. listopadu 2002).²¹⁴

Stejně jako v předchozích letech, zůstala i v r. 2002 ideologická základna levicového extremismu v **Rakousku** nezměněna. Tato scéna sestávala z marxisticko leninských a anarchoautonomních bloků, pro něž se stalo antiglobalistické hnutí společnou akční platformou. V březnu a ke konci roku se výrazněji projevila činnost Komunistické strany Rakouska (KPÖ). Zatímco v březnu byla zaměřena proti neonacistům, zejména proti činnosti „Kameradschaft Germania“ ve Vídni, v závěru roku podporovala antiglobalistické hnutí a podílela se na organizaci vídeňských demonstrací proti vojenskému zásahu proti iráckému režimu.²¹⁵ Na podzim působila s určitým úspěchem ve Voralbergsku, kde se jí podařilo zapojit do tamního mírového a antifašistického hnutí. Postranním cílem těchto akcí však bylo vyvolat roztržku mezi mládeží rakouských sociálních demokratů a její vlastní stranou.

²¹¹ Pokles působení této organizace je vysvětlován přechodem části jejího členstva k demokratičtějším strukturám, úpadkem zájmu o punkrockovou hudbu, avšak také **nárůstem tzv. nacionálně politického klimatu v Braniborsku a severním Německu**. Před zánikem údajně stojí také anarchistický kulturně politický časopis „Jungle World“, vydávaný v Berlíně, blízký této skupině, o němž se tvrdí, že byl rovněž neoficiálním orgánem PDS.

²¹² Účastníci těchto diskusí se vesměs shodli na tom, že „rozbíjení výloh Mc Donald’s a zapalování aut je nesmyslné a kontraproduktivní“. V dalším se jejich názory lišily. Jedna část prosazovala klidné demonstrace, spočívající v obsazení části Prahy masami demonstrantů a blokadou. Část druhá tvrdila, že podobné akce by prošly bez povšimnutí, a pokud by nedošlo k tvrdým akcím, byl by akceptován stávající kapitalistický systém. Forma akcí však neměla kopírovat protesty uskutečněné v Praze v r. 2000, na jejichž způsob byla česká policie připravena. Nabízela se možnost taktiky promyšlené blokády a přímo mířených průnikových akcí. Mezi berlínskými anarchisty se objevil i názor, že nejlepší formou protestů by byly demonstrace v den konání summitu NATO před vojenskými objekty v celé Evropě.

²¹³ Např. „Borderpoint Dresden“ zveřejnil informace o možných podmínkách cestování do ČR na summit NATO, dále např. anarchoutonomové dávali doporučení, jak se vyhnout při cestě do Prahy potížím na česko – německé hranici a jako bezproblémovou variantu uváděli hraniční přechody s Polskem ve městech Žitava a Zhořelec.

²¹⁴ Došlo zde jak k protestním akcím a malým srážkám s policií, tak i k **pokusům o násilné zastavení transportu v Goettingenu (zatčeny 2 osoby), Mannheimu (zatčeno 7 osob) a na trati poblíž Lueneburgu, kde v důsledku blokády mohlo dojít k vážnému železničnímu neštěstí (zatčeno 27 osob)**.

²¹⁵ Podle slov svého předsedy strana „nesouhlasí s diktaturou Saddáma Husajna, ale nedomnívá se, že osvobození iráckého lidu a nastolení míru v regionu je možné formou amerických válečných akcí“. KPÖ se v této souvislosti také kriticky vyslovila k některým aspektům zahraniční politiky ČR. Rovněž se velmi ostře postavila proti zpochybňování práva státu Izrael na existenci pod rouškou tzv. antisionismu a antiimperialismu, a za striktní zachování rakouské neutrality.

Levicově extremistické skupiny mající trend k používání násilí se v r. 2002 ocitly v izolaci, jejich mobilita k násilným akcím se snížila. Např. demonstraci proti plesu v Opeře provázelo méně násilných akcí než v předchozím roce, došlo pouze k individuálním akcím jednotlivých skupin, snažících se vyvolat střet s policií, ale nejednalo se jako v roce 2001 o větší skupiny. Výjimku tvořil tzv. antifašistický odpor. Manifestaci pravicově extremistických skupin proti výstavě o Wehrmachtu provázela demonstrace značného počtu různých levicových skupin, v jejímž průběhu byli levicoví extremisté s to vyvolat násilné činy. Výše zmíněné snížení akceschopnosti radikálních skupin svým způsobem rovněž ovlivnilo neúčast rakouských aktivistů na protestech proti summitu NATO v Praze.²¹⁶

Počet trestných činů spjatých s levicově extremistickou scénou a jimi zapříčiněné finanční škody zůstaly na úrovni předchozího roku. Jednalo se především o trestné činy spjaté s graffiti a daleko za nimi byly počtem trestné činy ničení majetku.

V **Maďarsku** v roce 2002, stejně jako v předchozích letech, pokračovaly pouze jednotlivé akce antiglobalistů a ochránců životního prostředí za minimálního zájmu veřejnosti. Tamní antiglobalizační a anarchistická hnutí neprojevovala zájem o protesty proti pražskému summitu NATO.²¹⁷ Maďarská pobočka hnutí ATTAC ohlásila pouze účast na Evropském sociálním fóru ve Florencii, které se konalo ve dnech 6. až 10. listopadu 2002.

Na **Slovensku** působilo asi tisíc levicových extremistů, nejvíce v Bratislavském kraji. Slovenští anarchisté a antiglobalisté uspořádali v září 2002 v Bratislavě Street Party proti NATO a konání pražského summitu, při níž nebyly policií zaznamenány násilné projevy ze strany aktivistů. Další zaznamenanou aktivitou, rovněž v Bratislavě, byla akce solidarity s demonstranty proti summitu NATO v Praze, uskutečněná dne 21. listopadu 2002. Hloučky protestujících se shromáždily v centru města a před zastupitelskými úřady Spojených států amerických a České republiky. I tato akce, organizovaná slovenskou částí hnutí Československá anarchistická federace (ČSAF), proběhla bez použití násilí ze strany demonstrantů.

Na levicově extremistické scéně v **Polsku** vyvíjeli činnost anarchisté a trockistické a tzv. antifašistické skupiny.²¹⁸ Aktivity anarchistického hnutí spočívaly hlavně v organizování manifestací a demonstrací, jejichž účastníci vyvolávali potyčky s policií a skinheady, v útocích na velvyslanectví cizích států, ve vandalismu, kdy používali např. tzv. „Molotovovy koktejly“. Anarchisté byli také neaktivnější skupinou mezi polskými antiglobalisty. Mají kontakty se svými protějšky z Ruska, Francie, Itálie, Německa, České republiky, Slovenska, Velké Británie, Japonska a USA. Polští anarchisté se angažovali v návrzích na formy protestů proti summitu NATO v Praze.²¹⁹ V souvislosti s plánovanými protesty bylo od poloviny října 2002 zřízeno v Polsku informační středisko – Borderpoint Wroslaw, které mělo sloužit

²¹⁶ Rakouští levicoví extremisté oznámili demonstraci před českým zastupitelským úřadem ve Vídni, která se měla uskutečnit 21. listopadu 2002. Důvodem bylo, mimo jiné, nevpustění některých aktivistů, kteří cestovali na summit NATO do Prahy vlakem, do ČR. Ta se, podle vyjádření českého MZV, neuskutečnila (poznámka zpracovatele).

²¹⁷ Do Prahy se na protesty proti summitu NATO údajně vypravilo jen několik osob maďarské státní příslušnosti, na území Maďarska nebyly zaznamenány žádné větší akce proti NATO.

²¹⁸ Existovala zde i ultralevicová skupina „Black Bloc“ (Černý blok), působící v hluboké konspiraci. Podle dostupných informací je to právě například tato skupina, ale i jiná uskupení, která se učí rozpoznávat „modus operandi“ policejních sil a současně pragmaticky mění taktiku své činnosti a podle povahy cíle vytváří zdánlivě nelogická „smíšená“ sdružení, kde vedle anarchistů stojí představitelé krajní pravice.

²¹⁹ Navrhovali, aby jeden z protestních průvodů tvořili pouze demonstranti ze země bývalého východního bloku, tedy bez antiglobalistů z EU. Podle nich to mělo být vyjádření symbolického protestu proti kapitalistickému teroru organizací jakými jsou např. NATO a EU.

potřebám antiglobalistů, směřujícím do Prahy na protesty proti konání summitu NATO. Od 17. listopadu 2002 byla prostřednictvím internetu v Rusku rozšiřována výzva k účasti na protestech v Praze „Buď na anarchistickém svátku v Praze!“ Text byl publikován kolektivem anarchistického časopisu „Abolishing the Borders from Below“ (Zrušení hranic zdola). Toto periodikum vychází v Polsku a zabývá se děním v anarchistických hnutích zemí bývalého východního bloku.

5.3 Problematika extrémních náboženských hnutí (tzv. nebezpečných náboženských sekt) a pseudonáboženských organizací

V Německu, v němž žije přes 3,2 milionu muslimů a působí řada muslimských organizací, vládní místa konstatovala existenci islámského problému.²²⁰ Zprávy o působení radikálních stoupenců islámu, scientologů nebo jiných sekt nebyly na území **Rakouska, Maďarska, Slovenska a Polska** v průběhu roku 2002 zaznamenány.

5.4 Zabezpečení problematiky extremismu ve Spolkové republice Německo

Systém fungující ve Spolkové republice Německo si bezesporu zaslouží pozornost. Zachování a stabilizaci ústavního pořádku na spolkové úrovni zabezpečuje Spolkový úřad na ochranu ústavy – Bundesamt für Verfassungsschutz (dále jen BfV) se sídlem v Kolíně n/Rýnem.²²¹ BfV vykonává jak rozvědnou, tak i kontrarozvědnou činnost, avšak výhradně na německém teritoriu. Hlavní úkoly orgánů chránících ústavní pořádek na spolkové úrovni – BfV a na úrovni jednotlivých spolkových zemí – Zemských úřadů na ochranu ústavy – Landesbehörden für Verfassungsschutz²²² jsou pevně zakotveny ve Spolkovém zákonu na ochranu ústavy (Bundesverfassungsschutzgesetz (B VerfSchG) a spočívají v získávání informací a poznatků, včetně jejich vyhodnocování:

- ke snahám – aktivitám namířeným proti svobodnému demokratickému ústavnímu pořádku, ke snahám namířeným proti existenci a bezpečnosti spolkové země jako celku, anebo jednotlivých spolkových zemí, proti nezákonnému omezování činnosti orgánů na ochranu ústavy na spolkové úrovni nebo jednotlivé spolkové země (do této kategorie lze zahrnout jednotlivé formy extremismu a s ním spjaté další negativní a nebezpečné jevy),
- k aktivitám, které ohrožují bezpečnost a ke špionážní – zpravodajské činnosti ve prospěch cizí mocnosti,
- ke snahám vymezeným zákonem (BverfSchG), anebo k činnosti namířené proti zahraničním zájmům Spolkové republiky Německo.

V důsledku přijetí **Zákona k potírání mezinárodního terorismu** ze dne 9. ledna 2002 (Gesetz zur Bekämpfung des Internationalen Terrorismus), kterým německá vládní administrativa reagovala na útoky v USA z 11. září 2001, byly orgány na ochranu ústavy zmocněny k získávání informací a poznatků o snahách – aktivitách vymezených zákonem,

²²⁰ Německá společnost je do jisté míry schopna akceptovat Turky, obzvláště pokud žijí v zemi již po více generací, avšak údajně nevěří např. Arabům, Íráncům, Palestincům či muslimům ze SNS. Ústřední rada muslimů Německa (ZMD) uveřejnila dne 20. února 2002 tzv. Islámskou chartu, v níž se devatenáct islámských organizací zřeklo radikalismu a fundamentalismu a prohlásilo se za politicky neutrální složku, která usiluje pouze o určité vyrovnání uvnitř německé společnosti.

²²¹ Úřad je přímo podřízen spolkovému ministru vnitra, v žádném případě však není součástí německého policejního sboru, s nímž bývá někdy mylně slučován.

²²² Zemské úřady na ochranu ústavy mají sídlo v Berlíně, Brémách, Drážďanech, Düsseldorfu, Erfurtu, Hamburku, Hannoveru, Kielu, Magdeburku, Mainzu, Mnichově, Postupimi, Saarbrückenu, Schwerinu, Stuzzgartu a Wiesbadenu.

kteří jsou namířeny proti zásadám porozumění mezi národy, obzvláště pak proti mírovému soužití národů.²²³

BfV a s ním úzce spolupracující zemské úřady na ochranu ústavy jednotlivých spolkových zemí shromažďují informace a poznatky z celé extremistické sféry, z podzemí neonacistických kamarádských spolků (z tzv. Milieu der neonazistischen Kamaradschaften), z násilně trestné scény skinheads, provinčních, těmto hnutím nakloněných, politických sdružení či stran a rovněž i z tisku, knih a hudebních nosičů vydávaných extremistickými autory a nakladatelstvími. Při plnění zadaných úkolů BfV a zemské úřady informace získávají nejen z veřejně dostupných pramenů a pokud toto není dostatečně efektivní, shromažďují informace a poznatky zpravodajskými prostředky a metodami.²²⁴ S vyhodnocenou situací jsou, a to nejen dle konkrétních požadavků, seznamována vládní místa a parlament, ale rovněž, v rámci souhrnné výměny informací na úrovni policejní ochrany státu (tzv. Ebene des polizeilichen Staatsschutzes) pro vlastní profesionální působení též další německé bezpečnostní struktury, a to:

- Spolkový kriminální úřad – Bundeskriminalamt (BKA), zejména pak jeho referát ochrana státu – Staatschutz se sídlem v Meckenheimu,
- Spolková zpravodajská služba – Bundesnachrichtendienst,
- Úřad vojenské kontrarozvědné služby – Amt für den Militärischen Abschirmdienst/MAD,²²⁵
- Spolková ochrana hranic – Bundesgrenzschutz/BGS.²²⁶

Právní postih extremismu a s ním spjatých dalších negativních jevů je z obecného pohledu v první řadě třeba zabezpečit v **Ústavě Spolkové republiky Německo** – Grundgesetz für die Bundesrepublik Deutschland, která je základním pilířem německého právního řádu a jejíž jednotlivá ustanovení se daného problému přímo dotýkají.²²⁷ Dále je na místě zmínit Trestní zákon Spolkové republiky Německo – Strafgesetzbuch (StGB), Zákon o veřejných spolcích – Gesetz zur Regelung des öffentlichen Vereinsrechts (Vereinsgesetz) a Zákon o shromažďování a průvodech – Gesetz über Versammlungen und Aufzüge (Versammlungsgesetz).

²²³ Orgány chránící ústavní pořádek spolupůsobí při bezpečnostních prověrkách osob, které jsou nositeli určitého stupně utajení nebo pracují na bezpečnostně citlivých a důležitých místech nebo v zařízeních důležitých pro obranu (oprávnění je těmto úřadům dáno Zákonem o bezpečnostních prověrkách ze dne 20. dubna 1994 – Sicherheitsüberprüfungsgesetz).

²²⁴ Např. využíváním lidského potenciálu – nasazením tzv. důvěrníků (V-Leute), sledováním (osob a objektů), odposlechem telefonátů, monitorováním Internetu, utajenou kontrolou poštovního styku apod.

²²⁵ Je pochopitelné, že kromě zájmu cizích armádních zpravodajských služeb o německé ozbrojené síly – Bundeswehr, nezůstávají německé ozbrojené síly ušetřeny ani negativním vlivům, např. též extremismu a jiným jevům, které do nich každoročně nástupem vojenské služby přinášejí někteří odvedenci.

²²⁶ Zřejmě jen z operačního hlediska k přijetí nezbytných opatření na německých státních hranicích a dále z toho důvodu, že Spolkové ministerstvo vnitra SRN již v létě r. 2000 nabídlo jednotlivým spolkovým zemím podporu – asistenci jednotek BGS na demonstracích pořádaných extremisty.

²²⁷ Jedná se o články 1 až 3. Základní práva (Die Grundrechte), článek 9 upravující právo spolčovací a shromažďovací, články 21,25 a 35. spolková úroveň a země, článek 73. spolkové zákonodárství a článek 91. provádění/ realizace spolkových zákonů a spolková správa.

6. Hodnocení České republiky na mezinárodním fóru v roce 2002 z hlediska potírání extremismu, rasismu a antisemitismu

6.1 Aktivity Ministerstva zahraničních věcí

Ministerstvo zahraničních věcí, stejně jako v předchozích letech, participovalo na řadě mezinárodních akcí a na těchto mezinárodních fórech důsledně prezentovalo informace k situaci v České republice.²²⁸ Potřeba informovat o relevantních opatřeních vlády přetrvávala v souvislosti s odchodem Romů do zahraničí za účelem žádosti o azyl, s otázkami spjatými s přístupem příslušníků menšin, zvláště pak Romů, k hospodářským, sociálním a kulturním právům, včetně práva na spravedlivé zacházení, s pokračujícím výskytem rasisticky motivovaných útoků, na něž bylo v zahraničí i nadále pohlíženo jako na důsledky projevů nesnášenlivosti či rasismu a rasové diskriminace v české společnosti. Přes tyto skutečnosti byla **Česká republika mezinárodními institucemi vnímána jako bezpečná země.**

Opatření přijatá vládou ČR byla prezentována jak ve dvoustranné dimenzi zahraniční politiky ČR ve vztahu k lidským právům, tak i v její mnohostranné dimenzi. Ve spojitosti s tím Ministerstvo zahraničních věcí informovalo např. o opatřeních vlády, směřujících ke zvýšení ochrany národnostních menšin (přijetí zákona o právech příslušníků národnostních menšin), pokračující integraci Romů do společnosti (aktualizovaná Koncepce politiky vlády vůči příslušníkům romské komunity, napomáhající jejich integraci do společnosti), boji proti rasismu, rasové diskriminaci, xenofobii a související intoleranci (plnění úkolů vyplývajících z usnesení vlády ke Zprávám o problematice extremismu na území ČR a souvisejících usneseních). Dvoustranná dimenze zahraniční politiky ČR ve vztahu k lidským právům se v roce 2002 uskutečňovala převážně v rovině informační. Výše uvedené informace byly prezentovány jak v rámci bilaterálních návštěv v zahraničí a zahraničních partnerů v ČR, tak zastupitelskými úřady ČR.²²⁹

V rámci své činnosti Ministerstvo zahraničních věcí zároveň průběžně monitorovalo, prostřednictvím zastupitelských úřadů, mezinárodních vládních organizací, mezinárodních konferencí a nevládních organizací, problematiku projevů extremismu ve středoevropském geopolitickém prostoru a ve světě.²³⁰

V souvislosti s projednáváním problematiky postavení menšin, ochrany před rasismem, rasovou diskriminací, xenofobií a související netolerancí v rámci mezinárodních organizací, zejména OSN, Rady Evropy a OBSE či na mezinárodních konferencích

²²⁸ Ministerstvo zahraničních věcí takto plnilo **průběžně úkol trvalého charakteru č. 6 vyplývající z přílohy k usnesení vlády č. 720/1999, jehož plněním byl pověřen ministr zahraničních věcí ve spolupráci s ministrem vnitra ("V rámci jednání na mezinárodní úrovni zajišťovat dostatečnou informovanost zahraničních partnerů o opatřeních přijímaných vládou ČR, Ministerstvem vnitra a Policií ČR k postihu rasově, národnostně či jinak extremisticky motivované trestné činnosti a o snaze eliminovat veškeré projevy rasové diskriminace").**

²²⁹ K zajišťování dostatečné informovanosti zahraničních partnerů Ministerstvo zahraničních věcí o opatřeních přijímaných vládou, Ministerstvem vnitra a Policií ČR k postihu rasisticky, národnostně či jinak extremisticky motivované trestné činnosti a o snaze eliminovat veškeré projevy rasové diskriminace, využívalo jako jeden ze základních materiálů zprávy o problematice extremismu na území ČR, prezentující konsenzuální pohled státní správy na danou problematiku. Uvedená zpráva je zaslána zastupitelským úřadům ČR jak k využití, tak k prezentaci na mezinárodním fóru.

²³⁰ Ministerstvo zahraničních věcí se tak průběžně podílelo na plnění **úkolů č. 4 vyplývajících z přílohy k usnesení vlády č. 720/1999, jehož plněním byl pověřen ministr vnitra a ředitel BIS ve spolupráci s ministrem zahraničních věcí ("Průběžně sledovat situaci a trendy vývoje extremismu v České republice a ve světě se zvýšeným důrazem na státy sousedící s Českou republikou").**

Ministerstvo zahraničních věcí důsledně naplňovalo mnohostrannou dimenzi české zahraniční politiky ve vztahu k lidským právům, vyváženě v rovinách smluvní, negociační i informační.

Organizace spojených národů (OSN)

Vystupování České republiky na 58. zasedání Komise OSN pro lidská práva

Zasedání Komise OSN pro lidská práva probíhá každoročně v měsících březnu a dubnu, přičemž jeho program má neměnnou strukturu. V roce 2002 přednesla delegace České republiky projev k bodu programu č. 6 „Rasismus, rasová diskriminace, xenofobie a veškeré formy diskriminace“. Informovala v něm o vnitrostátních opatřeních přijatých ČR k boji s rasismem a extremismem. V této souvislosti byly prezentovány vládní koncepce zaměřené na boj s extremismem, zahájení prací na návrhu právní úpravy ochrany před diskriminací a schválení návrhu na přijetí změny článku 8 Mezinárodní úmluvy o odstranění všech forem rasové diskriminace.²³¹ Vzhledem k tomu, že na předchozím, 57. zasedání, byla největší pozornost věnována přípravě Světové konference OSN proti rasismu, rasové diskriminaci, xenofobii a související nesnášenlivosti (31. 8. – 8. 9. 2001, Durban, JAR), vyjádřila se česká delegace i k průběhu této konference a k aktivitám České republiky, směřujícím k implementaci závěrů této světové konference.

Implementace závěrů Světové konference OSN proti rasismu, rasové diskriminaci, xenofobii a související nesnášenlivosti (dále jen Světová konference OSN)²³²

Závěrečné dokumenty Světové konference OSN se na několika místech, mimo jiné, dotýkají „pravicového extremismu“. Preambulní část Deklarace Světové konference OSN si všímá výskytu ideologií a praktik založených na rasové a etnické diskriminaci či nadřazenosti, odmítá teorie rasové nadřazenosti a pokusy o rozlišování lidských ras a zdůrazňuje roli představitelů veřejné moci a politiků při potírání těchto projevů. V operativní části Deklarace je v čl. 84 odsouzen neonacismus, neofašismus a násilné nacionalistické ideologie, založené na rasových či národnostních předsudcích, v čl. 85 jsou odsouzeny politická uskupení a organizace vycházející z těchto ideových proudů, v čl. 86 je obsažen požadavek trestního postihu šíření všech idejí založených na rasové nadřazenosti a nenávisti a v čl. 87 je pak

²³¹ Informace se vztahovala ke Koncepci vzdělávacích aktivit v oblasti boje proti extremismu, Koncepce sociální práce v oblasti předcházení a potírání extremismu a Koncepce mediální a probační činnosti v rámci boje proti extremismu. S **Návrhem na přijetí změny čl. 8 odst. 6 a nového čl. 8 odst. 7 Mezinárodní úmluvy o odstranění všech forem rasové diskriminace** vyslovila vláda souhlas usnesením č. 25 ze dne 9. ledna 2002. Usnesením č. 2295 ze dne 3. května 2002 s tímto návrhem vyslovila souhlas Poslanecká sněmovna Parlamentu ČR a dne 30. května 2002 Senát Parlamentu ČR. **Listinu o přijetí změny čl. 8 Mezinárodní úmluvy o odstranění všech forem rasové diskriminace podepsal prezident ČR dne 22. července 2002.**

²³² Oba dokumenty, **Deklaraci a Program činnosti jsou účastníci povinni plnit prostřednictvím národních akčních plánů boje proti rasismu, rasové diskriminaci, xenofobii a související intolanci** (Viz bod 6 a bod 7 Follow - up on the World Conference Against Racism, Racial Discrimination, Xenophobia and Related Intolerance 18.3.2002. CERD General Recommendation 28 (General Comments) Deklarace i Program činnosti se člení na části věnované zdrojům, příčinám, formám a současným projevům rasismu, rasové diskriminace, xenofobie a související intolance (historické události, sociální vyloučení, chudoba); obětem (zranitelné skupiny obecně, ženy a děti, národnostní a etnické menšiny, zdravotně postižení, původní obyvatelstvo, uprchlíci, migranti, osoby afrického původu, Romové a další); preventivním, vzdělávacím a ochranným opatřením na národní, regionální a mezinárodní úrovni (ratifikace a implementace relevantních mezinárodních smluv, důsledný postih rasisticky motivovaných trestných činů, akční programy, vzdělávání a vzdělávací kampaně, sběr dat, úloha občanské společnosti a neziskových organizací, role médií); účinným nápravným, odškodňujícím, reparačním, kompenzačním a jiným opatřením (právní pomoc, legislativa a rozvojová pomoc a spolupráce); strategiím k dosažení plné a účinné rovnosti, včetně mezinárodní spolupráce a posílení mechanismů v rámci i mimo OSN v boji proti rasismu a intolanci a jejich realizaci (národní instituce, občanská společnost, nevládní organizace, Úřad vysoké komisařky pro lidská práva, kontrolní mechanismus, Komise pro lidská práva, mezinárodněprávní instrumenty).

zdůrazněn závazek obsažený v čl. 4 písm. b) Mezinárodní úmluvy o odstranění všech forem rasové diskriminace, požadující zákaz organizací šířících ideje rasové nadřazenosti a nesnášenlivosti, anebo projevy takto motivovaného násilí či podněcování k takovýmto činům. V Programu činnosti Světové konference OSN je věnována pozornost postihu projevů rasové nadřazenosti a nesnášenlivosti v části „Postih pachatelů rasově motivovaných činů“ Tato část se v čl. 84, 86 a 89 vyjadřuje k negativním účinkům beztrestnosti takových jednání, nezbytnosti jejich předcházení a postihu a k zásadě postupu orgánů činných v trestním řízení v těchto případech z úřední povinnosti (ex officio).

V návaznosti na průběh Evropské a Světové konference proti rasismu zpracovalo Ministerstvo zahraničních věcí přehled závazků vyplývajících z jejich závěrečných dokumentů. Byl iniciován vznik meziresortní konzultační skupiny, která se na svém prvním zasedání (22. července 2002) zabývala vyhodnocením těchto závazků v tom smyslu, zda již jsou Českou republikou plněny či nikoliv. V další fázi byly shromážděny podrobné materiály k činnosti jednotlivých resortů, které se staly podkladem pro přípravu národního akčního plánu boje proti rasismu. Jeho tvorbou byl pověřen zmocněnec vlády pro lidská práva, na něhož byla v srpnu 2002 převedena s tím související agenda.²³³

Úřad Vysokého komisaře OSN pro lidská práva

V květnu 2002 požádal Úřad Vysokého komisaře OSN pro lidská práva, s odkazem na čl. 191 Programu činnosti Světové konference proti rasismu, o informace týkající se vnitrostátních opatření přijatých Českou republikou v boji s rasismem. V této souvislosti informovalo Ministerstvo zahraničních věcí Vysokou komisařku pro lidská práva o vládních koncepcích vztahujících se k boji s extremismem, o Kampani proti rasismu probíhající v roce 2002 a konečně o Zprávě o možnostech opatření k odstranění diskriminace, na jejímž základě byl poté uložen úkol vypracovat návrh zákona na ochranu před diskriminací, včetně aktivit směřujících k formulaci Národního akčního plánu boje proti rasismu.

Rada Evropy

Pro účely monitoringu Výboru ministrů Rady Evropy, vztahujícího se k nediskriminaci s důrazem na boj proti nesnášenlivosti a rasismu, poskytlo Ministerstvo zahraničních věcí informační materiál, vztahující se k aktivitám České republiky zaměřeným na boj proti rasismu.

Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě (OBSE)

Ve dnech 9. – 19. září 2002 se ve Varšavě konalo výroční zasedání lidské dimenze OBSE. Česká republika na tomto pravidelném implementačním zasedání OBSE, v rámci části programu, věnovaného postavení Romů, seznámila účastníky s aktualizovanou verzí vládní Koncepce romské integrace. Při prezentaci této Koncepce se soustředila na stanovené priority, jejichž cílem je, mimo jiné, odstranění všech forem diskriminace rasově vymezených skupin a vytvoření tolerantního prostředí bez předsudků.

²³³ Za účelem monitoringu plnění závazků obsažených v závěrečných dokumentech Světové konference OSN proti rasismu předkládá Vysoký komisař OSN pro lidská práva Komisi OSN pro lidská práva a Valnému shromáždění OSN každoročně zprávu o stavu realizace závazků jednotlivými státy. V těchto zprávách jsou na základě podkladů České republiky uvedeny informace o záměru ČR sestavit a přijmout Národní akční plán boje proti rasismu, včetně informací o ustanovení meziresortní konzultační skupiny za tímto účelem.

6.2 Hodnocení České republiky mezinárodními organizacemi z hlediska dodržování lidských práv

Zpráva zvláštního zpravodaje Komise OSN pro lidská práva k současným projevům rasismu.²³⁴

Česká republika byla zmíněna v rámci zprávy zvláštního zpravodaje Komise OSN pro lidská práva k současným projevům rasismu, a to jednak spolu s Velkou Británií a Švýcarskem v pasáži informující o pravicově extremistických projevech, jednak v pasáži zahrnující informace o opatřeních přijatých v jednotlivých zemích v návaznosti na návštěvu zvláštního zpravodaje. Byl zde uveden počet trestných činů s extremistickým podtextem spáchaných v r. 2000 (364), přehled nejzávažnějších případů a systematický přístup Ministerstva vnitra ČR k řešení těchto projevů s odkazem na opatření přijatá vládou ČR v příloze k usnesení č. 903 ze dne 12. září 2001. Dále zde byla zmíněna preventivní opatření ve vztahu k Romům.

Plnění závazků ČR vyplývajících z Mezinárodní úmluvy o odstranění všech forem rasové diskriminace²³⁵

V roce 2002 byla dokončena pátá periodická zpráva České republiky o plnění závazků vyplývajících z Mezinárodní úmluvy o odstranění všech forem rasové diskriminace a následně v listopadu 2002 předložena Výboru OSN pro odstranění rasové diskriminace. Součástí zprávy jsou i samostatné kapitoly Boj s extremismem a Extremistická scéna v rámci čl. 4 zprávy. **Zpráva České republiky bude projednána na 63. zasedání výboru, které se uskuteční ve dnech 4. – 22. srpna 2003 v Ženevě.**²³⁶

²³⁴ Funkce zvláštního zpravodaje Komise OSN pro lidská práva pro současné projevy rasismu, rasové diskriminace a související nesnášenlivosti byla zřízena v r. 1993 rezolucí č. 1993/20, bod 10. Od r. 1993 do července 2002 zastával tuto funkci Maurice Glélé – Ahanhanzo (Benin). Od srpna r. 2002 se funkce ujal Doudou Diéne (Senegal). M.G. Ahanhanza, v souladu s rezolucí č. 2001/5 Komise OSN pro lidská práva, představil svou zprávu na 58. zasedání této komise (E/CN.4/2002/24). **Rezolucí Komise OSN pro lidská práva č. 2002/68 bylo zvláštnímu zpravodaji uloženo předložit na jejím 59. zasedání zprávu o plnění doporučení k odstraňování projevů uvedených fenoménů, a to včetně těch, které jsou uvedeny ve zprávě přednesené na 58. zasedání.**

²³⁵ Otázky rasismu, rasové diskriminace, xenofobie a související nesnášenlivosti jsou v právní rovině řešeny Výborem OSN pro odstranění rasové diskriminace (CERD), jenž dozírá na plnění závazků vyplývajících pro smluvní strany z Mezinárodní úmluvy o odstranění všech forem rasové diskriminace - ICERD (ČSSR se stala smluvní stranou ICERD od 4. ledna 1969, ČR pak sukcesí do mezinárodních závazků ČSFR s účinkem od 1. ledna 1993).

²³⁶ Na pravicový extremismus propagující rasovou nadřazenost a organizované podněcování k rasově motivovanému násilí se vztahuje obecné doporučení č. 15 Výboru pro odstranění rasové diskriminace ze dne 23. března 1993 s názvem „Organizované násilí založené na etnickém původu“. Toto doporučení poskytuje interpretaci č. 4 úmluvy a označuje toto ustanovení za právně závazné. Za účelem splnění uvedených povinností musí státy kromě přijetí odpovídající právní úpravy rovněž zajistit její účinné uplatňování, a to bezodkladně. Čl.4 tak požaduje trestat (stíhat) čtyři kategorie jednání: 1. šíření rasové nadřazenosti, 2. podněcování k rasové nenávisti, 3. násilné činy spáchané z důvodu rasy, barvy pleti či etnického původu, 4. podněcování k takovým činům. Tyto závazky jsou dle názoru Výboru v souladu s povinností států nezasahovat do svobody přesvědčení a projevu, tak jak je stanoven v Paktu o občanských a politických právech a Všeobecné deklaraci lidských práv. Čl. 4 úmluvy navíc výslovně požaduje, aby národní právní úprava trestala i financování zakázaných aktivit. **Z hlediska ČR je významné ustanovení požadující prohlášení za nezákonné organizace a organizovanou a jinou propagandu povzbuzující rasovou diskriminaci a prohlášení účasti v takových organizacích nebo na takové činnosti za trestné podle zákona.**

U.S. State Department

Zpráva U.S. State Departmentu o dodržování lidských práv ve světě v roce 2002 upozornila, stejně jako v r. 2001, jak na přetrvávající násilnosti páchané skinheady na Romech a jiných menšinách, tak na problémy romského etnika mezi něž patřily nezaměstnanost, nevzdělanost, chudoba, nemocnost, diskriminace a interetnické násilí, jemuž bylo i nadále vystavováno.²³⁷ Zároveň konstatovala pokrok, spjatý s pozitivním trendem posledních čtyřech let, kdy zvyšující se počet zaevidovaných trestných činů s extremistickým podtextem, včetně rasisticky motivovaných, dokládá schopnost policie rozeznávat rasistickou či etnickou motivaci spáchaných skutků. Ve spojitosti s násilím páchaným na Romech se zaměřila na některé medializované kauzy.

7. Opatření přijatá k eliminaci trestné činnosti s extremistickým podtextem

7.1 Aktivity vlády ČR

V roce 2002, stejně jako v letech předchozích, kladla vláda České republiky důraz na všestrannou výchovu k lidským právům a multikulturní výchovu, v nichž vidí optimální prostředky pro utváření multikulturní, tolerantní společnosti. Za přínosné považovala širokospektrální preventivní aktivity, pojímané celospolečensky, zaměřené jak na zlepšení vzájemných vztahů mezi majoritou a romskou minoritou, tak proti otevřeným či skrytým projevům xenofobie vůbec. Zvláštní pozornost věnovala postavení romské minority ve společnosti a problémům, kterým tato minorita každodenně čelí.²³⁸ V souladu s doporučeními mezinárodních institucí zaměřovala svou pozornost na celoživotní vzdělávací procesy všech státních úředníků, obzvláště však profesních skupin policistů, státních zástupců a soudců. K prosazování uvedených cílů směřovaly i aktivity poradních orgánů vlády - Rady vlády ČR pro lidská práva, Rady vlády ČR pro národnosti a Rady vlády pro záležitosti romské komunity. Tyto orgány vlády ČR zabezpečovaly dialog mezi zástupci státní správy a zástupci nevládních organizací a veřejnosti a snažily se, v rámci své působnosti, o zlepšení vztahů mezi etnickými menšinami, žijícími v ČR, a majoritní společností. Dne 18. června 2002 byl např. ukončen Twinningový program Podpora rasové a etnické rovnosti z programu Phare, jehož gestory byly odbor pro lidská práva Úřadu vlády ČR a britské ministerstvo vnitra (Home Office). Přispěl k přípravě nové antidiskriminační legislativy v souladu s požadavky směrnic orgánů Evropské unie.

Extremismus spjatý s prosazováním protisystémových postojů vláda ČR i nadále řadila v roce 2002 mezi bezpečnostní rizika a postup proti tomuto fenoménu patřil mezi její základní priority. Kladla důraz na odstranění rasové diskriminace, minimalizaci rasistických útoků, postih těch politických stran a občanských sdružení, které by jakýmkoli způsobem podporovaly rasismus a s ním spjaté extremistické ideologie. Stavěla se za nekompromisní

²³⁷ Viz <http://www.state.gov> U.S. State Department. Country Reports on Human Rights Practices - 2002. Released by the Bureau of Democracy, Human Rights and Labor. March 31, 2003. Czech Republic.

²³⁸ V tomto smyslu byly v průběhu roku 2002 plněny úkoly vyplývající z Koncepce politiky vlády vůči příslušníkům romské komunity, napomáhající jejich integraci do společnosti a opatření k zintenzivnění implementace Koncepce politiky vlády vůči příslušníkům romské komunity. Usnesením č. 87 ze dne 23. ledna 2002 vláda vzala na vědomí „Informaci o plnění usnesení vlády týkající se integrace romských komunit a aktivního postupu státní správy při uskutečňování opatření přijatých těmito usneseními ke dni 31.12.2001“. Dále vláda ČR např. schválila usnesením č. 170 ze dne 20. února 2002 „Zprávu o možnostech opatření k odstranění diskriminace“.

postup vůči všem rasistickým a jiným extremistickým projevům či aktivitám na území České republiky. Dala jasně najevo svou připravenost usilovat o co největší redukci zjevných i latentních forem extremismu za použití jak preventivních, tak represivních opatření. Na úrovni státních orgánů soustředila pozornost na systémovost a razantnost postihu tohoto negativního a společensky nebezpečného fenoménu a jevů s ním spjatých.²³⁹ V r. 2002 zůstávaly v platnosti opatření trvalého charakteru vyplývající z usnesení vlády č. 720/1999, č. 684/2000, č. 498/2001 a č. 903/2001.²⁴⁰ K nim, v reakci na události 11. září v USA, přistoupila protiteroristická opatření, vyplývající z „Národního akčního plánu boje proti terorismu“.

V souladu se svými prioritami v dané oblasti vláda ČR projednala a vzala na vědomí následující materiály:

- pod bodem 6 na jednání vlády dne 16. ledna 2002 (čj.:220502) „Koncepti mediační a probační činnosti v rámci boje s extremismem“,
- usnesením č. 169 ze dne 20. února 2002 „Koncepti sociální práce v oblasti předcházení a potírání extremismu“,
- usnesením č. 268 ze dne 18. března 2002 „Koncepti vzdělávacích aktivit v oblasti boje proti extremismu“,
- usnesením č. 600 ze dne 12. června 2002 „Zprávu o situaci národnostních menšin v České republice za rok 2001“,
- usnesením č. 715 ze dne 10. července 2002 „Zprávu o problematice extremismu na území České republiky v roce 2001“, kterou postoupila k projednání Poslanecké sněmovně Parlamentu ČR,
- usnesením č. 761 ze dne 5. srpna 2002 „Návrh akčního plánu k omezení žádostí příslušníků romské komunity z ČR o azyl v zemích EU a Norsku“,
- usnesením č. 823 ze dne 28. srpna 2002 „Pátou periodickou zprávou České republiky o plnění závazků vyplývajících z Mezinárodní úmluvy o odstranění všech forem rasové diskriminace“,
- usnesením č. 994 ze dne 14. října 2002 „Pravidla pro zajištění spolupráce orgánů státní správy a samosprávy s orgány Policie ČR při potírání extremistických hromadných akcí“,
- usnesením č. 85 ze dne 22. ledna 2003 „Národní Strategii pro práci policie ve vztahu k etnickým a národnostním menšinám v České republice“

Další významné kroky vláda učinila v roce 2002 v oblasti zákonodárné. V této souvislosti lze např. zmínit:

- zákon č. 3/2002 Sb., o svobodě náboženské víry a postavení církví a náboženských společností, který nabyl účinnosti dnem 7. ledna 2002. V § 5 tohoto zákona byly stanoveny podmínky omezující působení církví a náboženských společností s cílem zabránit registraci nebezpečných náboženských sekt,
- zákon č. 134/2002 Sb., kterým se mění zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon ve znění pozdějších předpisů, který nabyl účinnosti dnem 1. července 2002,

²³⁹ V textu jsou zmíněny jen některé nejdůležitější aktivity vlády z hlediska sledované problematiky, neboť řada usnesení vlády ČR je spjata s přímou působností jiných resortů státní správy a jejich souhrnný přehled ve vztahu k lidskoprávní problematice poskytuje Zpráva o stavu lidských práv v České republice v roce 2002, která byla schválena usnesením vlády č. 548 ze dne 4. června 2003.

²⁴⁰ Na realizaci opatření vyplývajících z usnesení vlády č. 903/2001 se podílejí resorty vnitra, spravedlnosti, zahraničních věcí, obrany, práce a sociálních věcí, kultury, školství, mládeže a tělovýchovy, pro místní rozvoj, průmyslu a obchodu, zdravotnictví a ředitel Bezpečnostní informační služby.

- zákon č. 259/2002 Sb., kterým se mění zákon č. 84/1990 Sb., o právu shromažďovacím, ve znění zákona č. 175/1990 Sb., a některé další zákony, který nabyl účinnosti dnem 1. července 2002.²⁴¹

V souvislosti s konáním summitu NATO v listopadu 2002 v Praze bylo vydáno Nařízení vlády č. 299/2002 Sb., o povolání vojáků Armády České republiky k plnění úkolů Policie České republiky v období od 16. listopadu 2002 do 24. listopadu 2002.

7. 2 Aktivity Ministerstva vnitra a Policie České republiky

V roce 2002, stejně jako v letech předchozích, věnovalo Ministerstvo vnitra problematice extremismu všestrannou pozornost. S vývojem aktuální mezinárodní bezpečnostní situace po 11. září 2001, možnou hrozbou teroristických útoků v Evropě a postupnou kulminací „irácké krize“ vystoupila do popředí rizika spjatá s extremistickou scénou, představující klasické prostředí pro možný vznik aktivit politického terorismu. Vzhledem k tomu, že Ministerstvo vnitra nadále vnímalo extremismus, rasismus a xenofobii jako nadnárodní jevy, překračující hranice států, bralo v potaz indikátory narůstající xenofobie a antisemitismu ve světě, nebezpečí spjatá s islámským terorismem a potřebu čelit těmto novým výzvám. Proto kladlo i nadále důraz na funkční mezinárodní spolupráci při potírání těchto jevů. V obecné rovině tudíž akcentovalo význam mnohostranné zahraniční spolupráce, prováděné vzájemnou výměnou zkušeností a informací.

V roce 2002 počala v gesci České republiky zasedat pracovní skupina pro boj s extremismem Visegrádské čtyřky a Rakouska, umožňující otevřít prostor žádoucím, těsnějším formám vzájemné spolupráce. Prvořadá pozornost Ministerstva vnitra byla v roce 2002 věnována přípravám na zajištění bezpečnosti a klidného průběhu listopadového summitu NATO v Praze. To bylo spjato s řadou aktivit na vládní a meziresortní úrovni, ale především s úzkou spoluprací všech bezpečnostních složek státu, permanentně vyhodnocujících možná bezpečnostní rizika spjatá s extremismem a terorismem. Právě při zajišťování bezpečného summitu NATO se potvrdila klíčová role mezinárodní spolupráce zpravodajských služeb a policií. **Tento velmi náročný úkol však neznamenal paralyzování ostatních aktivit resortu, spjatých s problematikou extremismu.** V první řadě byly průběžně plněny úkoly trvalého charakteru a dokončeno splnění termínovaných úkolů.

Byla zřízena meziresortní **Komise pro boj s extremismem, rasismem a xenofobií jako poradního orgánu ministra vnitra**, v jejímž plénu byla, mimo jiné, projednána **Pravidla pro zajištění spolupráce orgánů státní správy a samosprávy s orgány Policie ČR při potírání hromadných extremistických akcí.** Pravidla, zpracovaná na základě usnesení vlády č. 903/2001, byla odezvou na akce uskutečňované pravicovými extremisty v první polovině r. 2001.²⁴² Jedná se o základní pravidla koordinované spolupráce Policie ČR

²⁴¹ Novela zákona o právu shromažďovacím byla sice vypracována Ministerstvem vnitra a schválena vládou, ale na základě doporučení Ústavně právního výboru Poslanecké sněmovny zpracovalo Ministerstvo vnitra pozměňovací návrh, který původní novelu, schválenou vládou, podstatně změnil.

²⁴² Vypracováním Pravidel pro zajištění spolupráce orgánů státní správy a samosprávy s orgány Policie ČR při potírání hromadných extremistických akcí **byl splněn úkol vyplývající z přílohy k usnesení vlády č. 903/2001 (bod 5. „Vytvořit systém koordinované spolupráce Policie ČR s: a) obecními úřady při získávání informací o pořádaných ohlášených akcích, při opatřeních vztahujících se k pořádaným akcím a při řešení všech záležitostí souvisejících s extremistickou kriminalitou, b) orgány správního dozoru /např. živnostenskými úřady, orgány státního stavebního dozoru, Českou obchodní inspekci, hygienickými stanicemi, Hasičským záchranným sborem ČR/ v oblasti dodržování právních předpisů a stanovených podmínek souvisejících s činností právnických i fyzických osob při pořádání hromadných akcí (např. srazy, koncerty).** Jedná se o úkol trvalého charakteru. Kromě Ministerstva vnitra a Policie ČR na něm participují např. Ministerstvo financí, Ministerstvo pro místní rozvoj, Ministerstvo životního prostředí,

s orgány správního dozoru, která rovněž upravují způsob spolupráce Policie ČR s obecními úřady při získávání informací o pořádaných ohlášených akcích, při opatřeních vztahujících se k pořádaným akcím a při řešení záležitostí souvisejících s extremistickou kriminalitou. Pravidla jsou zaměřena na maximální využití všech zákonných nástrojů, kterými veřejná moc disponuje, k ofenzivnímu postupu proti projevům extremismu. Pozornost resortu se dále soustředila na domácí extremistickou scénu, mimo jiné, i v souvislosti s konáním červnových parlamentních voleb a listopadových voleb do zastupitelstev v obcích. Nadále byl ve vztahu k organizacím porušujícím zákonné podmínky činnosti uplatňován ofenzivní postoj exekutivy. V roce 2002 se Ministerstvo vnitra rovněž spolupodílelo na řešení aktuálních problémů, jakými byly **exodus Romů do Velké Británie**, anebo **potírání lichvy v romských komunitách**. Odpovídající pozornost byla rovněž věnována **bezpečnosti židovských objektů a jejich okolí** na území ČR, zejména v hl. městě Praze.²⁴³

S blížícím se vstupem České republiky do Evropské unie je kladen důraz na zvyšování kvality policejních složek a jejich schopnosti reagovat adekvátním způsobem na nové podněty, včetně policejní práce ve vztahu k etnickým a národnostním menšinám. Na základě usnesení vlády č. 761/2002 Ministerstvo vnitra zpracovalo **Národní strategii pro práci policie ve vztahu k etnickým a národnostním menšinám v ČR**, která rovněž reflektuje potřebu zapojit příslušníky etnických a národnostních menšin do práce policejních sborů. V roce 2002 rovněž pokračovala realizace projektu, zahájeného v roce 2000, jehož cílem je vytvořit příslušníkům etnických minorit předpoklady pro úspěšné vykonání přijímacího řízení do služebního poměru u Policie ČR. Projekt realizuje Střední policejní škola Ministerstva vnitra v Brně. V letech 2000 až 2002 se uskutečnilo šest jednoměsíčních kurzů **”Příprava občanů národnostních menšin k přijetí do služebního poměru příslušníků Policie ČR”**. V roce 2002 se uskutečnily dva kurzy. Z počtu 22 přihlášených splnilo podmínky k přijetí 5 uchazečů. Od zahájení kurzů v r. 2000 bylo do služebního poměru Policie ČR přijato celkem 23 uchazečů. Ti své přípravě pokračovali v druhém typu poskytovaných kurzů, v **pětiměsíčním přípravném kurzu pro občany národnostních menšin**, kteří jsou již policisty, ale ještě nedosáhli úplného středního vzdělání. Cílem tohoto kurzu je prohloubit a rozšířit vědomosti a dovednosti studentů tak, aby mohli absolvovat dvouleté studium, kterým získají úplné středoškolské vzdělání, projdou základní odbornou přípravou a stanou se plně kvalifikovanými policisty. Pomoc romským uchazečům o práci u policie, aby byli s to splnit předepsané požadavky, byla i nadále prioritou resortu vnitra. i s to splnit předepsané požadavky.

Mezinárodní dimenze

Zabezpečení mezinárodní spolupráce v boji proti extremismu

Problematika extremismu a rasismu byla zohledňována v návrzích nových smluv o policejní spolupráci. Smluvní úprava spolupráce v boji proti extremismu se sousedními státy a Maďarskem byla následující:

Ministerstvo průmyslu a obchodu, Ministerstvo zemědělství, Ministerstvo zdravotnictví a Ministerstvo práce a sociálních věcí.

²⁴³ Ministerstvo vnitra se zajištěním bezpečnosti židovských objektů zabývalo na základě úkolu z jednání Ústředního krizového štábu ze dne 26. dubna 2002. Vznikla pracovní skupina, jejíž činnosti se účastní zástupci Ministerstva vnitra, policie ČR, pražské samosprávy a židovských institucí. Byly zmapovány možné hrozby a rizika v daných lokalitách a navržena konkrétní opatření. Nejvýznamnější židovské objekty jsou pod stálým dohledem hlídek Policie ČR, gesce realizace dopravně – bezpečnostních opatření a výstavby kamer, která proběhne během roku 2003, se ujal Magistrát hl. města Prahy.

Spolková republika Německo

V současné době platná úprava obsažená v mezivládní dohodě o spolupráci v boji proti organizované kriminalitě z roku 1991 byla doplněna o úpravu nových forem spolupráce, kterou obsahuje Smlouva mezi Českou republikou a Spolkovou republikou Německo o spolupráci policejních orgánů a orgánů působících při ochraně státních hranic v příhraničních oblastech ze dne 19. září 2000 a dále Smlouva mezi Českou republikou a Spolkovou republikou Německo o dodatcích k Evropské úmluvě o vzájemné pomoci ve věcech trestních ze dne 20. dubna 1959 a usnadnění jejího používání ze dne 2. února 2000. Tyto smlouvy poskytují dostatečný právní rámec i pro spolupráci v oblasti extremismu, ačkoliv není tato oblast v žádné ze smluv výslovně uvedena. První z nich vstoupila v platnost dne 1. srpna 2002, druhá vstoupila v platnost dne 19. června 2002.

Rakousko

Dosud platná smlouva s Rakouskem z roku 1988 upravuje obecně spolupráci v oblasti odhalování soudně trestných činů, neobsahuje však moderní formy spolupráce za využití operativních prostředků a je nevyhovující z hlediska úpravy předávání osobních údajů. Počátkem r. 2003 byl zpracován jako protinávrh rakouského textu nový návrh Smlouvy mezi Českou republikou a Rakouskou republikou o policejní spolupráci v oblasti boje proti trestné činnosti a při ochraně veřejného pořádku. Návrh poskytuje dostatečný právní základ pro spolupráci i v oblasti boje proti kriminalitě s extremistickým podtextem. Jednání s rakouskou stranou budou zahájena v průběhu prvního pololetí 2003.

Slovensko

Jednání o nové Smlouvě mezi Českou republikou a Slovenskou republikou o spolupráci v boji proti trestné činnosti, při ochraně veřejného pořádku a při ochraně státních hranic, která nahradí již nevyhovující starší smluvní úpravu v této oblasti z roku 1992, byla v zásadě ukončena a návrh na sjednání Smlouvy bude v brzké době předložen vládám obou států. Návrh smlouvy výslovně zmiňuje mezi oblastmi spolupráce boj proti extremismu, rasové nesnášenlivosti a xenofobii.

Polsko

Ve fázi příprav je návrh nové smlouvy o spolupráci v boji proti trestné činnosti a při ochraně veřejného pořádku v obdobném rozsahu jako jsou návrhy smluv s Rakouskem a Slovenskem. Smlouva by měla nahradit již nevyhovující rezortní dohodu z roku 1991, v níž deklaratorní výčet oblastí spolupráce mezi ministerstvy vnitra problematiku extremismu nezahrnuje. Dohoda neupravuje moderní formy spolupráce za použití operativních prostředků a je rovněž nevyhovující z hlediska úpravy předávání osobních údajů. Jednání o nové Smlouvě mezi Českou republikou a Polskou republikou o spolupráci v boji proti trestné činnosti a při ochraně veřejného pořádku a o spolupráci v příhraničních oblastech byla zahájena koncem r. 2002 a budou pokračovat v r. 2003. Návrh nové smlouvy rovněž výslovně zmiňuje jako jednu z oblastí spolupráce boj proti extremismu, rasové nesnášenlivosti a xenofobii.

Maďarsko

Ve vztahu mezi Českou republikou a Maďarskem je v současné době platná mezivládní dohoda o spolupráci v boji proti terorismu, nedovolenému obchodu s omamnými a psychotropními látkami a organizovanému zločinu z roku 1996, která spolupráci v oblasti extremismu výslovně nezahrnuje. V polovině roku 2001 zaslalo proto Ministerstvo vnitra ČR maďarské straně návrh nové mezistátní smlouvy o policejní spolupráci, který zahrnuje rovněž

oblast extremismu, rasové nesnášenlivosti a xenofobie. *Maďarská strana doposud na tento návrh nereagovala.*

Příprava dalších smluv

Návrhy smluv o policejní spolupráci s Moldávií a Belgií, jejichž sjednání schválila vláda ČR usneseními č. 370 ze dne 14. dubna 2003 a č. 481 ze dne 19. května 2003, a které budou v nejbližší době podepsány, obsahují explicitní spolupráci v oblasti boje proti extremismu, rasové nesnášenlivosti a xenofobii.

Spolupráce s Evropským policejním úřadem (EUROPOL)

S účinností od 1. ledna 2002 došlo na základě rozhodnutí Rady EU k rozšíření mandátu Evropského policejního úřadu na další oblasti trestné činnosti. Smlouva o spolupráci mezi Českou republikou a Evropským policejním úřadem ze dne 5. března 2002, včetně její změny sjednané výměnou osobních nót (Haag 13. února 2002; Praha 5. března 2002) vstoupila v platnost dne 16. srpna 2002.

Pracovní skupina pro boj s extremismem zemí V4 a Rakouska²⁴⁴

V roce 2002 se uskutečnila dvě jednání pracovní skupiny pro boj s extremismem zemí V4 a Rakouska. Na prvním jednání, konaném ve dnech 7. – 8. února 2002 v Praze, se účastníci jednoznačně shodli na potřebě zintenzivnění vzájemné výměny informací o problematice extremismu. Zavázali se např. k vzájemné výměně dostupných informací a materiálů o extremistické scéně, subjektech na ní působících, o vývoji extremistické trestné činnosti a o dílčích problematikách na úseku extremistické kriminality. Pracovní skupina dále doporučila, aby byly iniciovány, v rámci již existující regionální spolupráce, pravidelné pracovní schůzky sousedících policejních útvarů jednotlivých států a navazováním osobních kontaktů mezi specialisty byla zabezpečována jejich přímá komunikace. Bezesporu nejdůležitějším závěrem jednání byla **dohoda o určení národních kontaktních center** na úrovni policie či příslušného ministerstva, která mají sloužit v případě potřeby k přímé vzájemné komunikaci expertů, zabývajících se problematikou extremismu. Zároveň bylo konsensuálně rozhodnuto o svolání mimořádného zasedání pracovní skupiny v září 2002, zaměřeného na přípravu bezpečného průběhu listopadového summitu NATO v Praze a o přizvání specialistů Spolkové republiky Německo jako hostů. Pracovní jednání splnilo svůj účel, bylo dosaženo vzájemné dohody o zaměření a možnostech vzájemné spolupráce expertů v oblasti problematiky extremismu. z vyhodnocení získaných poznatků navíc vyplynulo, že v zajišťování institucionálního zabezpečení problematiky extremismu je Česká republika v předstihu před zúčastněnými státy V4.

Mimořádné jednání pracovní skupiny pro boj s extremismem se uskutečnilo dne 25. září 2002 v Praze. Jeho cílem bylo zabezpečit operativní spolupráci zemí V4 a Rakouska a Spolkové republiky Německo ve spojitosti s přípravou bezpečnostních opatření české strany ke konání summitu NATO v Praze. Jednání přineslo konkrétní výsledky: byla aktivizována národní kontaktní místa pro přímou komunikaci expertů, byly dohodnuty podmínky a mechanismy výměny informací a poznatků o rizikových osobách a připravovaných protestních aktivitách, bylo dohodnuto poskytování veškerých využitelných informací v souladu s národními právními možnostmi jednotlivých zemí. Projednána byla i možnost účasti styčných důstojníků partnerských zemí ve společném policejním týmu. Přijatá opatření se pozitivně uplatnila při zajišťování bezpečného průběhu listopadového summitu NATO.

²⁴⁴ Dne 10. října 2001 se konala v Maďarsku, na zámku v Gödöllö, schůzka ministrů vnitra V4 a Rakouska. Jedním ze závěrů jednání bylo ustavení pracovní skupiny pro boj s extremismem v gesci České republiky. Pracovní skupina se schází pravidelně jedenkrát ročně v Praze, mimořádná zasedání jsou svolávána dle dohody jejich členů.

Osvědčila se existence národních kontaktních míst pro přímou komunikaci expertů, spolupráce byla plně funkční a osvědčila se. Jako pozitivum se ukázala i přítomnost německých a rakouských styčných důstojníků přímo na pracovišti Policejního prezidia ČR. Zkušenosti nabyté při zabezpečování summitu NATO potvrdily významnost a potřebnost přímé spolupráce policejních specialistů zabývajících se problematikou extremismu.²⁴⁵

Dosavadní zkušenosti potvrdily význam ustanovení a činnosti této pracovní skupiny jako **nástroje nadstandardní spolupráce zemí Visegrádské čtyřky a Rakouska v oblasti problematiky extremismu**. Svou činností plně doplňuje aktivity Policejní pracovní skupiny pro terorismus (Police Working Group on Terrorism – PWGT), která pojímá do své agendy i výměnu informací o nejvýznamnějších antiglobalistických akcích či výměnu zpráv k problematice islámského fundamentalismu v jednotlivých členských zemích. Svým zaměřením na výměnu informací na expertní platformě rovněž přispívá k činnosti Europolu. Její význam je všestranný, od výměny informací a poznatků, přes možnost koordinovat aktivity při zabezpečování akcí mimořádného významu, až po hledání společných řešení a postupů vůči fenoménu extremismu, a to vše na bázi přímé spolupráce specialistů na problematiku extremismu participujících zemí.

Pracovní skupina na svém třetím zasedání, které se uskutečnilo v únoru 2003 v Praze se, mimo jiné, zabývala problematikou zneužívání internetu extremistickými organizacemi. Mimo jiné byly zmíněny problémy s providery z USA, které mají všechny zúčastněné strany obdobné, což je dáno rozdílným právním systémem Evropy a USA. Nemały význam při řešení těchto problémů mívají, podle vyjádření účastníků, neformální partnerské styky. Zároveň byla zmíněna existence návodů, jak si uchovat anonymitu a dostupnost různých anonymizérů. Jak na Slovensku, tak v Maďarsku, Polsku i Rakousku pracují, stejně jako v České republice, specialisté zabývající se šířením extremistických idejí cestou počítačovou sítí internet, jejich počet je však omezený. Účastníci se dohodli na potřebě zintenzivnit vzájemnou výměnu informací a poznatků o formách využívání internetu extremistickými organizacemi a o možných postupech proti tomuto fenoménu. Zároveň se dohodli, že toto téma by mělo zůstat i nadále nosným tématem příštích vzájemných jednání, která by se mohla soustředit na mezinárodně právní aspekty této problematiky.

Poradní orgány působící v rámci Ministerstva vnitra

Komise pro boj s extremismem rasismem a xenofobií (dále jen „Komise“)²⁴⁶

Na základě změny vládního usnesení č. 903/2001, schválené usnesením č. 238 ze dne 6. března 2002, se členy Komise stali jmenovaní zástupci ministerstev zahraničních věcí, spravedlnosti, obrany, práce a sociálních věcí, kultury, školství, mládeže a tělovýchovy, Bezpečnostní informační služby a zmocněnce vlády pro lidská práva, doplnění o zástupce Nejvyššího státního zastupitelství, Policejního prezidia ČR, Úřadu vlády ČR a Úřadu pro zahraniční styky a informace, případně další experty. Tímto způsobem došlo k jasnému začlenění Komise do systému existujících poradních orgánů v rámci exekutivy a byl vytvořen

²⁴⁵ Ve dnech 26. – 27. února 2003 se uskutečnilo v Praze, v zařízení Ministerstva vnitra „Spiritka“, třetí jednání pracovní skupiny pro boj s extremismem zemí V4 a Rakouska. Byla zde vyhodnocena, mimo jiné, vzájemná spolupráce před, v průběhu a po skončení listopadového summitu NATO v Praze.

²⁴⁶ **Zřízení Komise pro boj s extremismem, rasismem a xenofobií byl splněn úkol uložený ministru vnitra v bodě 3 přílohy k usnesení vlády č. 903 ze dne 12. září 2001.** Ustavující jednání této Komise se uskutečnilo dne 8. listopadu 2001 pod vedením ministra vnitra. Na tomto jednání účastníci obdrželi návrh Statutu a Jednacího řádu Komise, vypracovaný Ministerstvem vnitra. V průběhu ustavujícího jednání Komise a po vyhodnocení mezíresortního připomínkového řízení k oběma dokumentům dospělo Ministerstvo vnitra k závěru, že by bylo vhodné navrhnout změnu vládního usnesení č. 903 ze dne 12. září 2001 tak, aby se Komise stala poradním orgánem ministra vnitra a aby zde nebyla stanovena obligatorní účast členů vlády.

prostor pro vznik pracovního týmu na expertní úrovni, schopného operativně reagovat na aktuální vývoj extremistické scény na území ČR s možností rychlého a koordinovaného postupu orgánů státní správy v boji proti tomuto negativnímu jevu ve společnosti.

První jednání Komise se uskutečnilo dne 24. dubna 2002. Základní informace ke Komisi pro boj s extremismem, rasismem a xenofobií. Byla zde vyhodnocena aktuální situace v oblasti extremismu na území České republiky. Zástupci Ministerstva vnitra a Policie ČR, Bezpečnostní informační služby a jednotlivých resortů dále zhodnotili v rámci své působnosti plnění přijatých opatření k dané problematice a projednali návrh pod pracovním názvem „Metodický návod k zajištění systému koordinované spolupráce státních orgánů s orgány Policie ČR při potírání extremistických aktivit“. Na závěr jednání byly schváleny Statut a Jednacího řádu Komise pro boj s extremismem, rasismem a xenofobií. Působnost Komise je vymezena následovně:

- Komise zpracovává informace a návrhy na přijetí opatření pro ministra vnitra k zajištění koordinace přístupu orgánů státní správy týkající se boje proti extremismu, rasismu a xenofobii. Prostřednictvím svých členů zabezpečuje kontrolu plnění přijatých opatření.
- Komise dále zejména:
- zpracovává každoročně návrh priorit v oblasti boje proti extremismu, rasismu a xenofobii,
- shromažďuje a vyhodnocuje informace o stávajících úkolech vnitroresortních a úkolech vyplývajících z usnesení vlády ČR, které jednotlivé orgány státní správy plní a které se vztahují plně či částečně k řešení dané problematiky,
- zabývá se aktuálním vývojem a trendy extremistické scény ČR a koncipuje návrhy na řešení identifikovaných rizik,
- zaujímá stanoviska k návrhům vládních, resortních a dalších opatření, týkajících se boje proti extremismu, rasismu a xenofobii,
- posuzuje možnosti spolupráce orgánů státní správy s nevládními organizacemi, zabývajícími se danou problematikou,
- připravuje, projednává a doporučuje návrhy změn právních předpisů v oblasti boje proti extremismu, rasismu a xenofobii,
- sleduje soulad vnitrostátních opatření proti extremismu, rasismu a xenofobii s mezinárodně právními závazky ČR a podává návrhy za účelem jeho dosažení,
- k zabezpečení plnění svých úkolů je oprávněna vyžadovat od příslušných orgánů státní správy potřebnou součinnost,

Druhé jednání Komise se uskutečnilo dne 10. prosince 2002. Soustředilo se především na vyhodnocení průběhu summitu NATO v Praze z hlediska bezpečnostních opatření, aktivity subjektů extremistické scény nevyjímaje. Vyhodnocení spolupráce zpravodajských služeb a Policie ČR, založené na národním a posléze i mezinárodním štábu, vyznělo pozitivně. Díky prověřování bezpečnostních rizik ve vztahu k summitu NATO, se podařilo podrobně zmapovat situaci na domácí extremistické scéně. Došlo rovněž k výměně informací o aktivitách resortů a úřadů v boji s extremismem, rasismem a xenofobií. Diskusním tématem tohoto jednání byla jedna z nejnebezpečnějších forem extremismu, podpora a propagace hnutí směřujících k potlačení práv a svobod člověka.²⁴⁷

²⁴⁷ Diskusi otevřel příspěvkem k dané problematice host Komise, politolog JUDr. PhDr. Miroslav Mareš z Masarykovy univerzity v Brně. Ve svém vystoupení se rovněž zmínil o některých nových trendech extremismu v ČR a soudních rozsudcích, které měly na extremistickou scénu vliv (jednalo se především o rozsudek ve věci vydavatele Hitlerovy knihy „Mein Kampf“ Zítka a s tím spjatý nález Nejvyššího soudu ČR.

Z diskuse vyplynuly **podněty, které lze zohlednit nejen v další práci Komise, ale především v širší diskusi orgánů činných v trestním řízení.** Jedná se například o těžko definovatelný pojem „hnutí“, anebo pojmy „propagace“ či „podpora“, a o možnosti nahradit je jiným, výstižnějším zněním v rámci přípravy nového trestního zákona. Zmíněna byla i problematika tzv. zástupných symbolů, kdy, na rozdíl od Spolkové republiky Německo, v České republice prozatím neexistuje, např. v příloze trestního zákona, oficiální přehled symbolů rasistických a zakázaných organizací.²⁴⁸ I v tomto případě by mohla připadat v úvahu i dílčí novela trestního zákona. Dalším diskutovaným tématem byla problematika zneužívání počítačové sítě Internet, kam se aktivity extremistů přesouvají a jejichž podchytení bývá značně problematické, obzvláště pokud jsou takové stránky umístěny na servery v USA.

Pracovní skupina Rady vlády ČR pro záležitosti romské komunity pro oblast vnitra a Policie ČR²⁴⁹

Tato pracovní skupina, jíž předsedá I. náměstek ministra vnitra, zabezpečuje řešení naléhavých, ale i koncepčních otázek v oblasti integrace a dalších problémů romské komunity, včetně úzkého kontaktu s terénem.²⁵⁰ Pracovní skupina se v roce 2002 sešla dvakrát. V první řadě projednávala otázky spjaté s transformací veřejné správy a jejich důsledků pro romské koordinátory, poradce a asistenty. Dále se věnovala problematice lichvy a rozšíření prostituce v romské komunitě, dvěma jevům, majícím velmi negativní dopad na tuto komunitu. Pracovní skupina se rovněž spolupodílela na koncipování Národní strategie pro práci policie ve vztahu k etnickým menšinám a na národnostním a etnickém vzdělávání Policie ČR. V podobě tzv. „kulatých stolů“ iniciovala diskuse na regionální úrovni s cílem dosáhnout kvalitnějšího soužití majority s minoritami. Skupina se rovněž zabývala hodnocením plnění úkolů usnesení vlády, vztahujících se k romské problematice. Členové pracovní skupiny se v r. 2002 také podíleli svými podklady na Zprávě o problematice extremismu na území České republiky v r. 2001.²⁵¹

Komise ministra vnitra pro přípravu a realizaci politiky vlády České republiky v oblasti integrace cizinců a rozvoje vztahů mezi komunitami (dále jen „Komise“)

Tato meziresortní Komise, v níž jsou zastoupeny nejdůležitější orgány a instituce podílející se na podpoře integrace cizinců, představovala velmi významnou platformu pro

²⁴⁸Viz Trestní zákon Spolkové republiky (Strafgesetzbuch-StGB). Zde lze poukázat na 3. článek - ohrožení demokratického právního státu (Dritter Titel. Gefährdung des demokratischen Rechtsstaates), a to na **§ 86a (užívání označení protiústavních organizací)**. Těmito označeními, ve smyslu odst. 1 jsou konkrétně prapory, označení (viz příloha trestního zákona), součásti uniforem, hesla, způsoby pozdravu (např. „Sieg Heil“, „Heil Hitler“, „Mit Deutschen Gruss“, „Ein Volk, ein Reich, ein Führer“, včetně obvykle zdvižené pravice). Dalšími poznávacími znaky přívrženců pravicového extremismu v SRN jsou užívaná čísla (dle německé abecedy), např. č. 18 pro písmena AH nebo přímo pro označení Adolf Hitler /1=A, 8=H/ a 88 pro pozdrav „Heil Hitler“. Dalším z užívaných čísel je 14 /pro čtrnáct slov, anglicky „fourteen words“, německy „vierzehn Worte/. Těchto 14 slov obsahuje heslo britských pravicových radikálů „We must secure the existence of our people and a future for white children“ (musíme zabezpečit existenci našeho národa a budoucnost bílých dětí). Na popularitě nabývají nášivky s písmeny A, C, A, B (All cops are bastards), v němčině „Alle Polizisten sind Bastarde“ (Všichni policisté jsou bastardi). **Za porušení ustanovení § 86a může být pachatel nebo pachatelé potrestáni trestem odnětí svobody do tří let nebo peněžitým trestem.**

²⁴⁹ Jedná se o nový název pracovní skupiny Meziresortní komise pro záležitosti romské komunity pro oblast vnitra a Policie ČR v důsledku změny statutu a přejmenování Meziresortní komise pro záležitosti romské komunity na Radu vlády ČR pro záležitosti romské komunity, schválené usnesením vlády č. 1371.

²⁵⁰ V r. 2003 se předpokládá nové personální obsazení skupiny v návaznosti na nové složení Rady vlády pro záležitosti romské komunity a na postup v reformě veřejné správy.

²⁵¹ Viz Zpráva o problematice extremismu na území České republiky v r. 2001, 7.3. Aktivity Ministerstva vnitra a Policie ČR. Spolupráce Policie ČR s romskými poradci, s. 101 – 102. V textu této podkapitoly byl zohledněn pohled romských poradců.

koordinaci a plnění úkolů vyplývajících z vládní Koncepce integrace cizinců. V rámci Komise byly projednávány významné koncepční a praktické aspekty realizace Koncepce v roce 2002. Týkaly se např. rozvoje Plánů integračních politik ministerstev, využití výstupů monitoringů okresních poradních orgánů pro otázky integrace cizinců²⁵², situace a postavení cizinců v jednotlivých okresech České republiky, analýzy situace a postavení cizinců na území ČR, zpracované ministerstvy, anebo přípravy Koncepce výběru a zpracování statistických údajů spojených s migrací a integrací cizinců na území ČR a realizace projektů, studií a výzkumů na podporu integrace cizinců v r. 2002. projekty směřovaly zejména ke zlepšení informovanosti cizinců a občanů v oblasti integrace cizinců, k poskytování a rozvoji sociálního a právního poradenství pro cizince, **k podpoře multikulturních aktivit, k budování a rozvoji činnosti komunitních a multikulturních center, k prevenci rasismu, intolerance a diskriminace cizinců.**²⁵³

Uplatňování státní moci na úseku práva sdružovacího

V roce 2002, ve spojitosti se subjekty působícími v rámci extremistické scény, uplatnilo Ministerstvo vnitra zásah do činnosti občanského sdružení **Republikánská mládež (RM)**. Rozhodnutím Ministerstva vnitra ze dne 5. února 2002 bylo rozpuštěno poté, co nereagovalo na výzvu ministerstva, aby upustilo od nedovolené činnosti týkající se „Programu RM“. Dva z bodů tohoto programu zveřejněného na oficiálních webových stránkách Republikánské mládeže (RM) vyhodnotilo ministerstvo jako diskriminační, neboť byly v rozporu s ustanovením § 1 odst.3 a § 4 písm.a) zákona č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů... Rozhodnutí Ministerstva vnitra bylo **dne 13. prosince 2002 potvrzeno Nejvyšším soudem**, který dospěl též k závěru, že občanské sdružení Republikánská mládež (RM) vyvíjí činnost, která je vyhrazena politickým stranám a politickým hnutím.²⁵⁴

Ve spojitosti s podáním opravného prostředku u Nejvyššího soudu se roku 2002 dotýkají rovněž opatření přijatá v rámci uplatňování státní moci na úseku práva sdružovacího v roce 2001. Výsledky soudního přezkumu podání jsou známe v následujících případech:

- Dne 16. dubna 2002 bylo potvrzeno rozhodnutí Ministerstva vnitra ze dne 21. května 2001, jímž byla odmítnuta registrace změny stanov **Vlastenecké republikánské strany – VRS (nyní Pravá alternativa – PA)**.²⁵⁵
- Dne 19. září 2002 potvrdil Nejvyšší soud svým rozsudkem rozhodnutí Ministerstva vnitra ze dne 21. června 2001, jímž byla odmítnuta registrace změny stanov

²⁵² V souvislosti s ukončením činnosti okresních úřadů byla v r. 2002 ukončena i činnost okresních poradních orgánů, z důvodů absence zákonné normy se nepodařilo zajistit jejich transformaci do krajů. V r. 2003 se předpokládá, že bude pokračovat jednání se zástupci orgánů územní samosprávy ve věci zajištění kontinuity činnosti těchto orgánů a v uvedených ohledech bude zvážena i nezbytnost a způsob legislativního zajištění výkonu státní správy v oblasti integrace cizinců a jejího výkonu v přenesené působnosti.

²⁵³ V roce 2002 pokračovala integrace azylantů na základě usnesení vlády č. 23 ze dne 9. ledna 2002. Takto nastavený program významným způsobem usnadňuje integraci azylantů do společnosti a napomáhá dobré komunikaci cizinců s obcí svého pobytu a jejich obyvateli, působí tedy i jako **prevence před případnými xenofobními reakcemi.**

²⁵⁴ Dle názoru Nejvyššího soudu: „Je zřejmé, že občanské sdružení RM se samo označuje nikoliv za občanské sdružení, ale za sdružení politické, a to v celé řadě svých programových a jiných dokumentů. Například v materiálu nazvaném „Aktuální informace“ z února 2002 se výslovně uvádá, že občanské sdružení RM je „...mládežnická odnož Republikánské strany...“, dále pak, že „...naše sdružení je politickým sdružením“, a že „...činnost Republikánské mládeže je činností politickou, tomu odpovídají naše stanov, náš program...“ Podle soudu **„není také sporu o tom, že občanské sdružení prezentovalo též politický požadavek diskriminační povahy na obnovení domovského práva při řešení otázky nepřizpůsobivých etnik, např. cikánů.“**

²⁵⁵ Podrobné údaje o rozsudku Nejvyššího soudu v této věci jsou uvedeny ve Zprávě o problematice extremismu na území České republiky v roce 2001 (Kapitola 7.3 Aktivity Ministerstva vnitra a Policie ČR. Uplatňování státní moci na úseku práva sdružovacího, s. 93).

Komunistické strany Československa (KSČ) spočívající ve změně jejího názvu na název „Komunistická strana Československa – Československá strana práce“ a změně programových cílů strany. V předmětném návrhu na změnu stanov bylo nove uvedeno, že: „Strana usiluje o vytvoření sociálně spravedlivé a skutečně demokratické společnosti: cílem strany je socialismus. Ideovým základem strany je marxisticko – leninský názor. Strana vychází v nových podmínkách z poznání společenského vývoje a jeho zákonitostí ze zkušeností komunistického a protiimperialistického hnutí v evropských a dalších zemích a ze zkušeností domácích. Hledá a uskutečňuje politické aktivity, nezbytné pro dosažení programového cíle. Strana vytváří svou ideovou, organizační a akční jednotu na základě vědeckého učení Marxe, Engelse, Lenina a Stalina. Je politickým subjektem založeným na principu demokratického centralismu.“ **Nejvyšší soud se ztotožnil se závěrem Ministerstva vnitra**, přičemž uvedl, že „vyjádření programových cílů strany odkazem na marxisticko – leninský názor a na učení V.I.Lenina a J.V. Stalina znamená mimo jiné i přihlášení se k té části názorů a učení těchto ideologů, především v případě Lenina a Stalina, která představuje cíl směřování státní moci k diktatuře proletariátu a vlády jen jedné strany bez politické možnosti tuto situaci změnit“. Nejvyšší soud dále konstatoval, že Ministerstvo vnitra „důvodně posoudilo zjištěné okolnosti tak, že jde o programové cíle, které vylučují, aby změna stanov je obsahující mohla být podle zákona registrována. Citované ustanovení § 4 zákona č. 424/1991 Sb., o sdružování v politických stranách a v politických hnutích, „jednoznačně zakazuje možnost, aby vznikaly a vyvíjely činnost strany a hnutí, které mají takové cíle, jako ty, jež vyplývaly z programového prohlášení obsaženého v návrhu na změnu stanov KSČ“. **Výše uvedená změna stanov KSČ nenabyla v důsledku rozsudku Nejvyššího soudu účinnosti a strana je povinna i nadále vycházet při své činnosti z dosavadních, tzn. Stanov registrovaných Ministerstvem vnitra dne 16. února 2000, které splňují zákonné požadavky.** Ostatně oficiální webové stránky na tyto stanovy odkazují.²⁵⁶

- V souvislosti s návrhy na registraci **Národní strany** a vydanými rozhodnutími Ministerstva vnitra o odmítnutí registrace této politické strany, v období od října 2000 do prosince 2001, **rozhodl dne 27. září 2002 Nejvyšší soud o jednom z podaných opravných prostředků tak, že předmětné rozhodnutí Ministerstva vnitra bylo zrušeno.** Jednalo se o rozhodnutí Ministerstva vnitra ze dne 17. července 2001. **Rozhodnutí Nejvyššího soudu nabylo právní moci dne 31. října 2002.** Vzhledem k tomu, že podle ustanovení § 7 odst. 6 zákona č. 424/1991 Sb., že pravomocné rozhodnutí soudu, kterým se ruší rozhodnutí ministerstva o odmítnutí návrhu na registraci, tuto registraci nahrazuje, **Národní strana vznikla dne 31. října 2002.** Nejvyšší soud se neztotožnil s argumentací odůvodnění napadeného rozhodnutí vztahující se k záměru předpokládajícímu naplnění programových cílů navrhované politické mimo jiné prostřednictvím vůle národa. Podle názoru Nejvyššího soudu „Pojem národ je v evropském politickém myšlení chápán ve dvojitým smyslu. Prvním je jeho chápání ve významu občanského stavu, příslušnosti ke státu (Emmanuel- Joseph Sieyès), druhým je pak jeho chápání ve smyslu etnickém (Johann Gottlieb Fichte). Rozhodnutí Ministerstva vnitra o odmítnutí registrace politické strany Národní strana interpretovalo programové cíle ve druhém z naznačených významů pojmu národ, a to v jeho možných nedemokratických důsledcích, ohrožujících principy rovnosti a

²⁵⁶ Z oznámení KSČ zasláného Ministerstvu vnitra v návaznosti na sjezd strany konaný dne 7. prosince 2002 dále vyplynulo, že **Ludvík Zifčák, který předložil Ministerstvu vnitra změněné stanovy KSČ, není členem strany, a to na základě rozhodnutí ÚV KSČ ze dne 5. února 2000. Dle uvedeného oznámení strany je v čele KSČ stále Miroslav Štěpán.**

vyloučení diskriminace. V řízení o registraci politické strany ale naplnění těchto hledisek vyžaduje na straně Ministerstva vnitra konkrétní zdůvodnění a nikoli povšechný odkaz na ústavně chráněné hodnoty. V posuzované věci, vycházející z naznačených obecných úvah, dospěl Nejvyšší soud k závěru, že Ministerstvo vnitra odmítlo registraci politické strany s odůvodněním, postrádajícím dostatečný stupeň konkrétnosti, když v daném případě stanovily politické strany s názvem Národní strana při vymezení jejich programových cílů neobsahují dostatečně určitá ustanovení, jež by z hlediska sledovaných cílů a zamýšlených prostředků jejich dosahování posuzované politické strany opodstatňovala závěr o jejich rozporu s principy rovnosti a vyloučení diskriminace dle čl. 1, čl. 3. odst.1 Listiny, čl. 2 odst. 1 Mezinárodního paktu o občanských a politických právech, čl. 2 odst. 2 Mezinárodního paktu o hospodářských, sociálních a kulturních právech a čl. 2 Všeobecné deklarace lidských práv“.

V roce 2002 se dále Ministerstvo vnitra zabývalo podáním Židovské obce v Praze, poukazujícím na protiizraelská vystoupení, a to zejména s odkazem na publikaci „Práva Židů na Palestinu“, vydané v roce 2000 **Svazem muslimských studentů – Nadací islámského centra**. Vzhledem k tomu, že v seznamu organizací s mezinárodním prvkem podle zákona č. 116/1985 Sb., o podmínkách činnosti organizací s mezinárodním prvkem v ČSFR, ve znění pozdějších předpisů, je vedena organizace cizích státních příslušníků s názvem Všeobecný svaz muslimských studentů v ČSFR se sídlem v Praze,²⁵⁷ byl v zájmu objektivního posouzení věci vyžádán nejen posudek islamisty a posudek judaisty, ale i posudek politologa. Jelikož na základě těchto podkladů nebylo možné učinit o charakteru publikace jednoznačný závěr, byly v lednu 2003 požádány orgány činné v trestním řízení o prošetření, zda nedošlo ke spáchání trestného činu podněcování nenávisti vůči skupině osob nebo k omezování jejich práv a svobod dle § 198a trestního zákona. Podle sdělení příslušného oddělení Policie ČR **bylo provedeným šetřením zjištěno, že ve stejné věci již proběhlo v roce 2002 šetření, zda nedošlo ke spáchání trestného činu, přičemž věc byla odložena. Oznamovatelem podaná stížnost proti tomuto usnesení byla Obvodním státním zastupitelstvím pro Prahu 9 zamítnuta.**

Ministerstvo vnitra nemůže přijímat jiné kroky, než ty, jež mají oporu v zákoně o sdružování v politických stranách a v politických hnutích a v zákoně o sdružování občanů. Poznatky, které mělo k dispozici, mu neumožnily v případě jiných, než výše uvedených subjektů, přistoupit k uplatnění postihu podle citovaných zákonů.²⁵⁸

Informování veřejnosti o nebezpečí a formách projevů extremistického jednání

Významnou roli v podpoře a každodenním kontaktu se zástupci romských komunit sehrávají **Preventivně informační skupiny Policie ČR**. Součástí náplně jejich práce je informování o nebezpečí rasisticky motivované trestné činnosti, zvyšování právního vědomí dětí i dospělých a pomoc při odstraňování předsudků mezi Romy a majoritou. Pomáhají zvyšovat důvěru etnik v práci a profesionalitu Policie ČR. Informace o extremismu se tak rozšířily i k místním orgánům veřejné správy, ke sdělovacím prostředkům a k občanům.

Aktivně věnoval pozornost problematice extremismu odbor tisku a public relations Ministerstva vnitra, snažil se jí přiblížit občanům a upozornit je na možná rizika spjatá s extremismem. Na internetových stránkách Ministerstva vnitra zpřístupnil veřejnosti „Zprávu

²⁵⁷ Zřízení Všeobecného svazu muslimských studentů v ČSFR bylo povoleno rozhodnutím bývalého Federálního ministerstva vnitra dne 4. května 1992.

²⁵⁸ Viz Zpráva o problematice extremismu na území České republiky v roce 2002. Kapitola 3. Extremismus a jeho vývoj na území České republiky v roce 2002. Podkapitola 3.1 Obecná charakteristika, s. 4 – 5.

o problematice extremismu na území ČR v roce 2001²⁵⁹, zveřejnil informace o extremistické scéně, zodpovídal dotazy novinářů a občanů k tomuto citlivému tématu. V r. 2002 se uskutečnilo třetí kolo soutěže pro děti základních škol „Jak to vidím já“, do níž zařadil témata „Extremismus“ a „Rasismus, rasová diskriminace“. V souvislosti s touto soutěží byl do jednotlivých škol zaslán podkladový materiál pro učitele obsahující informace k danému tématu (např. vysvětlení pojmů rasismus, rasová diskriminace, xenofobie, anebo objasňování násilné rasisticky motivované trestné činnosti, včetně formy a způsobů jejího páchaní, charakteristiku pachatelů, historie Romů apod.). Odezva soutěže byla značná, dodáno bylo 461 děl na téma „Extremismus“ a 721 na téma „Rasismus a rasová diskriminace“. Vítězům předal ceny osobně ministr vnitra, vítězná díla byla použita pro výrobu letáků o probíhající soutěži a zveřejněna v pražské Městské hromadné dopravě.²⁵⁹ V regionálních i celoplošných rádiích se rovněž uskutečnily soutěže, které formou kvízů zvyšovaly znalosti občanů rasově motivované trestné činnosti. V r. 2002 byla rovněž prioritou Ministerstva vnitra zvýšená informovanost občanů o žadatelích o azyl. V průběhu celého roku byli zváni novináři i občané na dny otevřených dveří v azylových zařízeních České republiky a na výstavy výtvarných prací dětí žadatelů o azyl v ČR. Cílem těchto aktivit bylo přiblížit sdělovacím prostředkům a občanům život v azylových zařízeních i žadatele o azyl a přispět tak ke změně negativního postoje české populace k těmto cizincům. Dalšími mediálními prostředky využitelnými k působení na veřejnost a zvyšování jejího povědomí o problematice extremismu byly i v roce 2002 „Tiskový servis odboru prevence kriminality MV“ a profesní časopisy „Policista“ a „Kriminalistika“.

Problém extremismu v systému prevence kriminality

Ministerstvo vnitra nese gesci za činnost Republikového výboru pro prevenci kriminality (Republikový výbor). Jednou z priorit práce Republikového výboru je správa a realizace státního dotačního systému "Program prevence kriminality na místní úrovni" (Program). V rámci tohoto Programu je možné systémovým způsobem přispět ke zlepšení interetnických vztahů, k pozitivní emancipaci Romů a případně i pomoci ke zlepšení sociální situace některých romských komunit. Projekty směřují ke snížení sociálních handicapů Romů a podporují jejich integraci do majoritní společnosti.

V roce 2002 bylo podpořeno částkou 4 391 000 korun celkem 58 projektů přímo zacílených k romské komunitě (to je téměř čtvrtina ze všech podpořených projektů sociální prevence v rámci Programu). Přibližně 90% ze všech 279 projektů sociální prevence bylo zaměřeno na rizikové skupiny dětí a mládeže, tj. ze sociálně nevyhovujícího prostředí, bez sociálního zázemí, s výchovnými problémy, experimentující s drogou nebo již přímo s kriminálními delikty. Tyto projekty jsou určeny, i když ne výlučně, také dětem a mládeži z romské komunity. Realizátory těchto projektů jsou nejčastěji nestátní neziskové organizace, samosprávy obcí, školy a církevní organizace. Odpovědnost za realizaci a spoluúčast na financování těchto projektů mají obce. Jedním z hlavních cílů projektů směřujících k romské komunitě je snížit riziko sociálního vyloučení, jehož následkem je i zvýšené nebezpečí rasových a extremistických nálad.

Ministerstvo vnitra vykonává rovněž činnost sekretariátu meziresortní Koordinační komise k problematice diváckého násilí a nevhodného chování při sportovních utkáních, zvláště při fotbalových zápasech. Aktivity Komise jsou zaměřeny na zlepšení spolupráce Policie ČR a sportovních klubů při přípravě a realizaci bezpečnostních opatření při

²⁵⁹ Dále byla použita pro výrobu kvarteta pro děti a spolu s fotografiemi z předávání cen použita i pro výrobu kalendářů MV na rok 2003. Soutěže o ceny na téma Extremismus probíhaly i v regionálních a celoplošných médiích. Občanům byla problematika extremismu a s ním spjatých možných rizik přibližována formou testu. Jeho vítězové obdrželi propagační materiály Ministerstva vnitra.

fotbalových a hokejových zápasech a na informování Policie ČR i svazů o současných evropských trendech zvyšování bezpečnosti na stadionech a prevence diváckého násilí (bariéry, oplocení, účinná kontrola davu např. kamerovými systémy). Ministerstvo vnitra je dále představitelem České republiky ve Stálém výboru Evropské úmluvy k diváckému násilí a nevhodnému chování při sportovních utkáních, zvláště při fotbalových zápasech, který je zřízen při Radě Evropy. V souladu s prioritami Rady Evropy a usneseními Evropské konference ministrů odpovědných za sport se i Česká republika věnovala v období let 2000 - 2002 ve zvýšené míře prevenci rasismu, xenofobie a intolerance ve sportu. Dne 13. července 2001 přijal Výbor ministrů Rady Evropy „Doporučení Rady Evropy k prevenci rasismu, xenofobie a intolerance“, které vzniklo za výrazného přispění České republiky.

Prioritním úkolem v r. 2002 bylo zapojování České republiky do mezinárodní spolupráce při potírání diváckého násilí, a to v návaznosti na směrnici Rady Evropské unie č. 2002/348/JHA ze dne 25. dubna 2002, týkající se bezpečnosti v souvislosti s fotbalovými zápasy s mezinárodní dimenzí. Na základě této směrnice má každý členský stát zřídit Národní fotbalový informační bod jako součást policie, který bude sloužit jako přímý centrální kontaktní bod pro výměnu relevantních informací. Tímto způsobem má dojít k usnadňování mezinárodní policejní spolupráce při fotbalových zápasech s mezinárodní dimenzí. K navázání bližší spolupráce s policejními jednotkami specializovanými na divácké násilí v zemích EU se dne 14. března 2002 uskutečnil v Praze pracovní seminář. Zúčastnili se ho policisté z Nizozemí a Rakouska, tedy ze zemí, s nimiž Česká republika hraje kvalifikační zápasy pro ME ve fotbale v r. 2004. Byly zde především projednávány standardy výměny policejních informací a policejní spolupráce jako takové. Následně byla v r. 2002 vzájemná spolupráce realizována při přípravě několika rizikových mezinárodních zápasů v ČR.

Reakcí na stoupající míru agresivity na fotbalových stadionech, která se projevila v roce 2003, byly závěry vzešlé z diskuse mezi ministrem vnitra a předsedou ČMFS na téma součinnosti Českomoravského fotbalového svazu (ČMFS), fotbalových klubů a Policie ČR. Dohoda se týkala: novelizace smlouvy Policejního prezidia ČR a ČMFS; garantování dohledu nad dodržováním Projektu Stadiony 2003 ČMFS; úzké součinnosti mezi ČMFS, fotbalovými kluby a Policií ČR (součástí povinnosti pořadatele bude seznámit účastníky s podmínkami vstupu na stadion, včetně zákazu vstupu osob pod vlivem alkoholu nebo drog, Policie ČR bude připomínkovat licenční podmínky klubů první i druhé ligy) a analýzy stávající legislativy a jejího uplatňování v praxi.

Projekty v oblasti vzdělávání

Příprava a výchova nové generace policistů, včetně koncepce celoživotního vzdělávání policistů a vyšetřovatelů, zůstávaly i nadále mezi prioritami resortu Ministerstva vnitra.

Mezi nejvýznamnější aktivity, které Ministerstvo vnitra v této oblasti v r. 2002 realizovalo, patřily „**Výcvik lektorů pro policejní práci s menšinami**“, jedna z významných aktivit **česko - britského projektu „Policejní práce v oblasti ochrany národnostních menšin**“, v jehož rámci se dále uskutečnila studijní cesta vysokých státních úředníků do Velké Británie na téma „**Policejní práce v oblasti etnických menšin**“ a konečně vypracování projektu „**Národní strategie pro práci Policie ČR ve vztahu k etnickým menšinám**“ (dále jen „**Strategie**“). K těmto projektům lze ještě přiřadit projekt Královské kanadské jízdní policie (RCMP) „**Policejní práce v oblasti menšin a komunit ve střední Evropě**“ (Community/Minority Policing Project), který byl schválený na podzim r. 2001 a jehož realizace probíhala v roce 2002.²⁶⁰

²⁶⁰ Na přípravě projektu, který je zároveň realizován ve Slovenské republice a v Maďarské republice, se kromě Ministerstva vnitra ČR podílejí Rada vlády pro záležitosti romské komunity a nadace Člověk v tísni. Mezi cíle tohoto projektu patří rozvíjení spolupráce policie, státní správy a menšinové komunity na lokální úrovni;

Výcviku lektorů pro policejní práci s menšinami se zúčastnilo osm vybraných příslušníků Policie ČR, kteří absolvovali týdenní školení v České republice s britskými lektory, týdenní školení ve Velké Británii a jednodenní školení lektorských dovedností. Byla tak vytvořena lektorská základna pro vzdělávání českých policistů pro práci policie v oblasti etnických menšin.²⁶¹ Cílem studijní cesty vysokých státních úředníků do Velké Británie, která se uskutečnila v lednu 2002, bylo rozšíření jejich znalostí v problematice etnických menšin a srovnání přístupů a opatření Velké Británie ve vztahu policie a etnických menšin.²⁶² Tato studijní cesta výrazným způsobem podpořila vznik „Strategie“ a přispěla ke změně názírání charakteru policejní práce, k uplatňování partnerského stylu práce, která je službou veřejnosti. Poznatky z této studijní cesty byly zhodnoceny na semináři, konaném v Senátu Parlamentu ČR dne 14. března 2002.

Hlavním cílem projektu „Národní strategie pro práci Policie ČR ve vztahu k etnickým a národnostním menšinám“ (dále jen Strategie), zahájeného v srpnu 2001,²⁶³ je prosazení principů moderní policejní práce, kladoucí důraz na pojetí policie jako služby veřejnosti a na nalezení nových zdrojů legitimacy práce policie v multikulturní společnosti. Cestou zkvalitnění práce policejních sborů má za cíl přispět ke zlepšení etnických a národnostních vztahů v České republice. „Strategie“ je zaměřena na příslušníky národnostních a etnických menšin a na cizince ve všech režimech pobytu na území České republiky. Principiálně je pojatá jako sumář preventivních mechanismů policejní práce a vychází z proaktivního preventivního přístupu policie ve vztahu ke komunitám osob, které se odlišují na základě etnických či rasových zvláštností od majoritní společnosti. Ve svých hodnotových předpokladech, východiscích, je systematickou odpovědí na výzvy a zvýšené nároky na státní správu, a především na příslušníky policejních sborů, které multikulturní společnost, jíž se Česká republika stává, vyžaduje. Navrhuje různé mechanismy a opatření pro komunikaci s minoritami a hledá cestu, jak zapojit příslušníky minorit do policejní práce. Je zaměřena na integraci romské komunity do společnosti v České republice. Reaguje na zvýšený příliv cizinců, migrantů, žadatelů o azyl v ČR a stává se příspěvkem k aktivní migrační a imigrační politice. Jednotlivé části strategie obsahují rozsáhlé spektrum opatření. V této souvislosti je na místě zmínit jednotlivé **pilotní projekty**, spjaté se Strategií. Patří k nim: Plán činnosti Policie ČR ve vztahu k národnostním a etnickým menšinám, Styčný důstojník pro problematiku menšin a Asistent policie (pilotní projekt asistenta Policie ČR pro potírání lichvy v sociálně vyloučených romských komunitách). *Vyhodnocení implementace Strategie bude provedeno k 30.6.2004.*

Hlavním cílem projektu „Policejní práce v oblasti menšin a komunit ve střední Evropě“ je rozvíjet spolupráci policie, státní správy a menšinové komunity na **lokální úrovni**. Je zaměřený na komunitní řešení problémů, vyvěrajících především ze soužití majority

diskusní kulaté stoly zaměřené na hledání společné cesty v řešení problémů obce a zdokonalování schopností řešení konfliktů.

²⁶¹ Činnost lektorů vymezil návrh projektu „Strategie pro práci policie v oblasti etnických menšin, který vyplynul z česko – britského projektu „Policejní práce v oblasti ochrany národnostních menšin“.

²⁶² Studijní cesty se zúčastnili zástupce Senátu ČR, zástupce Poslanecké sněmovny ČR, I. náměstek ministra vnitra, policejní prezident, náměstek policejního prezidenta pro trestní řízení, ředitel Úřadu kriminální služby a vyšetřování Policejního prezidia, ředitel Policie ČR správy PČR Středočeského kraje, tisková mluvčí Policie ČR, zástupce národnostních menšin a organizátoři projektu (OBP a OVSPŠ MV).

²⁶³ Jedná se o česko - britský projekt, jehož spolugestorem je Home Office (britské ministerstvo vnitra). Zpracování koncepcí Národní strategie pro práci Policie ČR ve vztahu k etnickým a národnostním menšinám v ČR (dále jen Strategie) bylo ministru vnitra uloženo usnesením vlády ČR č. 761 ze dne 5. srpna 2002 s tím, že ministr vnitra předloží vládě návrh koncepce Strategie do 31.12.2002. **Vláda ČR schválila Strategii dne 22. ledna 2003 usnesením č.85. Viz PŘÍLOHA č. 11: Informace k Národní strategii pro práci Policie ČR ve vztahu k etnickým a národnostním menšinám.**

s minoritou. Spočívá v partnerském přístupu k definování těchto problémů, hledání společného řešení za účasti všech zainteresovaných stran, a ve svém důsledku akcentuje přenesení části odpovědnosti za bezpečnostní situaci z policie na ostatní instituce a jedince. Klade důraz na zapojení všech článků „komunity“ do procesu řešení problému (policie – státní správa /město/ - sociální pracovníci – učitelé – nevládní organizace – reprezentanti menšin). Policie, za spolupráce dalších subjektů, plní roli facilitátora. V rámci zahájení projektu proběhly v r. 2002 diskuse u kulatých stolů, zaměřené na hledání společné cesty v řešení problémů obce. Projekt je realizován v krajích Severočeském (Ústí n/Labem a Jirkov) a Severomoravském (Ostrava).

Mezi další aktivity r. 2002 patřila realizace „Projektu vzdělávacích aktivit a diskusní platformy policistů v oblasti boje proti extremismu tak, aby získali základní a speciální znalosti o tomto jevu a o metodách boje s ním“.²⁶⁴

Mezi další aktivity patřilo další vzdělávání učitelů policejních škol. Zmínit lze kurs „Integrity a etiky“ (červen a září 2002), uskutečněný ve Střední policejní škole Hrdlořezy ve spolupráci s Transparency International. Byl zaměřen na integraci etnického aspektu policejní práce do všech předmětů výuky na policejních školách a provázela ho provokační diskuse na téma poslání policisty a povaha policejní práce. V květnu, září a říjnu 2002 se uskutečnily tři studijní cesty pedagogických pracovníků do Velké Británie (Lancashire), jejichž cílem bylo rozvíjet pedagogické komunikační dovednosti a seznámit se zahraničními zkušenostmi v oblasti etického výcviku a výchovy k lidským právům.

Legislativní opatření Ministerstva vnitra²⁶⁵

Zákon č. 259/2002 Sb., kterým se mění zákon č. 84/1990 Sb., o právu shromažďovacím, ve znění zákona č. 175/1990 Sb., a některé další zákony, jehož konečné znění Ministerstvo vnitra připravilo na základě doporučení Ústavně právního výboru Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR. Cílem novely bylo kromě jiného upravit odpovědnost svolavatele shromáždění v případech, kdy dojde k narušení pokojného průběhu shromáždění. Dále bylo účelem novely zabránit účastníkům shromáždění maskování pro případ, kdy je veden proti shromáždění zákrok Policie ČR; podle novely účastníci shromáždění nesmějí mít obličej zakrytý způsobem ztěžujícím nebo znemožňujícím jejich identifikaci, je-li proti shromáždění prováděn zákrok útvaru Policie České republiky. Za porušení této povinnosti lze uložit pokutu až do výše 10 000 Kč.

Nařízení vlády č. 299/2002 Sb., o povolání vojáků Armády České republiky k plnění úkolů Policie České republiky v období od 16. listopadu 2002 do 24. listopadu 2002 bylo zpracováno Ministerstvem vnitra ve spolupráci s Ministerstvem obrany a předloženo vládě v souvislosti se zabezpečením summitu NATO. Toto nařízení vlády, které umožnilo použít k plnění úkolů pořádkové služby a ochranné služby Policie České republiky na území České republiky v období od 16. do 24. listopadu 2002 2 400 vojáků v činné službě.

²⁶⁴ V rámci realizace tohoto projektu proběhlo postupně začleňování jednotlivých tematických bloků z oblasti boje proti extremismu a extremismu jako celku do učebních osnov odborně bezpečnostních předmětů na středních policejních školách MV a ve Školních policejních střediscích Policie ČR správ krajů. Další vzdělávání policejních specialistů, přímo se podílejících na boji s extremismem, probíhalo formou odborných seminářů, instrukčně – metodických zaměstnání, a to i na mezinárodní úrovni, za účasti zahraničních lektorů, v gesci Ministerstva vnitra, Policejní akademie ČR a středních policejních škol MV.

²⁶⁵ K významným legislativním aktivitám patřila příprava návrhu zákona o právu shromažďovacím. Ke zpracování věcného záměru zákona o právu shromažďovacím přistoupilo Ministerstvo vnitra z vlastní iniciativy na základě zkušeností z průběhu shromáždění realizovaných v souvislosti se zasedáním Mezinárodního měnového fondu a Světové banky. Jedním z cílů nové zákonné úpravy bylo předcházet, případně v maximální míře omezit nepokoje a vandalismus při shromažďování osob, včetně projevů extremismu. Cílem novely bylo, kromě jiného, upravit odpovědnost svolavatele shromáždění v případech, kdy dojde k narušení pokojného průběhu shromáždění.

Vojáci v činné službě plnili úkoly podle tohoto nařízení pod velením příslušníka Policie České republiky. S výjimkou vojáků v činné službě, kteří byli určeni ke střežení mezinárodního letiště Praha Ruzyně, a příslušníků Vojenské policie plnili vojáci v činné službě úkoly podle tohoto nařízení bez střelné zbraně.

Ministerstvo vnitra dále v současné době připravuje podle plánu legislativních úkolů ministerstva na rok 2003 **návrh věcného záměru zákona o sdružování ve spolcích a o změně některých zákonů**, který by měl nahradit platný zákon č. 83/1990 Sb. o sdružování občanů. Nový zákon by měl, kromě jiného, umožnit účinnější postup vůči spolkům, které vyvíjí extremistickou činnost. Navrhuje se, aby spolek, který veřejně podněcuje k popírání osobních, politických nebo jiných práv fyzických osob pro jejich národnost, pohlaví, rasu, původ, politické nebo jiné smýšlení, náboženské vyznání nebo sociální postavení, veřejně rozněcuje nenávist a neshášenlivost z těchto důvodů, nebo uvedená práva osob násilím omezuje, bylo možno rozpustit bez předchozí výzvy. Navrhuje se zároveň, aby po dobu od vydání rozhodnutí ministerstva do nabytí právní moci rozhodnutí byla činnost spolku pozastavena s tím, že po tuto dobu smí spolek vykonávat jen činnost k plnění povinností uložených zvláštními právními předpisy.

Zabezpečení problematiky extremismu v rámci Policie ČR

Organizační zázemí

Zřízením specializovaného pracoviště v rámci Policejního prezidia (r. 1995) a zavedením specializace na úrovni krajů a okresů (1996) byly položeny základy pro boj Policie ČR s extremismem. Přijetím interních aktů řízení na úrovni Ministerstva vnitra a Policejního prezidia (1999) byla všestranně a systémově zabezpečena práce na problematice extremismu a opatření k eliminaci extremistické trestné činnosti.²⁶⁶

Dnem 1. ledna 2002 vstoupily v platnost koncepční změny v Policii ČR. Došlo k integraci složek kriminální policie a úřadů vyšetřování, sloučení dříve tradičně oddělené předprocesní části přípravného trestního řízení a procesní části. V důsledku těchto změn vznikl ke dni 1. ledna 2002 **Úřad služby kriminální policie a vyšetřování Policejního prezidia České republiky** a specializovaná skupina extremismu, působící v rámci odboru obecné kriminality tehdejšího Kriminálního úřadu PP ČR, byla přejmenována na **skupinu odhalování extremistické kriminality**. Odpovědí na pokračující trend stále se zvyšující profesionalizace extremistických subjektů, jejich provázanosti na zahraniční struktury a utajování činnosti, bylo zřízení **odboru terorismu a extremismu** Policie ČR Útvary pro odhalování organizovaného zločinu (ÚOOZ) Úřadu služby kriminální policie a vyšetřování Policejního prezidia ČR ke dni 1. dubna 2002. Odbor má dvě oddělení, a to oddělení terorismu a **oddělení extremismu**, které má především zabezpečovat boj proti organizované celorepublikové extremistické kriminalitě mající mezinárodní přesahy.²⁶⁷ K jeho úkolům, mimo jiné, patří rozkrývání extremistických organizací, struktur či jednotlivců, působících v utajení, za použití utajovaných policejních úkonů, využívání osob pohybujících se v daném

²⁶⁶ Pokyn ministra vnitra č.33 ze dne 30. dubna 1999 ke zvýšení postihu a prevence trestných činů a přestupků s rasistickým či jiným extremistickým podtextem, Závazný pokyn č. 70 ze dne 23. června 1999, kterým se upravuje činnost příslušníků Policie České republiky na úseku boje proti extremistické kriminalitě a který ve čl. 6 vymezuje také úkoly specialistů na úseku diváckého násilí, zrušený ke dni 6.6.2002, a Pokyn ředitele úřadu vyšetřování č. 2 ze dne 1. června 1999, kterým se stanoví organizace vyšetřování rasově motivované trestné činnosti, zrušený ke dni 1.1.2002.

²⁶⁷ Zřízením tohoto pracoviště v rámci ÚOOZ byl splněn úkol obsažený v bodě 4 přílohy k usnesení vlády č. 903 ze dne 12. září 2001 („Do 31. prosince 2001 vypracovat návrh úprav v organizačním a metodickém zajištění boje proti organizované celorepublikové extremistické kriminalitě s mezinárodními přesahy a informovat vládu o přijatých opatřeních ve zprávě o problematice extremismu za rok 2001“).

prostředí či nasazení agentů. Uvedené organizační změny byly metodicky zajištěny Závazným pokynem policejního prezidenta č. 100/2002.

Závazný pokyn policejního prezidenta č. 100 ze dne 6. června 2002

Cílem tohoto interního aktu řízení bylo sjednotit ustanovení Závazných pokynů policejního prezidenta č. 70/1999, č. 40/1996 a č. 10/2001, č. 130/2001 a č. 131/2001 a zabezpečit tak na všech úrovních Policie ČR platformu pro efektivní boj s extremistickou kriminalitou. Závazný pokyn policejního prezidenta č. 100/2002 rovněž zohlednil změny, které s sebou přinesla praktická aplikace výše zmíněných interních aktů řízení. V souladu s uskutečněnými organizačními změnami v rámci Policie ČR je jím upravena činnost příslušníků Policie ČR na úseku boje proti extremistické kriminalitě. Pracovníci oddělení extremismu odboru terorismu a extremismu ÚOOZ se zabývají organizovanou extremistickou kriminalitou, tj. soustavně úmyslně páchanou extremistickou kriminalitou skupinou více osob, které mají mezi sebou vnitřní organizační strukturu, rozdělené funkce a dělbu činnosti.²⁶⁸ Do jeho kompetence spadá i problematika využívání moderních technologií extremisty, kdy je např. zahraniční prvek v trestné činnosti obsažen v případech umístění internetových stránek na zahraničních serverech. Skupina odhalování extremistické kriminality odboru obecné kriminality Úřadu služby kriminální policie a vyšetřování Policejního prezidia ČR a specialisté na krajské a okresní úrovni, zabývající se problematikou extremismu, se nadále zabývají extremistickou kriminalitou, odhalováním pachatelů trestných činů spáchaných v souvislosti s extremismem, rasovou nesnášenlivostí, xenofobií apod. Nemalý význam má rovněž zakotvení povinnosti skupiny pro odhalování extremistické kriminality shromažďovat k analýze zachycené písemnosti, tiskoviny, CD a další materiály, související s aktivitami extremistických subjektů a dále povinnosti informovat ministra vnitra o využívání operativní techniky a policejního agenta při potírání extremismu.²⁶⁹ Zmíněným Závazným pokynem je všestranně zabezpečena provázanost postupu vůči extremistické kriminalitě v rámci všech složek policie, na všech úrovních. Do pokynu je zahrnuta rovněž problematika diváckého násilí a úkoly specialistů zabývajících se tímto fenoménem.²⁷⁰ V rámci problematiky extremismu je dále kladen důraz na efektivní spolupráci zpravodajských služeb a orgánů činných v trestním řízení.

Personální zajištění problematiky extremismu

V roce 2002, stejně jako v r. 2001, bylo personální zajištění problematiky extremismu stabilizované, řada pracovníků pracuje na této problematice již několik let. Specialisté na extremismus však, kromě své činnosti, plnili i další úkoly spjaté např. s trestnou činností páchanou mládeží a na mládeži, mravnostní trestnou činností a drogami. V některých případech byli zařazováni, podle aktuální potřeby, do pracovních týmů řešících závažnou trestnou činnost. Nejednalo se však o úkoly dlouhodobé, v jejichž důsledku by docházelo k diskontinuitě práce na problematice extremismu, pro jejíž úspěšnost je nejdůležitější místní a osobní znalost kriminalisty v jemu svěřeném teritoriu, podmíněná nepřetržitým získáváním a prohlubováním poznatků, především operativního charakteru. Nadále přetrvávaly však problémy spjaté s materiálně technickým zabezpečením specialistů (např. chybějící výpočetní technika, přístup k internetu, digitální kamery, nedostatek motorových vozidel), kdy se ocitají v nevýhodné situaci ve srovnání s pachateli trestné činnosti s extremistickým podtextem.

²⁶⁸ Úkoly odboru terorismu a extremismu ÚOOZ jsou vymezeny v Části druhé, čl. 8 Závazného pokynu č. 100/2002.

²⁶⁹ Viz ZP PP ČR č. 100/2002. Část druhá, čl. 7. Jedná se o vnitřní úkoly, které vyplynuly z porady ministra vnitra konané dne 8. srpna 2001, jejichž plnění je tímto interním aktem zabezpečeno.

²⁷⁰ Viz ZP PP ČR č. 100/2002. Část pátá, čl. 16 až 20.

Preventivní aktivity Policie ČR

K preventivním aktivitám Policie ČR na úseku problematiky extremismu bylo přistupováno individuálně, a proto probíhaly v jednotlivých krajích v různé míře a intenzitě. Převážně se jednalo o formu přednášek a besed pro žáky základních škol a studenty středních škol, ale i pro pedagogy ve školách a školských zařízeních, anebo o školení určená příslušníkům obvodních oddělení Policie ČR. Patřilo sem rovněž udržování kontaktu s městskou policií, obecními úřady a až do konce r. 2002 s romskými poradci a koordinátory při okresních a městských úřadech. V rámci prevence např. policejní specialisté v Severomoravském kraji spolupracovali s občanským sdružením „Vzájemné soužití“, které systematicky věnuje pozornost mladé romské populaci v Ostravě, pro něž konali přednášky a byli rovněž zváni na jeho kulturní akce. Obdobná spolupráce byla udržována s občanským sdružením „Čechahup“, které zastupuje černošskou minoritu na severní Moravě. Severomoravské zkušenosti potvrdily, že právě takováto spolupráce umožňuje posléze řešit i případné problémy ve vztahu k policii na bázi vzájemné důvěry.

Vzdělávání policistů a vyšetřovatelů

Prioritou zůstávalo průběžné vzdělávání policistů zabývajících se problematikou extremismu.²⁷¹

Střední policejní školy věnovaly v koncipování výuky problematice extremismu zvýšenou pozornost. V rámci předmětů pořádková služba, právo, policejní deontologie a aplikovaná psychologie pro posluchače základní odborné přípravy, a pro posluchače maturitního a nástavbového studia také v rámci společenských věd, byly zařazovány speciální přednášky týkající se problematiky extremismu. Tento studijní program doplňovaly, stejně jako v předchozím roce, besedy s odborníky. K rozvíjení tolerance mladé generace policistů vůči příslušníkům jiných národů přispíval již třetím školním rokem projekt „Sousedé“.²⁷² Dále byly pro školní rok 2001/2002 zahájeny odborné semináře „1938 rasismus – 2000 lidskost“ (Střední policejní škola MV v Praze) a „Extrémní jevy v současné společnosti“ (Střední policejní škola MV v Jihlavě). Příspěvkem k dalšímu vzdělávání policistů bylo vydání učebních textů „Výchova k lidským právům (metodické příručky pro učitele společenských věd)“ a „Vybrané sociálně patologické jevy současné doby“, anebo skript „Dodržování lidských práv orgány činnými v trestním řízení“ ve spolupráci s organizací Amnesty International.

Na danou problematiku kladla patřičný důraz v rámci výuky, studijních programů a zadávání témat diplomových prací rovněž Policejní akademie ČR. V r. 2002 Policejní akademie ČR pokračovala ve vzdělávacích aktivitách formou odborných seminářů jako např. „Listina základních práv a svobod a činnost policie“ (16.1.2002); „Policie a lidská práva“ (20.3.2002); „Extremismus“ (10.6.2000); „Extremismus, terorismus a mládež“, určený přímo policejním specialistům, podílejícím se na boji s extremismem (listopad 2002).

V roce 2002, stejně jako v předchozích letech, zajišťovaly další vzdělávání policistů a vyšetřovatelů útvary Policie ČR především formou přednášek a odborných seminářů na celorepublikové či krajské úrovni. Vybraní policisté se rovněž účastnili seminářů pořádaných zahraničními partnery. V rámci odborných seminářů byli účastníci seznamováni zejména s novými trendy páčání trestné činnosti s extremistickým podtextem, dále si předávali zkušenosti z vyšetřování a objasňování rasově motivované trestné činnosti. Základní metodickou pomůckou pro policisty zabývajících se problematikou extremismu zůstávaly

²⁷¹ Ve vzdělávacích aktivitách pokračuje Policejní akademie ČR i v r. 2002 formou odborných seminářů jako např. „Listina základních práv a svobod a činnost policie“ (16.1.2002); „Policie a lidská práva“ (20.3.2002); „Extremismus“ (10.6.2002).

²⁷² Tento projekt byl zahájen ve školním roce 2000/2001 na Střední policejní škole MV v Praze 9 – Hrdlořezích.

příručka "Extremismus" a publikace "Symbolika extremistických hnutí", která řeší otázku používání zástupných znaků extremistických hnutí a trestní odpovědnost za používání těchto symbolů.²⁷³

7.3 AKTIVITY MINISTERSTVA SPRAVEDLNOSTI A NEJVYŠŠÍHO STÁTNÍHO ZASTUPITELSTVÍ

Ministerstvo spravedlnosti

V roce 2002 bylo soudy pravomocně odsouzeno celkem 194 osob za trestné činy motivované rasovou nesnášenlivostí (150 osob v r. 2001, 148 osob v r. 2000, 166 osob v r. 1999), což představuje 0,2% z celkového počtu 65 099 pravomocně odsouzených osob. Z uvedeného počtu bylo odsouzeno 37 mladistvých (+12, 25 mladistvých v r. 2001), tj. 19%, 29 odsouzených osob bylo soudem označeno jako recidivisté (+10, 19 osob v r. 2001). Nejvíce osob (118) bylo pravomocně odsouzeno soudy Severomoravského kraje.

Nejvíce osob (80) bylo odsouzeno pro trestný čin podpory a propagace hnutí směřujících k potlačení práv a svobod člověka dle § 260 nebo § 261 tr.zákona, 35 osob bylo odsouzeno za trestné činy násilí proti skupině obyvatel a proti jednotlivci podle § 196 tr.zák., 33 osob za trestný čin hanobení národa, rasy a přesvědčení podle § 198 tr. zák., respektive pro trestný čin podněcování k národnostní a rasové nenávisti podle § 198a tr.zák., 9 osob za trestný čin ublížení na zdraví podle § 221 tr.zák., 7 osob pro trestný čin poškozování cizí věci podle § 257 tr.zák., 6 osob pro tr. čin výtržnictví podle § 202 tr.zák., 5 osob pro trestný čin ublížení na zdraví – těžká újma dle § 222 tr. zák., 5 osob pro trestný čin obecného ohrožení dle § 179 tr. zák., 3 osoby pro trestný čin útoku na veřejného činitele podle § 155 tr. zák., 2 osoby pro trestný čin vydírání dle § 235 tr. zák., 2 osoby pro trestný čin loupeže dle § 234 tr. zák. a po jedné osobě pro trestné činy násilí proti skupině obyvatelů a jednotlivci dle § 197a tr. zák., porušování domovní svobody dle § 238 tr. zák., podvodu podle § 250 tr.zák., opilství podle § 201a tr. zák., zanedbání povinné výživy dle § 213 tr.zák., maření výkonu úředního rozhodnutí dle § 171 tr. zák., a šíření poplašné zprávy dle § 199 tr.zák., a to **vždy s rasovým motivem.**

Celkem 17 odsouzeným byly uloženy nepodmíněné tresty odnětí svobody (8,7%), 127 odsouzeným trest odnětí svobody s podmíněným odkladem (65,4%), 38 pachatelům trest obecně prospěšných prací (19,5%), 8 peněžitě tresty (4,1%) a u 4 osob bylo upuštěno od potrestání (2%).

Ministerstvo spravedlnosti průběžně plnilo opatření, vyplývající z vládních usnesení a spadající do jeho působnosti, zaměřená k posílení postihu a prevenci trestné činnosti s rasovým a extremistickým podtextem.

Prověrka trestních věcí s extremistickým a rasistickým motivem²⁷⁴

Rychlost a plynulost vyřizování věcí tohoto druhu kriminality byla v rámci dohledové pravomoci soustavně sledována jak Ministerstvem spravedlnosti, tak předsedy soudů. V roce 2002 k neodůvodněným průtahům prakticky nedocházelo. V průběhu května 2002 provedlo Ministerstvo spravedlnosti ve spolupráci s Ministerstvem vnitra prověrku plynulosti řízení

²⁷³ plk. JUDr. Jan Chmelík, Extremismus, Praha 1997 (1.vydání), 2001 (2. rozšířené vydání).

²⁷⁴ Průběžně byl plněn úkol obsažený v bodě 7 přílohy k usnesení vlády č. 720/1999, jímž vláda uložila ministru spravedlnosti „Průběžně sledovat vyřizování trestních věcí s extremistickým podtextem soudy z hlediska rychlosti a plynulosti trestního řízení, a pokud bude v rámci prověrky zjištěno závažnější pochybení v rozhodování soudů, posoudit návrh na využití práva podat mimořádný opravný prostředek – stížnost pro porušení zákona“. Úkol má trvalý charakter.

v padesáti konkrétních trestních případech, které se nalézaly ve stadiu před soudem a konstatovalo, že k neodůvodněným průtahům v těchto věcech nedošlo.

V průběhu roku 2002 ministr spravedlnosti nepodal stížnost pro porušení zákona. V této souvislosti je nutné zmínit novelu trestního řádu, která nabyla účinnosti dnem 1. ledna 2002. Ve smyslu této platné novely trestního zákona **nemůže ministr spravedlnosti docílit stížností pro porušení zákona podané v neprospěch odsouzeného změny nebo zrušení napadeného rozhodnutí**. Nápravu takového nezákonného rozhodnutí může zajistit pouze nejvyšší státní zástupkyně podáním dovolání k Nejvyššímu soudu ČR, anebo zrušením nezákonných pravomocných rozhodnutí nižších státních zástupců o zastavení trestního stíhání nebo o postoupení věci.

Zkušenosti Probační a mediační služby s výkonem trestu obecně prospěšných prací z hlediska dalšího uplatňování tohoto trestu u pachatelů trestných činů spojených s extremismem

Probační mediační služba podrobně mapuje situaci v oblastech probačních a mediačních činností s pachateli extremisticky motivovaných trestných činů, včetně využívání alternativních postupů a trestů pro tyto pachatele. V období leden až prosinec 2002 byla střediska při řešení případů trestné činnosti spojené s extremismem ve 38 případech pověřena přípravou podkladů pro nařízení výkonu trestu obecně prospěšných prací a následným prováděním kontroly tohoto trestu.²⁷⁵ V případech, kdy odsouzení trest obecně prospěšných prací nevykonávali, postupovali pracovníci středisek Probační a mediační služby v souladu s metodickým doporučením, tj. vyzývali klienty k jednání za účelem nápravy a pokračování ve výkonu trestu. Pokud klient nepokračoval ve výkonu trestu, podali příslušnému soudu návrh na přeměnu trestu v trest odnětí svobody. Z dosavadních zkušeností vyplývá, že úkolem Probační a mediační služby je neustále informovat zúčastněné orgány činné v trestním řízení o možnostech jejich odborných činností a služeb se zdůrazňováním skutečnosti, že v práci s pachateli trestných činů nejde pouze o přípravu podkladů pro aplikaci odklonů, ale i o probační práci směřující k doporučení možných opatření v podobě přiměřených povinností pachatele v rámci alternativního trestu (účast na resocializačních programech). Pracovníci Probační a mediační služby zpracovávali pro potřeby státních zástupců a soudců probační zprávu před rozhodnutím obsahující informace k osobě obviněného (k jeho sociální, pracovní, rodinné situaci) jako podklad pro jejich efektivní rozhodování v těchto věcech. Existovaly již také případy, kdy v rámci přípravného řízení a řízení před soudem projednávali před rozhodnutím soudu s obžalovaným jeho stanovisko k případnému uložení trestu obecně prospěšných prací.

Z hlediska Ministerstva spravedlnosti může dosavadní praxi výkonu obecně prospěšných prací výrazným způsobem změnit možnost vykonávat tyto tresty nejen ve prospěch měst a obcí, ale také „státních nebo jiných obecně prospěšných institucí“. Prostředí obecně prospěšných institucí nabízí nejen pestřejší pole možností pracovního uplatnění odsouzených, ale často i potřebné odborníky, kteří se mohou zároveň podílet na převýchově a resocializaci pachatelů trestných činů. Je proto účelné, aby soud využíval v rámci přípravy svého rozhodnutí ve věci zákonný postup uvedený v § 184 odst. 3 trestního řádu a s dostatečným časovým předstihem před nařízením hlavního líčení nebo vydáním trestního příkazu pověřil probačního úředníka zjištěním potřebných informací k osobě a k situaci obžalovaného a k vhodnosti či k potřebnosti uložení některé z přiměřených povinností. V této souvislosti lze konstatovat, že Střediska Probační a mediační služby v celé republice monitorovaly ve svých regionech stávající a potencionální možnosti výkonu trestu obecně prospěšných prací u státních i nestátních organizací. Instituce, které připadají v úvahu jako

²⁷⁵ Viz **PŘÍLOHA č. 12: Přehled uložených trestů obecně prospěšných prací pachatelům trestných činů spojených s extremismem (1. leden – 31. prosinec 2002). Tabulka.**

poskytovatelé míst pro výkon prací, pracovníci služby kontaktují s nabídkou spolupráce. V této oblasti byla v roce 2002 velmi přínosná aktivita SPJ – Institutu pro probaci a mediaci spočívající v realizaci projektu „Posílení úlohy nevládních neziskových organizací při řešení trestních věcí v rámci komunity.“²⁷⁶ Tento roční projekt, jehož součástí je informační a osvětová kampaň určená neziskovým organizacím, je realizovaný v úzké spolupráci s ŘPMS a ve spolupráci se středisky probační mediační služby a neziskovými organizacemi v pilotních regionech České republiky, jimiž jsou severní Čechy, jižní Morava a východní Čechy.

Do využívání soudem uložených povinností a omezení při probační práci s uvedenou cílovou skupinou pachatelů se promítá obecně malá zkušenost pracovníků středisek probační a mediační služby s řešením problematiky trestné činnosti s extremistickým podtextem. Výkon dohledu nebo kontroly zkušební doby PO za současného uložení přiměřených povinností byl realizován v celé ČR pouze ve třech případech.²⁷⁷ Ředitelství probační a mediační služby spolu s Nejvyšším státním zastupitelstvím vypracovalo v roce 2001 koncepci vzájemné spolupráce v přípravném řízení, která předpokládala v roce 2002 prohlubování součinnosti mezi středisky Probační a mediační služby i při řešení extremistických trestných činů. Přestože v průběhu roku 2002 došlo k zintenzivnění této spolupráce, analýza případů vedených středisky Probační a mediační služby v souvislosti s trestnou činností spjatou s extremismem ukázala, že státní zastupitelství v kauzách tohoto typu realizovala zapojení středisek Probační a mediační služby do přípravného trestního řízení jen zcela výjimečně. K tomu přistupuje jak skutečnost, že v České republice neexistují úzce specializované resocializační programy určené pachatelům trestné činnosti s extremistickým podtextem, tak fakt, že se zapojením pachatelů tohoto typu do existujících resocializačních programů je málo zkušeností. V roce 2002 existovaly v několika okresech konkrétní programy, připravené pracovat i s pachateli extremistických trestných činů, jejich nabídky však byly využívány minimálně.²⁷⁸

Z hlediska Ministerstva spravedlnosti je nezbytným předpokladem úspěšné aplikace a posléze i bezproblémové realizace alternativních trestů dlouhodobá, koordinovaná a cílená součinnost orgánů činných v trestním řízení, Probační a mediační služby a poskytovatelů resocializačních programů v průběhu přípravného a vykonávacího trestního řízení. Zkušenosti roku 2002 ukázaly jak zásadním úkolem je vytvoření standardizovaného procesu poskytování resocializačních programů do systému trestní justice, včetně vytvoření grantových možností pro financování potřebných specializovaných resocializačních programů.

Nejvyšší státní zastupitelství

V roce 2002 se, ve srovnání s rokem 2001, projevil další, výraznější pokles celkového počtu osob stíhaných pro trestné činy spáchané z národnostní, rasové nebo jiné nenávislné pohnutky. Počet stíhaných a žalovaných osob vzrostl pouze u trestných činů podpory a

²⁷⁶ Cílem projektu je informovat nevládní neziskové organizace o možnostech a způsobech zapojení do procesu realizace výkonu alternativních trestů, včetně iniciování nových typů projektů podporujících rozvoj realizace trestu obecně prospěšných prací. **Dalším z hlavních cílů je vytvoření funkční komunikační platformy pro zástupce neziskových organizací, probační úředníky a asistenty, soudce, státní zástupce a další odborníky, kteří mohou v rámci svého regionu přispět k efektivní realizaci trestu obecně prospěšných prací.**

²⁷⁷ Jedná se o následující tři případy: Středisko PMS Domažlice – pachatel byl odsouzen v souvislosti s § 196/2 a byla mu uložena povinnost podrobit se léčeni závislosti na alkoholu; Středisko PMS Ostrava – pachatel byl souzen v souvislosti s § 198a/1 a soudem mu bylo uloženo omezení – zdržet se návštěv fotbalových utkání; Středisko PMS Prostějov – pachatel byl odsouzen dle § 197a a § 238/1 a byla mu uložena povinnost podrobit se programu sociálního výcviku a výcviku pro získání vhodné pracovní kvalifikace. Klient je zařazen do skupiny zaměřené na sociální výcvik, který je realizován pod vedením zkušeného psychologa přímo na středisku PMS.

²⁷⁸ Jednou z možných příčin může být, podle Ministerstva spravedlnosti, nedostatečná informovanost soudců, další příčinou neexistence resocializačních programů této služby v obvodu soudu, který případ řeší (např. v rámci střeďočeského kraje nebyl v roce 2002 ani jeden poskytovatel resocializačního programu).

propagace hnutí směřujících k potlačení práv a svobod občanů dle § 260 tr. zák. a trestného činu ublížení na zdraví dle § 222 odst. 1, 2 písm.b) tr. zák. Dále byl zaznamenán nárůst i u trestného činu vraždy dle § 219 odst. 1,2 písm.g) tr. zák. Zcela nepatrný vzestup byl zaznamenán u trestného činu dle § 196 tr. zák. U ostatních trestných činů spáchaných z výše uvedených pohnutek došlo v roce 2002 shodně k poklesu. **Největší pokles byl zaznamenán u trestného činu podle § 198a tr. zák., a to včetně údajů ze zkráceného přípravného řízení.**²⁷⁹

V roce 2002, stejně jako v předcházejícím roce, se trestné činy spáchané z národnostní, rasové nebo jiné nenávistné pohnutky i nadále vyskytovaly v různých regionech velmi nerovnoměrně.²⁸⁰ Nejvýrazněji byl zastoupen, stejně jako v roce 2001, obvod **Krajského státního zastupitelství v Ostravě** (v roce 2002 138 stíhaných a 128 žalovaných a dále 21 osob, jimž bylo sděleno podezření a byl na ně podán návrh na potrestání (v roce 2001 188 stíhaných a 170 žalovaných), došlo tedy oproti předcházejícímu období k poklesu. Následuje obvod **Krajského státního zastupitelství v Brně** (v roce 2002 stíháno 80 osob, žalováno 73 osob, ve zkráceném přípravném řízení po 4 osobách; v roce 2001 stíháno 66 osob a žalováno 55). V obvodu **Krajského státního zastupitelství hl. města Prahy** nastal určitý pokles (v roce 2001 – 62 stíhaných a 60 žalovaných, 4 osoby shodně ze zkráceného přípravného řízení; v roce 2001 83 stíhaných osob a 75 osob žalovaných). Nadále **nejméně čtá je tato forma kriminality v obvodu Krajského státního zastupitelství v Českých Budějovicích**, byť jen těsně za obvodem KSZ v Praze (v roce 2002 31 stíhaných a 28 žalovaných, 2 osoby, jimž bylo sděleno podezření a jedna osoba, na níž byl podán návrh na potrestání), ale v roce 2001 dokonce jen 12 stíhaných a 10 žalovaných).

Podíl všech rasově, národnostně či jinou nenávistí motivovaných trestných činů na celkovém objemu kriminality je stále poměrně minimální a nedosahuje ani zdaleka 1 %.

Tato trestná činnost působí v praxi určité potíže spočívající především v tom, že se velmi obtížně zjišťují její pachatelé, zejména ve věcech skupinových (kterých je většina). Problém spočívá i v ustanovování svědků, kteří navíc nemají chuť svědčit. Velmi časté jsou i těžkosti s poškozenými. Ti na předvolání k výslechu mnohdy vůbec nereagují, což má pak vliv mimo jiné i na rychlost trestního řízení. Navíc často a zcela bezdůvodně namítají podjatost orgánů činných v trestním řízení. Přestože lze tyto problémy řešit podle trestního řádu, nelze přehlédnout, že se jedná o obtíže, které tato forma trestné činnosti v aplikační praxi vyvolává.

Státní zástupci při postihu uvedené formy kriminality nadále postupují podle **pokynu obecné povahy nejvyššího státního zástupce poř. č. 3/1995.**

Je nutno zdůraznit, že požadavky stanovené v citovaném pokynu obecné povahy jsou státními zástupci průběžně plněny, že nižší státní zastupitelství věnují trestné činnosti motivované národnostní a rasovou nesnášenlivostí zvýšenou pozornost a zejména zjišťují, zda byly tyto trestní věci z hlediska právní kvalifikace odpovídajícím způsobem posouzeny a zda byly provedeny všechny úkony nezbytné k tomu, aby pohnutka jednání pachatele byla řádně objasněna. Vedoucí státní zástupci pravidelně vyhodnocují situační zprávy orgánů policie především v tom směru, zda nemůže jít o trestný čin spáchaný z národnostních, rasových či jiných nenávistných pohnutek. Tomuto druhu trestné činnosti je věnována

²⁷⁹ Vývoj v letech 1995 až 1997 ohledně ukazatele stíhaných a žalovaných osob byl takový, že absolutní počty osob stíhaných a obžalovaných osob neustále narůstaly; vrcholu dosáhly v roce 1996. V následujících letech byl charakteristický vždy pokles (výjimka se týkala pouze roku 1998), jinak se projevoval trend spočívající v nepřetržitěm snižování absolutních počtů jak stíhaných, tak i žalovaných osob.

²⁸⁰ Statistika Nejvyššího státního zastupitelství, stejně jako statistiky soudní, má jiný horizont vykazování než statistika policejní. Není pro ni rozhodná doba, kdy se skutek stal, ale kdy státní zástupce zpracoval obžalobu, rozhodnutí o zastavení apod. **Proto je v této statistice v údajích za rok 2002 uveden nárůst i u trestného činu vraždy podle § 219 odst. 1,2 písm. g) tr. zák., který byl v policejních statistikách vykázan za rok 2001. V roce 2002 nebyl spáchán tento druh trestného činu.**

zvýšená pozornost státních zástupců jak na okresních státních zastupitelstvích, tak z hlediska krajských státních zastupitelství, jež vykonávají dohled nad postupem nižších státních zastupitelství. Dodržování předmětného pokynu obecné povahy stále nepůsobí v aplikační praxi absolutně žádné problémy a že úprava v pokynu obecné povahy nepochybně přispěla ke zvýšení účinnosti postihu této formy kriminality. Na základě zmíněného pokynu obecné povahy lze trestně stíhat jak případy extremismu xenofobního, který zahrnuje útoky motivované sociálně, etnicky nebo rasově, tak i extremismu politického, v němž je obsaženo úsilí o komplexní změnu společenského a politického uspořádání. Případy politického extremismu jsou však zatím zcela výjimečné, v roce 2002 se prakticky nevyskytly.

Pokud jde o plnění úkolů vyplývajících z usnesení 720/1999, č. 684/2000, č. 498/2001, č. 903/2001 a č. 994/2002, soustavy státního zastupitelství se nepřímo týkal úkol obsažený v bodě 7 přílohy k usnesení vlády č. 720/1999 – státní zastupitelství v této souvislosti vystupuje velmi aktivně a je-li rozhodnutí soudu v trestní věci s extremistickým podtextem v rozporu se závěrečným návrhem státního zástupce, je využíváno nejen řádných, ale i mimořádných opravných prostředků.

Přehled o stíhaných a obžalovaných osobách pro trestné činy spáchané z rasových, národnostních a jiných pohnutek²⁸¹												
ČR	§ 196/2		§ 196/3		§ 198		§ 198a		§ 219/2g		§ 221/2b	
	stíháno	obžal.	stíháno	obžal.	stíháno	obžal.	stíháno	obžal.	stíháno	obžal.	stíháno	obžal.
1989					44	25						
1990					14	1						
1991					6	4	0	0				
1992					1	1	1	0			3	2
1993					15	9	8	4			1	0
1994					40	36	13	12			3	3
1995	177	162	18	17	112	108	28	22	0	0	13	12
1996	210	179	18	17	74	66	30	29	1	1	90	82
1997	150	119	29	19	107	103	25	20	0	0	56	55
1998	126	111	3	0	124	90	7	6	3	2	40	36
1999	139	123	24	24	103	91	12	11	2	2	42	42
2000	98	84	24	24	150	129	19	14	0	0	22	13
2001	95	92	0	0	127	118	19	16	0	0	28	27
2002	85	81	3	3	105	98	4	3	2	2	21	20
+ - 2001	-10,5%	-12,0%	-	-	-17,3%	-16,9%	-78,9%	-81,3%	-	-	-25,0%	-25,9%

²⁸¹ Statistika Nejvyššího státního zastupitelství, stejně jako statistiky soudní, má jiný horizont vykazování než statistika policejní. Není pro ni rozhodná doba, kdy se skutek stal, ale kdy státní zástupce zpracoval obžalobu, rozhodnutí o zastavení apod. Proto nejsou v této statistice v údajích za rok 2001 uvedeny vražda s rasistickým motivem a ani pokus vraždy s rasistickým motivem, neboť budou vykazány až ve statistikách NSZ za rok 2002, v němž státní zástupce podal obžalobu.

ČR	§ 222/2b		§ 235/2f		§ 257/2b		§ 260		§ 261	
	stíháno	obžal.	stíháno	obžal.	stíháno	obžal.	stíháno	obžal.	stíháno	obžal.
1989							6	4	33	30
1990							3	1	7	2
1991							1	0	3	1
1992	0	0					2	0	14	12
1993	3	1					8	5	11	6
1994	13	12					34	32	13	13
1995	23	23	0	0	6	5	13	11	118	101
1996	42	41	1	1	27	25	30	27	93	84
1997	45	43	5	5	18	15	29	18	105	98
1998	28	28	6	6	16	16	27	15	155	129
1999	30	28	1	0	16	16	52	37	159	136
2000	12	12	0	0	7	6	79	67	124	102
2001	6	6	3	3	2	2	51	41	198	164
2002	24	24	2	2	3	3	75	67	143	132
+ - 2001	300,0%	300,0%	-33,3%	-33,3%	50,0%	50,0%	47,1%	63,4%	-27,8%	-19,5%

7.4 Ministerstvo obrany

Ochrana lidských práv a její kontrola

V roce 2002, přes náročnost plnění úkolů spjatých s pomocí postiženým při povodních a dále se zajišťováním bezpečného průběhu summitu NATO v Praze, byly sledovány cíle stanovené pro výcvikový rok 2002 na jednotlivých pracovištích resortu. Odpovědné subjekty průběžně plnily úkoly spjaté s oblastí ochrany lidských práv.

V roce 2002, stejně jako v předchozích letech, prošetřoval hlavní inspektor ochrany lidských práv v resortu obrany několik desítek stížností a petic. **Prověrkou těchto podání bylo zjištěno, že ani jedno z nich nebylo obsahově spjato s problematikou rasismu, rasové diskriminace či xenofobie.** Při provádění komplexních kontrol vojenských útvarů byla i v roce 2002 věnována kontrolními orgány zvýšená pozornost problematice rasové diskriminace a dodržování lidských práv. Ani v průběhu těchto kontrol nebyly pověřenými pracovníky a hlavním inspektorem ochrany lidských práv shledány problémy při dodržování rovnosti lidských práv.

V průběhu roku 2002 byly opět využívány všechny metody a prostředky, Vojenskou policii nevyjímaje, k eliminaci veškerých sociálně – patologických jevů, které se vyskytly v resortu obrany. Byla vyvíjena enormní snaha sjednotit působení všech organizačních celků Ministerstva obrany a součástí Armády České republiky při utváření efektivních postupů proti sociálně patologickým jevům. Personální sekce Ministerstva obrany se rovněž spolupodílela na činnosti řady poradních orgánů ústřední státní správy, které se problémem rasové diskriminace a xenofobie zabývaly s nadstandardní intenzitou. Zástupci resortu obrany průběžně plnili úkoly vyplývající z jejich členství v jednotlivých výborech Rady vlády pro lidská práva.

Prevence sociálně patologických jevů v armádě

V resortu Ministerstva obrany se doposud vyskytovaly projevy rasismu, xenofobie a extremismu jen sporadicky. Přes tuto skutečnost byla i v roce 2002 věnována prevenci těchto negativních společenských jevů náležitá pozornost, odpovídající jejich společenské

nebezpečnosti, a to na úrovni vrcholového řízení, ale i nižších článků velení.²⁸² Cílem preventivních aktivit bylo zmíněným sociálním patologismům nejenom předcházet, ale rovněž odstraňovat jejich kořeny. V oblasti prevence jsou jejími hlavními gestory Skupina prevence sociálně patologických jevů Generálního štábu, hlavní inspektor ochrany lidských práv a konečně Hlavní velitelství Vojenské policie jako represivní složka. Nezastupitelnou roli proto měla v této oblasti i Vojenská policie, která pokračovala v realizaci opatření vyplývajících z „Konceptu a programu prevence sociálně patologických jevů v resortu obrany na období 2000 – 2004“ a tím se podílela na snižování protiprávních jednání příslušníků resortu obrany. Prevence se zaměřovala do následujících oblastí, a to na:

- Osvětu, či-li vzdělávání a informovanost (poučení a příprava),
- Konceptní tvorbu (zakomponování problematiky)
- Kontrolní činnost (vyhledávání zárodků)
- Sankční zásahy (včasná likvidace projevů)
- Veřejná angažovanost (výměna zkušeností a vzájemná spolupráce).

Cílovými skupinami preventivních aktivit byli:

- Nováčci bezprostředně po nástupu služby a během základního výcviku,
- Frekventanti poddůstojnických škol (budoucí velitelé nejnižších struktur),
- Adepti vojenských povolání v rámci své profesionální přípravy,
- Velitelský sbor na stupni četa – rota,
- Příslušníci jednotek vysílaných do zahraničních misí.

Pravidelně byly pořádány přednášky a besedy s vojáky základní služby i s vojáky z povolání orientované na prevenci sociálně patologických jevů, zejména ke zvýšení právního vědomí vojáků. Vzhledem k tomu, že jedním ze zdrojů možných projevů extremismu v Armádě ČR jsou vojáci základní služby, přinášející si své názory z civilního prostředí, soustředila Vojenská policie společně s velitelskými orgány pozornost především do výcvikových středisek nováčků u každého nástupního termínu. Vojenská policie úzce spolupracovala s jednotlivými komisemi pro prevenci sociálně patologických jevů a podílela se na přípravě těchto komisí na operačních stupních vedení. Participovala taktéž na práci resortní Komise pro prevenci sociálně patologických jevů a spolupracovala s dalšími mimoresortními orgány zabývajícími se touto problematikou. K včasnému odhalování signálů o páchání trestné činnosti byla zintenzivněna spolupráce Vojenské policie se Zpětnovazebním informačním systémem náčelníka Generálního štábu Armády ČR a jeho součástí Otevřenou linkou armády. Kromě uvedených aktivit uskutečnila Vojenská policie ve výcvikovém roce 2002 celou řadu preventivních akcí, kontrol a prohlídek u útvarů a zařízení Armády ČR, zaměřených k předcházení trestné činnosti a včasnému zajištění příčin a podmínek umožňujících páchání sociálně patologických jednání.

Tématika rasismu, xenofobie a extremismu byla zahrnuta ve všech formách resortního vzdělávání realizovaných v souladu s Rozkazem ministra obrany č. 1 ze dne 15. prosince 1997 Prevence toxikomanie, alkoholismu a jiných sociálně patologických jevů. Tato problematika zůstává součástí vzdělávacích programů nejenom na vojenských školách, ale zejména u určených velitelů jednotek a útvarů.

Téma bylo zařazeno a proškoleny v zaměstnáních, kterých se účastní vojáci v základní službě, je součástí učebního programu v poddůstojnických školách, kde jsou připravováni

²⁸² Přes uváděnou skutečnost nelze vyloučit, že zmíněné jevy potencionálně existovat mohou, sporadicky se mohou i vyskytnout, neboť stávající vojenská sféra není až tak neprostupně oddělena od sféry civilní. Rekrutace nových příslušníků z moci úřední, ale i na základě dobrovolnosti s sebou nese možná rizika sledovaných patologismů. Stávající, z pohledu Ministerstva obrany, svým způsobem uspokojující, situace ve sledované problematice je výsledkem cíleného a plánovitě organizovaného úsilí, vycházejícího z toho, že boj proti negativům je třeba vést cestou nastolování a rozvoje pozitiv.

vojáci v základní službě na výkon funkce velitelů. Budoucí velitelé jsou seznamováni s nebezpečím jednotlivých sociálně patologických jevů a s tím, jak reagovat na jejich konkrétní projevy. V centrálně zabezpečovaných čtrnáctidenních kursech prevence sociálně patologických jevů je tato problematika přednášena v rámci uceleného bloku velitelům na stupni četa, rota, letka, baterie. V obdobném rozsahu je zařazena v kursech pro velitele – vychovatele a pedagogické pracovníky. Zvláštní pozornost je věnována útvarům a jednotkám rychlého nasazení a okamžité reakce, zejména mladým vojákům z povolání, kteří odcházejí do zahraničních misí mezinárodních organizací.

Tématika prevence sociálně – patologických jevů, tedy i prevence rasismu a xenofobie, je zařazena do Organizačně metodických pokynů pro vojenské školy. Žáci a studenti středních a vysokých škol jsou s těmito problémy seznamováni ve společenskovědních předmětech a v samostatných přednáškách v rámci studia.

V rámci velitelské přípravy jsou vojáci z povolání každoročně seznamováni s aktuálními problémy souvisejícími se sociálně patologickými jevy. Zvláštní pozornost je věnována nacionalismu, antisemitismu, rasismu a xenofobii při školeních pro vojáky z povolání, kteří odcházejí jako velitelé do zahraničních misí.

Činnost Vojenské policie v roce 2002

V roce 2002, stejně jako v roce 2001, probíhala na úrovni Hlavního velitelství Vojenské policie pravidelná součinnostní jednání k problematice extremismu na území České republiky s pracovníky Úřadu kriminální služby a vyšetřování odboru obecné kriminality Policejního prezidia ČR. Jednotlivá teritoriální velitelství Vojenské policie pokračovala v úzké spolupráci při řešení konkrétních otázek spjatých s danou problematikou s policejními specialisty kriminální služby na krajské a okresní úrovni. Jednalo se především o vzájemnou výměnu informací a konkrétní úkony při dokumentaci případů trestné činnosti vojáků z povolání.

V roce 2002 šetřily pověřené policejní orgány Vojenské policie celkem 3599 případů, u nichž bylo podezření ze spáchání trestného činu, tj. –21,9% ve srovnání s rokem 2001 (4589). Z tohoto počtu bylo šetřeno pouze sedm případů (v r. 2001 6 případů), u nichž bylo možné jednání pachatelů podřadit pod skutkovou podstatu trestného činu s rasovou nebo xenofobní pohnutkou. Ve všech těchto případech bylo jednání pachatelů kvalifikováno jako podezření ze spáchání trestného činu podpory a propagace hnutí směřujících k potlačení práv a svobod člověka podle §§ 260 a 261 tr. zákona. Ve třech případech se pachatelé dopustili protiprávního jednání provoláváním fašistických a rasistických hesel a používáním nacistického pozdravu „Sieg Heil“ a „Heil Hitler“ na veřejnosti; v jednom případě došlo k fyzickému napadení civilní osoby, provázenému vyhrožováním zabitím a rasovými urážkami, a v dalších třech případech byly zjištěny různé písemné dokumenty s rasistickými a nacistickými texty v objektu kasáren. Podezřelými ze spáchání rasově motivovaných trestných činů bylo celkem sedm osob (v r. 2001 5), z nichž byli 4 vojáci v základní službě a tři vojáci z povolání z praporčíckého sboru.

Nejzávažnějšího jednání se dopustil nrtm. V.K., který v červnu 2002 vykřikoval v silně podnapilém stavu na veřejnosti „Sieg Heil“, dále „bílá rasa to je masa“, zdvihal ruku a vykřikoval blíže nespecifikované výrazy k osobě Rudolfa Hesse. Před svědky uváděl, že vlastní uniformu SS a že když si na ni sáhne, tak z ní vyzařuje síla. Současně se vyjadřoval v tom směru, že je schopen sehnat boty, zuby a další věci po lidech, kteří zemřeli v koncentračním táboře Terezín. Věc byla předána místně a věcně příslušné Službě kriminální policie a vyšetřování PČR a současně bylo provedeno personální opatření. Dále bylo v součinnosti s policejními složkami a Hlavním úřadem Vojenského obranného zpravodajství zdokumentováno závažné jednání vojáka z povolání rtm. M.P., který byl od svých 14 let sympatizantem a aktivním přívržencem pravicově extremistického hnutí. Bylo zjištěno, že je

zastáncem organizovaných násilných projevů hnutí skinheads proti Romům, podílí se aktivně na tvorbě a distribuci materiálů propagujících rasismus a nacismus, aktivně se zúčastňuje setkání skinheadů. Byly u něho zajištěny různé materiály, včetně fotografie, na níž je zachycen se zdviženou rukou při nacistickém pozdravu. Případ byl předán do vyšetřování místně a věcně příslušné Služby kriminální policie a vyšetřování PČR.

Z uvedeného celkového počtu 7 případů byly 4 případy předány Službě kriminální policie a vyšetřování Policie ČR k dalšímu opatření, 1 případ byl podle § 159a odst.1 písm.b) tr. řádu odevzdán ke kázeňskému projednání, 2 případy byly podle § 159a odst.1 tr.řádu odloženy. Jako negativní trend vnímá Ministerstvo obrany vysoký podíl vojáků z povolání na sledované trestné činnosti. Výsledkem prošetření uvedených konkrétních případů bylo trestní stíhání několika osob a následné personální opatření směřující k ukončení služebního poměru vojáka z povolání.

V útvech a jednotkách Armády České republiky nebyla v hodnoceném období Vojenskou policií, ale ani vojenskými zpravodajskými službami, zjištěna existence nebo činnost extremistických skupin.

7.5 Ministerstvo kultury

Grantové programy

Příspěvek Ministerstva kultury k řešení problematiky extremismu spočívá v oblasti prevence. Prostřednictvím grantových programů podporuje Ministerstvo kultury některé kulturní akce a činnosti, jejichž cílem je kultivovat společnost zejména cestou poznávání kultur různých národností a etnických skupin. V rámci grantových programů získávají finanční prostředky příslušníci národnostních menšin na rozvoj své kultury a kulturních aktivit, speciální grantový program je určen pro podporu integrace cizinců žijících na území České republiky a jiný na podporu integrace příslušníků romské komunity. Úkol realizovat každoročně tyto grantové programy je zakotven v usnesení vlády č. 40 ze dne 10. ledna 2001 *k aktualizaci Strategie účinnější státní podpory kultury - Kulturní politiky*, jehož znění bylo samostatně publikováno pod názvem *Kulturní politika České republiky*. Oblast podpory kulturních aktivit příslušníků národnostních menšin a romské komunity byla v r. 2002 upravena **nově přijatým nařízením vlády České republiky č. 98/2002 Sb.**, kterým se stanoví podmínky a způsob poskytování dotací ze státního rozpočtu na aktivity příslušníků národnostních menšin a na podporu integrace příslušníků romské komunity.

V rámci programu na **podporu příslušníků národnostních menšin** jsou dotovány projekty převážně občanských sdružení českých občanů národnosti maďarské, německé, polské, ruské, řecké, slovenské a ukrajinské; jde o občany národností tradičně žijících na území České republiky. I v tomto grantovém programu jsou však udělovány dotace kulturním akcím multietnickým, které přispívají ke vzájemnému poznávání různých národnostních kultur a tím se snaží předcházet xenofobním projevům.

V programu **podpora rozšiřování a přijímání informací v jazycích národnostních menšin** je podporováno vydávání periodického tisku a provozování rozhlasového či televizního vysílání v jazyce národnostních menšin, popř. šířícího informace o těchto menšinách.. Sdělovací prostředky napomáhají šíření informací a posilují etnické vědomí příslušníků národnostních menšin na území České republiky. Také tuto formu státní podpory lze považovat za formu prevence proti vzniku případných extremistických nálad, vyplývajících z názorů a pocitů, že národnostní menšiny mají jen omezenou možnost rozvoje vlastního jazyka a že je na ně vytvářen jakýsi nátlak směřující k asimilaci.

V roce 2002 vyhlásilo Ministerstvo kultury již podruhé grantový program **na podporu integrace cizinců žijících v České republice**. Jeho realizaci vyplývá (kromě výše uvedeného usnesení vlády č. 40/2001) z usnesení vlády č. 1266 ze dne 11. prosince 2000 o realizaci *Zásad koncepce integrace cizinců na území České republiky a o návrhu Koncepce integrace cizinců na území České republiky*. V rámci tohoto programu jsou podporovány nejružnější typy kulturních a kulturně-vzdělávacích aktivit i aktivity zaměřené na náboženství. Obsahem projektů může být mj. publikační a dokumentační činnost, výroba kinematografických děl, rozhlasových a televizních pořadů a také multietnické kulturní akce. Projekty jsou určeny nejen samotným cizincům, ale i majoritní společnosti, neboť lze předpokládat, že rozšiřování znalostí o kulturách jiných etnik a přiblížení jejich odlišností vede k odbourávání předsudků a k překonávání xenofobních a rasistických postojů. V uplynulém roce patřily – ve vztahu k případné prevenci rasismu, xenofobie a extremismu – k nejvýznamnějším přednáškové cykly Multikulturního centra Praha a jím pořádané multikulturní akce (*Cyklus multikulturních akcí Jinýma očima*), projekty Rady pro integraci konané v mimopražských lokalitách za účasti příslušníků tamějších etnických komunit (*Představování kultur etnických komunit žijících v Ústí nad Labem, v Teplicích a v Brně a Multikulturní festival Barevná planeta*, který se již potřetí uskutečnil v Ústí nad Labem). Pokračovala také činnost *Kulturně náboženského centra pro migranty a uprchlíky* v Brně, které provozuje tamější občanské sdružení SOZE (Sdružení občanů zabývajících se emigranty). Liga etnických menšin České republiky pokračovala ve své mediální kampani proti rasismu s názvem *Soužití*. Z úspěšných projektů podpořených v r. 2002 poprvé je třeba zmínit *Tolerance a lidská práva – vzdělávání s použitím dokumentárních filmů*, jehož realizátoři – společnost při České televizi Člověk v tísni, o.p.s. – si kladli za cíl rozšířit již známý festival dokumentárních filmů Jeden svět do mimopražských regionů. Malé občanské sdružení Humanitas Afrika připravilo velmi kvalitně festival *Týden africké kultury* v Praze. Na vysoké úrovni byl také časopis určený Arménům žijícím v České republice *Orer* (Dny), na který získalo podporu občanské sdružení Informační centrum Kavkaz – východní Evropa.

Velkou důležitostí pro rozvoj etnické kultury, ale i pro výchovu multikulturní společnosti směřující k odbourávání předsudků, rasismu a xenofobních postojů, má **podpora integrace příslušníků romské komunity**. Z projektů podpořených v rámci programu Integrace romské komunity je třeba zmínit festival *Romská píseň 2002*, jehož již 8. ročník pořádala v areálu Valašského muzea v přírodě v Rožnově pod Radhoštěm Demokratická aliance Romů. Občanské sdružení Yetti climbers Club získalo dotaci na výrobu závěrečných dílů televizního seriálu krátkých filmů *Amare Roma*, informujícího o historii a kultuře Romů, o romském jazyce a představujícího zajímavé osobnosti z řad Romů. Zajímavý projekt realizovalo Romské občanské sdružení Karlovy Vary: pod názvem *Setkání dvou světů* se konal společný koncert romské folkrockové hudební skupiny Gypsy Hery Band a karlovarského symfonického orchestru. Dosud jmenované projekty z programu Integrace romské komunity se uskutečnily pod záštitou ministra kultury. K úspěšným projektům podpořeným v tomto programu patřil také *3. karvinský romský festival*, který uspořádalo Společenství Romů na Moravě. K nejvýznamnějším projektům náležejícím do oblasti integrace romské komunity patří bezesporu *Muzeum romské kultury* v Brně, instituce, jejíž význam v oblasti multikulturní výchovy v budoucnu zřejmě stále poroste. V současné době chystá toto muzeum, které se doposud vedle své dokumentační práce soustředilo na přednáškovou a výstavní činnost, stálou expozici, informující o kulturních tradicích Romů na území České republiky a na Slovensku.

Hromadné sdělovací prostředky - legislativa

V r. 2002 byl schválen zákon č. 192/2002, kterým se mění zákon č. 484/1991 Sb., o Českém rozhlasu, ve znění pozdějších předpisů. Vymezením pojmu veřejné služby v § 2

odst. 2 zákona se Český rozhlas podílí na boji proti extremismu tím, že poskytuje objektivní informace a vyváženou nabídku pořadů pro všechny skupiny obyvatel tak, aby odrážely rozmanitost pluralitní společnosti a zároveň posílily vzájemné porozumění, toleranci a soudržnost.

V oblasti platné legislativy se vytváření podmínek zamezujících rasové, případně jiné diskriminaci dotýká především zákon č. 231/2001 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání a o změně dalších zákonů, ve znění zákona č. 309/2002 Sb., kde se ochrana rovnoprávného postavení národnostních menšin (a v jejich rámci rovněž romské komunity) promítá do zákazu zařadit do vysílání pořady podněcující k nenávisti z důvodu rasy, pohlaví, náboženství, národnosti nebo příslušnosti k určité skupině obyvatelstva. Za jedno z kritérií pro výběr uchazeče o licenci k vysílání zákon stanoví rovněž přínos žadatele k zajištění rozvoje kultury národnostních, etnických a jiných menšin v České republice (viz § 17 odst. 3). Podle § 31 má provozovatel vysílání ze zákona povinnost sestavovat programovou skladbu tak, aby ve svém vysílání poskytoval vyváženou nabídku pro všechny obyvatele se zřetelem na jejich věk, pohlaví, barvu pleti, víru, náboženství, politické či jiné smýšlení, národnostní, etnický nebo sociální původ a příslušnost k menšině.

Z připravovaných předpisů lze dále připomenout navrhovanou novelu výše citovaného zákona č. 231/2001 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání a o změně dalších zákonů, ve znění zákona č. 309/2002 Sb. V současné době je vládní návrh zákona projednáván v parlamentu. Jeho součástí je zákaz reklamy a teleshoppingu útočících na náboženské nebo politické přesvědčení a zákaz reklamy a teleshoppingu obsahujících diskriminaci na základě pohlaví, rasy, barvy pleti, jazyka, národního nebo sociálního původu či příslušnosti k národnostní nebo etnické menšině.

Církev a náboženský život

V roce 2002, stejně jako v roce 2001, se Ministerstvo kultury v rámci své agendy nesetkalo u registrovaných církví a náboženských společností nebo evidovaných právnických osob církví s žádnými projevy, které by bylo možné označit za přestupky nebo trestné činy motivované rasismem, xenofobií nebo náboženskou intolerancí. Rovněž nebyl v roce 2002 podán žádný návrh na registraci náboženského společenství, kde by Ministerstvo kultury jako registrující orgán bylo při správním řízení nuceno hodnotit založení a činnost žádajícího subjektu z aspektů, které jsou předmětem vládních opatření ke zvýšení efektivnosti postihu a prevence trestných činů a přestupků vyplývajících ze zastávání, propagace a šíření extremistických ideologií a postojů a aktivit extremistických uskupení na území České republiky a trestných činů s rasistickým podtextem.

Dne 7.1. 2002 nabyl účinnosti zákon č. 3/2002 Sb. o svobodě náboženského vyznání a postavení církví a náboženských společností a o změně některých zákonů (zákon o církvích a náboženských společnostech). Tímto zákonem došlo k liberalizaci přístupu k získávání právní subjektivity pro církev a náboženské společnosti s menším počtem věřících. Současně byly v § 5 zákona stanoveny podmínky omezující působení církví a náboženských společností, jejichž cílem je zejména zabránit registraci nebezpečných náboženských sekt, které různými způsoby ovlivňují a následně manipulují s občany, zejména pak s mladistvými. Tyto podmínky byly stanoveny rovněž pro církev a náboženské společnosti, které nejsou registrovány, neboť stejně jako u různých extremistických uskupení, které vznikají a vyvíjejí svou činnost z jiných než náboženských důvodů, lze vyvozovat proti těm, kteří se na takové činnosti podílejí, individuální trestní odpovědnost.

7. 6 Ministerstvo práce a sociálních věcí

Metodické vedení sociálních pracovníků (sociální asistent, sociální kurátor, kurátor pro mládež)

Rok 2002 byl v oblasti metodického vedení charakteristický především přípravou přechodu kompetencí z Ministerstva práce a sociálních věcí na krajské úřady. Ministerstvo si uvědomuje možná rizika přechodu agendy sociálních služeb do samostatné působnosti obcí, kdy v přenesené působnosti zůstává u cílové skupiny osob tzv. společensky nepřizpůsobených pouze činnost koordinační (na obcích s rozšířenou působností). Sociální služby v prevenci sociálně patologických jevů, mezi něž patří i extremismus, jsou charakteristické tím, že zde na rozdíl od ostatních typů sociálních služeb, často chybí individuálně určený klient (sociální pracovník pracuje s proměnlivou skupinou např. rizikové mládeže), anebo klient není motivován ke spolupráci, nevznikají nátlakové skupiny jako partneři obecních úřadů. Zároveň sociálně patologické jevy vždy svádějí k silovým řešením, případně k ignorování. Z toho důvodu MPSV na základě celoroční analýzy problému navázalo v závěru roku 2002 operativní spolupráci s krajskými úřady, v jejímž rámci bude klást důraz na sledování schopnosti a ochoty obcí s rozšířenou působností věnovat pozornost potřebám služeb poskytovaným tzv. v obecním zájmu.

Projekt Centrum včasné intervence Ostrava (dále jen CVI)

Projekt CVI je realizován na základě usnesení vlády ČR ze dne č. 1032 ze dne 6. října 1999. Centrum včasné intervence je odborné pracoviště Magistrátního úřadu Ostrava, jehož hlavním posláním je zajišťovat systémový přístup k mladistvým pachatelům trestné činnosti, tzn. mapování, koordinace, metodická podpora, vzdělávání a supervize práce všech subjektů, které existují v systému péče o dětské a mladistvé delikventy a aktivně se na něm podílejí. V roce 2002 MPSV zajišťovalo dokončení vzdělávacího programu pro kurátory pro mládež, který je součástí projektu. Lektorsky byl program zajištěn o.s. Střep Praha, o.s. Sdružení pro rozvoj sociální práce v trestní justici Praha a Ostravskou univerzitou. Programu se účastnilo 7 kurátorů pro mládež, 8 sociálních pracovníků, 1 pracovník PMS a 2 pracovníci CVI. Uskutečnilo se celkem 100 výukových hodin, 4 jednodenní supervize a byly provedeny závěrečné zkoušky, které u většiny absolventů potvrdily zvýšení úrovně odborných kompetencí. Zkušenosti získané realizací programu je možné již nyní doporučit k přípravě obdobných programů pro jiné typy sociálních pracovníků.

MPSV společně s Ministerstvem vnitra zajišťovalo v průběhu roku 2002 pracovišti CVI Ostrava metodickou podporu a také se podílelo na přípravě závěrečné zprávy, která zejména hodnotila funkčnost pracoviště a míru naplňování původních cílů. V průběhu hodnocení se objevily obavy, že pracoviště původní poslání nesplňuje a zabývá se spíše administrativní, technickou a kontrolní činností. Tyto obavy se potvrdily rozhovory s kurátory pro mládež a pracovníky CVI.²⁸³

²⁸³Bližší podrobnosti k CVI viz Vyhodnocení účinnosti přijaté legislativy související se systémovým přístupem k péči o delikventní mládež a vyhodnocení činnosti a efektivity experimentálního projektu Centra včasné intervence (pro informaci členům vlády červenec 2002).

Plnění Opatření z Koncepce sociální práce pro předcházení a potírání extremismu²⁸⁴

1. MPSV využije mechanismů Republikového výboru pro prevenci kriminality ke zjištění potřebnosti programů sociální práce s pachateli extremisticky laděných trestných činů.

MPSV má v Republikovém výboru pro prevenci kriminality zastoupení a využívá jím poskytnutých materiálů. Na základě existujících informací MPSV tento úkol v průběhu roku 2002 přehodnotilo jako neadekvátní. Regiony a města s vyšším výskytem trestné činnosti s extremistickým podtextem jsou známy již dnes. Podpora sociální práce s pachateli tohoto typu trestné činnosti byla zajištěna v rámci opatření č. 4.

2. MPSV vypracuje společně s Probační a mediační službou (dále jen PMS) vzdělávací program pro sociální pracovníky a pracovníky PMS zaměřený na realizaci společných postupů s mladistvými pachateli trestné činnosti s extremistickým podtextem.

Termín: 31. 12. 2002

Obsah, rámec a cíle společného vzdělávacího programu pro kurátory pro mládež a úředníky PMS byl předjednan s ředitelstvím PMS. MPSV zpracovalo návrh vzdělávacího programu a postoupilo jej řediteli Probační a mediační služby k připomínkám.

3. MPSV ve spolupráci s metodiky sociální práce krajských úřadů rozšíří model CVI do dalších vytypovaných měst v Moravskoslezském, Ústeckém kraji a Libereckém kraji. Spolupráce v rámci CVI bude rozšířena o školská zařízení pro výkon ústavní a zejména ochranné výchovy. Do spolupráce budou dále zapojeni koordinátoři romských poradců na krajích, romští poradci na OkÚ a romští asistenti.

Termín: 31. 12. 2002

V uvedeném termínu byla navázána spolupráce s krajskými úřady, na které přešlo reformou veřejné správy metodické vedení. Do konce roku 2002 nebyla ve všech krajích funkce metodika obsazena. MPSV proto zařadilo v plánu spolupráce s krajskými úřady tento úkol do r. 2003.

MPSV a PMS sjednotí metodické vedení sociálních pracovníků a pracovníků PMS s cílem širšího využívání programů mediace v případech extremisticky laděných trestných činů. Termín: 31. 5. 2002

MPSV a Generální ředitelství PMS ve sledovaném roce velmi zintenzivnily spolupráci, byly vytvořeny čtyři pracovní skupiny, z nichž jedna řeší problematiku spolupráce Probační a mediační služby a poskytovatelů sociálních služeb.

4. V rámci dotační politiky vyhlásí MPSV pilotní program podpory sociálních služeb zaměřených na sociální práci se skupinami mladých lidí ohrožených rizikem vývoje směrem k extremismu a na individuální sociální práci s pachateli extremisticky laděných trestných činů. Termín 30. 6. 2002

K podpoře prioritních úkolů MPSV byl ke dni 10. prosince 2002 MPSV vyhlášen dotační program pilotních (inovativních) projektů. V rámci programu je možné předložit také projekty zaměřené na podporu boje proti extremismu. Žádost mohou podat občanská sdružení podle zákona č. 83/1990 Sb., církevní právnické osoby podle zákona č. 3/2002 Sb., obecně prospěšné společnosti podle zákona č. 248/1995 Sb., které poskytují sociální služby

²⁸⁴ Zpracováním Koncepce sociální práce pro předcházení a potírání extremismu splnilo Ministerstvo práce a sociálních věcí úkol, který mu byl uložen usnesením vlády č. 903 ze dne 12. září 2001 ke Zprávě o problematice extremismu na území ČR v roce 2000“.

a dále fyzické osoby, které na základě živnostenského či jiného oprávnění, provozují sociální služby.

Plnění usnesení vlády č. 994 ze 14.10.2002

Ministr práce a sociálních věcí určil kontaktní osobu ve smyslu přílohy k citovanému usnesení.

7. 7 Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

Oblast osnov

Výchova k toleranci a k prevenci extremistických názorů a postojů je integrální součástí výuky občanské výchovy (resp. výchovy k občanství) v základní škole a v nižších ročnících víceletého gymnázia. Výchova proti projevům rasismu, xenofobie, intolerance a extremismu, které si občanská výchova klade za jeden z klíčových cílů, nachází své vyjádření v učebních dokumentech pro základní školu a střední školu. Již sama koncepce výchovy k občanství je primárně zaměřena na výchovu ke snášenlivosti a respektu k odlišným názorům, postojům, zvyklostem apod. a na prevenci rasistických, xenofobních a extremistických postojů. Tato koncepce plně podporuje dlouhodobou strategii etické a právní výchovy v základních školách a gymnáziích.²⁸⁵

Hlavním cílem všech vzdělávacích aktivit ve výše uvedené oblasti je vytváření tolerantního a multikulturního prostředí ve školách a školských zařízeních s důrazem na aplikaci v praxi a na předcházení konfliktům, posílení právní gramotnosti, podporování etnické rovnosti a způsobů implementace mezinárodních směrnic, zejména směrnice EU č. 23000/43/EC a „Deklarace o boji proti rasismu a xenofobii na internetu“, směrnice OSN č. A/52/469 Ad 1. k Desetiletí výchovy k lidským právům, Program činnosti světové konference OSN proti rasismu, rasové diskriminaci, xenofobii a související intoleranci včetně plnění úkolů resortu školství v Národním programu přípravy ČR na členství v Evropské unii.

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy zpracovalo **Návrh koncepce vzdělávacích aktivit v oblasti boje proti extremismu**, který byl v roce 2002 předložen vládě k projednání a schválen **usnesením č. 268 ze dne 18. března 2002**.²⁸⁶ Návrh koncepce je řešen jako průřezové téma v oblasti vzdělávání a je koncipován také v souladu s potřebami v oblasti výchovy a vzdělávání Romů, cizinců a migrantů a zohledňuje též problematiku dalších národnostních menšin žijících v ČR. Vládou schválená **koncepce stanovuje následující klíčové oblasti pro koncepci vzdělávacích aktivit boje proti extremismu** jejichž cílem je:

- Posílit v osnovách základního a středního školství společenskovední složku vzdělávání o oblast právní gramotnosti v návaznosti na rasismus, xenofobii a extremismus, a to zvláště v subsystému odborného školství.
- Akcentovat ve výuce výchovnou složku v oblasti komunikace a předcházení konfliktům - rasismus, xenofobie, extremismus.

²⁸⁵ Současné pojetí učiva občanské výchovy reflektuje rovněž **Metodický pokyn MŠMT k výchově proti projevům rasismu, xenofobie a intolerance** (Věstník MŠMT ČR, ročník LV, sešit 5, květen 1999, s. 15, č.j. 14 423/99-22, schváleno dne 23. března 1999), ve kterém ředitelům škol na tomto úseku uložilo úkoly, jejichž plnění kontroluje Česká školní inspekce. Je též zpracována ve Strategii pro zlepšení celkové situace vzdělávání romských dětí s Akčním plánem. Materiál je zveřejněn na webových stránkách MŠMT - www.msmt.cz.

²⁸⁶ Vypřeváním tohoto materiálu Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy splnilo úkol, uložený v příloze vládního usnesení č. 903 ze dne 12. září 2001 ke Zprávě o problematice extremismu na území České republiky v r. 2000“.

- Kultivovat historické vědomí mládeže prostřednictvím školního vzdělávacího předmětu dějepis s akcentem na dějiny 19. a 20. století.
- Podporovat sociologické výzkumy týkající se dětí a mládeže, které by ukázaly např. hodnotovou orientaci jednotlivých skupin dětí a mládeže.
- Vypsát projekty na tvorbu učebních pomůcek pro výuku eliminující extremistické postoje žáků, např. videofilmy o extremistických režimech ve 20. století, o soudobém extremismu v Evropě, v ČR, jinde ve světě, videofilmy seznamující žáky s jinými kulturami a menšinami v ČR atp. Pokračovat ve vydávání řady informačních materiálů pro učitele základních a středních škol.
- Vytvořit instruktážní videofilmy pro různé věkové skupiny dětí a mládeže, které by žáky učily, jak se mají chovat, jsou-li ohroženi extremistickým, nebo dokonce teroristickým činem.
- Doporučit ředitelům škol, aby dle konkrétních možností
 - v rámci disponibilních hodin rozšiřovali hodinové dotace společenskovední složky vzdělávání při tvorbě školního vzdělávacího programu o tematiku extremismu a rasismu s akcentem na výchovnou složku komunikace
 - podporovali používání projektových metod ve vzdělávání
 - průběžně doplňovali školní knihovny literaturou pro boj proti xenofobii, rasismu a extremistickým postojům
 - dbali na vytváření pozitivního školního klimatu, realizaci svébytné kultury žakovských skupin a pro žáky, kteří nemají vhodné rodinné zázemí, vytvářeli podmínky pro volný čas
 - podporovali celodenní výchovný systém
 - využívali specifík regionu - přítomnosti konkrétního etnika - ve výchově k toleranci
 - seznámili všechny pracovníky školy (učitele, vychovatele, další pedagogické pracovníky) s podstatou, formami a projevy i s nebezpečnými následky extremismu, neboť jen tak budou schopni reagovat na události ve společnosti a podat žákům relevantní vysvětlení
- V oblasti dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků se zaměřit na přípravu učitelů pro používání aktivizujících metod výuky při multikulturní výchově, mediální výchově, ve výchově ke kritickému myšlení, k lidským právům; dále zaměřit DVPP i k tematice extremismu a terorismu.
- Dle aktuálních potřeb určité lokality (regionu) informovat učitele o rasismu, xenofobii, extremismu (včetně speciálního výcviku zaměřeného na komunikaci a k předcházení konfliktům).
- Podporovat alternativní vzdělávací projekty vysokých škol zaměřených na multikulturu, právní a občanskou gramotnost, lidská práva a extremismus.

V roce 2002 byly rozpracovány následující projekty koncepce:

- průřezová témata „Výchova demokratického občana“ a „Interkulturní výchova“ s akcentem na výchovu k toleranci a proti rasismu a extremismu v návaznosti na rámcové vzdělávací programy strukturované do všech typů vzdělávání -základní, speciální, střední

- učební text - metodiku pro učitele občanské výchovy a základů společenských věd „Nové horizonty občanství“ (občanská a právní výchova - akcentuje formu, jakou učitel komunikuje s žáky, zejména jím prezentované myšlenkové postupy mají zásadní význam pro míru občanství ve společnosti).
- **materiál „Co znamená být extremistou“ ve spolupráci s Ministerstvem vnitra²⁸⁷**
 - a) Manuál pro učitele (základní informace o pravicovém a levicovém extremismu)
 - b) Učební text pro žáky 9. ročníků základních škol a pro žáky středních škol a učilišť
 - c) Videokazeta (dokumentace trestného činu, charakteristika pachatele, právní rozbor)

Tento komplexní materiál je zaměřen na právní gramotnost, na právní rozbor konkrétního trestného činu se zřetelným dopadem na trestní postih jedince, který čin spáchal (viz rasisticky motivované útoky a aktivity v rámci akcí organizovaných extremisty).
- manuál pro učitele „Základy mediální gramotnosti“ (jak využívat média ve výchově a vzdělávání, jak rozpoznávat například mediální násilí- dokument - účelově zpracovaný pořad, co to je objektivní reportáž, např. na témata ekologické hnutí, hudební skupiny, anarchisté, levicový a pravicový extremismus).

Průběžné vydávání materiálů pro učitele a tzv. čítanek pro žáky

V roce 2002 - Slabikář dětských práv (pro žáky-mladší školní věk)

Vzdělávání v evropských záležitostech (pro učitele)

V roce 2003 - Průvodce právem teenagera (pro žáky-starší školní věk a adolescenty)

Extremismus na internetu (pro učitele)

- Zabezpečit organizaci Letních škol tolerance pro učitele společenských věd a pracovníky policie (regionální preventisté) a pracovníky soudů k aktuální problematice - nová náboženství, sekty, cizinci, extremismus a jiné alternativní extremistické skupiny mládeže).
- Zabezpečit vzdělávací kurzy pro pracovníky ČŠI o nových legislativních předpisech (Zákon o menšinách, Trestní zákon, občanské právo).
- Nabízet školám výcvik učitelů orientovaný na prožitkové programy se zaměřením na praktickou toleranci, lidská práva, právní gramotnost, extremismus.
- Prostřednictvím vybraných resortních vzdělávacích subjektů (formou výběrového řízení) postupně provést speciální výcvik učitelů a vychovatelů základních a středních škol a zejména středních odborných učilišť a odborných učilišť v komunikačních technikách s akcentem na předcházení konfliktům.

²⁸⁷ Ministerstvu školství, mládeže a tělovýchovy byl Ministerstvem vnitra nabídnut k realizaci projekt „Extremista“ zaměřený na věkovou kategorii žáků a studentů od 10 do 17 let. Základem projektu je natočení polodokumentárního filmu, který mapuje pozadí pravicového extremismu, popisuje jednání jeho příznivců z pohledu zákona, čímž posiluje právní povědomí u cílové skupiny a současně účinnou, apelativní metodou argumentuje ve prospěch demokratického a tolerantního přístupu ke společnosti a jejím problémům. Součástí projektu je vydání pracovního manuálu pro učitele, kteří budou s videokazetou na jednotlivých školách pracovat a učebního textu pro žáky základních škol a učilišť a studenty středních škol. MŠMT dne 27. 11. 2002 uzavřelo smlouvu s filmovou společností o natočení cca 30 minutového snímku, který má být hotov, včetně všech postprodukčních úprav do 25. 11. 2003. **Ministerstvo vnitra zajišťuje odborný servis při realizaci projektu.** Princip skladby, způsob vyprávění a forma celého projektu by se v budoucnosti mohly stát základem řady dalších, navazujících projektů, mapujících krajní společenské jevy a jejich nezákonný charakter. Cílem projektu je vnést do škol nové metody společenského apelu.

Vzdělávání a výchova vysokoškolských studentů - doporučení pedagogickým a filozofickým fakultám

- Zakomponovat problematiku extremismu do studijních programů učitelských oborů na pedagogických fakultách - do dlouhodobých záměrů rozvoje vysokých škol.
- Zaslát dopis děkanům pedagogických fakult s apelací na zavedení výchovy k demokratickému občanství a akcentem na lidská práva (výchovu k toleranci a proti rasismu, xenofobii a extremismu) ve studijních programech oborů vysokých škol.
- Požádat Akreditační komisi vysokých škol, aby při všech rozhodnutích MŠMT ve věci akreditace vzdělávacích programů pedagogických fakult akcentovala potřebnost zavedení tematiky lidských práv do základních studijních programů - společného základu pregraduálního studia budoucích učitelů.
- V resortním programu MŠMT Podpora rozvoje učitelských vzdělávacích programů a jiných vzdělávacích aktivit vyhlásit téma "Výchova k toleranci".
- V rámci Fondu rozvoje vysokých škol vypsát téma "Obsah, metody a formy práce v pregraduální přípravě učitelů všech aprobací v oblasti výchovy k toleranci a proti rasismu".
- Vytvořit stálou koordinační skupinu, která se bude systematicky zabývat vzděláváním menšin a etnik, uprchlíků a cizinců, interkulturní výchovou včetně enviromentální výchovy, mediální výchovou, právní gramotností, lidskými právy a extremismem (součást oddělení ve skupině vzdělávání).
- Na internetové informační stránce MŠMT zveřejňovat základní informace a dokumenty k průřezovým tématům - národnostní menšiny, lidská práva, výchova k demokratickému občanství, k toleranci a proti rasismu a extremismu.
- Systematicky seznamovat pracovníky resortu školství, ústavů, pedagogických center a ČŠI se zahraničními zkušenostmi v oblasti prevence proti extremismu.
- Průběžně vyhodnocovat extremistické projevy mládeže a za pomoci ČŠI a krajských preventistů (pracovníci policie) operativně řešit vzniklou situaci v konkrétní lokalitě ve spolupráci se školou.

Zvýšená pozornost je uvedené problematice věnována rovněž v nově připravovaných vzdělávacích programech pro základní a gymnaziální vzdělávání (Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání, Rámcový vzdělávací program pro gymnaziální vzdělávání).

Výchova proti projevům rasismu, xenofobie, intolerance a extremismu se uskutečňuje prostřednictvím školního vzdělávání a různých volnočasových aktivit realizovaných školou. Významnými faktory jsou také celková atmosféra ve škole, úroveň mezilidských vztahů a stimulační efekt výchovného prostředí.

Při přípravě Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání bude problematika extremismu a terorismu zapracována do společenskovední složky vzdělávání (např. náboženský extremismus k problematice náboženství a náboženského fundamentalismu, neonacismus k problematice nacismu a ideologií, ekologický extremismus do ekologického vzdělávání, dále do tematiky ohrožení demokracie atp.).

V Rámcových vzdělávacích programech pro střední odborné vzdělávání (obecná část pro všechny směry vzdělávání) je zařazeno povinné průřezové téma *Občan v demokratické společnosti*, které výrazně posiluje v celém kurikulu výchovu k demokracii, tím i

k multikulturnímu soužití a přispívá k eliminaci extremismu: Toto průřezové téma počítá i s využitím projektové metody výuky.

V červnu 2002 uzavřelo MŠMT **smlouvu o spolupráci s Fakultou humanitních studií Univerzity Karlovy o zřízení odborného pracoviště pro multikulturní vzdělávání - Kabinet pro výchovu k demokratickému občanství**. Pracoviště je financováno na základě konkrétních objednávek MŠMT. Kabinet připravuje semináře a pracovní dílny k aktuálním tématům pro učitele ZŠ a SŠ a vysokoškolské učitele z pedagogických fakult, pracovníky pedagogických center, pracovníky PPP a ČŠI. Zpracovává analýzy, šetření, průzkumy a další aktuální úkoly dle konkrétních potřeb a požadavků MŠMT. Výsledky z výzkumů a monitoringu jsou též podkladem pro další koncepcie resortu školství.

Výchova k lidským právům, k demokratickému občanství, k toleranci a proti rasismu a xenofobii a extremismu jsou v českém vzdělávacím systému dostatečně zastoupeny. Existují však ještě nemalé rezervy. **Zkušenosti ze škol a sociologické výzkumy ukazují, že především adolescentní mládež vzhledem ke svým věkovým zvláštnostem a v odborném školství, i vzhledem ke svému sociokulturnímu zázemí, inklinuje k extremismu. Soudobému světu a jeho konfliktům pramenícím z extremismu nelze porozumět bez znalosti historie, protože všechny soudobé konflikty jsou založeny v dějinách.**

Další vzdělávání učitelů

MŠMT zpracovalo **Koncepci dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků (DVPP-č.j. 16 459/2002-25)**, která v části týkající se činnosti pedagogických center v rámci „státní zakázky“ v hlavní činnosti jim ukládá mj. zajišťování trvalé nabídky vzdělávání v oblasti etnických menšin, výchovy k lidským právům, extremismu a terorismu.

MŠMT finančně podpořilo **vzdělávací semináře pro učitele, a to :**

- Soutěž pro žáky středních škol "Ke kořenům ústavnosti" (podpora právní gramotnosti)
- Letní škola pro učitele OV (extremismus, media)
- Integrace ČR do EU a multikulturní společnost
- Seminář k právní gramotnosti Ombudsman
- Semináře projektu Občan.
- Semináře "Jak vyučovat o holocaustu"
- XV. letní škola pro učitele historie, na níž zaznělo v rámci aktuálních příspěvků téma „Neofašismus a neonacismus v České republice devadesátých let“.²⁸⁸

Při příležitosti vyhlášení dne 27. ledna Dnem památky obětí holocaustu a prevence zločinů proti lidskosti **vypsalo MŠMT pro žáky gymnázií esejistickou soutěž Daniel 2003**. Záběr došlých prací byl velmi široký, od historických studií až po povídky a fejetony.

Oblast dalšího vzdělávání učitelů je zahrnuta na vysokých školách do programu **„Podpora rozvoje učitelských vzdělávacích programů a jiných vzdělávacích aktivit**. V rámci tohoto programu byly na vysokých školách řešeny tyto projekty v roce 2002 :

- Výchova k demokratickému občanství a multikulturní toleranci (Fakulta humanitních studií Univerzity Karlovy)

²⁸⁸ XV. letní školu uspořádal Národní ústav odborného vzdělávání Pedagogické fakulty UK. Problematika krajně pravicových autoritářských systémů, rasových utopií i nedemokratického systému komunistického Československa je např. součástí učebních programů katedry politologie Fakulty mezinárodních vztahů VŠE.

- Didaktické problémy výuky češtiny – multietnická třída (Pedagogická fakulta Univerzity Karlovy)
- Multikulturní (interkulturní) výchova jako průřezové téma Rámcového vzdělávacího plánu (Pedagogická fakulta Masarykovy univerzity)
- Učitel zeměpisu v multikulturní společnosti (Pedagogická fakulta Masarykovy univerzity)
- Aktivizující metody a formy výuky - aplikace principů multikulturní výchovy (Pedagogická fakulta Univerzity Palackého)
- Realizace multikulturní výchovy v pregraduální přípravě učitelů se zaměřením na problematiku uprchlíků (Pedagogická fakulta Univerzity Palackého)
- Doplňující pedagogické studium pro profese pracující se znevýhodněnými skupinami populace (Pedagogická fakulta Univerzity Jana Evangelisty Purkyně)
- Kurz multikulturní výchovy (Pedagogická fakulta Technické univerzity v Liberci)

Projekty řešené v rámci Fondu rozvoje vysokých škol

(Pedagogická a Filozofická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci):

- Rozvoj sociálních dovedností studentů učitelství
- Pregraduální vzdělávání učitelů v oblasti právní výchovy
- Vzdělávání a výchova minoritních skupin populace v pregraduální přípravě

Projekty řešené v rámci specifických programů MŠMT

- Tvůrčí výtvarné dílny v ZŠ v lokalitách azylových zařízení Správy uprchlických zařízení (SUZ) MV realizované Pedagogickou fakultou Masarykovy univerzity v Brně (spolupráce s Pedagogickou fakultou Univerzity Hradec Králové a Pedagogickou fakultou Univerzity Palackého v Olomouci) na základě dohody s SUZ MV.

Projekty řešené v rámci transformačních a rozvojových programů vysokých škol

PedF MU - Pedagogická praxe v uprchlickém táboře Zastávka u Brna

FHS UK- Výchova k demokratickému občanství a multikulturní tolerance

PedF UK- Didaktické problémy výuky češtiny v multietnické třídě

PedF MU- Multikulturní výchova jako průřezové téma Rámcového vzdělávacího programu,

PedF TUL - Kurz multikulturní výchovy FSS MU Etnika, minority a marginalizované skupiny v ČR

Oblast dotační

MŠMT podporuje formou dotací programy celé řady občanských sdružení. Programy podpory jsou financovány jednak přímo ze zdrojů MŠMT, jednak ze zdrojů vlády ČR, které jsou na MŠMT účelově převedeny.

V roce 2002 bylo finančně podpořeno v rámci **Programů státní podpory práce s dětmi a mládeží** pro nestátní neziskové organizace více jak 20 občanských sdružení, které ve svých aktivitách pracují s národnostními menšinami. Osm romských sdružení. Dále byly podpořeny projekty nestátních neziskových organizací dalších národnostních menšin v celkové výši 600 tis. Kč. Ostatní místní a celostátní organizace, které pracující s dětmi a mládeží, získaly na aktivity pro děti národnostních menšin částku ve výši 1 100 000 Kč. Převážná část finančních prostředků byla účelově přidělena na volnočasové aktivity, jako např. na činnost v zájmových útvarech, letní tábory, víkendové pobyty, materiální vybavení pro volný čas.

V souladu s nařízením vlády ČR č. 98/2002 Sb., byl vyhlášen **Program podpory integrace romské komunity**, který je zaměřen na aktivity vzdělávání, multietnické kulturní akce, oblast sociálně patologických jevů, na aktivity volného času, letní a zimní tábory,

víkendové pobyty, výlety, sportovní aktivity apod. V roce 2002 bylo podpořeno 88 projektů a dotováno ve výši 2 000 000 Kč.

Program vzdělávání v jazycích národnostních menšin a multikulturní výchovy je určen všem národnostním menšinám žijícím v ČR. Cílem dotačního programu je posilování vědomí obecné lidské sounáležitosti a kultury jiných národů, výchova k vzájemné toleranci a proti rasismu a xenofobii. Program je koncipován do tří tematických okruhů :

1. jazykové vzdělávání dětí a mládeže příslušníků národnostních menšin
2. společensko-kulturní, sportovní a další vzdělávací aktivity pro děti a mládež příslušníků národnostních menšin a většinové společnosti ve vztahu k menšinovým společnostem
3. dokumentace, rozborů, výzkumy a tvorba vzdělávacích programů v oblasti národnostně menšinového vzdělávání

V roce 2002 bylo přijato celkem 16 projektů a finančně dotováno částkou ve výši 4 539 545 Kč.

Program PHARE - mezinárodní projekty s finanční spoluúčastí MŠMT

MŠMT zpracovalo Projekt PHARE CZ 0002-03-01 **Support to Roma Integration**, jehož cílem je zlepšit vzdělávání Romů (1) a CZ 0002-03-02 **Multi-Cultural Education Reform** (2), jehož výsledkem by měl být návrh kurikulů směřujících k multikulturnímu pojetí výuky pro oblast základního vzdělávání. Změny by měly přispět k odstranění zejména protiromských předsudků a diskriminace romských žáků a studentů.

ČR se prostřednictvím MŠMT podílí na realizaci podprojektu **Podpora vybavení přípravných tříd**. Cílem podprojektu je vytvoření příznivých materiálních podmínek pro činnost přípravných tříd, a to jejich dovybavením na takovou úroveň, aby mohly co nejlépe plnit své poslání.

8. Závěr

V zastoupení základních extremistických směrů nebyly zaznamenány podstatné změny. V roce 2002, stejně jako v roce předchozím, existovaly na české extremistické scéně jak směry pravicově extremistické, tak levicově extremistické.

Pravicoví extremisté pokračovali v roce 2002 ve svém úsilí o založení regulérní politické strany. V r. 2001 se neparlamentní Vlastenecká republikánská strana transformovala v politickou stranu Pravá alternativa, v jejímž novém vedení se ocitly osoby spjaté s neregistrovanou organizací Národní odpor či s již neexistujícím občanským sdružením Národní aliance. V současné době však Pravá alternativa není na veřejnosti činná. Následně, v r. 2002, byly u Ministerstva vnitra zaregistrovány dvě další politické strany tohoto typu, Národní sjednocení (NSJ) a Národní strana (NS). Pravá alternativa (PA) a Národní sjednocení (NSJ) se zúčastnily voleb do zastupitelstev v obcích (listopad 2002), v nichž však zcela propadly. Přestože zůstávala pravicově extremistická scéna nejednotná a neschopna si vydobýt pozice, jaké mají některé západoevropské ultrapravicové subjekty, vznik zmíněných nacionalistických stran se stal impulsem k dalším pokusům o její politizaci. NS a NSJ své postoje staví na „legitimitě vyjadřování názorů“ k politickému dění a celospolečenským

problémům. Ve volebním roce 2002 se snaha o vstup do „vyšší politiky“ projevila jako završení určité etapy; tento trend však pokračuje i po zmíněném volebním neúspěchu pravicově extremistických subjektů. Nové možnosti zformování masovější voličské a členské základny spojují s novými podmínkami po vstupu České republiky do EU, předpokládající možnost nastolení konfliktních témat, obdobných těm, z nichž vyrostla západoevropská ultrapravice. Rok 2002 rovněž potvrdil změny, zaznamenané v taktice pravicově extremistických příslušníků hnutí skinheads již v roce 2001, spočívající především v používání důsledné konspirace ve snaze utajit své aktivity. K tomu jsou, mimo jiné, využívány všechny dostupné moderní komunikační prostředky. Byl rovněž rokem, kdy došlo, ve srovnání s r. 2001, k určitému útlumu účasti na skinheadských koncertech. To bylo podmíněno razancí postupu Policie ČR, nastolenou v druhém pololetí r. 2001. I pro levicové extremisty, respektive pro anarchoautonomy, byl rok 2002 rokem, v němž se nepodařilo scénu sjednotit na základě programu, který by umožňoval koexistenci různých názorových proudů. Byl rovněž rokem, v němž se konaly přípravy protestů proti listopadovému summitu NATO v Praze. Při těchto přípravách připadla zásadní role Československé anarchistické federaci (ČSAF), která aktivovala platformu antiNATO. Protestní akce se jim však nepodařilo zajistit ani organizačně, ani materiálně. Průběh demonstrací, včetně počtu účastníků nesplnil jejich očekávání.

V r. 2002 byly nejradikálnějšími a nejnebezpečnějšími subjekty působící na extremistické scéně České republiky Národní odpor a s ním spolupracující organizace, a dále z levicově extremistického spektra Federace sociálních anarchistů (FSA), především antifašistická skupina FSA, a skupiny Antifašistická akce (AFA), vyznačující se značnou militantností. Navíc, v r. 2002 byla zřetelná snaha těchto subjektů o vyvolání vzájemných otevřených, fyzických střetů.

Ve srovnání s rokem 2001, poklesl v roce 2002 počet pravicově extremistických příznivců hnutí skinheads přibližně o 6,7% a počet anarchoautonomů vzrostl o 2,7%. (+19% - r.2001). Je však třeba zdůraznit, že se jedná pouze o přibližné počty příznivců sledovaných hnutí, a nikoli o počty příslušníků jejich tzv. tvrdých jader (hard core), připravených programově páchat násilí. Nejvyšší počet osob inklinujících k těmto extremistickým ideologiím byl registrován v hl. městě Praze, krajích Severomoravském, Jihomoravském a Severočeském, v nichž bylo rovněž spácháno nejvíce trestných činů s extremistickým podtextem.

V roce 2002, stejně jako v letech předchozích, se trestné činnosti s extremistickým podtextem dopouštěli pravicově extremističtí skinheadi a militantní levicově extremističtí anarchoautonomové. Trestnou činnost motivovanou rasistickou, anebo národnostní nesnášenlivostí páchali výlučně příznivci hnutí skinheads a občané z majoritní společnosti, nemající žádnou vazbu na extremistická hnutí či jejich ideologii, v tzv. situačních konfliktech. Obětí této trestné činnosti byli v první řadě příslušníci romské komunity, ale i cizinci.

Ve vývoji kriminality s extremistickým podtextem došlo k mírnému nárůstu zjištěných trestných činů, a to o 4,6%, provázeném sníženým počtem objasněných trestných činů a nižší mírou objasněnosti (-10,7%). Nárůst zjištěných trestných činů s extremistickým podtextem byl v nemalé míře spjat s případy rozesílání letáků „Sudety byly a budou německé“, které se, mimo jiné, promítly rovněž do snížení míry objasněnosti. Ve skladbě trestných činů, stejně jako v roce 2001, převažovaly trestné činy podpory a propagace hnutí směřujících k potlačení práv svobod člověka (218 tr. č.) a trestné činy hanobení národa, rasy a přesvědčení (105 tr.č.). Na rozdíl od roku 2001 však nebyly v tomto roce spáchány zvláště nebezpečné trestné činy, a

to trestný čin pokusu vraždy s rasistickým motivem a trestný čin vraždy s rasistickým podtextem. Stejně jako v r. 2001, byly v r. 2002 zaznamenány dva případy, kdy se sledované trestné činnosti dopustili příslušníci Policie ČR.

Z hlediska orgánů státní správy byl rok 2002 rokem, v němž vyvíjely cílené aktivity systémového a koncepčního rázu, jež se zviditelňovaly opatřeními jak represivního, tak preventivního, ale i vzdělávacího charakteru. Jejich cílem byly razantní postup vůči všem rasistickým a jiným extremistickým projevům a minimalizace rasistických útoků, postih těch politických stran a občanských sdružení, které by jakýmkoli způsobem podporovaly rasismus a s ním spjaté extremistické ideologie, odstranění rasové diskriminace, další vzdělávání úředníků státní správy a policistů, výchova k lidským právům, zvýšení kvality výuky ve školách všech stupňů a v důsledku toho dosažení změny klimatu ve společnosti, spjaté se zvýšením její tolerance. Razantní opatření Ministerstva vnitra a Policie ČR získala v roce 2002 oporu v aktivitách resortů školství, mládeže a tělovýchovy, kultury, práce a sociálních věcí zaměřených na prosazování celospolečenské prevence, bez níž není boj s extremismem možný.

S ohledem na vývoj aktuální mezinárodní situace po teroristických útocích spáchaných proti Spojeným státům americkým a možnou hrozbou teroristických útoků v Evropě, vystoupila po 11. září 2001, do popředí rizika spjatá s extremistickou scénou. Tato scéna představuje klasické prostředí pro možný vznik aktivit politického terorismu a proto jí Ministerstvo vnitra bude i nadále věnovat permanentní pozornost a orgány činné v trestním řízení budou trestnou činnost s ní spjatou důsledně postihovat cestou trestní represe. Nebezpečnost extremistických ideologií v poslední době ukázaly jak vzrůstající aktivity ultrapravicových politických stran v Evropě, v některých případech provázené relativními úspěchy na politické scéně, tak ale i islámský extremismus, jehož etablování na území České republiky nelze do budoucna zcela vyloučit. Po svém vstupu do Evropské unie se Česká republika bude moci s ještě větší invencí zapojit do protiextremistických aktivit v rámci euroatlantického prostoru.